Parikkalan lukion opetussuunnitelma

Nimi	Parikkalan lukion opetussuunnitelma
Kunta	Parikkala
Koulu	Parikkalan lukio
Hyväksymispäivämäärä	15.6.2023
Pdf luotu	15.6.2023

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö. 1
   1.1. Opetussuunnitelman laatiminen. 1
   1.2. Opetussuunnitelman sisältö. 2
2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta. 4
   2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä. 4
   2.2. Arvoperusta. 4
3. Opetuksen toteuttaminen. 6
   3.1. Opintojen rakenne. 6
   3.2. Oppimiskäsitys. 6
   3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät. 7
   3.4. Toimintakulttuuri. 8
   3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö. 11
   3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys. 13
4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen. 16
   4.1. Ohjaus. 16
   4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki. 20
   4.3. Opiskeluhuolto. 24
      4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat. 24
   4.4. Kurinpito. 40
      4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö. 43
   4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä. 43
5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi. 47
   5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa. 47
   5.2. Opintojakson arviointi. 48
      5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät. 49
      5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot. 50
      5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi. 50
      5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa. 51
      5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen. 51
      5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi. 53
   5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi. 54
   5.4. Lukion oppimäärän suoritus. 55

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus. 56
5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot. 56
5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat. 59
6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt. 60
6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet. 60
6.2. Laaja-alainen osaaminen. 61
7. 3.1.2 Kieliohjelma. 65
8. Oppiaineet. 66
8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI). 66
8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1). 67
Monimuotoinen kirjallisuus, 2 op (ÄI4). 69
Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (ÄI8). 71
Vuorovaikutus kuntoon, 2 op (ÄI9). 72
Abin kirjoitustaito, 2 op (ÄI10). 73
Abin lukutaito, 2 op (ÄI11). 74
Kieli ja tyyli kuntoon, 1 op (ÄI12). 76
Draama tutuksi, 2 op (ÄI13). 77
Sanataidepaja, 2 op (ÄI14). 78
Mediapaja, 2 op (ÄI15). 79
Lukemisen voima, 2 op (ÄI16). 80
Monimuotoinen suomi, 4 op (ÄI1_ÄI2_ÄI3). 81
Vaikuttamisen voima, 4 op (ÄI5_ÄI6_ÄI7). 83
8.2. Biologia (BI). 85
Elämä ja Evoluutio, 2 op (BI1). 88
Solu ja Perinnöllisyys, 2 op (BI4). 89
Ihmisen biologia, 2 op (BI5). 90
Biotekniikka, 2 op (Bi6). 92
Eläinten käyttäytyminen eli etologia, 1 op (BI7). 94
Lajintuntemus, 1 op (BI8). 95
Biologian kertaus, 1 op (BI9). 95
Ekologiaa maastossa, 1 op (BI10). 96
Eläinten anatomia ja anatominen piirtäminen, 2 op (Bi11). 97
Ekologia ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2_BI3). . . . 97
8.3. Filosofia (FI). 100
Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1). 102
Etiikka, 2 op (FI2). 103
Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3). 104

Totuus, 2 op (FI4). 105
Filosofian klassikot, 2 op (FI5). 106
8.4. Fysiikka (FY). 107
Energia ja lämpö, 2 op (FY3). 109
Voima ja liike (FY4), 2 op (FY4). 110
Jaksollinen liike ja aallot (FY5), 2 op (FY5). 110
Sähkö (FY6), 2 op (FY6). 111
Sähkömagnetismi ja valo (FY7), 2 op (FY7). 112
Aine, säteily ja kvantittuminen (FY8), 2 op (FY8). 113
Fysiikan kertaus (FY9), 2 op (FY9). 114
Fysiikka 1 ja 2, 2 op (FY1-2). 114
8.5. Maantiede (GE). 115
Maailma muutoksessa, 2 op (GE1). 118
Sininen planeetta, 2 op (GE2). 119
Yhteinen maailma, 2 op (GE3). 121
Geomedia - tutki, osalistu ja vaikuta, 2 op (GE4). 122
Tutkimme aluetta, kertaus, 1 op (GE5). 124
8.6. Historia (HI). 125
Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1). 127
Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2). 129
Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3). 130
Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4). 131
Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5). 132
Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6). 134
Historian kertaus, 1 op (HI7). 135
8.7. Kemia (KE). 135
Molekyylit ja mallit (KE3), 2 op (KE3). 138
Kemiallinen reaktio (KE4), 2 op (KE4). 139
Kemiallinen energia ja kiertotalous (KE5), 2 op (KE5). 140
Kemiallinen tasapaino (KE6), 2 op (KE6). 141
Kemian kertauskurssi (KE7), 2 op (KE7). 142
Kemia minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1_KE2). 142
Kemian ja biokemian laboroinnit, 1 op (KE8). 144
Lääkelaskut ja muut liuoslaskut, 1 op (KE9). 144
8.8. Uskonto (KT). 145
8.8.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1). 147
Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2). 147
Uskonto ilmiönä, 4 op (UE1). 148

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3), 2 op (UE3). 150
Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (UE4), 2 op (UE4). . 151
Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (UE5), 2 op (UE5). . . 153
Uskonto, tiede ja media (UE6), 2 op (UE6). 155
8.9. Kuvataide (KU). 156
Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4). 159
Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1). 161
Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3). 162
Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2). 164
Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KU5). 166
8.10. Lukiodiplomit (LD). 167
Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2), 2 op (KU5). 168
Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4). 168
8.11. Liikunta (LI). 169
Oppiva liikkuja, 2 op (LI1). 171
Aktivinen elämä, 2 op (LI2). 173
Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3). 175
Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4). 176
Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5). 177
Vaellusopintojakso, 1 op (LI6). 178
Palloilu soveltava opintojakso, 2 op (LI7). 179
Löydä uusi laji, 2 op (LI8). 180
Voimaa kuntosalilta ja toiminnallisesta treenistä, 2 op (LI9). 181
Vanhojen tanssiharjoituksiin osallistuminen ja juhlissa esiintyminen, 1 op (LI10). 182
8.12. Matematiikka (MA). 183
8.12.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA). 185
Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2). 185
Geometria (MAA3), 2 op (MAA3). 186
Analyyttinen geometria ja vektorit (MAA4), 3 op (MAA4). 187
Funktiot ja yhtälöt (MAA5), 2 op (MAA5). 188
Derivaatta (MAA6), 3 op (MAA6). 189
Integraalilaskenta (MAA7), 2 op (MAA7). 190
Tilastot ja todennäköisyys (MAA8), 2 op (MAA8). 191
Talousmatematiikka (MAA9), 1 op (MAA9). 192
3D-geometria (MAA10), 2 op (MAA10). 193
Algoritmit ja lukuteoria (MAA11), 2 op (MAA11). 194
Analyysi ja jatkuva jakauma (MAA12), 2 op (MAA12). 195

Pitkän matematiikan kertaus (MAA13), 2 op (MAA13). 196
Matematiikan laskuharjoitukset (MAA14), 1 op (MAA14). 196
8.12.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB). 197
Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2). 197
Geometria, 2 op (MAB3). 198
Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4). 199
Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5). 200
Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6). 201
Talousmatematiikka, 1 op (MAB7). 202
Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8). 203
Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9). 204
Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10). 205
8.12.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY). 206
Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1). 206
8.13. Musiikki (MU). 207
Intro – kaikki soimaan (MU1), 2 op (MU1). 209
Syke – soiva ilmaisu (MU2), 2 op (MU2). 211
Genre - globaali uteliaisuus (MU3), 2 op (MU3). 212
Demo - luovasti yhdessä (MU4), 2 op (MU4). 213
8.14. Opinto-ohjaus (OP). 213
Mina opiskelijana, 2 op (OP1). 215
Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2). 216
8.15. Psykologia (PS). 218
Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2). 219
Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3). 222
Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5). 224
Toimiva ja oppiva ihminen - psykologian perusteet, 2 op (PS1). 227
Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4). 229
8.16. Terveystieto (TE). 231
Terveys voimavarana, 2 op (TE1). 233
Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2). 235
Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3). 237
Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4). 239
8.17. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU). 240
8.17.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1). 244
Ruotsin aloitusjakso, 4 op (RUB11_RUB12). 244
Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13). 245
Ympäristömme, 2 op (RUB14). 247

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15). 248
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16). 249
Kestävä elintapa, 2 op (RUB17). 250
Abiruotsi, 2 op (RUB18). 252
Ruotsin perusteiden kertaus, 2 op (RUB19). 252
Eläimellistä menoa ruotsiksi, 1 op (RUB110). 253
8.18. Vieraat kielet (VK). 253
8.18.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1). 258
Englannin aloitusjakso, 4 op (ENA1_ENA2). 258
Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3). 260
Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4). 261
Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5). 262
Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6). . . 263
Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7). 264
Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8). 265
Englannin perusteiden kertaus, 1 op (ENA10). 266
Abienglanti, 2 op (ENA9). 267
Eläinlääketieteen terminologiaa, 1 op (ENA11). 267
8.18.2. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3). 267
Saksan alkeet, 2 op (SAB31). 268
Saksan alkeet 2, 2 op (SAB32). 269
Saksan alkeet 3, 2 op (SAB33). 270
Saksan perustaso 1, 2 op (SAB34). 271
Saksan perustaso 2, 2 op (SAB35). 272
Saksan perustaso 3, 2 op (SAB36). 273
Saksan perustaso 4, 2 op (SAB37). 274
Saksan perustaso 5, 2 op (SAB38). 275
Abisaksa, 2 op (SAB39). 276
8.18.3. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimärä (VEB3). 276
Venäjän alkeet 1, 2 op (VEB31). 277
Venäjän alkeet 2, 2 op (VEB32). 278
Venäjän alkeet 3, 2 op (VEB33). 279
Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB34). 279
Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB35). 280
Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB36). 281
Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB37). 282
Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB38). 283

8.19. Yhteiskuntaoppi (YH). 284
Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1). 286
Taloustieto, 2 op (YH2). 288
Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3). 289
Lakitieto, 2 op (YH4). 290
Yhteiskuntaopin kertaus, 1 op (YH5). 292
Yrittäjyyskurssi, 1 op (YH6). 292
8.20. Tietotekniikka (AT0). 293
Lukion ohjelmoinnin perusteet, 2 op (AT3). 293
Lukion atk perus, 2 op (AT1). 293
Lukion atk jatko, 2 op (AT2). 294
8.21. Eläinlääketieteellinen linja (ELL). 294
Eläinten käyttäytyminen, hoito ja turvallinen käsittely eläintilalla käytännössä, 2 op (ELL1). 295
Eläinlääkärin työhön tutustuminen eläinlääkärin mukana, 1 op (ELL2). 296
8.22. Oppiaineiden yhteiset valinnaiset opintojaksot (OYV). 297
Parikkalan historialliset kerrostumat, 1 op (TO11). 297
Mielen ja kehon näkökulma -tutkimus, 1 op (TO12). 298
Ympäristöteknologia, 2 op (TO21). 298
Ravintokemia, 2 op (TO22). 299
Yhteiskunnallinen toimija, 2 op (TO31). 299
Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (TO32). 300
Vieraiden kulttuurien ja vieraiden kielten teemaopinnot, 2 op (TO33). . 300
Lukiolaisen TET, 2 op (TO35). 301
8.23. Urheiluakatemia (UAA). 301
Urheiluakatemia 1, 2 op (UAA1). 302
Urheiluakatemia 2, 2 op (UAA2). 302
Urheiluakatemia 3, 2 op (UAA3). 303
Urheiluakatemia 4, 2 op (UAA4). 303
Urheiluakatemia 5, 2 op (UAA5). 303
Urheiluakatemia 6, 2 op (UAA6). 303
Urheiluakatemia 7, 2 op (UAA7). 304
Urheiluakatemia 8, 2 op (UAA8). 304
Kehity urheilijana (KEHU), 2 op (UAA9). 304
9. Liitteet. 305
9.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta. 305
9.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko. 305

9.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 312
9.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 312
9.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 318
9.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 318
9.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. 323
9.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi. . . 324
9.6. Ainevalintakortti. 329

1. Opetussuunnitelman laatiminen ja sisältö

1.1. Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- *lukiolaki (714/2018)*
- *valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta (810/2018)*
- *Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma*
- *vuosittain laadittava opetussuunnitelmaan perustuva suunnitelma.*

Kaikki nuorten lukiokoulutuksen järjestäjät laativat paikallisen opetussuunnitelman näiden lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, jollei opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämästä järjestämisluvasta muuta johdu. Jos lukiokoulutuksen järjestämislupaan liittyy erityinen koulutustehtävä, siihen liittyvät määräykset otetaan huomioon opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lukiokoulutus on kokonaisuus, jossa eri toimintojen tavoitteet ja sisällöt liittyvät yhteen ja muodostavat opetuksen ja toimintakulttuurin perustan. Tämän vuoksi lukion opetussuunnitelman perusteet sisältävät tavoitteita, keskeisiä sisältöjä ja opiskelijan oppimisen arviointia koskevien määräysten lisäksi niiden ymmärtämistä avaavaa tekstiä. Tekstin muodosta ilmenee, onko kyseessä velvoittava määräys vai sitä tarkentava tai selittävä teksti.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään lukion opetus- ja kasvatustyöstä. Koulutuksen järjestäjä laatii vuosittain hyväksymäänsä opetussuunnitelmaan perustuvan suunnitelman opetuksen käytännön järjestämisestä. Opiskelija laatii oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa tulee ottaa huomioon muiden oppilaitosten opetustarjonta sekä lukion toimintaympäristö, paikalliset osaamisvahvuudet ja erityisresurssit. Lukiopaikkakunnan tai -alueen luonto ja ympäristö, historia, kieliolosuhteet sekä elinkeino- ja kulttuurielämä tuovat opetussuunnitelmaan paikallisuutta. Käytännön yhteistyö eri alojen asiantuntijoiden kanssa lisää opiskelun elämänläheisyyttä ja syvällisyyttä. Opetussuunnitelmaa laadittaessa myös ajankohtaistetaan lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyjä asioita.

Koulutuksen järjestäjä hyväksyy paikallisen opetussuunnitelman ennen sen käyttöönottoa erikseen suomenkielistä, ruotsinkielistä, saamenkielistä ja tarvittaessa muulla kielellä annettavaa opetusta varten.

Lukiolain (714/2018) 13 §:n mukaan opiskelijan mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot kolmessa vuodessa on turvattava järjestämällä opintojen eteneminen joustavasti ja tarjoamalla tarvittava oppimisen ja opiskelun tuki. Paikallinen opetussuunnitelma tulee laatia siten, että se antaa opiskelijalle mahdollisuuden yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä halutessaan myös muissa oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

Koulutuksen järjestäjä päättää, miten paikallinen opetussuunnitelma laaditaan lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Paikallinen opetussuunnitelma laaditaan yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, opiskelijoiden huoltajien sekä säännösten edellyttämiltä osin lisäksi hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Yhteistyötä opetussuunnitelman laatimisessa voidaan tehdä myös muiden koulutuksen järjestäjien ja eri sidosryhmien kanssa. Kaikilla opiskelijoiden huoltajilla tulee olla mahdollisuus tutustua opetussuunnitelmaan. Ennen opetussuunnitelman hyväksymistä koulutuksen järjestäjän

tulee kuulla lukion opiskelijakuntaa ja henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyöllä eri tahojen kanssa pyritään varmistamaan lukiokoulutuksen korkeatasoisuus, yhteiskunnallinen merkittävyys sekä koko yhteisön sitoutuminen yhdessä määriteltyihin tavoitteisiin ja toimintatapoihin.

Paikallista opetussuunnitelmaa laadittaessa pyritään ratkaisuihin, jotka kehittävät lukion toimintakulttuuria, tukevat opiskelijoiden hyvinvointia, jaksamista ja osallisuutta sekä monipuolistavat vuorovaikutusta lukion sisällä ja ympäröivän yhteiskunnan kanssa.

1.2. Opetussuunnitelman sisältö

Paikallinen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat:

- *lukion toiminta-ajatus ja arvopainotukset*
- *oppimiskäsitys, opiskeluympäristöt ja #menetelmät*
- *lukion toimintakulttuurin pääpiirteet*
- *koulutuksen järjestäjän hyväksymä lukion tuntijako*
- *lukion kieliohjelma*
- *itsenäisen opiskelun periaatteet*
- *laaja-alaisen osaamisen osa-alueet*
- *oppiaineen tehtävä, oppiaineen opetuksen yleiset tavoitteet ja arviointi*
- *opintojaksojen tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen ja arviointi opintojaksoittain*
- *kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttaminen*
- *ohjaussuunnitelma*
- *oppimisen ja opiskelun tukea tarvitsevien opiskelijoiden opetus*
- *kieli- ja kulttuuriryhmien opetus*
- *yhteistyö muiden lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten kanssa*
- *yhteistyö yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä muiden tahojen kanssa*
- *kansainvälinen yhteistyö*
- *työelämäyhteistyö*
- *opiskeluhuolto*
- *opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi*
- *toiminnan jatkuva kehittäminen ja arviointi.*

Mikäli lukio järjestää vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, se tulee määritellä opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 33 §:ssä säädetään opiskelijoiden vaikutusmahdollisuuksien turvaamisesta ja opiskelijakunnasta. Pykälässä tarkoitettu toiminta tulee suunnitella paikallisen opetussuunnitelman ja muiden siihen perustuvien suunnitelmien osana tai yhteydessä.

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 § [muutettu lailla 377/2022]).

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 13 §:n mukaan suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä on kirjattava koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan.

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia ja ohjeistaa paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista.

Sukupuolten välisestä tasa-arvosta annetun lain (609/1986, muutettu lailla 1329/2014) 5 a §:n mukaan koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että vuosittain laaditaan oppilaitoskohtaisesti tasa-arvosuunnitelma yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun

sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Tasa-arvosuunnitelma voidaan sisällyttää osaksi paikallista opetussuunnitelmaa tai muuta lukion suunnitelmaa.

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 6 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Yhdenvertaisuussuunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan.

2. Lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta

2.1. Lukiokoulutuksen tehtävä

Lukiokoulutuksen tehtävänä on laaja-alaisen yleissivistyksen vahvistaminen. Lukiokoulutuksessa yleissivistys koostuu arvoista, tiedoista, taidoista, asenteista ja tahdosta, joiden avulla kriittiseen ja itsenäiseen ajatteluun pystyvät yksilöt osaavat toimia vastuullisesti, myötätuntoisesti, yhteisöllisesti ja itseään kehittäen.

Lukioaikana opiskelija kartuttaa ihmistä, kulttuureja, ympäristöä ja yhteiskuntaa koskevaa olennaista tietoa, osaamista ja toimijuutta. Lukio-opetus valmistaa opiskelijaa ymmärtämään elämässä ja maailmassa vallitsevia monitahoisia keskinäisriippuvuuksia sekä jäsentämään laaja-alaisia ilmiöitä.

Lukiokoulutuksella on opetus- ja kasvatustehtävä. Lukiokoulutuksessa otetaan huomioon alle 18-vuotiaita opiskelijoita koskien lapsen edun ensisijaisuus opetusta ja koulutusta suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä (lukiolaki 714/2018, 2 § 2 mom, muutettu lailla 165/2022). Lukiokoulutuksen aikana opiskelija rakentaa identiteettiään, ihmiskäsitystään, maailmankuvaansa ja -katsomustaan sekä paikkaansa maailmassa. Samalla opiskelija kehittää suhdettaan menneisyyteen ja suuntautuu tulevaisuuteen. Lukiokoulutus syventää opiskelijan kiinnostusta tieteiden ja taiteiden maailmaan sekä kehittää valmiuksia elämänhallintaan ja työelämään.

Lukiokoulutus rakentuu perusopetuksen oppimäärälle. Se antaa yleiset ja monipuoliset jatko-opintovalmiudet yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin ja lukion oppimäärään perustuvaan ammatilliseen koulutukseen. Lukiossa hankittuja tietoja ja taitoja osoitetaan lukion päättötodistuksella, ylioppilastutkintotodistuksella, lukiodiplomeilla ja muilla näytöillä.

Lukiokoulutus ohjaa opiskelijaa tulevaisuuden suunnitelmien laadintaan, maailmankansalaisuuteen kasvamiseen ja jatkuvaan oppimiseen.

Parikkalan lukio on yleislukio, joka

- tukee opiskelijan kasvua tasapainoiseksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi
- lukiokoulutus antaa opiskelijalle hyvät valmiudet jatko-opintoihin, työelämään ja itsensä kehittämiseen
- lukiokoulutus tarjoaa turvallisen, luovuutta ja sosiaalisia taitoja kehittävän oppimisympäristön
- lukiokoulutus tukee opiskelijan kansainvälistymistä

2.2. Arvoperusta

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arvoperusta rakentuu demokratialle ja suomalaiselle sivistysihanteelle, jonka mukaan opiskelu ja oppiminen uudistavat yhteiskuntaa ja kulttuuria. Sivistys on yksilöiden ja yhteisöjen taitoa tehdä ratkaisuja eettisen pohdinnan, toisen asemaan asettumisen ja tietoon perustuvan harkinnan avulla. Sivistykseen kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsien. Sivistys ilmenee huolenpitona, avarakatseisuutena, laaja-alaisena todellisuuden hahmottamisena ja sitoutumisena toimintaan myönteisten muutosten puolesta. Lukion sivistysihanteena on pyrkimys totuuteen, hyvyyteen, kauneuteen, oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan.

Lukio-opetuksen perustana on elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen sekä ihmisarvon loukkaamattomuus. Lukio-opetus pohjautuu keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Opiskelija muodostaa lukioaikanaan jäsentyneen käsityksen perus- ja ihmisoikeuksien taustalla olevista arvoista, keskeisistä perus- ja ihmisoikeusnormeista sekä näitä oikeuksia edistävistä toimintatavoista. Lukio-opetus kehittää arvo-osaamista kannustamalla omien arvojen syvälliseen pohdintaan sekä käsittelemällä julkilausuttujen arvojen ja todellisuuden välisiä jännitteitä.

Lukio-opetus edistää yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa sekä demokratiaa ja hyvinvointia. Lukio-opetus on opiskelijaa uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitouttamatonta, eikä sitä saa käyttää kaupallisen vaikuttamisen välineenä. Lukio-opetus kannustaa pohtimaan suomalaisen yhteiskunnan ja kansainvälisen kehityksen mahdollisuuksia, vaihtoehtoja ja epäkohtia. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys korostuvat kaikessa lukion toiminnassa.

Lukio-opetuksessa ymmärretään kestävän elämäntavan välttämättömyys sekä rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle. Opiskelija ymmärtää oman toimintansa ja globaalin vastuun merkityksen luonnonvarojen kestävässä käytössä, ilmastonmuutoksen hillinnässä ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisessä. Lukio-opetus kannustaa vastuulliseen toimijuuteen sekä kansainväliseen yhteistyöhön ja maailmankansalaisuuteen YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti.

Jokainen lukio on yhteisö, jossa erilaisista taustoista tulevilla ihmisillä on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Lukiossa kannustetaan keskinäiseen välittämiseen ja huolenpitoon. Luovuutta, aloitteellisuutta, rehellisyyttä ja sisua arvostetaan. Inhimillinen ja kulttuurinen moninaisuus nähdään rikkautena ja luovuuden lähteenä. Kulttuuriperintöjä vahvistetaan välittämällä, arvioimalla ja uudistamalla niihin liittyvää tietoa ja osaamista.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa arvoperustaa tarkennetaan oman lukion kannalta olennaisissa asioissa. Arvoperusta toteutuu lukion toimintakulttuurissa, kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja työskentelyn organisoinnissa. Lukion arvoperustaa konkretisoi näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvattu laaja-alainen osaaminen.

Lukion opetusuunnitelman perusteissa olevien arvoperusteiden lisäksi Parikkalan lukiossa korostuvat seuraavat arvot:

- yleissivistys
- sosiaaliset taidot
- aktiivinen kansalaisuus
- tasa-arvoisuus
- työnteon arvostus
- opiskelijan tasapainoisuus
- rehellisyys

Arvoperusta on laadittu yhteistyössä opiskelijoiden ja huoltajien kanssa. Nämä arvot näkyvät lukion toimintakulttuurissa, oppiaineiden opetuksessa ja työskentelytavoissa.

3. Opetuksen toteuttaminen

3.1. Opintojen rakenne

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Lukio-opinnot muodostuvat lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen (810/2018) liitteen 1 mukaisista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijalle. Valtioneuvoston asetuksen mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärään tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä. Oppimäärään voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Opetushallitus on laatinut lukion opetussuunnitelman perusteet lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteessä 1 tarkoitettuihin pakollisiin ja valtakunnallisiin valinnaisiin opintoihin lukuun ottamatta temaattisia opintoja. Lisäksi Opetushallitus on laatinut opetussuunnitelman perusteet lukiodiplomeihin. Lukiodiplomien laajuus on kaksi opintopistettä.

Koulutuksen järjestäjä päättää, minkä laajuisina opintojaksoina opinnot tarjotaan opiskelijalle. Koulutuksen järjestäjän tulee kuitenkin tarjota opiskelijalle mahdollisuus suorittaa lukiokoulutuksesta annetun valtioneuvoston asetuksen liitteen 1 mukaisia valtakunnallisia valinnaisia opintoja kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään, missä järjestyksessä oppiaineen opinnot suoritetaan ja miten ne jaetaan opintojaksoihin.

Opintojen rakenne Parikkalan lukiossa:

- Pakolliset valtakunnalliset opintojaksot
- Valinnaiset valtakunnalliset opintojaksot
- Koulukohtaiset oppiaineiden opintojaksot
- Koulukohtaiset temaattiset opintojaksot (koulukohtaiset, useamman oppiaineen yhteiset opintojaksot)
- Muissa oppilaitoksissa suoritetut
- Muut

3.2. Oppimiskäsitys

Lukion opetussuunnitelman perusteet pohjautuvat oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta ja tavoitteellisesta toiminnasta. Oppimisprosessin aikana opiskelija tulkitsee, analysoi ja arvioi eri muodoissa esitettyä dataa, informaatiota tai tietoa aikaisempien kokemusten ja tietojen pohjalta. Hän kehittää ratkaisuja ja luo uudenlaisia kokonaisuuksia yhdistäen tietoja ja taitoja uudella tavalla. Ohjaus ja rakentava palaute vahvistavat itseluottamusta ja auttavat opiskelijaa asettamaan omia tavoitteita, kehittämään ajatteluaan ja työskentelemään tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteiden suuntaisesti.

Oppiminen tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Se on monimuotoista ja sidoksissa siihen toimintaan, tilanteeseen ja kulttuuriin, jossa se tapahtuu. Myös kieli, kehollisuus ja eri aistien käyttö ovat oppimisen kannalta olennaisia. Lukio-opinnoissa opiskelijaa ohjataan havaitsemaan käsitteiden,

tiedonalojen ja osaamisen välisiä yhteyksiä sekä soveltamaan aiemmin oppimaansa muuttuvissa tilanteissa. Näin kehittyvät myös jatkuvan oppimisen edellyttämät taidot. Oppimisprosesseistaan tietoinen opiskelija osaa arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan sekä toimia opinnoissaan vähitellen yhä itseohjautuvammin. Opintoihin liittyvät onnistumisen kokemukset ja rohkaiseva ohjaus vahvistavat uskoa omiin mahdollisuuksiin ja innostavat opiskeluun.

Parikkalan lukion oppimiskäsityksessä korostuu opiskelijan aktiivinen ja tavoitteellinen toiminta, jota tukevat ohjaus ja rakentava palaute. Oppiminen on monimuotoista ja se tapahtuu vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden, opettajien, asiantuntijoiden ja yhteisöjen kanssa erilaisissa ympäristöissä. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään oppiaineiden välisiä yhteyksiä ja soveltamaan niitä opinnoissaan.

3.3. Opiskeluympäristöt ja - menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen kehittämisessä ja menetelmien valinnassa otetaan huomioon myös opiskelijoiden erilaiset lähtökohdat ja edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet sekä tulevaisuuden ja työelämän asettamat tarpeet.

Opiskeluympäristöt

Lukion monipuoliset, turvalliset ja viihtyisät opiskeluympäristöt edistävät opiskelumotivaatiota, rikastuttavat opiskeluun liittyviä kokemuksia ja kannustavat kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Hyvä opiskeluympäristö tukee sekä vuorovaikutusta ja yhdessä työskentelyä että itsenäistä opiskelua. Opiskeluympäristöjen suunnittelussa kiinnitetään huomiota saavutettavuuteen ja esteettömyyteen. Opiskelijoita aktivoidaan kehittämään opiskeluympäristöjään.

Rakennettuja tiloja ja luontoa hyödynnetään opiskelussa siten, että luova ajattelu ja tutkimiseen perustuva opiskelu on mahdollista. Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, kansalaisjärjestöjen sekä taide- ja kulttuurilaitosten tiloja, materiaaleja ja asiantuntemusta hyödynnetään niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Oppimiseen tarjotaan tilaisuuksia myös autenttisissa työympäristöissä, kuten yrityksissä, muissa työelämän organisaatioissa tai omassa harjoitusyrityksessä. Opiskeluympäristöä laajennetaan oppilaitoksen ulkopuolelle myös tieto- ja viestintäteknologian avulla.

Opiskelijaa ohjataan hyödyntämään digitaalisia opiskeluympäristöjä, oppimateriaaleja ja työvälineitä tiedon hankintaan, käsittelyyn ja arviointiin sekä tuottamiseen ja jakamiseen. Yksilöllistä etenemistä, henkilökohtaisia oppimispolkuja ja osaamisen kehittymistä voidaan tukea tarjoamalla opiskelijalle mahdollisuuksia suorittaa opintoja myös verkko-opiskeluna.

Itsenäistä opiskelua järjestettäessä otetaan huomion opiskelijan edellytykset suorittaa opintoja opetukseen osallistumatta sekä hänen ohjauksen ja tuen tarpeensa.

Opiskelumenetelmät

Lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla on yhteys oppiaineissa edellytettyyn tiedonalan käsitteelliseen ja menetelmälliseen osaamiseen. Opetusta koskevilla ratkaisuilla rakennetaan myös kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Tutkimiseen, kokeilemiseen ja ongelmanratkaisuun perustuvat opiskelumenetelmät edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua.

Merkityksselliset oppimiskokemukset sitouttavat ja innostavat opiskeluun. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuuksia työskentelyyn, joka kytkee opiskeltavat tiedot ja taidot sekä hänen kokemuksiinsa

että ympäristössä ja yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijaa rohkaistaan ja ohjataan ratkomaan avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä, havaitsemaan ongelmia sekä esittämään kysymyksiä ja etsimään vastauksia.

Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan opiskeluaan, arvioimaan toiminta- ja työskentelytaitojaan sekä ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan. Opiskelija käyttää monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologiaa sekä itsenäisessä että yhteisöllisessä työskentelyssä.

Opiskelumenetelmien valinnassa ja työskentelyn ohjauksessa kiinnitetään huomiota yhdenvertaisiin opiskelumahdollisuuksiin sekä sukupuolittuneiden asenteiden ja käytänteiden tunnistamiseen ja muuttamiseen.

Opiskeluympäristöt

Parikkalan lukiossa hyödynnetään monipuolisia opiskeluympäristöjä. Lukion sijainti mahdollistaa opiskeluympäristöjen laajentamisen lähiympäristöön, joita käytetään monipuolistamaan oppimista. Lukion lähiympäristössä on kirjasto, jota hyödynnetään yhteistyössä kirjastohenkilöstön kanssa. Kunnan liikuntapaikkoja käytetään aktiivisesti koulutyössä. Parikkalan kunnassa on useita nähtävyyksiä, kulttuurikohteita ja ainutlaatuinen luonto, joiden hyödyntäminen opiskeluympäristöinä otetaan huomioon.

Lukion tilat tarjoavat monipuoliset ja asianmukaiset opiskeluympäristöt eri oppiaineisiin. Sähköisten opiskeluympäristöjen kehittäminen edistää opiskeluympäristöjen laajentamista ja muunneltavuutta. Opiskelussa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologiaa sekä digitaalisia oppimisympäristöjä. Ilmastonmuutos ja kestävä kehitys on huomioitu opiskeluympäristön suunnittelussa.

Opiskelumenetelmät

Parikkalan lukiossa käytetään monipuolisia opetus-, ohjaus- ja opiskelumenetelmiä, joilla tuetaan kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää osaamista. Lukion opetuksen ja opiskelumenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijan aktiivista työskentelyä ja yhteistyötaitojen kehittymistä.

3.4. Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on käytännön tulkinta lukion opetus- ja kasvatustehtävästä. Se tulee näkyväksi yhteisön kaikessa toiminnassa ja sen jäsenten tavassa kohdata toinen toisensa. Lukio on oma koulutusmuotonsa, ja jokaisella lukiolla on omanlaisensa toimintakulttuuri. Paikallisen opetussuunnitelman eri osat konkretisoituvat lukion toimintakulttuurissa. Toimintakulttuuri sisältää sekä tiedostettuja että tiedostamattomia tekijöitä, jotka heijastuvat oppilaitoksen toimintaan.

Toimintakulttuurin tulee tukea opiskelijan omaa aktiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa. Sen tulee edistää jokaisen opiskelijan mahdollisuuksia osallistua lukion opiskeluympäristön ja yhteisöllisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Lukion opetussuunnitelman perusteissa korostetaan toimintakulttuuria, joka luo myönteistä asennetta, innostaa oppimiseen ja edistää kestävää tulevaisuutta. Toimintakulttuuria kehitetään yhdessä opiskelijoiden, huoltajien, lukion koko henkilöstön ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Toimintakulttuurin kehittämisen ja arvioinnin periaatteet, erityiset koulutustehtävät sekä mahdolliset paikalliset painotukset kuvataan paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana ovat seuraavat teemat.

Oppiva yhteisö

Lukio on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista ja haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn. Yhteisön rakentuminen edellyttää, että jokainen osallistuu välittämisen ilmapiirin luomiseen. Yhteisöllistä ja yksilöllistä oppimista vahvistavia käytäntöjä kehitetään suunnitelmallisesti. Toiminta on opiskelijalähtöistä, ja se vahvistaa opiskelijan omaa kehitystä ja hyvinvointia sekä oppimista ja jaksamista. Myönteinen asenne oppimiseen luo perustaa tulevaisuuden taidoille ja myöhemmälle oppimiselle.

Oppiva yhteisö luo toimintatapoja vuorovaikutukselle niin oppilaitoksen sisällä kuin ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tämä edellyttää yhteistyötä huoltajien, muiden oppilaitosten ja koulutusasteiden, kulttuuri- ja tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen sekä työ- ja elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Digitalisaatio tuo mahdollisuuksia yhteisölliseen oppimiseen ja tiedon luomiseen sekä erilaisten opiskelu- ja tietoympäristöjen hyödyntämiseen. Opiskelijaa ohjataan toimimaan verkostoituneessa ja globalisoituneessa maailmassa.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Osallisuus ja demokraattinen toiminta luovat perustaa opiskelijan kasvulle aktiiviseen kansalaisuuteen. Lukiossa edistetään jokaisen opiskelijan osallisuutta ja luodaan monipuolisia mahdollisuuksia osallistua opiskeluympäristön ja toimintakulttuurin kehittämiseen sekä opiskelijaan itseensä vaikuttavien päätösten valmisteluun. Opiskelijan osallisuudesta yhteisön toiminnan ja hyvinvoinnin rakentamisessa huolehditaan. Opiskelijaa rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä, osallistumaan yhteisistä asioista päättämiseen sekä toimimaan vastuullisesti yhteisöissä ja yhteiskunnassa. Häntä kannustetaan aktiivisuuteen ja osallistumiseen muun muassa opiskelijakunnan ja tutortoiminnan avulla.

Osallisuutta ja yhteisöllisyyttä rakentavia menettelytapoja kehitetään suunnitelmallisesti yhteisön ja yhteistyökumppaneiden välisessä vuorovaikutuksessa. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja tuetaan ryhmän sosiaalisten suhteiden muotoutumista. Yhteisöllisiin toimintatapoihin harjaannuttaminen esimerkiksi ryhmänohjauksen avulla korostuu lukio-opintojen alkuvaiheessa.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukiokoulutus vahvistaa opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä antaa valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Vaikutukset opiskelijan hyvinvointiin otetaan huomioon kaikessa lukion suunnittelu- ja kehittämistyössä, johon osallistetaan myös opiskelijat. Hyvinvoinnin näkökulmat ohjaavat kaikkea lukion toimintaa ja jokaisen työtä niin arkisissa kohtaamisissa kuin osana opetusta.

Liikunnallinen toimintakulttuuri lisää motivaatiota elämänmittaiseen liikunnallisuuteen ja luo rakenteita liikkumiseen lukion arjessa. Samalla se vähentää paikallaan oloa ja stressin kokemuksia sekä edistää oppimista. Riittävästä levosta huolehtiminen ja opiskelupäivän aikaiset tauot tukevat jaksamista ja palautumista. Ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä, turvallista ilmapiiriä ja mielen hyvinvointia edistävät toimintatavat ovat osa jokaista koulupäivää. Opiskelijaa ohjataan tunnistamaan oma ainutlaatuisuutensa, luomaan ja ylläpitämään ihmissuhteita sekä arvostamaan itseään ja muita.

Opiskelijaa rohkaistaan toimimaan oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden puolesta. Vastuullinen suhtautuminen ympäristöön heijastuu oppilaitoksen arjen valintoihin ja toimintatapoihin. Toimintatavat ja käytännöt tukevat opiskelijan ja yhteisön hyvinvointia sekä ilmapiirin kiireettömyyttä ja turvallisuutta. Yhteisön vuorovaikutuksessa korostuvat avoimuus, välittäminen ja keskinäinen arvostus. Nämä näkökulmat ulottuvat kaikkeen oppilaitoksen toimintaan ja ohjaavat jokaisen työskentelyä. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Lukio edistää kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Yhteisön jäsenet tulevat kuulluiksi, kohdatuiksi ja kohdelluiksi samanarvoisina. Oikeudenmukaisuuden, turvallisuuden ja hyväksytyksi tulemisen kokemukset luovat luottamusta ja edistävät työrauhaa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan.

Yhdenvertainen kohtelu edellyttää sekä perusoikeuksien ja osallistumisen mahdollisuuksien turvaamista kaikille että yksilöllisten tarpeiden huomioon ottamista ja arvostamista. Opetus on sukupuolitietoista ja jokaisen yksilöllisyyttä kunnioittavaa. Oppiva yhteisö rohkaisee opiskelijaa tunnistamaan omat arvonsa, asenteensa ja voimavaransa. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa arvostetaan kulttuurista ja kielellistä moninaisuutta. Eri kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Oppiva yhteisö hyödyntää maan kulttuuriperintöä, kansallis- ja vähemmistökieliä sekä omaa ja ympäristön kulttuurista, kielellistä, uskonnollista ja katsomuksellista moninaisuutta. Yhteisössä ymmärretään kielten keskeinen merkitys oppimisessa ja vuorovaikutuksessa sekä identiteettien rakentumisessa ja yhteiskuntaan sosiaalistumisessa. Jokaisella oppiaineella on tapansa käyttää kieltä, oma käsitteistönsä ja omat tekstikäytäntönsä, jotka avaavat käsiteltäviin ilmiöihin eri näkökulmia. Kielitietoisessa lukiossa kehitetään opiskelijan monikielistä osaamista, joka koostuu tieteenalojen kielten, äidinkielten, niiden murteiden ja rekistereiden sekä muiden kielten eritasoisesta hallinnasta. Lukiossa jokainen opettaja on myös oppiaineensa tiedonalan kielen ja monilukutaidon opettaja.

Parikkalan lukio

Oppiva yhteisö

Oppivan yhteisön tavoitteita edistetään erilaisten yhteisöllisten työtapojen avulla sekä monimuotoisissa toimintaympäristöissä eri oppiaineiden sisällä sekä luokkarajat ylittävää yhteistyötä tekemällä. Oppivan yhteisön tavoitteita edistetään myös monipuolisella arvioinnilla.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Jokainen opiskelija on omalta osaltaan luomassa toimintakulttuuria. Opiskelijoita ohjataan aktiivisuuteen ja ottamaan vastuuta sekä omasta työstään että toimimisesta yhteisön jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta luo opiskelijoille mahdollisuudet vaikuttaa koulumme toimintakulttuuriin. Opiskelijat pääsevät vaikuttamaan lukuvuoden teemoihin, tapahtumiin ja retkiin. Osallisuus tulee ilmi myös opiskelijoiden mahdollisuutena vaikuttaa hyvinvointia lisäävien oppimisympäristöjen suunnitteluun ja kehittämiseen. Opiskelijoiden hyvinvoinnista ja osallisuudesta huolehtiminen on jokaisen lukiossa toimivan aikuisen vastuulla; aikuisen ja opiskelijan välillä tapahtuva myönteisesti tunnistava kohtaaminen luo osallisuuden ja itsearvostuksen kokemuksia opiskelijalle riippumatta siitä, missä ja kenen kanssa kokemus syntyy.

Opiskelijat pääsevät osallistumaan koulun toiminnan järjestämiseen oppilaskunnan ja ruokaraadin kautta.

Oppilaskunta valitsee keskuudestaan edustajia oppilaskunnan hallitukseen vuosittain. Oppilaskunnan hallituksen vaalissa opiskelijat toteuttavat demokraattista päätöksentekoa. Edustajan kautta tieto kulkee jokaisesta luokasta oppilaskunnan hallitukseen ja hallituksesta luokkaan. Oppilaskunnan hallitus toimii vuorovaikutuksessa rehtorin ja koulun muun henkilöstön kanssa. Oppilaskunnan edustajat osallistuvat koulun henkilöstökokouksiin ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin aina silloin, kun käsiteltävässä asiassa tarvitaan opiskelijan näkökulmaa. Oppilaskunnan hallituksen kokouksissa käsitellään oppilaslähtöisiä asioita sekä

koulun toimintaan liittyviä asioita. Tätä kautta opiskelijat pääsevät vaikuttamaan lukuvuoden koulupäiviin sekä lukuvuosisuunnitelman tapahtumiin.

Ruokaraati, johon kuuluu edustajia ala- ja yläkoulusta sekä lukiosta, käsittelee koulun ruokalistoja ja voi tarvittaessa ehdottaa muutoksia niihin. Ruokaraati on myös laatinut ruokalaan säännöt yhteistyössä henkilöstön kanssa. Ruokaraati kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa.

Yhteisöllisyyttä edistävät erityisesti Parikkalan lukion koko ja perinteeseen kuuluvat tapahtumat ja juhlat, kuten liikunta- ja kulttuuritapahtumat, retket, tutustumispäivät, Lucia-juhla, puurojuhla, penkinpainajaiset, vanhojen päivä ja lakkiaiset.

Juhlat ja tapahtumat tukevat myös koulun kasvatustehtävää, sillä niiden kautta opitaan suomalaista ja eurooppalaista tapakulttuuria. Opiskelijat sisäistävät kulttuurimme keskeisiä piirteitä perinteitä vaalimalla. Lisäksi tapahtumat virkistävät kouluyhteisöä. Myös esimerkiksi suhde luontoon vahvistuu retkillä.

Yhteys opiskelijoiden huoltajiin luodaan varsinkin vuosittaisissa vanhempainilloissa. Huoltajat voivat myös osallistua lukiomme tapahtumiin ja juhliin.

Monet yhteistyötahot ovat kiinteästi mukana päivittäisessä työssä. Parikkalan lukiossa tärkeitä yhteistyötahoja ovat muun muassa samassa rakennuksessa toimiva perusopetus, muut oppilaitokset, tiedotusvälineet sekä paikalliset yritykset ja yhteisöt. Myös kansainvälisiä yhteyksiä pyritään luomaan erilaisten hankkeiden myötä.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Parikkalan lukiossa vahvistetaan opiskelijan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia sekä annetaan valmiuksia niiden ylläpitämiselle elämän eri vaiheissa. Ohjaus ja opiskeluhuolto ovat oppilaitoksessa kaikkien yhteinen tehtävä. Opiskelijalla on oikeus saada säännösten mukaista ohjausta ja tukea hänen yksilöllisyytensä ja erityistarpeensa huomioon ottaen. Myös ruokailu on osa opiskelijoiden hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria.

Opiskelijoita ohjataan huomioimaan luontoa ja ympäristöä vastuullisesti. Parikkalan kunta on hiilineutraali kunta ja myös kouluissa pyritään arjen valinnoilla edistämään kunnan yhteistä linjaa.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Parikkalan lukio korostaa kaikessa toiminnassaan yhdenvertaisuutta ja sukupuolten tasa-arvoa. Kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia tai syrjintää ei hyväksytä, vaan niitä ennaltaehkäistään ja niihin puututaan. Opiskelijaa ohjataan suhtautumaan eri oppiaineisiin ja valintoihin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja sekä suuntautumaan tulevaisuuteensa ja omiin päämääriinsä avoimin mielin.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Lukiossa järjestetään erilaisia teematapahtumia eri kulttuureihin liittyen sekä opetuksessa otetaan huomioon kulttuuriset erityispiirteet. Perheet pyritään saamaan tapahtumiin mukaan. Parikkalan kunnassa kulttuurikasvatusta toteutetaan yhteistyössä kulttuuritoimen kanssa. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia kulttuurikokemuksia lukiovuosien aikana sekä erillisinä järjestettyinä tilaisuuksina että oppiaineisiin integroituina.

Kulttuurista moninaisuutta ja kielitietoisuutta edistetään eri oppiaineiden sisällä. Eri kulttuureihin tutustutaan projektien ja eri teemapäivien kautta yhteistyössä eri koulumuotojen kanssa. Lisäksi osallistutaan erilaisiin kulttuuritapahtumiin lukuvuosittain. Nämä toimintatavat sisällytetään lukion vuosisuunnitelmiin. Lisäksi pyritään järjestämään eri kulttuuritaustoista tulevien vierailuja kouluille. Ystäväkuntatoimintaa kehitetään Pedersören ja Lahdenpohjan kanssa.

3.5. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Lukiolain (714/2018) 31 § edellyttää, että nuorten lukiokoulutuksessa tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Yhteistyön lähtökohtana on avoin ja yhdenvertainen vuorovaikutus sekä keskinäinen

kunnioitus. Aktiivinen yhteistyö tukee opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Yhteistyö vahvistaa opiskelijoiden ja huoltajien osallisuutta sekä oppilaitosyhteisön hyvinvointia, turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Yhteistyö huoltajien ja kotien kanssa kuuluu lukion toimintakulttuuriin, ja se jatkuu säännöllisenä opiskelijan koko lukio-opiskelun ajan.

Yhteistyö on monipuolista, ja sen toteuttamisen tapoja kehitetään suunnitelmallisesti. Lukiosta koulutusmuotona ja sen käytänteistä tiedotetaan huoltajia ja heitä kannustetaan tukemaan opiskelijan opintoja sekä osallistumaan oppilaitoksen toiminnan kehittämiseen ja yhteistyöhön. Opiskelijan työskentelyä ja opintojen edistymistä seurataan yhdessä opiskelijan kanssa, ja niistä annetaan riittävän usein tietoa hänen huoltajilleen. Lisäksi opiskelijoille ja huoltajille annetaan tietoa ohjauksesta, yhteisöllisestä opiskeluhuollosta sekä erityisopetuksesta ja muusta oppimisen tuesta.

Opiskelijan yksilölliset edellytykset ja tarpeet ohjaavat yhteistyön toteutusta. Kodin ja oppilaitoksen yhteistyössä ja erityisesti yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa otetaan huomioon aikuistuvan nuoren ja täysi-ikäisen opiskelijan kehittyvä itsenäisyys ja oma vastuullisuus. Yhteistyössä huomioidaan myös perheiden moninaisuus ja yksilöllisyys. Huoltajien osaamisen hyödyntäminen oppilaitoksessa vahvistaa toimintakulttuuria. Yhteistyö korostuu koulutuksen nivelvaiheissa, opintojen suunnittelussa ja mahdollista tukea tarvitsevan opiskelijan ohjaamisessa ja tukemisessa.

Vastuu yhteistyön kehittämisestä sekä sen edellytysten ja toimintatapojen luomisesta on koulutuksen järjestäjällä. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisessa opetussuunnitelmassa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön toteuttamisesta. Lukiolain (714/2018) 31 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta.

Parikkalan lukio

Lukioaika on nuorelle aikuistumisen, itsenäistymisen sekä omasta elämästä vastuun ottamisen aikaa. Huoltajien ja koulun välisen yhteistyön tavoitteena on tukea nuorta aina lukion alkutaipaleelta jatko-opintoihin sekä nuoren kasvua ja kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta ottamalla huomioon nuoren yksilölliset edellytykset ja tarpeet. Yhteistyössä otetaan huomioon myös nuoren tarvitsema tila ja itsemääräämisoikeus.

Parikkalan lukion opiskelijoiden huoltajille järjestetään lukuvuosittain tilaisuuksia tutustua lukion toimintaan. Tuolloin huoltajilla on tilaisuus keskustella ryhmäohjaajien, opettajien, opinto-ohjaajan, rehtorin ja erityisopettajan kanssa nuoren opiskeluun liittyvistä asioista. Lisäksi huoltajille tiedotetaan lukion ajankohtaisista asioista, opiskeluhuollon palveluista ja lukio-opintojen ohjauksesta.

Parikkalan lukion opiskelijoille jaetaan lukuvuosittain lukio-opas, jonka avulla huoltajat voivat tutustua lukion kurssitarjontaan, lukuvuoden tapahtumiin ja oppilaitoksen käytänteisiin. Lisäksi koulun kotisivut ja kotiin lähetettävät tiedotteet antavat huoltajille ajankohtaista tietoa.

Huoltajien toivotaan ottavan yhteyttä kouluun aina, kun siihen tuntuu olevan tarvetta. Lähin yhteyshenkilö kodin ja koulun välillä opiskelijoiden henkilökohtaisissa asioissa on ryhmänohjaaja. Tarvittaessa koululta ollaan yhteydessä kotiin.

Parikkalan lukiossa opiskelijan työskentelystä ja opinnoissa edistymisestä tiedotetaan jakson päättyessä kurssiarvosanoin Wilmassa sekä syys- ja kevätlukukauden päätteeksi paperisella todistuksella, johon pyydetään alaikäisiltä huoltajan allekirjoitus.

Lisäksi huoltajien osaamista hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan lukion toiminnassa. Opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta voidaan kartoittaa eri tavoin toteutettavilla kyselyillä.

3.6. Korkeakoulut, työelämä ja kansainvälisyys

Nuorten lukiokoulutuksessa opiskelijalla tulee olla mahdollisuus kehittää jatko-opintovalmiuksiaan, kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan (lukiolaki 714/2018, 15 §). Opiskelijan lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman.

Opiskelijalle järjestetään mahdollisuuksia yksilöllisiin opintoja koskeviin valintoihin niin, että hän voi hyödyntää korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opetustarjontaa kotimaassa ja kansainvälisesti.

Lukio-opinnoissa hyödynnetään monipuolisesti opiskeluympäristöjä, jotka lisäävät jatko-opintojen sekä yritys- ja työelämän tuntemusta myös kansainvälisesti, tukevat opiskelijan opiskelumotivaatiota sekä auttavat häntä löytämään omat vahvuutensa (valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 4 §). Lisäksi opiskelijalle avataan näkymiä tulevaisuusajatteluun ja ennakointiin.

Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen (lukiolaki 714/2018, 27 §).

Lukion opintotarjontaa suunniteltaessa voidaan opintojaksoihin yhdistää kansainvälisyys- ja työelämäosaamisen osioita sekä korkeakouluopintoihin tutustumista. Paikallisessa opetussuunnitelmassa konkretisoidaan yhteistyön tavoitteet ja muodot sekä päätetään yhteistyötahoista. Jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksia vahvistetaan lukion toimintakulttuurissa, laaja-alaisen osaamisen toteutuksissa ja kaikkien oppiaineiden opinnoissa.

Korkeakouluyhteistyö

Lukiokoulutus antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakoulututkintoon johtavat opinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa. (Lukiolaki 714/2018, 2 § 1 mom.)

Osa lukiokoulutuksen oppimäärän opinnoista on järjestettävä yhteistyössä yhden tai useamman korkeakoulun kanssa. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskelusta. Keskeisenä tavoitteena on sujuvoittaa opiskelijan siirtymistä lukiosta korkea-asteen opintoihin ja edelleen työelämään.

Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia kytketään sekä laaja-alaiseen osaamiseen että eri oppiaineiden tavoitteisiin ja sisältöihin. Lukion ohjaustoiminta yhteistyössä eri oppiaineiden opetuksen kanssa motivoi opiskelijaa tutustumaan korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten opintotarjontaan sekä niiden kautta avautuviin elämänvalintoihin ja työ- ja uramahdollisuuksiin. Ohjaustoiminta tukee myös konkreettisesti opiskelijan jatko-opintosuunnitelman laatimista. Korkeakouluopintoihin tutustumiseen tähtäävät ja korkeakouluissa suoritettavat opinnot sisällytetään osaksi opiskelijan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa.

Opiskelijaa ohjataan tutustumaan korkeakoulujen tarjontaan ennakkoluulottomasti, ilman sukupuolittuneita tai muita ennakkoasenteita. Opiskelijaa ohjataan valmistautumaan jatkuvaan oppimiseen ja hankkimaan monipuolisia valmiuksia, joita tarvitaan erilaisissa korkeakouluopinnoissa ja työelämän eri aloilla. Lukiossa tutustutaan kansainvälisiin jatko-opinto- ja uranäkymiin. Yleissivistyksen, kulttuurien tuntemuksen ja kielitaidon merkitystä tuodaan esille edellytyksinä korkeakouluopinnoissa ja työelämässä menestymiselle. Korkeakouluopintoihin valmistautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Korkeakouluopintoihin tutustumisen konkreettiset muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Työelämävalmiudet

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään siten, että opiskelijoilla on yhtäläiset ja monipuoliset mahdollisuudet saada tietoa työelämän tarjoamista mahdollisuuksista ja kehityssuunnista oman tulevaisuutensa ja jatko-opintojensa hahmottamiseen. Opiskelijaa rohkaistaan myös tutustumaan työelämän tarjoamiin kansainvälisiin ja globaaleihin näkymiin. Opiskelija tutustuu uusiin työn, yrittäjyyden ja taloudellisen toimeliaisuuden muotoihin muodostaakseen käsityksen siitä, millaista osaamista nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan. Opiskelijalle tarjotaan oppimiskokemuksia, jotka kannustavat ennakkoluulottomuuteen, aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ongelmanratkaisuun kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti.

Opiskelijaa kannustetaan toimimaan luovasti, eettisesti kestävästi ja rohkeasti nopeasti muuttuvissa toimintaympäristöissä, työelämässä ja muissa elämäntilanteissa sekä tarttumaan erilaisiin mahdollisuuksiin. Häntä ohjataan tiedostamaan ja dokumentoimaan opintoihin ja työhön liittyviä kiinnostuksen kohteitaan, vahvuuksiaan ja osaamistaan. Lukio luo edellytykset sille, että opiskelijat jakavat ja reflektoivat työelämään ja yrittäjyyteen liittyviä teemoja ja osaamistaan aktiivisesti, ennakkoluulottomasti ja järjestelmällisesti.

Opiskelijan yrittäjyys- ja työelämävalmiuksia syvennetään eri oppiaineissa osana opintojaksoja ja opiskelujen ohjausta sekä muissa lukion toiminnoissa kehittämällä erityisesti monipuolisia lukion ja työelämän sekä lukion, yritysten ja kolmannen sektorin välisiä yhteistyömuotoja. Oppiaineet ja laaja-alainen osaaminen sekä opintoihin hyväksi luettava lukion ulkopuolinen toiminta avaavat näkymiä merkitykselliseen elämään, jossa työ on yhtenä keskeisenä osana.

Työelämään valmentautumisessa korostuvat laaja-alaisen osaamisen alueista vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä eettisyys ja ympäristöosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat elämänhallinnan taidot, yhteistyö- ja tiimitaidot, kieli- ja kulttuuritaidot, motivoituminen uuden oppimiseen, joustavuus, kyky arvioida ja kehittää omaa osaamistaan sekä ymmärrys työelämään vaikuttavien muutosten vaikutuksesta oman osaamisen kehittämiselle.

Lukio linjaa paikallisessa opetussuunnitelmassa yhteistyöstään työelämän, kuten yritysmaailman, julkisen sektorin ja kolmannen sektorin edustajien kanssa.

Kansainvälinen osaaminen

Oppimäärän mukainen opetus on järjestettävä siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kehittää kansainvälistä osaamistaan sekä työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan. (Lukiolaki 714/2018, 13 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen kansainvälisyys monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa, avartaa maailmankuvaa sekä vahvistaa valmiuksia eettisesti kestävään toimintaan globalisoituneessa haasteiden ja mahdollisuuksien maailmassa. Osaamisen kehittämisessä otetaan huomioon YK:n kestävän kehityksen ohjelma Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoite 4.7, jossa kuvataan globaalikansalaisuuden piirteitä.

Opiskelijan kansainvälistä osaamista kartutetaan eri oppiaineiden, niiden välisen yhteistyön sekä laaja-alaisen osaamisen kautta. Huomiota kiinnitetään lukion ja koulutuksen järjestäjän monipuoliseen kieliohjelmaan ja sen ratkaisuihin sekä kulttuurien tuntemuksen syventämiseen.

Opiskelijaa ohjataan aktiiviseen ja suunnitelmalliseen kansainväliseen toimintaan hyödyntämällä kotikansainvälisyyttä ja kansainvälistä liikkuvuutta. Kotikansainvälisyys käsittää esimerkiksi kansainvälisiä vierailuja tai projekteja, jotka toteutetaan lukiossa, sen lähiympäristössä tai virtuaaliteknologian avulla. Opiskelijaa kannustetaan myös osallistumaan omaehtoisesti tai lukion tarjonnan mukaisesti tutustumis- ja opintojaksoihin tai vaihto-opiskeluun ulkomailla.

Kansainvälistä osaamista vahvistavat laaja-alaisen osaamisen alueista erityisesti vuorovaikutusosaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Näiden osana tai lisäksi painottuvat globaalikansalaisen asenne, kulttuuriset ja kielitaidot, yhteistyö- ja tiimitaidot sekä avoin kiinnostus uusien ulottuvuuksien ja mahdollisuuksien kohtaamiseen ja elinikäiseen oppimiseen.

Kansainvälisen osaamisen painotukset ja lukion kansainvälisen toiminnan muodot päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Parikkalan lukio

Korkeakouluyhteistyö

Parikkalan lukion opiskelijoilla on mahdollisuus saada tietoa ja kokemuksia korkeakouluopiskeluista. Korkeakouluopintoja ja niihin liittyviä valmiuksia integroidaan sekä laaja-alaiseen osaamiseen ja oppiaineiden sisältöihin. Jatko-opintovalmiudet rakentuvat oppiaineiden tiedollisista ja taidollisista tavoitteista sekä tulevaisuuden työelämävalmiuksien vahvistamisesta. Korkeakouluyhteistyöprojekteissa, -vierailuilla ja integroivilla opintojaksoilla opiskelijat harjoittelevat kieli-, yhteistyö- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelijoita rohkaistaan toimimaan monenlaisissa ympäristöissä globaalissa maailmassa.

Työelämävalmiudet

Työelämäosaamista vahvistetaan Parikkalan lukiossa. Laaja-alaisen osaamisen sisällöt tukevat työelämätaitojen kehittymistä. Työelämäosaamisessa painotetaan tulevaisuudessa tarvittavien taitojen esiinnostamista oppiaineiden sisällä. Lukiolainen voi suorittaa lukiolaisen TET-opintojakson opinto-ohjaajan kanssa sopimallaan tavalla.

Kansainvälinen osaaminen

Lukiolain mukaan jokaisella lukiolaisella pitää olla mahdollisuus vahvistaa kansainvälistä osaamista. Lukiossa tarjotaan kaikille kotikansainvälisyyttä ja vierailuja sekä yhteyksiä verkon välityksellä. Koulun kielitarjonta tukee kansainvälistä vuorovaikutusosaamista. Temaattisissa opinnoissa on tarjolla kansainvälisyysopintojakso. Opiskelijoita informoidaan jatko-opintomahdollisuuksista ulkomailla sekä vieraskielisistä koulutuksista kotimaassa. Parikkalan lukio pyrkii hyödyntämään sijaintinsa itärajalla. Tavoitteena on toteuttaa matka Venäjälle Laatokan Karjalaan kerran lukio-opintojen aikana.

4. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.1. Ohjaus

Lukiokoulutuksen oppimäärää suorittavalla opiskelijalla on oikeus saada tarpeidensa mukaista henkilökohtaista ja muuta opintojen ohjausta sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää ohjausta (lukiolaki 714/2018, 25 § 2 mom.). Ohjaus on lukion toiminnassa kokonaisuus, jonka tulee syventää perusopetuksessa annettua ohjausta jatkumona lukion jälkeisiin opintoihin. Ohjauksen avulla opiskelija parantaa valmiuksiaan selviytyä muuttuvissa elämäntilanteissa sekä oppii arvioimaan lukio-opintoja ja jatko-opiskelua koskevia valintojaan tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta. Lukion laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden mukaisesti lukio-opiskelu konkretisoituu elinikäisinä työelämävalmiuksina ja -taitoina sekä laajempana yhteiskunnallisena osaamisena.

Ohjaustoiminta tukee opiskelijan hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä lukio-opintojen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistään syrjäytymistä. Sukupuolitietoisella ohjauksella luodaan tasavertaisia edellytyksiä eri sukupuolten sijoittumiselle jatko-opintoihin ja työelämään. Opiskelun ja hyvinvoinnin seuraamisesta ja tukemisesta huolehditaan yhteistyössä huoltajien sekä lukiokoulutuksen ja opiskelijahuoltohenkilöstön kanssa.

Ohjaus on lukiokoulutuksen henkilöstön tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä, johon kuuluu yhteistyö korkeakoulujen ja työelämän kanssa. Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena, vertaisohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Opiskelija on ohjauksessa aktiivinen ja osallistuva toimija, ja hänellä tulee olla mahdollisuus osallistua opintojensa aikana korkeakoulujen ja työelämän kanssa toteutettaviin opintokokonaisuuksiin. Opinto-ohjaaja vastaa oppilaitoksen opinto-ohjauksen koordinoinnista ja käytännön toteutuksesta. Ryhmänohjaaja toimii opiskelijaryhmänsä lähiohjaajana. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa opettamansa aineen opiskelutaidoissa ja auttaa häntä kehittämään oppimaan oppimisen taitojaan. Lisäksi aineenopettaja tukee opiskelijan jatko-opintovalmiuksia ja työelämätuntemusta oman oppiaineensa osalta korkeakoulujen ja työelämän kanssa tehtävässä yhteistyössä. Aineenopettaja sisällyttää opetukseensa kokonaisuuksia, jotka sitovat opiskeltavan aineen jatko-opintoihin ja työelämään.

Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät. Opiskelijan yksilöllisten tarpeiden huomioonottamista voidaan tehostaa eri asiantuntijoiden yhteistyöllä. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee sisältyä kuvaus siitä, miten siirtymävaiheen yhteistyötä toteutetaan perusopetuksen, ammatillisen koulutuksen, korkea-asteen koulutuksen sekä muiden koulutusta järjestävien tahojen kanssa. Korkea-asteen oppilaitosten kanssa tulee erikseen kehittää tapoja, jotka mahdollistavat opiskelijoille orientoivat opinnot korkea-asteella sekä vaihtoehtoiset väylät hakeutua jatko-opintoihin. Lisäksi tulee kuvata, miten alueellista monialaista yhteistyötä toteutetaan työelämän, paikallisten työ- ja elinkeinopalvelujen, sosiaali- ja terveystoimen, nuorisotoimen sekä muiden toimijoiden kanssa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan, miten ohjauksella varmistetaan opiskelijan mahdollisuus kehittää kansainvälisyys-, työelämä- ja yrittäjyysosaamistaan.

Osaksi paikallista opetussuunnitelmaa laaditaan ohjaussuunnitelma, jossa kuvataan ohjauksen järjestäminen oppilaitoksessa. Se toimii ohjaustyön arvioinnin ja kehittämisen välineenä.

Lukion ohjaussuunnitelman tulee sisältää lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta seuraavat:

- *ohjauksen keskeiset käsitteet*
- *ohjauksen tehtävät ja tavoitteet*
- *ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen toimijat ja työnjako*
- *ohjaus siirtymävaiheissa: yhteistyö perusopetuksen, korkea-asteen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten ja muiden koulutuksen järjestäjien kanssa sekä jatko-ohjauksen järjestäminen*
- *ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat*
- *ohjauksen yhteistyö työelämän ja muiden oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen kanssa*
- *ohjaustoiminnan arviointi.*

Ohjaussuunnitelmassa tarkastellaan myös esteettömyyttä siirtymävaiheissa. Suunnitelmassa kuvataan toimintamalleja, joiden avulla turvataan yhdenvertaisuus hakeutumisvaiheessa lukioon ja sieltä jatko-opintoihin. Lisäksi suunnitelmaan sisällytetään kuvaus toimenpiteistä, joiden avulla varmistetaan esteetön opintopolku ja oppimisympäristö.

Lukiolain (714/2018) 26 §:n 1 momentin mukaan lukiokoulutuksen oppimäärää suorittava opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opintosuunnitelman, joka sisältää opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman lukio-opintojen etenemisen sekä jatko-opintoihin ja työelämään siirtymisen tueksi. Lukiolain 26 §:n 2 momentin mukaan henkilökohtainen opintosuunnitelma laaditaan opintojen alussa oppilaitoksen opetus- ja ohjaushenkilöstön tuella ja sitä päivitetään säännöllisesti opintojen edetessä.

Henkilökohtainen opintosuunnitelma koostuu seuraavista osista:

1) opiskelusuunnitelma

- *aikaisempi koulutus ja muu osaaminen*
- *suomen/ruotsin kielen taito ja muu kielitaito sekä kielenopiskeluvalmiudet*
- *hyväksi luettavat opinnot ja/tai oppimäärät sekä muu hyväksi luettava osaaminen*
- *suoritettavat opinnot; lukio-opinnoissa eteneminen, opintojaksovalinnat*
- *opiskeluolosuhteet, opintojen suorittamistavat ja mahdolliset erityiset opetusjärjestelyt*
    - *opiskeluvalmiudet ja mahdollinen tuen tarve*
- *korkeakouluissa ja mahdollisesti muissa oppilaitoksissa toteutettavat opiskelu- ja/tai tutustumisjaksot*
- *työelämän tutustumisjaksot*
- *arvioitu opiskeluaika*

2) ylioppilastutkintosuunnitelma

3) jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Lukiolain (714/2018) 27 §:n 1 momentissa määrätään, että koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Lukiolain 27 §:n 2 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu paikallisen opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Lukiolain 27 §:n 3 momentin mukaan opiskelijan on tarvittaessa osoitettava osaamisensa koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla.

Ohjauksen merkitys korostuu koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa. Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta perusopetuksen oppilaille, heidän huoltajilleen, opinto-ohjaajille ja opettajille sekä tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua opetukseen lukiossa. Lukio-opintonsa aloittava opiskelija perehtyy oppilaitoksen toimintaan sekä opiskelun käytänteisiin. Ohjausprosessin aikana

opiskelija suunnittelee opinto-ohjelmaansa siten, että hän tunnistaa ja huomioi jatko-opintojen ja työelämän tarjoamia mahdollisuuksia. Näitä asioita käsitellään ohjauksessa koko lukio-opintojen ajan.

Opiskelijalla on oikeus saada ohjausta muihin opintoihin hakeutumisessa, jos hänen opiskeluoikeutensa lukiokoulutuksen oppimäärän suorittamiseen on päättymässä tai hän on ilmoittanut eroamisestaan (lukiolaki 714/2018, 25 § 3 mom.). Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella opiskelijalla, joka ei ole saanut jatko-opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, on oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana. Ohjauksesta vastaa koulutuksen järjestäjä, jonka oppilaitoksessa opiskelija on suorittanut oppimäärän. (Lukiolaki 714/2018, 25 § 4 mom.)

Parikkalan lukio

Lukion opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä koulutusta ja elämänuraa koskevia valintoja ja ratkaisuja. Parikkalan lukiossa ohjaus muodostaa jatkumon, joka alkaa perusopetuksen päättövaiheessa. Lukio-opiskelusta ja lukio-opintoihin hakeutumisesta tiedotetaan perusopetuksen päättövaiheessa oleville oppilaille ja heidän huoltajilleen. Siirtymistä peruskoulusta lukio-opintoihin tuetaan ohjauksen eri muodoin.

Lukio-opintonsa aloittavat opiskelijat perehdytetään lukuvuoden alussa oppilaitoksen toimintaan, palveluihin sekä lukio-opiskelun ohjeisiin ja menettelytapoihin. Parikkalan lukiossa opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja asettaa tavoitteet opinnoilleen. Lukio-opintojen aikana opiskelija laatii itselleen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman ja jatko-opintoja koskevan suunnitelman, joita päivitetään opintojen aikana lukion ohjaushenkilöstön tuella. Tehtyjä suunnitelmia ja asetettujen tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan aika ajoin. Opiskelijoiden opintojen edistymistä seurataan jaksoittain rehtorin, opinto-ohjaajan ja opettajakunnan toimesta.

Parikkalan lukion opiskelijoille järjestetään lukio-opintojen aikana mahdollisuuksia tutustua työelämään ja opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa esimerkiksi erilaisten työpaikka- ja oppilaitosvierailujen sekä asiantuntijavierailijoiden avulla. Työelämään ja jatko-opiskelupaikkoihin tutustumisessa hyödynnetään laaja-alaisesti eri yhteistyökumppaneita ja mahdollisuuksia, paikallisten yritysten ja lähialueiden oppilaitosten yhteistyön korostuessa. Jatko-opintoihin siirtymiseen kiinnitetään erityistä huomiota lukio-opintojen päättövaiheessa, jolloin henkilökohtaisen ohjauksen tarve korostuu. Jatko-opintoihin ohjauksessa korostuu myös yhteistyö TE-palveluiden ja Kansaneläkelaitoksen kanssa.

Ohjausta järjestetään Parikkalan lukiossa opintojaksoina, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena. Opiskelija saa henkilökohtaista ohjausta aina tarvittaessa. Ohjaukseen osallistuu koko koulun opettaja- ja ohjaushenkilöstö päävastuun ollessa opinto-ohjaajalla. Parikkalan lukiossa ohjaustoiminta jakautuu eri henkilöiden välille seuraavasti:

Rehtori

- tiedottaa ylioppilaskirjoituksista ja niihin liittyvistä järjestelyistä
- vastaa vanhempainiltojen ja muiden tilaisuuksien järjestämisestä sekä on niissä mukana
- tekee tarvittaessa (hallinnollisia) päätöksiä oppimisen tukeen liittyvissä asioissa
- lähettää yo -kirjoituksia varten valmistellun erityisjärjestelyhakemuksen ylioppilastutkintolautakunnalle yhdessä opiskelijan kanssa

Aineenopettaja

- on oman aineensa asiantuntija
- opastaa, ohjaa ja valmentaa opiskelijoita aineen opinnoissa ja perehdyttää heidät aineen vaatimiin opiskelutaitoihin
- esittelee kurssin alkaessa sen tavoitteet ja sisällöt sekä arviointikriteerit

- johtaa ryhmää, kun kurssin opiskelukäytäntöjä suunnitellaan
- päättää oman aineensa kurssiarvioinnista ja suoritustavoista
- antaa luvan kurssin itsenäiseen suorittamiseen
- kertoo oman aineensa osalta ylioppilaskirjoituksista
- seuraa omassa aineessaan opiskelijan edistymistä
- osallistuu opiskelijan tukitoimien suunnitteluun ja seuraa tuen toteutumista omassa oppiaineessaan
- arvioi opiskelijan edistymistä omassa oppiaineessaan, mikäli opiskelijalle tarvitaan erityisjärjestelyjä ylioppilastutkinnon kokeissa

Ryhmänohjaaja

- on ns. perusryhmän kokoaja, lähiohjaaja ja tekninen neuvoja
- perehdyttää ryhmän koulun toimintoihin, sopimuksiin ja tapahtumiin
- huolehtii, että tieto kulkee kaikkiin suuntiin
- järjestää ryhmänohjaajatuokiot ja tiedottaa niiden ajankohdasta myös muille opettajille
- tiedottaa opiskelijan opiskeluun liittyvistä vaikeuksista
- pitää yhteyttä koteihin ja on mukana vanhempainilloissa
- seuraa opiskelijalle suunniteltujen tukitoimien toteutumista

Opinto-ohjaaja

- on ohjausjärjestelyiden koordinaattori
- järjestää tarvittaessa palavereita ryhmänohjaajien kanssa
- avustaa opiskelijaa opintojen suunnittelussa ja tavoitteiden asettelussa
- tarkistaa opiskelijan kurssien riittävyyden
- ohjaa pitkittäjiä ja nopeuttajia
- huolehtii TET -järjestelyistä
- tiedottaa yhdessä rehtorin kanssa ylioppilaskirjoituksista
- vastaa uravalinta- ja jatkokoulutustiedon antamisesta ja auttaa opiskelijaa hänen tulevaisuuden suunnittelussaan
- pitää yhteyksiä työvoima-, koulu- ja muihin viranomaisiin
- ohjaa pudokkaita ja syrjäytymisvaarassa olevia
- osallistuu vanhempainiltoihin
- asettaa ohjaustyölle tavoitteet ja arvioi niiden saavuttamista
- seuraa opiskelijalle suunniteltujen tukitoimien toteutumista

Erityisopettaja

- tekee lukiseulat ja tarvittaessa yksilötestit opiskelijoille sekä mahdolliset muut testit ja alkukartoitukset
- tekee yhteistyötä aineenopettajien, opinto-ohjaajien, oppilashuollon henkilöstön, esimiehen sekä huoltajien kanssa
- tekee yhteistyötä muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa
- tukee opiskelijaa yksilötapaamisissa lukivaikeuksien ja opiskeluvalmiuksien osalta sekä ohjaa tarvittaessa haastavissa oppiaineissa
- suunnittelee tarvittavia tukitoimia yhdessä opiskelijan ja aineenopettajien kanssa
- arvioi ja seuraa opiskelijalle suunniteltujen tukitoimien toteutumista ja tuen määrässä/ laadussa tapahtuvia muutoksia
- arvioi muiden opettajien kanssa erityisjärjestelyjen hyödyllisyyttä ylioppilastutkinnossa sekä ohjaa opiskelijan tarvittaessa hakemaan erityisjärjestelyjä ylioppilastutkinnon kokeissa
- kirjoittaa tarvittavat lausunnot ylioppilastutkintolautakunnalle erityisjärjestelyjä varten
- valmistelee yhdessä opiskelijan kanssa yo -kirjoituksia koskevan erityisjärjestelyhakemukset ylioppilastutkintolautakunnalle

Opiskelija

- suunnittelee ja asettaa tavoitteet opinnoilleen
- on aktiivinen ja osallistuva toimija opiskelussa ja ohjauksessa
- pyytää tarvittaessa tukea opinnoissa etenemiseen

- osallistuu häntä koskevien tukitoimien suunnitteluun ja ottaa osaltaan vastuuta suunniteltujen tukitoimien toteutumisesta

Huoltajien kanssa tehtävässä ohjaukseen liittyvässä yhteistyössä noudatetaan samoja periaatteita kuin muussakin kodin ja oppilaitoksen välisessä yhteistyössä. Huoltajia tiedotetaan lukion ohjauksesta ja ajankohtaisista ohjaukseen liittyvistä asioista muun muassa lukuvuosittain järjestettävissä vanhempainilloissa. Ohjaukseen liittyvissä asioissa ollaan myös tarvittaessa yhteydessä huoltajiin erilaisten tiedotteiden muodossa sekä myös Wilman välityksellä. Lisäksi huoltajia kannustetaan ottamaan yhteyttä lukion ohjaushenkilöstöön aina tarpeen tullen.

4.2. Erityisopetus ja muu oppimisen tuki

Lukiolain mukaan opiskelijalla, jolla on kielellisten erityisvaikeuksien tai muiden oppimisvaikeuksien vuoksi vaikeuksia suoriutua opinnoistaan, on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti (lukiolaki 714/2018, 28 § 1 mom.). Erityisopetus ja muu oppimisen tuki mahdollistavat opiskelijoiden yhdenvertaisen aseman. Keskeisiä asioita ovat oppimisen esteettömyys ja saavutettavuus sekä oppimisen vaikeuksien ennaltaehkäisy ja varhainen tunnistaminen. Tuen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Lisäksi tavoitteena on antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen.

Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä oppimisvaikeudet johtuvat. Oppimisvaikeudet voivat johtua esimerkiksi luku- ja kirjoitusvaikeuksista, matemaattisista tai tarkkaavuuden vaikeuksista, sairaudesta, vammasta tai elämäntilanteesta.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 2 momentin mukaan tuen tarvetta tulee arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä. Opettajat arvioivat tuen tarvetta yhdessä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kanssa. Arvioinnissa voivat opiskelijan suostumuksella olla mukana myös tuen järjestämisen kannalta tarpeelliset asiantuntijat. Tuen tarpeen tunnistaminen voi perustua myös perusopetuslain (628/1998, muutettu lailla 1288/2013) 40 §:n perusteella siirrettävään koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömään tietoon tai opettajien ja muun henkilöstön havaintoihin. Lisäksi tuen tarpeen arvioinnissa voidaan käyttää erilaisia menetelmiä, kuten alkuseulontoja.

Tukitoimien suunnittelu ja toteutus aloitetaan mahdollisimman varhain. Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Tukitoimet voidaan tarvittaessa ja opiskelijan suostumuksella suunnitella yhteistyössä muiden asiantuntijoiden kanssa. Tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan edellä mainitulla tavalla.

Lukiolain (714/2018) 28 §:n 1 momentin mukaan tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Myönteinen ja kannustava palaute edistää opiskelijan käsitystä itsestään oppijana. Samalla opiskelijan itsearviointitaidot sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat. Opettajat ohjaavat opiskelijaa oppimaan oppimisen taidoissa, kantamaan vastuuta oppimisestaan ja työskentelystään sekä käyttämään kullekin oppiaineelle ominaisia opiskelustrategioita.

Oppimisen tuki merkitsee yhteisöllisiä ja opiskeluympäristöön liittyviä ratkaisuja sekä opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaamista. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Lisäksi opiskelijaa voidaan tukea yksilökohtaisesti suunnitellulla monipuolisella opinto-ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuen avulla sekä hyödyntämällä erilaisia opintojen valintamahdollisuuksia. Opiskelijan oppimista voidaan edistää myös tarjoamalla oppimista ja hyvinvointia lisääviä lukion oppimäärään sisältyviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai matematiikan ja muiden oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta. Erityisopetus tukee aineenopetusta. Se voidaan toteuttaa yhteisopettajuutena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista sekä opiskelijan ohjaamista käyttämään omia vahvuuksiaan oppimisessa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukiolain (714/2018) 29 §:n mukainen opiskelun poikkeava järjestäminen voi koskea myös erityisopetusta tai muuta oppimisen tukea tarvitsevaa opiskelijaa. Opiskelun poikkeava järjestäminen tarkoittaa, että opiskelijan opiskelu voidaan järjestää osittain toisin kuin lukiolaissa ja lukiokoulutuksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ja paikallisessa opetussuunnitelmassa määrätään. Poikkeavat järjestelyt tehdään vain niiltä osin kuin ne ovat välttämättömiä, ja ne kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan. Poikkeava järjestely voidaan tehdä opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan.

Opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustajapalveluita, erityisiä apuvälineitä ja muita palveluita. Opiskelijan jaksamisen ja hyvinvoinnin tukemisessa voidaan tehdä yhteistyötä opiskeluhuollon palvelujen tai tarvittaessa muiden toimijoiden kanssa. Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa.

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Näin turvataan tukea tarvitsevalle opiskelijalle mahdollisuus osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Arvioinnissa käytettäviä yksilöllisiä järjestelyjä ovat esimerkiksi lisäajan antaminen arviointitilanteissa, pienryhmätilan käyttäminen, materiaalin kirjasinkoon suurentaminen tai mahdollisuus käyttää erillistä näyttöä. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Ylioppilastutkinnon kokeiden erityisjärjestelyistä tiedotetaan opiskelijalle heti lukio-opintojen alkaessa ja aina tarpeen mukaan. Opiskelijalle tulee antaa mahdollisuus kokeilla erityisjärjestelyjä lukio-opintojen aikana, jotta niiden tarvetta ja toimivuutta voidaan arvioida. Tarvittaessa opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa ylioppilastutkinnon kokeita varten.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään ja kuvataan tuen järjestäminen käytännössä seuraavissa asioissa:

- *tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen opiskelijoille ja huoltajille*
- *tukitoimien tarpeen arviointi*
- *tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan*
- *tuen toteuttaminen*
- *tuen toteutumisen seuranta ja arviointi*
- *yhteistyö, vastuut ja työnjako edellä mainituissa asioissa.*

Erityisopetus Parikkalan lukiossa

Erityisopetus on erityisopettajan antamaa opetusta, joka tukee aineenopetusta. Oppimisen tuen ja erityisopetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa ja jatko-opintoihin siirtymisessä sekä edistää hänen hyvinvointiaan ja jaksamistaan. Opiskelijalla on oikeus saada tukea riippumatta siitä, mistä syistä tuelle on tarvetta.

Tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottaminen

Parikkalan lukiossa kodin ja koulun välisen yhteistyön tavoitteena on pitää yllä avointa ja kannustavaa opiskeluilmapiiriä, jossa aikuistuva nuori, hänen tarpeensa ja mahdolliset ongelmansa pyritään huomioimaan yksilöllisesti. Tukea tarvitsevan opiskelijan kohdalla tukitoimista ja niitä koskevista oikeuksista tiedottamisesta opiskelijoille ja tarvittaessa huoltajille vastaavat tapauskohtaisesti ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja, erityisopettaja ja/tai tarvittaessa

rehtori. Tarvittaessa järjestetään suunnittelu- ja yhteistyöpalavereja, joihin kutsutaan opiskelijan ja huoltajien yksilökohtaisella suostumuksella lisäksi muita koulutyöhön läheisesti liittyvien tahojen edustajia (esim. terveydenhoitaja, psykologi, sosiaalityöntekijä).

Opiskelijaa ja hänen huoltajiaan rohkaistaan ottamaan yhteyttä kouluun kaikissa epätietoisuutta aiheuttavissa tilanteissa.

Tukitoimien tarpeen arviointi

Parikkalan lukiossa tehdään kaikille ensimmäisen luokan opiskelijoille lukiseula erikseen sovittuna ajankohtana mahdollisten luku- ja kirjoitusvaikeuksien selvittämiseksi . Tarvittaessa voidaan käyttää myös matematiikan keskeisten sisältöjen hallintaa mittaavia testistöjä (esim. KTLT, Ville) tuen tarpeiden arvioimiseksi. Molempien osa-alueiden suhteen on erityisesti kiinnitettävä huomiota niihin opiskelijoihin, joilla on ollut yksilöllistettyjä oppiaineita perusopetuksen puolella. Tällöin opiskelijalle ei välttämättä ole opetettu kaikkia lukio-opinnoissa tarvittavia oppimääriä ko. oppiaineissa.

Tuen tarvetta täytyy arvioida opintojen alussa sekä säännöllisesti opintojen edetessä.

Tukitoimien kirjaaminen henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan

Opiskelijan, opettajien ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden yhdessä suunnittelemat tukitoimet kirjataan opiskelijan pyynnöstä henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan (lukiolaki 714/2018, 28 § 2 mom.). Opettajat huolehtivat siitä, että opiskelijalla on tieto mahdollisuudesta saada tukitoimet kirjattua. Tukitoimien toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti, ja mahdolliset muutokset kirjataan suunnitelmaan niin ikään opiskelijan ja opettajien yhteistyönä.

Jos opiskelija tarvitsee opiskelun poikkeavaa järjestämistä, tieto kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opintosuunnitelmaan joko opiskelijan hakemuksesta tai hänen suostumuksellaan. Näitä tilanteista ovat esimerkiksi seuraavat: opiskelija on jo suorittanut osan lukion oppimäärästä, olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen opiskelijalle olisi joiltain osin kohtuutonta suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä tai opiskelijalla on jokin terveydentilaan liittyvä perusteltu syy (1287/2013; 20§, 21§, 22§ sekä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki 24§, 1.mom., 30).

Tuen toteuttaminen

Opiskelijaa opettavat opettajat suunnittelevat tukitoimet yhdessä opiskelijan kanssa. Yhteistyötä tehdään myös muiden mahdollisten asiantuntijoiden kanssa. Opettaja tukee ja ohjaa opiskelijan oppimista monipuolisilla opetus- ja arviointimenetelmillä. Aineenopettaja ohjaa opiskelijaa käyttämään omalle oppiaineelleen ominaisia opiskelustrategioita. Opiskelijan oppimisen tuki toteutetaan oppitunneilla ja koetilanteissa sekä henkilökohtaisena ohjauksena ja opetuksena tilanteen mukaan.

Opiskelijan oppimista voidaan tukea myös tarjoamalla tukiopetusta tai muuta opiskelijan tarpeen mukaista tukea. Oppimisen tukea voivat olla esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, monipuolinen opinto-ohjaus, opintojaksojen valinnoissa ohjaaminen, ryhmänohjaajan tuki, erilaiset koejärjestelyt tai minkä tahansa oppiaineen sisällä annettava tarpeen mukainen pedagoginen tuki. Opiskelijan oppimista voidaan tukea myös tarjoamalla erilaisia hyvinvointia ja oppimista edistäviä opintoja, jotka antavat tukea esimerkiksi opiskelutaitoihin, elämänhallintaan tai eri oppiaineiden opiskeluun.

Erityisopetusta voidaan toteuttaa samanaikaisopetuksena, ryhmämuotoisena opetuksena tai yksilötukena. Erityisopetus on esimerkiksi opiskelutaitojen opettamista yhdessä opiskellen sekä opiskelijan omien vahvuuksien ja oppimisen haasteiden tunnistamista. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijan yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen voi käytännössä tarkoittaa esimerkiksi ohjeiden ymmärtämisen varmistamista tai kirjallisia ohjeita laajempien ja haastavampien tehtävänantojen yhteydessä. Muita oppimisen tukimuotoja ovat esimerkiksi opetuksen eriyttäminen, tukiopetus ja muut pedagogiset ratkaisut. Tuen suunnittelussa otetaan huomioon se, että opiskelijalle tulee oppimisvaikeuksista huolimatta riittävä määrä sellaisten taitojen harjoittelua, jotka ovat edellytyksenä ylioppilaskokeista suoriutumiselle.

Lisäksi opiskelijaa ohjataan tarvittaessa hakemaan avustaja- tai ohjauspalveluita, erityisiä apuvälineitä tai muita tarvitsemiaan palveluja. Erityisopetuksen ja muun tuen rinnalla opiskelijalla on oikeus saada myös yksilökohtaista opiskeluhuoltoa. Parikkalan lukiossa opiskeluhuoltoa toteuttavat pääosin koulukuraattori, terveydenhoitaja sekä koulupsykologi.

Tuen toteutumisen seuranta ja arviointi

Tukea tarvitsevan opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä arvioidaan monipuolisesti. Tämä turvaa tukea tarvitsevalle oppilaalle mahdollisuuden osoittaa osaamistaan eri tavoin esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen tai keskittyminen opiskeluun on haastavaa. Osaamisen osoittamisen tavat ja tilanteet suunnitellaan yksilöllisesti opiskelijan tarpeiden mukaisesti. Alkukartoituksessa tehtävät testit ja selvitykset antavat tietoa opiskelijoiden lähtötasosta ja mahdollisista oppimisvaikeuksista sekä oman koulunkäynnin haasteista, joten tuen toteutumisen arviointi ja seuranta helpottuvat ja tuen tarpeen mahdolliset muutokset voidaan havaita selvemmin.

Oppimisen tuen yhteistyö, vastuut ja työnjako Parikkalan lukiossa

Rehtori

- vastaa koulun tukijärjestelyjen organisoinnista
- huolehtii lausuntojen ja hakemusten lähettämisestä Ylioppilastutkintolautakuntaan sekä erityisjärjestelyjen toteutumisesta ylioppilastutkinnon kokeissa

Opinto-ohjaaja

- huomioi opiskelijan tuen tarpeen kurssivalintoja tehtäessä, ylioppilastutkintoa suunniteltaessa sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen ohjattaessa

Ryhmänohjaaja

- seuraa oman ryhmänsä opiskelijoiden opintojen etenemistä ja tuen tarvetta
- välittää pyydettäessä tiedon tuen tarpeesta eteenpäin huoltajille, opettajille ja koulun muulle henkilöstölle.

Aineenopettaja

- välittää tiedon havaitsemastaan opiskelijan tuen tarpeesta ryhmänohjaajalle ja erityisopettajalle
- voi jakaa tietoa toimivista tukitoimista oman aineryhmänsä sisällä
- vastaa sovittujen tukitoimien toteuttamisesta opetuksessaan

Erityisopettaja

- osallistuu tuen tarpeen kartoittamiseen lukion alkaessa
- välittää tarvittaessa tiedon tuen tarpeesta eteenpäin opettajille, huoltajille ja koulun muulle henkilöstölle
- osallistuu pedagogisen tuen suunnitteluun ja toteuttamiseen
- osallistuu tarvittaessa huoltajapalavereihin ja opiskeluhuollon monialaisen asiantuntijaryhmän toimintaan
- tapaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa tarpeen mukaan ja seuraa tuen tarvetta ja sen toteutumista lukio-opintojen aikana
- ohjaa tukea tarvitsevaa opiskelijaa opiskelutaidoissa
- tekee lukitestit ja kirjoittaa lukilausunnot niitä tarvitseville
- antaa lausunto- ja erityisjärjestelyohjausta ylioppilastutkinnon kokeisiin sekä laatii tarvittavat hakemukset Ylioppilastutkintolautakuntaan yhdessä opiskelijan kanssa ja kertoo opiskelijalle lausuntojen muista hyödyntämismahdollisuuksista
- erityisopettajaa voidaan konsultoida jatko-opintoihin hakemiseen liittyvissä asioissa.

4.3. Opiskeluhuolto

Lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään lukiolain (714/2018) mukaisen käsitteen opiskelijahuolto sijasta oppilas- ja opiskelijahuoltolain (1287/2013) käsitettä opiskeluhuolto. Oppilaitoksesta käytetään soveltuvissa kohdissa myös ilmaisua lukio. Mitä jäljempänä todetaan hyvinvointialueesta, koskee myös Helsingin kaupunkia (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 1 §, muutettu lailla 377/2022).

Tässä luvussa määrätään opiskeluhuollon keskeisistä periaatteista ja opetustoimeen kuuluvan opiskeluhuollon tavoitteista sekä oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa määrätyn koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta (lukiolaki 714/2018 12 § ja 32 § sekä oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhuolto, jota koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9§). Opiskeluhuoltotyössä otetaan huomioon lapsen edun ensisijaisuus. (YK:n Yleissopimus lapsen oikeuksista ja lukiolaki 714/2018 2 §, muutettu lailla 165/2022).

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen ja hyvinvointialueen suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 3 §, muutettu lailla 377/2022). Opiskeluhuolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. Lisäksi opiskelijoilla on oikeus opiskeluhuoltopalveluihin, joita ovat opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 § ja 3 §.) Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat. Toisen asteen opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetysti opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §, muutettu lailla 377/2022).

4.3.1. Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma ja paikallisesti päätettävät asiat

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista vastaa monialainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 14 §). Opiskeluhuoltosuunnitelma laaditaan yhteistyössä oppilaitosten ja opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022). Hyvinvointialueella on terveydenhuoltolain mukainen yhteistyövelvoite koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma korvaa opiskeluhuollon osalta paikallisen opetussuunnitelman. Se sisältää koulutuksen järjestäjäkohtaisesti määritellyt opiskeluhuoltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet opiskeluhuollon toteuttamiseksi ja seuraamiseksi (omavalvonta) sekä oppilaitoskohtaisesti tarkennetut tiedot asiakokonaisuuksista 1-5. Koulutuksen järjestäjän tulee kuvata opiskeluhuoltosuunnitelmassa, miten suunnitelman toteutumista oppilaitoksissa seurataan ja sitä tarkistetaan tarvittaessa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjän tulee valmistella kutakin koulutusmuotoa koskevan määräyksen mukainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Koulutuksen järjestäjä päättää paikallisesti, miten

tarvittavat tiedot asiakokonaisuuksista kootaan ja miten oppilaitosten toimintaa niiden avulla ohjataan. Opiskeluhuoltopalvelujen osalta tämä tehdään yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Suunnitelma liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten suunnitelmassa on oppilaitoskohtaisesti seuraavat tiedot (asiakokonaisuudet 1-5) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022).

1) Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista (opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut) kootaan tiedot kultakin oppilaitokselta. Tiedot ilmoitetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten henkilötyövuosina. Arvioilla varmistetaan opiskeluhuoltopalvelujen riittävyys huomioiden opiskelijoiden ja lukioyhteisön tarpeet, terveystarkastusten ja henkilöstömitoitusten toteutuminen sekä palvelujen järjestäminen määräajassa. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 15 § ja 17 § ja terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 §).

Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta

Arvioon opiskeluhuollon kokonaistarpeesta sisältyvät yksilökohtaisessa ja yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä sekä opiskeluhuollon yhteistyössä tarvittavat resurssit. Kokonaistarpeen arviossa huomioidaan esimerkiksi oppilaitosyksiköiden määrä ja oppilaitosten opiskelijamäärä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Arviossa hyödynnetään monipuolisesti paikallista lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elinoloja koskevaa seurantatietoa, jota on koottu myös opiskelijoilta ja huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisilta.

Arvioi käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista

Koulutuksen järjestäjän arviossa käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista ilmoitetaan kaikkien opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten (opiskeluterveydenhuolto sekä psykologi- ja kuraattoripalvelut) henkilötyövuodet.

2) Lukioyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi ja tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhuolto on tärkeä osa lukiokoulutuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja koulutuksen järjestäjän opiskeluhuolto) mukaisesti kuuluu yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 6 §.) Oppilaitoksen henkilökunnalla on ensisijainen vastuu lukioyhteisön hyvinvoinnista (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 4 §).

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijoiden ja lukioyhteisön hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden seuraamisen käytännöt ja keskeiset tulokset*
- *oppilaitoskohtaisten opiskeluhuoltoryhmien johtaminen, kokoonpano ja toimintatavat (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14§ (1501/2016)*
- *koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen*
- *tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäisemisen ja käyttöön puuttuminen*
- *yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa (terveydenhuoltolaki 1326/2010 16 § ja valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 388/2011 12 §).*

Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhuolto)

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä opiskelijaa koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa, jota toteutetaan monialaisessa asiantuntijaryhmässä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään opiskelijan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto perustuu aina opiskelijan suostumukseen (lukiolaki 714/2018 58 § ja Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.) Opiskelijan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 18 §). Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä (EU:n tietosuoja-asetus (679 /2016), tietosuojalaki (1050/2018), laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999), lukiolaki 714/2018 58 §, laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785), laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (2000/812) ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 22 §, muutettu lailla 377/2022, ja 23 §.)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijan ohjaaminen opiskeluhuoltopalveluihin (opiskeluterveydenhuolto, kuraattori- ja psykologipalvelut) (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 16 §, muutettu lailla 377/2022).*
- *yksittäisen opiskelijan tueksi koottavan monialaisen asiantuntijaryhmän kokoaminen, suostumuksen hankkiminen ja työskentelyyn osallistuminen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 19 §)*
- *opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, säilytys ja vastuuhenkilön nimeäminen koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltorekisterille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 20 §, muutettu lailla 377/2022 ja 21 §)*
- *tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai opiskelijan opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä (lukiolaki 714/2018 41 §, muutettu lailla 165/2022)*
- *opiskelijan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet oppilaitoksessa.*
- *opiskeluterveydenhuollon sairaanhoitopalvelujen järjestämistapa ja ohjaus niihin hakeutumiseksi*

3) Yhteistyön järjestäminen opiskelijoiden ja heidän perheidensä sekä oppilaitoksessa työskentelevien ja muiden opiskelijoiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 4 §). Opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen työntekijöiden sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhuollon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhuollossa keskeistä. Tämä edellyttää yhteisiä toimintatapoja ja erityisesti koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyötä.

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan

- *opiskelijoiden, huoltajien, opetustoimen henkilöstön ja opiskeluhuoltopalvelujen osallisuus koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman laatimiseen ja yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttamiseen (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 13 §, muutettu lailla 377/2022)*
- *lukion opetus- ja muun henkilöstön perehdytys ja osaamisen varmistaminen yhteisöllisessä työssä*
- *yhteistyö koulun ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi*
- *yhteisöllisen ja yksilökohtaisen opiskeluhuollon periaatteista ja toiminnasta tiedottaminen opiskelijoille, huoltajille, henkilöstölle ja yhteistyötahoille (oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013 11 §)*

4) Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykkinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus (lukiolaki 714/2018 40 §). Turvallisuuden varmistaminen edellyttää koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista oppilaitosten kanssa. Koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Suunnitelmat opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan erikseen toimenpiteet väkivallan, kiusaamisen ja häirinnän ehkäisemiseksi, niiden esiintyvyyden seuraamiseksi ja ongelmatilanteisiin puuttumiseksi sekä jälkiseurannan edellyttämät käytänteet. Suunnitelmassa kuvataan opettajan tai rehtorin velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (lukiolaki 714/2018 40 §, muutettu lailla 165/2022). Lisäksi kuvataan toimintatavat tukea tarvitsevan opiskelijan (teon kohde ja tekijä) ohjaamiseksi opiskeluhuoltopalveluihin. Kuvaus yhteistyöstä huoltajien kanssa sekä viranomaisyhteistyö ml. toimintatavat koskien ilmoitusvelvollisuutta sosiaalitoimeen ja/tai poliisille ovat osa suunnitelmia (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 23 §, lastensuojelulaki 471/2007 25 § ja sosiaalihuoltolaki 1301/2014 35 §).

Kriisisuunnitelma (suunnitelma kriisi-, uhka- ja vaaratilanteiden varalle)

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelmaan sisältyy kriisisuunnitelma, jossa kuvataan toiminta äkillisissä kriiseissä, uhka- ja vaaratilanteissa. Suunnitelmassa kuvataan kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat kriisitilanteissa sekä toimintavalmiuksien harjoittelu. Lisäksi suunnitelmassa kuvataan tämän kokonaisuuden johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako. Suunnitelmassa kuvataan sisäisen ja ulkoisen viestinnän sekä koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen välisen tiedottamisen periaatteet. Suunnitelma valmistellaan yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa ottaen huomioon muut uhka-, vaara ja kriisitilanteita koskevat ohjeistukset sekä psykososiaalisen tuen järjestämisen periaatteet.

PARIKKALAN LUKIO

Koulutuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen yhteistyö

Opiskeluhuoltoa toteutetaan opetustoimen sekä hyvinvointialueen monialaisena suunnitelmallisena yhteistyönä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. (1287/2013, 3§). Hyvinvointialue järjestää opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuoltopalvelut alueensa oppilaitosten opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta. Hyvinvointialueen on järjestettävä psykologi- ja kuraattoripalvelut ensisijaisesti oppilatoksessa tai sen välittömässä läheisyydessä (lähipalveluperiaate). Jos oppilaitoksen työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhuoltopalveluja, on hänen viipymättä otettava yhteyttä koulu- tai opiskeluterveydenhuoltoon tai psykologiin tai kuraattoriin yhdessä opiskelijan kanssa. Samalla luovutetaan tuen arvioimiseksi tarvittavat tiedot.

Parikkalan kunnassa on esiopetuksen, perusopetuksen ja Parikkalan lukion yhteinen opiskeluhuoltosuunnitelma. Terveydenhuoltolain (1326/2013, 17§) mukaan opiskeluterveydenhuollon tehtäviin kuuluu opiskelijoiden tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen ja tukeminen yhteistyössä muiden oppilashuollon toimijoiden kanssa sekä tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja hoitoon ohjaaminen. Käytettävissä olevia opiskeluhuollon palveluita ovat kouluterveydenhoitaja, koululääkäri, psykologipalvelut, koulukuraattori ja tarpeen mukaan myös muita sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia. Tukimuodot ja ohjaajapalvelut perustuvat opiskelijoiden tarpeisiin. Lukion erityisopetuksesta huolehtii perusopetuksen virkaa tekevä laaja-alainen erityisopettaja. Lukiossa on myös opinto-ohjaaja. Edellä mainitut tahot

tekevät monialaista yhteistyötä tarpeen mukaan ja/tai tapauskohtaisesti. Opiskeluhuollon palveluista tiedottamisesta vastaa kukin taho erikseen. Tiedottaminen voidaan tehdä myös yhteistyönä salassapitosäädökset huomioon ottaen.

Opiskeluhuollon käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Opiskeluhuolto on tärkeä osa lukio-opiskelun toimintakulttuuria. Yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä seurataan, arvioidaan ja kehitetään kouluyhteisön ja opiskelijaryhmien hyvinvointia. Lisäksi huolehditaan kouluympäristön terveellisyydestä, turvallisuudesta ja esteettömyydestä. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä opiskelijoiden, huoltajien sekä muiden lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Opiskelijoiden ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen on yhteisöllisessä opiskeluhuollossa tärkeää ja hyvinvointia vahvistavaa. Opiskelijoiden osallisuuden edistäminen on opetuksen järjestäjän tehtävä. Opiskeluhuolto luo kouluyhteisössä edellytyksiä yhteenkuuluvuudelle, huolenpidolle ja avoimelle vuorovaikutukselle. Osallisuutta lisäävät toimintatavat edesauttavat myös ongelmien ennalta ehkäisyä, niiden varhaista tunnistamista ja tarvittavan tuen järjestämistä. Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Siihen kuuluu fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen turvallisuus.

Käytettävissä olevat opiskeluhuollon kokonaistarpeet

Koulukuraattorin henkilötyövuosi: ILMOITETAAN MYÖHEMMIN

Kouluterveydenhoitajan henkilötyövuosi: ILMOITETAAN MYÖHEMMIN

Koulupsykologin henkilötyövuosi: 0,4

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Opetuksen järjestämisen lähtökohtana on oppilaiden ja henkilökunnan turvallisuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa. Rauhallinen ilmapiiri edistää työrauhaa. Koulun järjestyssäännöt lisäävät kouluyhteisön turvallisuutta, viihtyisyyttä ja sisäistä järjestystä. Opetuksen järjestäjä laatii suunnitelman opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä osana koulukohtaista opiskeluhuoltosuunnitelmaa. Opettajat tai rehtori ilmoittavat koulussa tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta tilanteeseen osallistuneiden huoltajille. Koulurakennuksesta sekä opetustiloista ja -välineistä huolehtiminen ylläpitää ympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta. Kouluyhteisöllä on yhtenäiset toimintatavat eri oppimisympäristöissä tapahtuvaa opetusta ja välitunteja varten. Eri oppiaineiden opetukseen laadittuja turvallisuusohjeita noudatetaan. Opetuksen järjestäjä varmistaa, että opiskelijan oppimisympäristö työelämään tutustumisen aikana on turvallinen. Kouluympäristön terveellisyyttä ja turvallisuutta sekä kouluyhteisön hyvinvointia edistetään ja seurataan jatkuvasti. Niitä arvioidaan kolmen vuoden välein toteutettavissa laaja-alaisissa tarkastuksissa.

Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Opiskeluympäristö muodostuu fyysisistä, psyykkisistä, sosiaalisista ja pedagogisista sisällöistä. Kouluyhteisön aikuiset pyrkivät noudattamaan yhteisesti sovittuja pelisääntöjä. Alaikäisen ja sopimuksen mukaan myös täysi-ikäisen opiskelijan huoltajille annetaan tietoja opiskelijan kasvuun ja kehittymiseen liittyvistä asioista ja tukemisen mahdollisuuksista. Opiskeluhuollon yhteistyön kautta pyritään ehkäisemään ongelmien syitä sekä auttamaan syntyneiden pulmien ratkomisessa. Koulukuraattori tukee opettajia mm. luokan ilmapiiriin, kaverisuhteisiin ja yhteistyöhön liittyvissä asioissa. Opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää toimintaohjeet kouluyhteisössä ilmenevään väkivaltaan, kiusaamisen ja häirinnän havainnointiin sekä varhaiseen puuttumiseen (KiVa-koulu), päihdehäiriöihin tai muihin kouluyhteisössä ilmeneviin ongelmiin (1287/2013; 13§). Opiskeluhuoltosuunnitelmaa toteutetaan osana opetussuunnitelmaa sekä opiskeluterveydenhuollon ohjelmaa (1287/2013; 6§). Lasten ja nuorten

hyvinvointisuunnitelma (1287/2013;12§ 3. mom.) päivitetään kerran valtuustokaudessa ja se hyväksytetään Parikkalan kunnanvaltuustossa.

Opiskeluhuoltoryhmät Parikkalassa

Koulutuksen järjestäjä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja ja oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän. Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät ovat monialaisia, mitä tarkoittaa, että ryhmässä on mukana opetushenkilöstöä sekä opiskeluterveyshuollon palveluja ja psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä. Jokaisella neljällä ryhmällä on omat tehtävät ja niiden perusteella määräytyvä kokoonpano.

1. Alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä

Hyvinvointialue yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostavat alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän, johon kuuluvat kaikki alueen koulutuksen järjestäjät. Yhteistyöryhmässä tulee olla edustettuina lisäksi alaikäisten huoltajien sekä opiskelijoiden edustajia, opiskeluhuollon työntekijöiden edustajia sekä tarvittaessa muita yhteistyötahoja. Yhteistyöryhmän tehtävänä on valmistella 13a §:ssä tarkoitettu alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyvinvointialueen aluevaltuustolle, seurata alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista sekä seurata opiskeluhuoltopalvelujen, koulutuksen järjestäjien, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sekä muiden tarvittavien palvelujen yhteistyön toteutumista sekä käsitellä hyvinvointialueen ja sen alueella toimivien koulutuksenjärjestäjien välisiä opiskeluhuollon yhteistyökysymyksiä. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma hyväksytään hyvinvointialueen aluevaltuustossa ja se on tarkistettava tarvittaessa. Alueellisen yhteistyöryhmän toimintaan liitetään alueellinen hyvinvointisuunnitelma (1287/2013; 13a § ja14a §).

2. Opiskeluhuollon ohjausryhmä

Parikkalan lukiossa opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksenjärjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ohjausryhmään kuuluvat...KEITÄ MÄÄRITELLÄÄN? VOINEE YHDISTÄÄ OPPILAITOSKOHTAISEEN OPISKELUHUOLTORYHMÄÄN??? Sille asetetut tehtävät voi hoitaa myös muu tehtävään soveltuva ryhmä. Ohjausryhmä voi olla myös kahden tai useamman koulutuksen järjestäjän tai koulutusmuodon yhteinen. Opiskeluhuollon ohjausryhmän toimintaan liitetään kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2023 13§, muutettu lailla 377/2022).

3. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuollon ohjausryhmän (ent. KOHRY) puheenjohtajana toimii koulun rehtori. Jäseninä siihen kuuluvat koulukuraattori, koulupsykologi, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja sekä opinto-ohjaaja. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa lukion opiskeluhuoltosuunnitelman laatimisesta sekä opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista (1287/2013; 13§). Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän sijasta edellä kuvattuja tehtäviä voi hoitaa opetuksen järjestäjän nimeämä muu tehtävään soveltuva monialainen oppilaitoskohtainen ryhmä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2023 13§, muutettu lailla 377/2022). Parikkalan kunnan hyvinvointisuunnitelma on osa opiskeluhuollon ohjausryhmän toimintaa ohjaava tekijä. Opiskeluhuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla eri alan asiantuntijoita. Opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu vähintään kerran lukukaudessa.

4. Monialainen asiantuntijaryhmä

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen yksilökohtaisesti

Yksittäisen oppilaan/opiskelijan hyvinvointia ja terveyttä (psykososiaalista) koskevat asiat käsitellään opiskelijan tai huoltajan suostumuksella tapauskohtaisesti koottavassa

asiantuntijaryhmässä. Koulun asiantuntijaryhmän koollekutsujana toimii se opetushenkilöstön tai oppilashuoltopalvelujen työntekijä, joka huolen havaitsee tai jonka tehtäviin se välittömästi kuuluu. Hän esittää koottavaksi tapauskohtaisen monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon ryhmän. Päätökset kirjataan opiskeluhuoltokertomukseen Wilmaan. Tiedot ovat salassa pidettäviä. Ryhmän käynnistämiseen johtava huoli saattaa nousta oppilaan, huoltajan, opetuksen järjestäjän tai opiskeluhuollon palvelujen työntekijän suunnalta. Huolen havainnut työntekijä ottaa asian aina ensin puheeksi opiskelijan kanssa, jonka suostumuksella otetaan kontakti huoltajaan ja mietitään asian ratkaisua huolen selvittämiseksi. Koollekutsuja ehdottaa kutsuttavaksi mukaan tarvittavia ammattihenkilöitä, joista ryhmä tulee koostumaan. Ryhmässä on vain henkilöitä, jotka perustellusti liittyvät ko. tilanteen hoitamiseen. Ryhmä valitsee keskuudestaan vastuuhenkilön, joka vastaa jatkossa ryhmän tavoitteellisesta toiminnasta, tarvittavista kirjaamisista yksilökohtaisen opiskeluhuollon kertomukseen, mahdollisten uusien jäsenien tai asiantuntijoiden mukaan kutsumisesta tai muista vastaavista ryhmän työjärjestykseen tai toimintaan liittyvistä seikoista. Mikäli mukaan kutsutaan opiskeluhuollon ulkopuolisia tahoja, tapahtuu tämä opiskelijan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 19§). Jos opiskelijan suostumusta ei saada ja tilanne kuitenkin edellyttää asian vaatimia toimenpiteitä, ollaan yhteydessä huoltajaan ja tarvittaessa konsultoidaan lastensuojelua.

4.1. Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa kuten nuorisotoimi, lastensuojelu, erikoissairaanhoito ja poliisi

Monialainen, organisaatiorajat rikkova yhteistyö on keskeisessä asemassa kokonaisvaltaisesti toteutettavassa opiskeluhuoltotyössä. Yhteistyövelvoite koskee kaikkia opiskeluhuollon palvelujen työntekijöitä. Psykososiaalisissa teemoissa korostuu erityisesti koulukuraattorin rooli, johon sisältyy lähtökohtaisesti keskeinen vastuu verkostomaisessa hallinnonrajat ylittävässä yhteistyössä. Koulukuraattori on systemaattisessa vuorovaikutusyhteydessä eri viranomaistahojen kanssa.

4.2. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Parikkalan lukiossa

Lukiolain 714/2018, 32§:n mukaan koulutuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Kyseinen suunnitelma on kirjattava oppilaitoskohtaiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013), 13 §.; muutettu lailla 1501/2016).

Perusopetuslain 29 §:n mukaan kaikilla opiskelijoilla on oikeus sekä fyysisiltä että psyykkisiltä puitteiltaan turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallinen oppimisympäristö on myös opettajien ja muun henkilökunnan laadukkaan ja tuloksellisen toiminnan perusta. Puuttumisellaan kiusaamiseen ja väkivaltatilanteisiin sekä niiden ennaltaehkäisemisellä lukio luo turvallisen oppimisympäristön kaikille kouluyhteisön jäsenille.

1.Kiusaamisen määrittely

Kiusaaminen on vihamielistä käytöstä jolla aiheutetaan toistuvasti ja tahallaan pahaa mieltä toiselle. Kiusaaja on kiusattua vahvemmassa asemassa ja kiusatun on vaikea syystä tai toisesta puolustautua. Kiusaaja ja kiusattu voi olla luokkatoveri, koulukaveri tai aikuinen (koulun henkilökuntaan kuuluva). Kiusaamisen muotoja voivat olla fyysinen: töniminen, tavaroiden vieminen, tappelu, kiinnipitäminen, seksuaalinen häirintä; henkinen: nimittely, ulkopuolelle jättäminen, pahan puhuminen, haukkuminen, verkko-/ nettikiusaaminen.

2. Kiusaamisen ennaltaehkäisy

Koulukiusaamista ennaltaehkäistään parhaiten kun kehitetään yhteisöllisyyttä, me-henkeä ja vastuullista käytöstä. Korostetaan ja vaaditaan hyviä käytöstapoja. Huonoon käytökseen puututaan. Opetuksessa pyritään käyttämään työtapoja, jotka kehittävät ja lisäävät yhteistyötä opiskelijoiden välillä.

3. Kiusaamiseen puuttuminen

Kuka tahansa havaitsee kiusaamista, puuttuu siihen heti ja pyrkii selvittämään tilannetta. Opettajan tai rehtorin on ilmoitettava häirinnästä, kiusaamisesta tai väkivallasta sekä tekijän että kohteen huoltajille.

4. Milloin kiusaaminen on rikos?

Selvittämiskeskustelut eivät aina ole riittävä toimenpide. Joissakin esimerkiksi fyysistä väkivaltaa sisältävissä tapauksissa on syytä ryhtyä rikosoikeudellisiin toimenpiteisiin. Lievä pahoinpitely: pahoinpitelyn kohteelle ei tarvitse välttämättä aiheutua ruumiinvammaa. Asianomistajarikos, josta pahoinpitelyn kohteeksi joutuvan opettajan on itse tehtävä rikosilmoitus poliisille ja vaadittava tekijälle rangaistusta. Lievä pahoinpitely on 1.1.2011 alkaen kuitenkin virallisen syytteen alainen rikos, jos teko on kohdistunut kahdeksaatoista vuotta nuorempaan henkilöön. Oppilaitos voi tehdä tällöin ilmoituksen.

Pahoinpitely ja törkeä pahoinpitely ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia, jonka poliisi tutkii aina, vaikkei uhri tätä vaatisikaan. Myös koulu voi olla ilmoituksen tekijä. Laiton uhkaus voi olla myös kiusaamista. Se saattaa olla suullisesti, kirjeitse, tekstiviestein, sähköpostitse tai sosiaalisten medioitten kautta ilmaistua uhkailua. Uhkaus on asianomistajarikos. Perättömien tietojen levittäminen tai toista häpäisevien asioiden kertominen ovat rangaistavia tekoja, jos ne täyttävät rikoslain kunnianloukkauksen tunnusmerkit.

4.3. Tupakoinnin, alkoholin ja päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Parasta tukea nuorelle päihteitä ja huumeita vastaan on vanhempien ja koulun yhteinen näkemys päihteistä. Yhteisellä näkemyksellä tarkoitetaan sitä, että päihteiden käyttö, hallussapito tai niiden alaisena oleminen on ehdottomasti kiellettyä kouluissa ja koulun alueella. Tämä asia on kaikkien koulussa/lukiossa työskentelevien vastuulla. Päihteiden käytöstä voi esimerkiksi ilmoittaa nimettömänä kouluun tai suoraan oppilaan huoltajalle. Ensisijainen vastuu nuoren kasvattamisesta on kodeilla. Huoltajilla on oikeus ja velvollisuus kasvattaa lapsensa päihteettömään elämään. Koulu tukee tätä kasvatusmallia.

Tärkeätä on myös tietää miten toimitaan ongelmatilanteissa, jos päihteiden käytöstä ollaan huolissaan:

•opiskelijaa rohkaistaan hakemaan apua opiskeluhuoltoryhmästä

•opiskelijan huoltajalle kerrotaan aina päihteiden käytöstä. Hänellä on mahdollisuus kertoa asiasta huoltajalle myös itse.

•menettelytavoista ja seurannasta sovitaan tapauskohtaisesti.

•opiskelijalle kerrotaan mistä apua on saatavilla.

•toimintaohjeet jos oppilaan epäillään olevan päihtyneenä tai muun huumaavan aineen vaikutuksen alaisena koulussa

•oppilaan/opiskelijan kanssa keskustellaan ja selvitetään tilannetta

•asiasta ilmoitetaan rehtorille ja koulukuraattorille

•opiskelija toimitetaan terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen

•asiasta ilmoitetaan huoltajalle, joka noutaa opiskelijan kotiin

•asiasta tehdään lastensuojeluilmoitus, jos kyseessä on alaikäinen opiskelija

•tupakka

•Tupakkalain 12 §:n mukaan tupakointi on kielletty koulussa, koulun alueella ja koulumatkoilla. Jos joku tupakoi sisätilassa tai ulkoalueella, jossa se on tupakkalain perusteella kielletty, eikä kehotuksesta huolimatta lopeta tupakointia, saa hänet poistaa sisätilasta tai ulkoalueelta.

4.3.1. Oppilaan terveyden- tai sairauden hoitoon tarvittavan tuen ja seurannan järjestäminen

Kaikki lukion opiskelijat kuuluvat kouluterveydenhoidon piiriin. Toimintaa säätelee Etelä-Karjalan sosiaali- ja terveyspiirin neuvolatoimen, koulu- ja opiskeluterveyden- huollon toimintaohjelma. Joka 3. vuosi kouluterveydenhoitaja/koululääkäri osallistuvat kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksiin yhteistyössä opettajien, työterveyshuollon, sosiaali- ja terveydenhuollon työterveyshuollon, työsuojelun, terveystarkastajien, oppilaitten ja huoltajien kanssa.

Terveydenhoitaja on yhteyshenkilö kouluterveydenhuollon osalta. Terveydenhoitaja seuraa vuosittain sovittujen toimenpiteiden toteutumista. Tällöin tarkkaillaan mm. ergonomiaa, sisäilmaa, pihoja, liikenneturvallisuutta, väkivaltakriisitilanteita ja päihteitä. Kouluterveys- ja hyvinvointikyselyjen sekä muiden ajankohtaisten kyselyjen tulokset käydään läpi ja niiden pohjalta suunnitellaan toimenpiteitä yhteisöllisesti.

4.3.2. Tapaturmien ehkäiseminen, ensiapu, hoitoonohjaus ja seuranta

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Tapaturmien ehkäisemiseksi lukiossa on järjestyssäännöt ja niiden noudattamista valvovat kaikki kouluyhteisössä työskentelevät. Opettaja käy läpi opiskelijoiden kanssa aineittain työtapakohtaiset riskit ja ohjeet turvallisen työskentelyn varmistamiseksi ja opettaja valvoo, että ohjeita noudatetaan. Koulussa on oltava tarpeelliset ensiapuvälineet ja riittävä alkusammutusvälineistö. Tarvikevastaavat tarkastavat kouluvuoden alussa koulun varustetason ja ilmoittavat mahdollisista puutteista yksikön esimiehelle. Tapaturman sattuessa jokainen koulun henkilökuntaan kuuluva on velvollinen antamaan opiskelijalle ensiapua. Tapaturman paikalle ensimmäisenä saapuva opettaja tai henkilökunnan jäsen vastaa siitä, että opiskelija saa ensiapua mahdollisimman pian ja että hänet saatetaan tarvittaessa hoitoon joko kouluterveydenhoitajalle tai vakavammissa tapauksissa terveyskeskukseen. Tapaturmasta ilmoitetaan heti huoltajille ja tehdään kirjallinen raportti.

4.3.3. Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisi, uhka- ja vaaratilanteet sekä niissä toimiminen kuvataan kokonaisuudessaan Kirjolan koulun ja Parikkalan lukion kriisisuunnitelmassa, joka päivitetään kerran vuodessa (pelastussuunnitelma; pelastuslaki 379/2011, 15§ sekä valtioneuvoston asetus pelastustoimesta 407/2011, 1. ja 2.§).

4.3.4. Poissaolojen ehkäiseminen, seuraaminen ja niistä ilmoittaminen

Ryhmänohjaaja valvoo opiskelijan poissaoloja yleisesti ja aineopettajat opintojaksokohtaisesti. Liiallisista poissaoloista opintojakson aikana seuraa opiskelijalle lisätehtäviä tai opintojakson keskeytyminen.

4.3.5. Kouluruokailun järjestäminen

Koulussa tarjotaan täysipainoinen kouluateria lukion opiskelijoille. Lukuvuoden alussa selvitetään oppilaiden erityisruokavaliot.

4.3.6. Terveyden ja turvallisuuden edistäminen, seuranta ja arviointi kouluyhteisössä

Parikkalan lukiossa terveyttä edistetään huolehtimalla

•ajanmukaisesta, omien edellytysten mukaisesta opetuksesta ja riittävästä tuesta, hyvinvointia ja osallisuutta edistävästä toimintakulttuurista ja ilmapiiristä

•riittävästä ja monipuolisesta terveystiedon opetuksesta, toimivasta opiskeluhuollosta ja riittävistä ja oikea-aikaisista opiskeluhuollon palveluista

•poissaolojen seurannasta

•monipuolisesta ja riittävästä kouluruokailusta

•turvallisista koulukuljetuksista ja koulumatkoista

•kiusaamisen, väkivallan ja häiriötilanteiden ennaltaehkäisystä sekä selvittämisestä ja lopettamisesta tarvittaessa ojentamis- ja kurinpitotoimin (Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta ja häirinnältä)

•tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyllä ja ajanmukaisilla varautumis- ja kriisisuunnitelmilla (pelastussuunnitelma ja kriisisuunnitelma)

•säännöllisellä fyysisten ja psyykkisten työolojen seurannalla (riskikartoitus)

•opiskeluhuollon yhteisöllinen toiminta ja tuki sekä osallisuuden vahvistaminen (oppilaskuntatoiminta)

•yhteistyö kodin, koulun, opiskeluhuollon palvelujen asiantuntijoiden, muiden asiantuntijoiden ja paikallisten tukiverkostojen kanssa

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Opiskeluhuollon tehtävänä on kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa yhteisöllistä toimintakulttuuria. Yhteisöllisyyttä tuetaan edistämällä huoltajan ja opiskelijan osallisuutta opetusyhteisön hyvinvoinnin kehittämisessä. Opiskelijan osallisuutta tuettaessa otetaan huomioon nuoren ikä, kehitystaso sekä muut edellytykset ja tarpeet. Nuorten tulee saada itse osallistua yhteisten sääntöjen ja sopimusten muotoiluun ja saada kokemuksia osallisuudesta. Opiskeluhuollolla edistetään myönteistä vuorovaikutusta ja keskinäisen huolenpidon ilmapiiriä sekä puututaan eri ongelmiin. Huomiota kiinnitetään tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten opiskelijoiden osallistumisen edistämiseen. Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Opiskeluhuollon näkökulmasta keskeistä on löytää uudentyyppisiä nuorten arkeen liittyviä yhteisöllisyyden muotoja yhteiskunnan muutosten myötä perinteisten muotojen väistyessä sekä edistää niitä hyvinvointia tukevaan suuntaan.

4.4. Yhteisöllinen tuki; miten opiskeluhuolto vahvistaa lukion yhteisöllistä toimintaa?

•nivelvaiheiden tuki perusopetuksesta lukioon/toiselle asteelle

•varhainen puuttuminen akuuteissa tilanteissa

•opiskelijoille ja huoltajille tietoa opiskeluhuoltoryhmien toiminnasta

•opettajille tiedoksi opiskeluhuollon toimintamalli; miten ja missä järjestyksessä asiat etenevät

•oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä kokoontuu pääsääntöisesti pari kertaa lukukaudessa, jossa suunnitellaan lukuvuosittain opiskeluhuollon painopistealueet

•opetussuunnitelmaa sekä lukuvuosisuunnitelmia laaditaan opiskelijoiden kanssa yhteistyössä

•oppilaskunnan hallitukset suunnittelevat ja toteuttavat hyvinvointia tukevia toimintamuotoja

•huoltajien kanssa kehitetään lukion toimintaa yhteistoiminnassa vanhempainiltojen ja erilaisten kyselyiden yhteydessä

•sosiaali- ja terveydenhoito osallistuu yhdessä lukion kanssa tehtävään ryhmäytymis- ja hoitotyöhön

•kulttuuri- ja nuorisotoimi suunnittelee ja toteuttaa lukion kanssa yhteistyössä hyvinvointia tukevia tapahtumia.

4.4.1. Nivelvaiheiden tuki

Nivelvaihe perusopetuksesta toiselle asteelle siirryttäessä

Yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten kanssa oppilaanohjaaja järjestää 8. ja 9. luokan oppilaille mahdollisuuden tutustua toisen asteen oppilaitoksiin. Oppilaanohjaaja pitää yllä yhteyksiä toisen asteen oppilaitoksiin. Hän päivystää erikseen sovittuna ajankohtana koululla yhteisvalintatulosten

saavuttua ja opastaa ilman opiskelupaikkaa jääneet täydennys- ja lisähakuun. Lukio saa perusopetuksesta opiskelijaan liittyviä välttämättömiä pedagogisia tietoja tarvittaessa. Muiden kun oppilaan opiskeluun liittyvien tietojen siirtämiseen tarvitaan alaikäisen opiskelijan huoltajilta tiedonsiirtolupa.

Uuden nuorisolain muutoksen myötä jokaisella kunnalla on velvollisuus järjestää etsivää nuorisotyötä. Etsivä nuorisotyö haluaa tavoittaa ne nuoret, jotka tarvitsevat tukea esim. työ- ja opiskelupaikan saamiseksi ja joilla on vaara syrjäytyä. Työ on luottamuksellista ja etsivillä on vaitiolovelvollisuus. Yhteyttä etsiviin voi ottaa nuori itse, vanhemmat tai koulu. Palvelu on ilmaista.

4.4.2. Yhteistyö kodin, koulun, opiskeluhuollon palvelujen asiantuntijoiden, muiden asiantuntijoiden ja paikallisten tukiverkostojen kanssa

Lapsen ja nuoren elämän saumakohdissa kuten päivähoidosta esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä sekä peruskoulun jälkeen toisen asteen oppilaitokseen siirryttäessä on tärkeä turvata tiedonkulku lapsen ja nuoren koulunkäyntiin liittyvistä asioista jatkuvan yhteistyön avulla. Ammattitaitoinen henkilöstö ja toimivat verkostot turvaavat, että lapsi, nuori ja perhe saa avun siltä ammattilaiselta, joka hänet kohtaa.

Opiskeluhuoltoa koordinoidaan ja kehitetään opiskeluhuollon monialaisessa yhteistyössä. Yhteistyössä kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa sovitaan yhteistyön yleisistä periaatteista ja rakenteista, käytännön toiminnan järjestämisestä, keskinäisestä työnjaosta ja vastuista. Yhteistyön järjestämisessä otetaan huomioon myös muiden viranomaisten tai yhteistyökumppaneiden kanssa tehtävä yhteistyö terveyteen ja turvallisuuteen liittyvissä kysymyksissä.

Yhteistyömuotoja:

•vanhempainillat

•koulun tiedotuslehti syksyllä

•

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

muut ajankohtaiset tiedotteet

•sähköposti, Wilma-ohjelma

•opiskeluhuoltoryhmä

•kouluterveydenhuolto

•koulukuraattori

•muut viranomaiset

•ehkäisevä työ lastensuojelullisesta näkökulmasta

•koordinointi ja kehittäminen

4.4.3. Henkilöstön, opiskelijoiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppaneiden perehdyttäminen opiskeluhuollon järjestämistä koskevaan suunnitelmaan sekä toimintaohjeiden päivittäminen, toteutumisen seuranta ja arviointi.

Opiskeluhuollon järjestämistä koskeva suunnitelma on osa kunnan opetussuunnitelmaa. Opiskeluhuollon vuosittaiset painopistealueet käsitellään opettajakokouksien yhteydessä. Suunnitelman opiskelijoita koskevan osion tiedotuksesta hoitaa ryhmänohjaaja. Opiskeluhuoltoasioiden tiedotus opiskelijoiden huoltajille tapahtuu vanhempainilloissa, vanhempaintapaamisIssa ja/tai jakamalla opiskeluhuoltoa koskevaa materiaalia koululta opiskelijoiden mukana koteihin. Lisäksi opiskeluhuoltoasioista kootaan tarpeellinen tiedotepaketti koulujen kotisivuille. Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä päivittää opiskeluhuoltoryhmien toimintaohjeet lukuvuosittain. Opiskeluhuollon järjestämistä koskevan suunnitelman käytäntöjen

toteutumisen, seurannan ja arvioinnin hoitaa oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä. Opiskelijan ohjauksen ja tukemisen toteutumisen seurannan ja arvioinnin hoitaa oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä. Tulokset julkistetaan koulun kotisivuilla.

4.4.4. Yksilökohtainen opiskelijahuolto ja sen toimintatavat Parikkalassa

Yksittäistä opiskelijaa koskevat psykososiaaliset asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä. Opiskeluhuollollinen tuki on toimintaa, joka lisää opiskelijan hyvää oppimista ja edistää hänen terveyttään ja hyvinvointiaan sekä estää syrjäytymistä. Opiskeluhuollon tavoitteena on puuttua ongelmiin mahdollisimman nopeasti, jotta pystytään laatimaan yksilölliset jatkotoimenpiteet. Opiskeluhuollollisia tehtäviä toteuttavat osaltaan kaikki opettajat omassa työssään ja kaikissa opetustilanteissa. Opiskeluhuoltotyötä toteutetaan yhteistyössä opiskelijan ja hänen huoltajiensa kanssa ja heidän nimenomaisella suostumuksellaan. Monilainen asiantuntijaryhmä kokoontuu tarvittaessa ja sen kokoonpano vaihtelee tarpeen mukaan.

Opiskeluhuoltoryhmässä selvitetään opiskelijan tilannetta monialaisesti ja perhekeskeisesti, arvioidaan yleisten tukitoimien riittävyyttä ja päätetään tarvittavista jatkotoimenpiteistä ja mahdollisesta hoitoon ohjaamisesta. Tuki määritellään tapauskohtaisesti opiskelijan elämäntilanteisiin liittyvissä erilaisissa vaikeuksissa (esim. perheväkivalta, päihde- tai mielenterveysongelmat). Opiskeluhuollon monialainen asiantuntijaryhmä käsittelee opiskelijan koulunkäyntiin vaikuttavia ongelmia ja etsii yhteistyötahojen kanssa ratkaisuja ongelmiin.

4.4.5. Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä opiskelijaa koskevan asian käsittelyssä

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Ryhmän koollekutsujana toimii se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden työntekijä, joka huolen havaitsee. Hän esittää koottavaksi yksilöllisen opiskeluhuollon tarpeita vastaavan tapauskohtaisen monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhuollon ryhmän. Ryhmän käynnistämiseen johtava huoli saattaa nousta opiskelijan, huoltajan, opetuksen järjestäjän tai opiskeluhuollon palvelujen työntekijän suunnalta. Huolen havainnut työntekijä ottaa asian aina ensin puheeksi opiskelijan kanssa, jonka suostumuksella otetaan kontakti huoltajaan, jonka kanssa mietitään asian ratkaisua huolen selvittämiseksi. Yksilökohtaisen asiantuntijaryhmän koollekutsuja esittää kutsuttavaksi mukaan tarvittavia ammattihenkilöitä, joista ryhmä tulee koostumaan. Jäseniä yksilökohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä ovat ensisijaisesti ne henkilöt, joiden tehtäviin asian käsittely välittömästi kuuluu. Muita jäseniä voivat olla esimerkiksi rehtori, kouluterveydenhoitaja, erityisopettaja, oppilaan opettaja tai ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja sekä tarvittaessa koululääkäri, psykologi, lastensuojelun sosiaalityöntekijä tai jokin muu välittömästi opiskelijan elämään liittyvä taho.

4.4.6. Opiskeluhuollollinen tuki opiskelijan kehitykseen ja mielenterveyteen liittyvissä vaikeuksissa käytännössä

Monialainen asiantuntijaryhmä selvittää opiskelijan tilanteen ja ohjaa hänet tarvittavien terveydenhuoltopalvelujen piiriin:

•opiskeluhuollon yhteistyö eri toimijoiden kesken (koululääkäri, nuorisopsykiatrian työntekijä, psykologi, sosisaalityöntekijä; tapauskohtaiset tarvittavat hoitotoimenpiteet, lääkitys, erityisruokavalio ym.)

•koulukuraattorin henkilökohtaiset keskustelut

•keskustelut huoltajien kanssa akuuteissa tilanteissa

•opiskeluhuollon asiantuntijaryhmässä käsitellään jo varhaisessa vaiheessa opiskelijaa koskevaa huolta, esim. opiskelijan jäädessä ryhmän ulkopuolelle

•kouluterveydenhoitajan haastattelu

4.4.7. Opiskeluhuoltokertomusten laatiminen, kirjaaminen ja rekisterit Parikkalan lukiossa

Yksilökohtainen opiskeluhuoltokertomus on aikajärjestyksessä kirjattava kertomus, joka muodostuu sarjasta yksilöllisen opiskeluhuollon erillisiä tapahtumia. Yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiantuntijanryhmän vastuuhenkilön on kirjattava sinne tiivistetysti sovitut ja suunnitellut asiat, joilla on merkitystä esiin nousseen huolen selvittämisen suhteen. Lukuoikeus annetaan vain niille henkilöille, jotka liittyvät tapauskohtaisen ryhmän toimintaan. Kertomus muodostaa sähköisen rekisterin, jonka ylläpitämisestä vastaa opetuksen järjestäjä. Rekisteri sijaitsee tietoturvallisessa suljetussa ympäristössä Wilmassa. Opskeluhuoltoa toteuttavat kuraattorit kirjaavan opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot sosiaalihuollon asiakaskirjoihin, joiden käsittelystä säädetään sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetussa laissa 812/2000 ja laissa 254/2015. Opiskeluhuoltoa toteuttavat terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat opiskelijan yksilökohtaista työtä koskevat tiedot potilasasiakirjoihin (laki 785/1992; 12§), ja 1287/2013; 20§ - 21§).

4.4.8. Opiskeluhuoltorekisteriin sisältyvien tietojen salassapito

Oppilaitoksen henkilöstö, opiskeluhuoltopalveluja toteuttavat sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt tai muutoin niiden toimeksiannosta taikka niiden lukuun opiskeluhuollon toimenpiteisiin osallistuvat ammattihenkilöt, opetusharjoitelua suorittavat ja muut opetuksen tai yksilökohtaisen opiskeluhuollon toteutukseen osallistuvat henkilöt taikka opetuksen ja koulutuksen järjestämisestä vastaavien toimielinten jäsenet eivät saa antaa henkilölle, joka ei osallistu kyseisen opiskelijan yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon tai opiskeluhuoltorekisteriin sisältyviä tietoja tai muuten tietoonsa saamia opiskelijaa koskevia salassa pidettäviä tietoja, jos siihen ei ole asianomaisen henkilön tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen laillisen edustajansa kirjallista, yksilöityä suostumusta tai tiedon luovuttamiseen oikeuttavaa lain kohtaa (1287/2013; 22§).

4.4.9. Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opiskeluhuollon ohjausryhmä sekä koulu- ja oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä seuraavat, arvioivat ja kehittävät systemaattisesti kuntakohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista. Lukuvuoden alussa nostetaan esille opiskelijoille tehdyn kouluterveys- tai hyvinvointikyselyn sekä muiden ajankohtaisten kyselyiden pohjalta lukuvuodelle ajankohtaisia opiskeluhuollon painopistealueita. Koulu- ja oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltoryhmä laatii tulosten perusteella lukuvuodelle painopistealueet ja niiden toteuttamiselle toimintasuunnitelman. Lukuvuoden lopuksi arvioidaan toimintasuunnitelman toteutuminen koulu.- ja oppilaitoskohtaisessa opiskeluhuoltoryhmässä. Seurannan tuloksista tiedotetaan opiskelijoita, huoltajia sekä tarvittavia yhteistyökumppaneita.

Tavoitteiden toteutuminen on nähtävissä seuraavassa kouluterveys- tai hyvinvointikyselyssä tai muissa kyselyissä, joiden jälkeen voidaan vetää johtopäätökset toiminnan vaikuttavuudesta kokonaisuudessaan. Näin saadaan täsmällistä tietoa opiskeluhuollon kohdentamisesta tiettyihin painopistealueisiin.

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

4.5. Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle.

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen

laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita. Keinojen käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa.

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

• menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt

• periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä

• henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä

• suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille

• yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa

• menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Lukiolain (714/2018) 40§ 1. momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Parikkalan lukion järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus on taata hyvät ja turvalliset työskentelyolosuhteet opiskelijoille, opettajille ja koulun muulle henkilökunnalle. Opiskelijan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti, käsitellä koulun omaisuutta huolellisesti ja noudattaa järjestyssääntöjä. Opiskelijan tulee myös huolehtia asianmukaiset varusteet kouluun.

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Toisiin ihmisiin tulee suhtautua kunnioittavasti ja taata heille sekä fyysinen että henkinen koskemattomuus. Jokainen opiskelija tutustuu järjestyssääntöihin ryhmänohjaajan johdolla lukuvuoden alussa. Järjestyssäännöt ovat voimassa kouluaikana ja koulun alueella. Järjestyssääntöjen lisäksi koulun toiminnassa noudatetaan lakeja ja asetuksia, Opetushallituksen

ohjeita ja säännöksiä sekä koulun antamia muita ohjeita. Järjestyssääntöjen rikkominen johtaa rangaistusseuraamuksiin.

Koulualue ja -aika

Koulualueen muodostavat Parikkalan lukion koulurakennukset ja niiden piha-alueet. Kouluajaksi lasketaan työjärjestyksen mukainen koulupäivä ja odotustunnit koulukyyteihin. Kouluaikaa ovat myös muut koulun järjestämät tilaisuudet, kuten retket, illanvietot ja tutustumiskäynnit.

Päivittäinen työskentely

Oppitunnit alkavat ja päättyvät koulun työjärjestyksessä ja työsuunnitelmassa ilmoitettuna ajankohtana. Ulkovaatteet päällä ei mennä opetustilaan eikä ruokailuun. Kouluruokailussa käyttäydytään asiallisesti ja rauhallisesti ruokalasääntöjen mukaan sekä noudatetaan opettajien ja henkilökunnan ohjeita.

Koulun omaisuutta käsitellään huolellisesti. Toisen opiskelijan välineisiin ja omaisuuteen ei kajota. Jokainen on velvollinen korvaamaan koulun omaisuudelle ja toiselle opiskelijalle tai hänen omaisuudelleen aiheuttamansa vahingot. Vahingosta tulee ilmoittaa heti koulun henkilökunnalle. Opettaja tai rehtori voi määrätä opiskelijan puhdistamaan tai korjaamaan aiheuttamansa epäjärjestys.

Asiaton älylaitteiden käyttö oppitunnin aikana on kielletty. Älylaitteet pidetään kokonaan suljettuna, mikäli opetustilanne sitä vaatii, ja ruokailutilanteessa niitä ei käytetä.

Luvaton kuvaaminen tai nauhoittaminen oppitunnilla, koulun sisätiloissa ja koulualueella sekä välitunnilla on kielletty. Luvan kuvaamiseen ja nauhoittamiseen koulussa ja sen alueella antaa koulun rehtori, ryhmänohjaaja tai opettaja.

Koulussa käyttäydytään asiallisesti, pukeudutaan soveliaalla tavalla ja käytetään asiallista kieltä.

Kurinpito

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangaistuksia **(**lukiolaki 714/2018, 41-48§)

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa on toimintaohjeet kurinpitorangaistuksiin:

-kirjallinen varoitus: opiskelijan ja huoltajien kuuleminen kirjallisesti (rehtori)

-3 päivän opetuksesta epääminen: opiskelijan ja huoltajan kuuleminen kirjallisesti (lomake liitteenä)

-määräaikainen erottaminen (erottaminen ja opiskelusta pidättäminen päätettävä monijäsenisessä toimielimessä). Vilppi opintojen suorittamisessa, kuten esimerkiksi plagiointi tai lunttaus, johtaa seuraamuksiin, joita teon törkeys ja toistuvuus huomioiden, ovat rehtorin puhuttelu, opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kuuleminen, kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Lisäksi seuraamuksena voi olla hylätty osasuoritus tai opintojakson hylkäys.

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksenalaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty ja johtaa aina kirjalliseen varoitukseen. Väkivaltainen käytös johtaa aina vähintään kirjalliseen varoitukseen. Tupakointi on kielletty koulun alueella. Alaikäinen opiskelija ei saa pitää hallussaan tupakkaa, tupakkaan verrattavia tuotteita ja/tai tupakointivälineitä.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Opettajalla ja rehtorilla on toimivalta tarkastaa opiskelijan tavarat ja ottaa haltuun esineitä ja aineet, jotka vaarantavat opiskelijan tai muiden turvallisuuden. Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa ovat tarkemmin toimintaohjeet vaarallisen tai kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamisesta. Lukiolaki 714/2018 45 §

Kaikissa kurinpitokeinojen käyttötilanteissa noudatetaan hyvää hallintoa ja yleisiä oikeusturvaperiaatteita, joita ovat yhdenvertaisuus, tarkoitussidonnaisuus, puolueettomuus, suhteellisuus ja luottamuksensuoja. Henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä hoidetaan tiedottamisella ja tarvittavalla koulutuksella.

Koulu tiedottaa järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista. Opiskelijoille tiedottaminen tapahtuu ryhmänohjaajan tai muun opetushenkilöstön toimesta esimerkiksi ryhmänohjaajantunneilla.

Koulutuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää kuvauksen yhteistyöstä eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on myös menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Kaikki säännöt ovat voimassa kaikissa koulun tapahtumissa myös koulun ulkopuolella.

Yleinen turvallisuus

Parikkalan lukiolla on pelastussuunnitelma kriisitilanteiden varalle sekä ohje ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvan äkillisen uhka- ja vaaratilanteen varalta sekä koetilan evakuointi vaaratilanteessa

5. Opiskelijan ohjaus ja tukeminen ylioppilastutkinnon aikana

Lukion pelastussuunnitelmassa kuvataan, miten ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti sattuvaan vaaratilanteeseen varaudutaan. Vaaratilanteen takia keskeytynyttä koetta ei jatketa varatilassa. Kokelaat ohjataan turvaan kokoontumispaikalle ja varmistetaan, etteivät he keskustele keskenään. Jos mahdollista, valvoja sammuttaa koetilan varapalvelimen ja ottaa varapalvelimen USB-muistin mukaan kokoontumispaikalle. Jos lukiossa käytetään virtuaalista koetilan palvelinta, ei palvelimille tehdä mitään. Jos varapalvelimena on kannettavassa tietokoneessa toimiva virtuaalinen koetilan palvelin, voidaan tietokone mahdollisuuksien mukaan irrottaa tutkintoverkosta ja ottaa mukaan kokoontumispaikalle sammuttamatta konetta. Muita tietokoneita tai laitteita ei sammuteta tai siirretä koetilasta. Valvojat ottavat yhteyttä ylioppilastutkintolautakunnan tutkintopäivystykseen kokoontumispaikalta. (Ylioppilastutkintolautakunnan yleiset määräykset ja ohjeet, liite 4 19.2.2021).

4.4. Kurinpito

Lukiolain (714/2018) 40 §:n 1 momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja syrjimättä sekä toimittava siten, ettei hän vaaranna muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä (lukiolaki 714/2018, 30 § 2 mom., muutettu lailla 165/2022). Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja (lukiolaki 714/2018, 41 § muutettu lailla 165/2022).

Lukiolain 40 §:n 3 momentin mukaan koulutuksen järjestäjän tulee paikallisen opetussuunnitelman yhteydessä laatia ja ohjeistaa suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista. Opetushallitus antaa määräykset suunnitelman laatimisesta lukion opetussuunnitelman perusteissa. Suunnitelman tarkoituksena on varmistaa toimintatapojen laillisuus ja yhdenmukaisuus sekä opiskelijoiden yhdenvertainen kohtelu. Suunnittelu tukee myös lukion järjestyssääntöjen toteutumista.

Suunnitelman laadinnassa on otettava huomioon, että kurinpidossa ja työrauhan turvaamisessa voidaan käyttää vain lainmukaisia keinoja ja että näitä keinoja käytettäessä noudatetaan hallinnon yleisiä oikeusturvaperiaatteita.

Laissa säädetyt kurinpitotoimet:

- *Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus.*
- *Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Oppivelvollinen voidaan erottaa oppilaitoksesta enintään kolmeksi kuukaudeksi.*

Kurinpitotoimien käytön tulee perustua asiallisiin, yleisesti hyväksyttäviin ja objektiivisiin syihin. Samanlaisista teoista tulee tekijästä riippumatta määrätä samanlainen seuraamus, kuitenkin siten, että tekojen toistuminen voidaan ottaa huomioon raskauttavana tekijänä. Kurinpitoseuraamusten tulee olla oikeassa suhteessa tekoon, eikä niitä saa käyttää asiaan kuulumattomassa tarkoituksessa, kuten kostamis- tai loukkaamistarkoituksessa. Koulutuksen järjestäjän tulee kurinpitotoimea harkitessaan ottaa huomioon myös teon laatu sekä opiskelijan ikä ja kehitystaso. Opiskelijaa ja huoltajaa on kuultava ennen kurinpitotoimesta päättämistä. Kurinpitotoimesta tulee antaa päätös. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Laissa säädetyt kurinpitokeinot

- *Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta.*
- *Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi. Opetuksen epäämisen aikana opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskelijahuollon psykologin tai kuraattorin kanssa.*

Kurinpitokeinoista on ilmoitettava opiskelijan huoltajalle ja opetuksen epäämisestä tarvittaessa lisäksi sen hyvinvointialueen, jonka alueella oppilaitos sijaitsee, sosiaalihuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavalle viranomaiselle. Kurinpitokeinot tulee kirjata. (lukiolaki 714/2018, 42 § 1 mom., muutettu lailla 165/2022)

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Lukiolain (714/2018) 40§ 1. momentin mukaan opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Lukioyhteisön yhteistyö ja erilaiset pedagogiset ratkaisut luovat edellytyksiä hyvän työrauhan rakentumiselle. Koulutuksen järjestäjän tulee suojata opiskelijaa kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Lukiolain 30 §:n 2 momentin mukaan opiskelijan on käyttäydyttävä muita kiusaamatta ja vältettävä toimintaa, joka voi vaarantaa muiden opiskelijoiden, oppilaitosyhteisön tai opiskeluympäristön turvallisuutta tai terveyttä. Lukiokoulutuksen järjestäjällä on oikeus käyttää myös lukiolain mukaisia kurinpitokeinoja.

Parikkalan lukion järjestyssäännöt

Järjestyssääntöjen tarkoitus on taata hyvät ja turvalliset työskentelyolosuhteet opiskelijoille, opettajille ja koulun muulle henkilökunnalle. Opiskelijan tulee suorittaa tehtävänsä tunnollisesti, käsitellä koulun omaisuutta huolellisesti ja noudattaa järjestyssääntöjä. Opiskelijan tulee myös huolehtia asianmukaiset varusteet kouluun.

Opiskelijan ohjaus ja tukeminen

Toisiin ihmisiin tulee suhtautua kunnioittavasti ja taata heille sekä fyysinen että henkinen koskemattomuus. Jokainen opiskelija tutustuu järjestyssääntöihin ryhmänohjaajan johdolla lukuvuoden alussa. Järjestyssäännöt ovat voimassa kouluaikana ja koulun alueella. Järjestyssääntöjen lisäksi koulun toiminnassa noudatetaan lakeja ja asetuksia, Opetushallituksen ohjeita ja säännöksiä sekä koulun antamia muita ohjeita. Järjestyssääntöjen rikkominen johtaa rangaistusseuraamuksiin.

Koulualue ja -aika

Koulualueen muodostavat Parikkalan lukion koulurakennukset ja niiden piha-alueet. Kouluajaksi lasketaan työjärjestyksen mukainen koulupäivä ja odotustunnit koulukyyteihin. Kouluaikaa ovat myös muut koulun järjestämät tilaisuudet, kuten retket, illanvietot ja tutustumiskäynnit.

Päivittäinen työskentely

Oppitunnit alkavat ja päättyvät koulun työjärjestyksessä ja työsuunnitelmassa ilmoitettuna ajankohtana. Ulkovaatteet päällä ei mennä opetustilaan eikä ruokailuun. Kouluruokailussa käyttäydytään asiallisesti ja rauhallisesti ruokalasääntöjen mukaan sekä noudatetaan opettajien ja henkilökunnan ohjeita.

Koulun omaisuutta käsitellään huolellisesti. Toisen opiskelijan välineisiin ja omaisuuteen ei kajota. Jokainen on velvollinen korvaamaan koulun omaisuudelle ja toiselle opiskelijalle tai hänen omaisuudelleen aiheuttamansa vahingot. Vahingosta tulee ilmoittaa heti koulun henkilökunnalle. Opettaja tai rehtori voi määrätä opiskelijan puhdistamaan tai korjaamaan aiheuttamansa epäjärjestys.

Asiaton älylaitteiden käyttö oppitunnin aikana on kielletty. Älylaitteet pidetään kokonaan suljettuna, mikäli opetustilanne sitä vaatii, ja ruokailutilanteessa niitä ei käytetä.

Luvaton kuvaaminen tai nauhoittaminen oppitunnilla, koulun sisätiloissa ja koulualueella sekä välitunnilla on kielletty. Luvan kuvaamiseen ja nauhoittamiseen koulussa ja sen alueella antaa koulun rehtori, ryhmänohjaaja tai opettaja.

Koulussa käyttäydytään asiallisesti, pukeudutaan soveliaalla tavalla ja käytetään asiallista kieltä.

Kurinpito (Lukiolaki 714/2018, 41-48§)

Opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa edellä tarkoitettua epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi, sekä erottaa asuntolasta määräajaksi tai opintojen jäljellä olevaksi ajaksi. Edellä mainitut toimenpiteet ovat kurinpitorangaistuksia.

Opetusta häiritsevä opiskelija voidaan määrätä poistumaan jäljellä olevan oppitunnin ajaksi luokkahuoneesta tai muusta tilasta, jossa opetusta annetaan, taikka oppilaitoksen järjestämästä tilaisuudesta. Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai oppilaitoksessa tai muussa opetustilassa työskentelevän henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti opiskelijan häiritsevän käyttäytymisen vuoksi.

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun, jos se opiskelijan tekemäksi epäiltyyn rikokseen tai siihen liittyviin seikkoihin nähden on perusteltua.

Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa on toimintaohjeet kurinpitorangaistuksiin:

- kirjallinen varoitus: opiskelijan ja huoltajien kuuleminen kirjallisesti (rehtori)

- 3 päivän opetuksesta epääminen: opiskelijan ja huoltajan kuuleminen kirjallisesti (lomake liitteenä)

- määräaikainen erottaminen (erottaminen ja opiskelusta pidättäminen päätettävä monijäsenisessä toimielimessä). Vilppi opintojen suorittamisessa, kuten esimerkiksi plagiointi tai lunttaus, johtaa seuraamuksiin, joita teon törkeys ja toistuvuus huomioiden, ovat rehtorin puhuttelu, opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kuuleminen, kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen. Lisäksi seuraamuksena voi olla hylätty osasuoritus tai opintojakson hylkäys.

Päihteiden hallussapito ja käyttäminen sekä niiden vaikutuksenalaisena esiintyminen oppilaitoksen tiloissa ja toiminnoissa on kielletty ja johtaa aina kirjalliseen varoitukseen. Väkivaltainen käytös johtaa aina vähintään kirjalliseen varoitukseen. Tupakointi on kielletty koulun alueella. Alaikäinen opiskelija ei saa pitää hallussaan tupakkaa, tupakkaan verrattavia tuotteita ja/tai tupakointivälineitä.

Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussapidolle ei ole hyväksyttävää syytä.

Opettajalla ja rehtorilla on toimivalta tarkastaa opiskelijan tavarat ja ottaa haltuun esineitä ja aineet, jotka vaarantavat opiskelijan tai muiden turvallisuuden. Koulutuksenjärjestäjällä on erillinen suunnitelma, jossa ovat tarkemmin toimintaohjeet vaarallisen tai kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamisesta. Lukiolaki 714/2018 45 §

Kaikissa kurinpitokeinojen käyttötilanteissa noudatetaan hyvää hallintoa ja yleisiä oikeusturvaperiaatteita, joita ovat yhdenvertaisuus, tarkoitussidonnaisuus, puolueettomuus, suhteellisuus ja luottamuksensuoja. Henkilökunnan osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä hoidetaan tiedottamisella ja tarvittavalla koulutuksella.

Koulu tiedottaa järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista. Opiskelijoille tiedottaminen tapahtuu ryhmänohjaajan tai muun opetushenkilöstön toimesta esimerkiksi ryhmänohjaajantunneilla.

Koulutuksenjärjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelma sisältää kuvauksen yhteistyöstä eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelmassa on myös menettelytavat suunnitelman seurantaan sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.

Kaikki säännöt ovat voimassa kaikissa koulun tapahtumissa myös koulun ulkopuolella.

Yleinen turvallisuus

Parikkalan lukiolla on pelastussuunnitelma kriisitilanteiden varalle.

Ohje ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti tapahtuvan äkillisen uhka- ja vaaratilanteen varalta:

Koetilan evakuointi vaaratilanteessa

Lukion pelastussuunnitelmassa kuvataan, miten ylioppilastutkinnon kokeiden aikana mahdollisesti sattuvaan vaaratilanteeseen varaudutaan. Vaaratilanteen takia keskeytynyttä koetta ei jatketa varatilassa. Kokelaat ohjataan turvaan kokoontumispaikalle ja varmistetaan, etteivät he keskustele keskenään. Jos mahdollista, valvoja sammuttaa koetilan varapalvelimen ja ottaa varapalvelimen USB-muistin mukaan kokoontumispaikalle. Jos lukiossa käytetään virtuaalista koetilan palvelinta, ei palvelimille tehdä mitään. Jos varapalvelimena on kannettavassa tietokoneessa toimiva virtuaalinen koetilan palvelin, voidaan tietokone mahdollisuuksien mukaan irrottaa tutkintoverkosta ja ottaa mukaan kokoontumispaikalle sammuttamatta konetta. Muita tietokoneita tai laitteita ei sammuteta tai siirretä koetilasta. Valvojat ottavat yhteyttä Ylioppilastutkintolautakuntaan tutkintopäivystykseen kokoontumispaikalta.

(Ylioppilastutkintolautakunnan yleiset määräykset ja ohjeet liite 4 19.2.2021).

4.4.1. Kurinpitokeinojen käyttämistä ja menettelyjä koskevan suunnitelman sisältö

Koulutuksen järjestäjä laatii suunnitelman kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista yhteistyössä lukion henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Ennen suunnitelman hyväksymistä tai sen päivittämistä koulutuksen järjestäjän tulee kuulla opiskelijakuntaa ja lukion henkilöstöä sekä varata lukion kaikille opiskelijoille mahdollisuus ilmaista mielipiteensä siitä. Yhteistyö opiskelijoiden huoltajien sekä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluista vastaavien ja muiden tarvittavien viranomaistahojen kanssa tukee suunnitelman laatimista ja toteuttamista.

Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista tulee sisältää seuraavat asiakokonaisuudet:

- *menettelytavat rike- ja häiriötilanteissa, asioiden selvittämisvastuut, työnjako sekä kuulemis- ja kirjaamismenettelyt*
- *suunnitelman tekeminen opiskelijan tuesta opetuksen epäämistilanteissa epäämisen aikana ja opetukseen palatessa (lukiolaki 714/2018, 41 § 3 mom., muutettu lailla 165/2022)*
- *periaatteet hallinnon yleisten oikeusturvaperiaatteiden noudattamiseen kurinpitokeinoja käytettäessä*
- *henkilökunnan perehdyttäminen ja osaamisen varmistaminen kurinpidollisten toimivaltuuksien käyttämisessä*
- *suunnitelmasta, järjestyssäännöistä ja laissa säädetyistä kurinpitokeinoista tiedottaminen eri tahoille*
- *yhteistyö eri viranomaistahojen ja huoltajien kanssa*
- *menettelytavat suunnitelman seurantaa sekä sen toteutumisen ja vaikuttavuuden arviointia varten.*

Suunnitelma voi sisältyä paikalliseen opetussuunnitelmaan, tai se voi olla erillinen.

4.5. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Kaikkien opiskelijoiden opetuksessa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Opiskelijan kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta otetaan lukio-opetuksessa huomioon. Jokaisen opiskelijan kieli- ja kulttuuri-identiteettejä tuetaan monipuolisesti. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään ja kunnioittamaan perustuslain mukaista oikeutta jokaisen omaan kieleen ja kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tiedostamaan omat kielelliset ja kulttuuriset oikeutensa eri tilanteissa.

Tavoitteena on ohjata kaikkia opiskelijoita arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä edistää kaksi- ja monikielisyyttä ja siten vahvistaa jokaisen opiskelijan kielellistä tietoisuutta ja metakielellisiä taitoja. Lukio-opiskeluun voi sisältyä monikielisiä opetustilanteita.

Lukiokoulutuksessa oppilaitoksen opetuskieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan lukiolain (714/2018) 14 §:n 1 momentin mukaisesti antaa muulla kuin edellä mainitulla opiskelijan omalla kielellä. Paikalliseen opetussuunnitelmaan tulee tällöin kirjata, missä oppiaineissa, minkä verran ja millä tavoin edellä mainittuja kieliä käytetään opetuksessa tai opiskelussa.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisopiskelijoiden opetuksessa otetaan huomioon, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa, jolla on oma kieli ja kulttuuri. Saamelaisopiskelijoiden lukio-opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Lukio-opetus voi tukea myös menetetyn alkuperäiskielen uudelleen oppimista ja kielen elvyttämistä. Lukio-opetus edistää oman historian, kulttuurin ja usean valtion alueelle ulottuvan saamelaisyhteisön tuntemusta sekä tietoisuutta saamelaisista yhtenä maailman alkuperäiskansoista ja antaa mahdollisuuksia perinteisen tiedon oppimiseen. Lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia saamen kielen ja saamenkielisiin korkea-asteen opintoihin Suomessa ja naapurimaissa.

Suomessa puhuttuja saamen kieliä – inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea – voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Saamen kieltä voidaan opettaa myös vieraan kielen eripituisina oppimäärinä tai lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Saamen kieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta saamen kielellä. Saamea äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen kieltä tai ruotsin kieltä joko erillisen saamenkielisille tarkoitetun oppimäärän tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Saamelaisille opiskelijoille, joilla ei ole ollut mahdollisuutta oppia saamea omassa ympäristössään, voidaan tarjota saame vieraana kielenä -opetusta. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Saamen kieli voi olla lukio-opetuksen opetuskieli, ja perusopetuksessa saamenkielistä opetusta saaneille opiskelijoille pyritään turvaamaan saamenkielisen opetuksen jatkuminen myös lukiossa. Saamenkielisen opetuksen erityisenä tavoitteena on opiskelijoiden tukeminen heidän kasvamisessaan kaksikielisyyteen. Opetus tukee myös saamelaisten yhdenvertaisia opiskelu- ja toimintamahdollisuuksia sekä saamen- että suomenkielisessä yhteisössä. Saamenkielisessä opetuksessa eri oppiaineiden opetus ja opiskelu tukevat saamen kielen taitojen kehittymistä. Saamenkielisessä opetuksessa noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteita ottaen huomioon saamelaisen kulttuurin erityispiirteitä. Opetuksessa painotetaan saamelaisten oman historian sekä saamelaisyhteisön perinteisten elinkeinojen, perinteisen tiedon, saamelaisalueen luonnon sekä saamelaisen musiikki-, kertoma- ja käsityöperinteen tuntemusta. Opetuksen resursseina käytetään lähiympäristöä, sukuyhteisöä, saamenkielistä mediaa ja aktiivisia yhteyksiä muille saamelaisalueille.

Saamen opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Romanit

Romaniopiskelijoiden opetuksessa tulee ottaa huomioon Suomen romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä. Lukio-opiskelun erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa yhteiskunnallista osallisuuttaan ja omaa identiteettiään. Tavoitteena on lisäksi edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Romanikieltä voidaan opettaa lukiossa lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaisesti äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä. Romanikieltä voidaan opettaa myös lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Romanikielen lukio-opetus edistää opiskelijoiden mahdollisuuksia sekä kielen elvyttämiseen että romanikielen korkea-asteen opintoihin. Romanikielen opetus lukiossa

vahvistaa romaniopiskelijoiden identiteettiä ja antaa heille mahdollisuuksia käyttää kieltään ja ilmaista itseään siten, että huomioidaan heidän kotoaan, yhteisöstään ja perusopetuksesta saamansa taidot ja tiedot sekä heidän oma halunsa ilmaista identiteettiään. Opetus edistää romaniopiskelijoiden oman historian ja kielen tuntemusta sekä tietoisuutta romaneista Suomessa ja muissa maissa. Romanikielen opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena. Opiskelussa voidaan hyödyntää lähiympäristöä, romaniyhteisöä ja romanikielistä mediaa.

Viittomakieliset

Viittomakielisten lukiokoulutuksen erityisenä tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden viittomakielistä identiteettiä sekä opettaa heitä arvostamaan omaa kieltään ja kulttuuriaan tasa-arvoisena enemmistökielen ja #kulttuurin rinnalla. Viittomakieltä käyttävät opiskelijat voivat olla kuuroja, huonokuuloisia tai kuulevia.

Viittomakielisten opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan lukion yleisiä kasvatus- ja oppimistavoitteita soveltaen niitä viittomakieliseen kulttuuriin ja viestintään. Opetuskielenä voi olla suomalainen tai suomenruotsalainen viittomakieli, jolloin suomea tai ruotsia käytetään luku- ja kirjoituskielenä. Viittomakieliä tai niistä johdettuja kommunikaatiomenetelmiä voidaan käyttää myös suomen- tai ruotsinkielisen opetuksen rinnalla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja. Tavoitteena on myös viittomakielisestä kulttuurista ja toimintatavoista poikkeavan äänimaailman sekä kuulevien kulttuurin ja toimintatapojen tiedostaminen ja oppiminen niin, että joustava toimiminen kahden tai useamman kulttuurin piirissä on mahdollista. Viittomakieltä voidaan opettaa äidinkielen ja kirjallisuuden oppimääränä, vaikka lukio ei antaisikaan opetusta viittomakielellä. Viittomakieltä äidinkielenä opiskeleville opiskelijoille opetetaan suomen tai ruotsin kieltä joko erillisen viittomakielisille tarkoitetun oppimäärän mukaan tai suomen kieli ja kirjallisuus- tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan.

Koska suomalainen viittomakieli ja suomenruotsalainen viittomakieli ovat vähemmistökieliä, opetuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota mahdollisimman rikkaan viittomakielisen opiskeluympäristön luomiseen. Viittomakielestä ei ole olemassa yleisesti käytössä olevaa kirjoitusjärjestelmää, joten henkilökohtaisen kielellisen vuorovaikutuksen merkitys korostuu. Opetuksessa hyödynnetään tieto- ja viestintäteknologian mahdollisuuksia viittomakieliseen viestintään ja tiedonsaantiin. Opetusta voidaan järjestää myös yhteistyössä muiden oppilaitosten kanssa ja etäopetuksena.

Viittomakielisiä opiskelijoita on tiedotettava heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Muut monikieliset opiskelijat

Muiden monikielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja paikallisen opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteiskunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi.

Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen tai ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen/ruotsin kielen taito ei anna riittäviä edellytyksiä suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan opettaa lukiokoulutusta täydentävänä opetuksena. Opiskelijan omaa äidinkieltä voidaan myös opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppimääränä lukiolain (714/2018) 15 §:n mukaan. Koulutuksen järjestäjä päättää,

miten suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #opetus, omakielinen opetus ja opiskelijan oman äidinkielen opetus järjestetään ja milloin sitä on tarkoituksenmukaista toteuttaa useiden oppilaitosten yhteistyönä.

Opiskelijoita on informoitava heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Jos opiskelija on suorittanut lukiokoulutuksen opintoja maahanmuuttajille ja vieraskielisille järjestettävässä lukiokoulutukseen valmistavassa koulutuksessa, ne voidaan lukea hyväksi lukio-opintoihin.

Parikkalan lukiossa kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityisjärjestelyjä käytetään tarpeen mukaan yksittäisten opiskelijoiden ja vaihto-opiskelijoiden kohdalla, joiden äidinkieli on jokin muu kuin suomi. Suomen kielen opinnot suoritetaan suomi toisena kielenä -opintoina. Vieraskielisen opiskelijan kielitaito ja kulttuuritausta otetaan huomioon lukio-opintojen suunnittelussa ja opintojen aikana. Vieraskielinen opiskelija voi saada tukea eri aineiden opiskeluun tukiopetuksena, mikäli hänen kielitaitonsa sitä vaatii. Opiskelun alkaessa vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan opiskelujärjestelyistä ja erilaisista tukimahdollisuuksista sekä heidän oikeuksistaan ylioppilaskirjoituksissa.

5. Opiskelijan oppimisen ja osaamisen arviointi

5.1. Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät lukiokoulutuksessa

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida monipuolisesti. Opiskelijan arvioinnilla pyritään ohjaamaan ja kannustamaan opiskelua sekä kehittämään opiskelijan edellytyksiä itsearviointiin. Opiskelijalla on oikeus saada tieto arvioinnissa käytettävistä arviointiperusteista ja niiden soveltamisesta häneen. Opiskelijalle on lukio-opintojen aikana annettava mahdollisuus itsearviointiin. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 1 mom.)

Arviointi on aina sidoksissa tavoitteisiin ja kulloiseenkin tilanteeseen. Lukiokoulutuksessa arvioinnilla on kaksi keskeistä tehtävää:

1. *Oppimisen tukeminen ja ohjaaminen. Tätä tehtävää toteuttaa opintojakson aikana annettava palaute, formatiivinen arviointi. Palautteella kuvataan opiskelijan edistymistä suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Se on tärkeä osa opiskelijan ja opettajan vuorovaikutusta. Opintojakson aikainen palaute sekä lukio-opintojen aikainen, opettajan tuella tehty itsearviointi ja vertaisarviointi auttavat opiskelijaa ymmärtämään omaa oppimistaan, tunnistamaan vahvuuksiaan, korjaamaan virheitään ja kehittämään työskentelyään niin, että oppimiselle asetetut tavoitteet voivat toteutua.*
2. *Osaamiselle ja oppimiselle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen näkyväksi tekeminen. Tätä tehtävää toteuttaa osaamisen ja opitun arviointi, summatiivinen arviointi. Osaamisen arviointi perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin ja missä määrin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opintojakson arvosana määräytyy oppiaineen tavoitteiden, keskeisten sisältöjen, oppiaineessa määriteltyjen laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden sekä arviointiperusteiden mukaan.*

Sekä formatiiviseen että summatiiviseen arviointiin kuuluu opiskelijan työskentelyn arviointi, joka perustuu oppiaineissa määriteltyihin työskentelyn tavoitteisiin ja niiden saavuttamiseen.

Arvioinnin tulee olla monipuolista ja tarkoituksenmukaisin menetelmin toteutettua. Opiskelijalla on oltava opintojakson aikana erilaisia mahdollisuuksia, tilaisuuksia ja tapoja osoittaa oppimistaan ja osaamistaan. Arvioinnilla saatu tieto auttaa opettajia suuntaamaan opetustaan opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti.

Yleisten arviointiperusteiden lisäksi kunkin opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alussa, jolloin niistä keskustellaan opiskelijoiden kanssa ja tuetaan heidän opintojensa suunnittelua. Opiskelijan tulee saada tietää, mitä hänen on tarkoitus oppia ja miten hänen edistymistään arvioidaan. Arviointiperusteilla parannetaan arvioinnin läpinäkyvyyttä.

Arvioinnin tavoitteet ja tehtävät kiteytyvät lukion arviointikulttuurissa, joka on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria. Arviointikulttuurilla tarkoitetaan niitä arvoja, normeja ja käytänteitä, joita sovelletaan yhteisessä arviointityöskentelyssä. Arviointikulttuurin näkyväksi tekeminen ja kehittäminen edellyttävät, että lukiossa on kirjattu yhtenäisiä arviointiin liittyviä periaatteita ja käytänteitä, joiden toteutumista seurataan.

Opiskelijan oppimisen arvioinnin tavoitteena on ohjata ja kannustaa opiskelijaa opinnoissa, kehittää opiskelijan henkilökohtaista tavoitteenasettelua ja itsearviointitaitoja sekä antaa

palautetta niin opiskelijalle kuin huoltajillekin. Arvioinnin kaikissa vaiheissa pyritään käyttämään monipuolisia arviointitapoja; arvosanan antaminen on yksi arvioinnin muoto.

5.2. Opintojakson arviointi

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä tulee arvioida opetussuunnitelman mukaisen opintojakson suorittamisen aikana suhteessa opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada palautetta oppimisensa kehittymisestä. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 2 mom.)

Opetussuunnitelman mukainen opintojakso arvioidaan sen suorittamisen päätteeksi. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Opiskelijan oppimista arvioidaan opintojakson aikana antamalla hänelle arviointipalautetta opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Oppimista tukevaa palautetta tulee antaa riittävän aikaisessa vaiheessa opintojaksoa, jotta opiskelijalla on mahdollisuus kehittää sen perusteella opiskeluaan ja työskentelyään.

Opiskelijan opintosuorituksista annetaan arvosana tai suoritusmerkintä opintojakson päätyttyä. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana. Jos kyse on usean oppiaineen yhteisestä opintojaksosta, arvosanat annetaan oppiaineittain. Arvosanojen tulee perustua monipuoliseen oppimisen, osaamisen ja opitun näyttöön opintojakson tavoitteiden saavuttamisesta. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot, taidot ja työskentely. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin toteuttamisesta päätetään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Oppimisen tuen tarpeet, kuten sairaudesta tai vammasta johtuvat haasteet, lukemisen tai kirjoittamisen erityisvaikeus, maahanmuuttajien kielelliset vaikeudet sekä muut syyt, jotka vaikeuttavat osaamisen osoittamista, tulee ottaa arvioinnissa huomioon siten, että opiskelijalla on mahdollisuus erityisjärjestelyihin ja vaihtoehtoisiin tapoihin osoittaa osaamisensa.

Opintojaksot arvioidaan toisistaan riippumattomina itsenäisinä kokonaisuuksina. Kunkin opintojakson arviointiperusteet on selvitettävä opiskelijalle opintojakson alkaessa, jolloin niistä keskustellaan yhdessä. Arviointi voidaan suorittaa vasta, kun arvioinnin edellytykset täyttyvät. Myös arvosana 4 edellyttää aina, että arvioinnin edellytykset täyttyvät.

Arvioinnin edellytyksiä ovat muun muassa

- läsnäolo oppitunnilla ja osallistuminen opetukseen
- opintojaksoon liittyvien tehtävien suorittaminen
- mahdolliset kokeet

Opintojakson alussa opiskelijoille tulee ilmoittaa, mitä näyttöjä vaaditaan arvioinnin edellytysten täyttämiseksi. Mikäli osa arvioinnin edellytyksistä täyttyy vain osittain (esim. poissaolot ja tehtävien laiminlyönti), sillä on vaikutusta arvosanaan ja opintojakson suorittaminen voi myös keskeytyä. Arvioinnin pohjana eivät ole siis pelkästään esimerkiksi kokeissa annetut näytöt.

Opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta (Lukiolaki 30 §). Vapautus opetuksesta on mahdollista ainoastaan sairauden tai etukäteen saadun luvan vuoksi. Etukäteen tiedossa olevan enintään kolmen koulupäivän vapaan myöntää ryhmänohjaaja ja sitä pidemmän rehtori. Lomamatkan takia myönnetään enintään viiden koulupäivän lupa. Luvan yksittäisen oppitunnin poissaoloon myöntää kyseisen oppitunnin opettaja. Lupa voidaan myöntää sairauden tai muun ennalta arvaamattoman syyn takia myös jälkikäteen.

5.2.1. Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Numeroin annettavassa arvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4. Opintojakso tai oppiaine, jota ei arvostella numeroin, arvioidaan suoritetuksi tai hylätyksi. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 17 §.)

Opiskelija saa arvosanan opintojaksoihin sisältyvistä opinnoista. Opintojaksoihin sisältyvistä pakollisista opinnoista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista annetaan numeroarvosanat lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Muista valinnaisista opinnoista voidaan antaa arvosanaksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla numeroarvosana tai suoritusmerkintä.

Arvosanaa voidaan täydentää ja täsmentää kirjallisesti annetulla sanallisella arvioinnilla tai arviointikeskustelussa annetulla palautteella. Kesken olevan opintojakson merkintätavasta ja suorituksen täydentämiskäytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa.

Lukiolain (714/2018) 37 §:n 3 momentin mukaan opiskelijalle tulee varata mahdollisuus osoittaa saavuttaneensa opintojaksolla edellytetyt tiedot ja taidot, mikäli hän ei ole suorittanut opintojaksoa hyväksytysti.

Opiskelijalla on oikeus korottaa sekä hyväksyttyä että hylättyä arvosanaa siten, että hän voi osoittaa osaamistaan opintojakson keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Uusimisen käytännöistä määritellään tarkemmin paikallisessa opetussuunnitelmassa. Arvioinnin tulee tällöinkin olla monipuolista. Lopulliseksi arvosanaksi tulee eri uusimiskertojen arvosanoista paras.

Kunkin oppiaineen pakolliset ja opetussuunnitelman perusteissa määritellyt valtakunnalliset valinnaiset opinnot arvioidaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen opintojaksoja ja teemaopintojen opintoja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Paikallisten opintojaksojen arviointitapa on kerrottu kunkin opintojakson kuvauksessa. Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta edellytetään hyväksytty arvosana. Opintojaksoista, joita opiskelija ei ole saanut suoritettua jakson aikana, opiskelija saa jaksotodistukseen joko merkinnän T (täydennettävä) tai K (keskeytynyt). Keskeytynyttä opintojaksoa (K) ei voi täydentää, vaan se on opiskeltava uudelleen saadakseen arvosanan. Opettaja voi keskeyttää opiskelijan opintojakson runsaiden poissaolojen vuoksi opiskelijaa kuultuaan. Vaadittavat täydennykset on suoritettava seuraavan jakson aikana. Keskeytynyt opintojakso on suoritettava kokonaan uudelleen.

Opintopistekertymään ei lasketa keskeytynyttä (K), täydennettävää (T) eikä hylättyä (H) opintojaksoa. Arvosanalla neljä (4) suoritettu valtakunnallinen opintojakso lasketaan opintopistekertymään, jos oppiaineen oppimäärä täyttyy hyväksyttävästi. Valinnaisten valtakunnallisten hylättyjä (4) arvosanoja voidaan jättää pois oppimäärästä opiskelijan pyynnöstä.

Integroitujen opintojaksojen arviointi tapahtuu osana oppiaineen oppimäärää. Integroidun opintojakson arviointi perustuu opintojaksolle asetettuihin tavoitteisiin sekä arvioinnin perusteisiin ja määräytyy näin ollen oppilaitoskohtaisesti integroidun opintojakson didaktisen toteutustavan mukaisesti. Integroitu opintojakso voidaan arvioida yhdellä arvosanalla, joka kirjautuu kunkin oppiaineen oppimäärään yhdenmukaisena tai osallisten oppiaineiden omina toisistaan poikkeavina arvosanoina. Arvioinnin lähtökohta on määriteltävä integroidun opintojakson opetussuunnitelmassa. Integroidun opintojakson uusinnassa arvioidaan opintojakson hylätty osuus.

Hylätty opintojakso on mahdollista uusia osallistumalla uusintakuulusteluun, joka järjestetään kunkin jakson päätyttyä. Opiskelijan tulee suorittaa rästiin jäänyt koe seuraavana uusintakoepäivänä. Jos uusintakuulustelu hylätään, opiskelija voi

- käydä opintojakson uudelleen tai
- osallistua toisen opiskeluryhmän mukana kokeeseen tai

- uusia kokeen uusintakuulustelun yhteydessä lukuvuoden alussa.

Hyväksyttyä opintojaksoa saa uusia välittömästi jaksoa seuraavana uusintakuulustelupäivänä. Lukuvuoden alussa on vapaa edellisen lukuvuoden opintojaksojen uusinta- ja korotusmahdollisuus. Kevään abiturientit voivat korottaa viimeisen lukuvuoden yksittäisiä arvosanoja 4. jakson uusintakuulustelun yhteydessä. Jos opiskelija on tyytymätön päättyneen lukuvuoden aikana saamaansa opintojakson arvosanaan, hän voi yrittää sen korottamista korotuskuulustelupäivänä, joka järjestetään uuden lukuvuoden alussa. Arvosanoista parempi jää voimaan.

5.2.2. Itsenäisesti suoritettavat opinnot

Osa lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvistä opinnoista voidaan edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti, jos se ei vaaranna koulutukselle asetettujen tavoitteiden toteutumista ja opiskelijan edellytyksiä oppimäärän ja ylioppilastutkinnon suorittamiseen. Opiskelijalle voidaan vastaavin edellytyksin myös hakemuksesta myöntää lupa suorittaa opintoja itsenäisesti. (Lukiolaki 714/2018, 25 §.)

Paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetään opinnoista, jotka voidaan edellyttää itsenäisesti opiskeltaviksi tai joita toisaalta ei voi itsenäisesti suorittaa. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista edellytetään hyväksytty arvosana.

Jos opiskelija opiskelee opintojakson kokonaan tai osittain itsenäisesti, noudatetaan soveltuvin osin edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Tavoitteiden saavuttamista ja niiden suuntaista edistymistä on myös tällöin arvioitava riittävän laajasti ja monipuolisesti.

Lukiossa opiskelijan tarpeiden mukaan ohjattu ja ohjeistettu itsenäinen opiskelu on yksi keino harjoittaa niitä opiskelutaitoja, joita ihminen myöhemmässä elämässään tarvitsee. Itsenäinen opiskelu lukiossa tapahtuu kokonaan tai osittain ilman muodollista lähiopetusta. Se voi koskea kokonaista opintojaksoa, lyhyempää opiskelukokonaisuutta tai niiden osia. Opiskelijan on keskusteltava aineenopettajan kanssa opintojakson itsenäisestä suorittamisesta. Itsenäisesti suoritettavaan opintojaksoon voi kuulua loppukoe/suullinen tentti/harjoituksia ja/tai muita kirjallisia töitä (analyysejä, projektitöitä, haastatteluja, tutkielmia). Itsenäisesti opiskellusta opintojaksosta edellytetään hyväksytty arvosana.

Itsenäisesti suoritettavista opintojaksoista saa lisää tietoa oppiainekohtaisista kuvauksista ja aineenopettajalta. Jos opintojakso järjestetään lähiopetuksena, se myös pääsääntöisesti suoritetaan lähiopetuksena.

5.2.3. Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen käytöstä tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä määrätään erikseen kyseisiä oppiaineita koskevissa luvuissa lukion opetussuunnitelman perusteissa. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

Kielten opetuksessa arvioidaan suullista kielitaitoa muiden kielitaidon osa-alueiden lisäksi. Erillinen suullisen kielitaidon koe suoritetaan suullisen kielitaidon opintojakson lopussa. Suullisen

kielitaidon todistuksessa on kokeen arvosanan lisäksi kielitaidon eurooppalaisen viitekehyksen (kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikon) mukainen arviointi. Todistus valinnaisiin opintoihin kuuluvasta suullisen kielitaidon kokeesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.

5.2.4. Opinnoissa edistymisen seuranta yhteistyössä huoltajien kanssa

Nuorille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvia opintoja järjestettäessä koulutuksen järjestäjän tulee olla yhteistyössä opiskelijoiden huoltajien kanssa. Huoltajille on annettava riittävän usein tietoa opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä. Koulutuksen järjestäjän tulee määräajoin selvittää opiskelijoiden huoltajien näkemyksiä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän toiminnasta. (Lukiolaki 714/2018, 31 § 1 mom.)

Opetus- ja ohjaushenkilöstön tulee seurata opiskelijan opintojen etenemistä. Opintojen etenemiseen liittyvistä käytännöistä päätetään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Opintojen etenemisen määrittelyllä ei voida kuitenkaan tiukentaa näissä lukion opetussuunnitelman perusteissa määrättyä oppiaineen oppimäärän suoritusvaatimusta.

Sen varmistamiseksi, että huoltajat saavat tiedon opiskelijan työskentelystä ja opintojen edistymisestä, lukio voi edellyttää huoltajan allekirjoitusta tai vastaavaa sähköistä kuittausta todistuksiin tai tiedotteisiin, jos opiskelija ei ole täysi-ikäinen.

Parikkalan lukiossa huoltajia opastetaan seuraamaan opiskelijan opintojen edistymistä ja opintomenestystä Wilman kautta. Kunkin jakson päättyessä arvosanat näkyvät Wilmassa sekä syys- ja kevätlukukauden päätteeksi paperisella todistuksella, johon pyydetään alaikäisiltä huoltajan allekirjoitus. Wilmaa käytetään myös kodin ja koulun välisessä viestinnässä.

Tarvittaessa huoltajat osallistuvat opiskelijan kanssa opintojen edistymistä koskevaan ohjausneuvotteluun. Täysi-ikäistä opiskelijaa koskevassa merkittävässä opintojen edistymiseen liittyvässä asiassa pyydetään huoltaja mukaan keskusteluun opiskelijan suostumuksella.

5.2.5. Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman laatimisen yhteydessä selvittää ja tunnistaa opiskelijan aiemmin hankkima osaaminen tämän esittämän selvityksen perusteella. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava toisessa [lukio]lain mukaista koulutusta antavassa oppilaitoksessa suoritetut 11 §:ssä tarkoitetut opinnot hyväksi lukemalla ne osaksi lukiokoulutuksen oppimäärää. Koulutuksen järjestäjän on tunnustettava myös muualla hankittu opetussuunnitelman tavoitteita ja sisältöjä vastaava osaaminen. Opiskelijan osaamisen tunnustamisessa noudatetaan, mitä 37 ja 38 §:ssä säädetään opiskelijan arvioinnista ja siitä päättämisestä. Tarvittaessa osaaminen on osoitettava koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Päätös osaamisen tunnustamisesta tehdään sitä erikseen pyydettäessä ennen opintojen tai hyväksi luettavaa osaamista koskevan opintokokonaisuuden alkamista. Opetushallitus antaa tarkempia määräyksiä osaamisen tunnustamisesta ja sitä koskevasta menettelystä. (Lukiolaki 714/2018, 27 §.)

Sen lisäksi, mitä lukiolaissa säädetään, tulee opintojen hyväksilukemisella ja muutoin hankitun osaamisen tunnustamisella välttää opintojen päällekkäisyyttä ja lyhentää opiskeluaikaa.

Opiskelija osoittaa lukion rehtorille hakemuksen muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamiseksi. Opiskelijan tulee esittää luotettava selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Tunnustamista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään

näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Lukion rehtorin tulee varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita. Opiskelijalle annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi vahvistamalla ne osaksi lukion oppimäärää. Mikäli opinnot tai muutoin hankittu osaaminen luetaan hyväksi lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan numerolla arvioitaviin opintoihin, tulee opinnoista antaa numeroarvosana. Arvosanan määrittelyn tueksi voidaan edellyttää opiskelijalta lisänäyttöä. Muualla hankitun osaamisen arvioinnissa menetellään, kuten lukion opetussuunnitelman perusteissa ja paikallisessa opetussuunnitelmassa opintojaksojen ja oppimäärän arvioinnista määrätään.

Luettaessa opiskelijalle hyväksi opintoja muista oppilaitoksista pitäydytään suoritusoppilaitoksen antamassa arvioinnissa. Jos kyseessä ovat paikallisessa opetussuunnitelmassa numeroin arvioitavat opinnot, arvosanat muutetaan lukion arvosana-asteikolle seuraavan vastaavuusasteikon mukaisesti:

asteikko 1–5	*lukioasteikko*	*asteikko 1–3*
1 (tyydyttävä)	*5 (välttävä)*	*1*
2 (tyydyttävä)	*6 (kohtalainen)*	*1*
3 (hyvä)	*7 (tyydyttävä)*	*2*
4 (hyvä)	*8 (hyvä)*	*2*
5 (kiitettävä)	*9 (kiitettävä), 10 (erinomainen)*	*3*

Tapauksissa, joissa lukio ei voi päätellä, kumpaa lukion arvosanaa toisessa oppilaitoksessa suoritetut opinnot vastaavat, ylempää vai alempaa, on vastaavuus määriteltävä opiskelijan eduksi. Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukemisessa ja osaamisen tunnustamisessa noudatetaan samoja periaatteita kuin kotimaassa suoritetuissa opinnoissa.

Opiskelijalla voi olla päättötodistuksessaan oppiaineesta vain yhden laajuinen oppimäärä. Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Pitkän oppimäärän opintojen arvosanat siirtyvät suoraan lyhyen oppimäärän opintojen arvosanoiksi, jollei opiskelija anna korkeampaan arvosanaan oikeuttavaa lisänäyttöä. Jos opiskelija pyytää, tulee hänelle järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytysti suoritetut opinnot tai opintojen osat voivat olla lyhyen oppimäärän valinnaisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Opiskelijan siirtyessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pidempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös jo suoritettujen opintojen arvosanat harkitaan uudelleen.

Jos opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen oppimääränä on suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus (jäljempänä S2/SV2-oppimäärä), häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä S2/SV2#oppimäärän mukaista opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan S2/SV2#oppimäärän opintojaksoista. Suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut opinnot luetaan hyväksi täysimääräisesti S2/SV2#oppimäärän opintoihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy S2/SV2#opintojen arvosanaksi. S2/SV2-opinnot korvaavat suomen/ruotsin kieli ja kirjallisuus #oppimäärän opinnot siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Opiskelijalla voi olla todistuksessaan arvosana vain joko suomen/ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärästä tai suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärästä, mutta ei molemmista.

Opiskelijalla on oikeus lukea hyväkseen lukion oppimäärään muualla suoritetut opinnot, jotka ovat tavoitteiltaan ja keskeisiltä sisällöiltään lukion opetussuunnitelman mukaisia. Päätös muualla suoritettavien opintojen hyväksilukemisesta tulee sitä erikseen pyydettäessä tehdä ennenmainittujen opintojen aloittamista.

Opiskelijan on syytä huomioida tämä säädös esimerkiksi aikoessaan suorittaa opintoja kesäyliopistossa tai -lukiossa. Parikkalan lukiossa hyväksytään lukion opintojaksoiksi ainakin seuraavat opinnot:

- Autokoulu: 1 opintopiste kuljettajatutkinnosta

- Kansalaisopisto:1 käsityön opintojakso, laajuudeltaan 2 opintopistettä (TN/TS)

- 1 opintopiste terveystietoon hygieniapassista

- 2 opintopistettä näytelmäryhmästä (Parikan Päreet tai Mikkisteatteri)

- 1 - 4 opintopistettä sellaisesta vieraasta kielestä, josta ei kyseisenä lukuvuonna tarjota vastaavantasoisia kursseja Parikkalan lukiossa

- Musiikkiopisto: 1 -4 opintopistettä musiikkiopiston opinnoista

- Etelä-Karjalan Liikunta ja Urheilu ry (EKLU): 1 – 4 opintopistettä

- Kesälukion opinnot vastaavuuden mukaan

Muut yhteistyötahojen kanssa suunnitellut ja lukion opintojaksoiksi hyväksyttävät opinnot mainitaan vuosittaisessa työsuunnitelmassa. Sovitusti muualla suoritettavien opintojen hyväksiluvulla voidaan korvata lukion oppimäärän pakollisia ja valinnaisia opintoja. Ulkomailla suoritetut opinnot hyväksytään ensisijaisesti koulukohtaisiksi opinnoiksi. Hyväksilukemista varten lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöään suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Rehtori varmistaa, että muualla suoritettujen opintojen sisällöt ja laajuus tai muutoin hankittu osaaminen vastaavat lukio-opetuksen tavoitteita.

Opiskelijan siirtyessä oppiaineen pitkästä oppimäärästä lyhyempään hänen suorittamansa pitkän oppimäärän opinnot luetaan hyväksi lyhyemmässä oppimäärässä siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Näitä vastaavuuksia on määritelty tarkemmin oppiaineiden oppimäärien yhteydessä. Tällöin pitkän oppimäärän arvosanat siirtyvät suoraan lyhyiden opintojaksojen arvosanoiksi. Jos opiskelija pyytää, tulee järjestää lisäkuulustelu osaamistason toteamiseksi.

Siirryttäessä kesken oppimäärän lyhyemmästä pitempään oppimäärään menetellään edellä olevien periaatteiden mukaisesti. Tällöin voidaan edellyttää lisänäyttöjä.

5.2.6. Laaja-alaisen osaamisen arviointi

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Osa-alueet ovat 1) hyvinvointiosaaminen, 2) vuorovaikutusosaaminen, 3) monitieteinen ja luova osaaminen, 4) yhteiskunnallinen osaaminen, 5) eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä 6) globaali- ja kulttuuriosaaminen.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa on kuvattu kaikissa oppiaineissa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueet sisältyvät oppiaineen opintoihin. Ne on otettu huomioon myös oppiaineiden tavoitteissa. Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellään, miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteita ja osa-alueita toteutetaan eri opintojaksoissa. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson formatiivista ja summatiivista arviointia.

Laaja-alaisen osaamisen kuvaukset ja arviointi löytyvät opintojaksojen kuvauksista.

5.3. Oppiaineen oppimäärän arviointi

Kun lukiokoulutuksen oppimäärään kuuluvat opinnot tulevat suoritetuiksi, annetaan jokaisen oppiaineen oppimäärästä päättöarviointina arvosana. Opiskelijalle, joka ei ole tullut hyväksytyksi jossakin oppiaineessa tai joka haluaa korottaa saamaansa arvosanaa, on järjestettävä mahdollisuus suorittaa oppiaineen oppimäärä hyväksytysti tai korottaa arvosanaansa. [Lukiolain] 28 §:ssä tarkoitetut tukitoimet ja 29 §:ssä tarkoitetut opiskelun poikkeavat järjestämistavat voidaan ottaa huomioon opintojakson arvioinnissa ja päättöarvioinnissa. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 3 mom.)

Kunkin opintojakson arvioinnista päättää opiskelijan opettaja tai, jos opettajia on useita, opettajat yhdessä. Oppiaineen päättöarvioinnista päättävät rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. (Lukiolaki 714/2018, 38 §.)

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opintosuunnitelman mukaisesti opiskelemista opinnoista. Opiskelijan opintosuunnitelma tarkentuu lukio-opintojen aikana. Sen laatiminen ja seuranta ohjaavat opiskelijaa tarkoituksenmukaisiin ja tavoitteellisiin opintojaksojen valintoihin. Samassa oppiaineessa eri opiskelijoilla voi olla erilaajuiset oppimäärät.

Eri oppiaineiden pakolliset ja valtakunnalliset valinnaiset opinnot on kuvattu lukion opetussuunnitelman perusteissa. Matematiikan yhteinen moduuli luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään. Jälkikäteen ei voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muiden valinnaisten opintojen ja temaattisten opintojen mahdollisesta kuulumisesta jonkin oppiaineen oppimäärään määrätään paikallisessa opetussuunnitelmassa. Niistä luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Saadakseen oppiaineen oppimäärän hyväksytysti suoritetuksi opiskelijan on suoritettava pääosa oppiaineen opinnoista hyväksytysti. Hylättyjä arvosanoja saa olla pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa enintään seuraavasti:

Opiskelijan opiskelemia pakollisia ja valinnaisia opintoja,	*joista voi olla hylättyjä opintoja enintään*
2–5 opintopistettä	*0 opintopistettä*
6–11 opintopistettä	*2 opintopistettä*
12–17 opintopistettä	*4 opintopistettä*
18 opintopistettä tai enemmän	*6 opintopistettä*

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona.

Mikäli opiskelija osoittaa erillisessä kuulustelussa suurempaa kypsyyttä ja parempaa oppiaineen hallintaa kuin opintojaksojen arvosanoista määräytyvä oppiaineen arvosana edellyttää, tulee arvosanaa korottaa. Lisäksi arvosanaa voidaan korottaa, jos opiskelijan arvioinnista vastaavat päättävät, että opiskelijan tiedot ja taidot ovat hänen antamiensa näyttöjen perusteella oppiaineen päättövaiheessa opintojaksojen arvosanojen perusteella määräytyvää arvosanaa paremmat.

Pakollisten oppiaineiden ja valinnaisten vieraiden kielten oppimääristä annetaan lukiokoulutusta koskevan valtioneuvoston asetuksen (810/2018) mukainen numeroarvosana. Opinto-ohjauksesta annetaan suoritusmerkintä. Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä

käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määritellyt muut lukion tehtävään soveltuvat opinnot arvioidaan siten kuin opetussuunnitelmassa määrätään.

5.4. Lukion oppimäärän suoritus

Nuorille tarkoitetun lukiokoulutuksen oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä – – . (Lukiolaki 714/2018, 10 § 3 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä sisältää äidinkielen ja kirjallisuuden, toisen kotimaisen kielen ja vieraiden kielten opintoja, matemaattis-luonnontieteellisiä opintoja, humanistis-yhteiskunnallisia ja uskonnon tai elämänkatsomustiedon opintoja ja taito- ja taideaineiden opintoja (oppiaineryhmät) sekä opinto-ohjausta. – – Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää laaja-alaista osaamista kehittäviä temaattisia opintoja. Lukiokoulutuksen oppimäärä voi sisältää myös eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavia erityistä osaamista ja harrastuneisuutta osoittavan näytön sisältäviä opintokokonaisuuksia (lukiodiplomi). (Lukiolaki 714/2018, 11 § 1 ja 2 mom.)

Lukiokoulutuksen ja lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimääriin sisältyy [valtioneuvoston] asetuksen liitteen 1–3 mukaisesti pakollisia ja valtakunnallisia valinnaisia opintoja, joita koulutuksen järjestäjän tulee tarjota opiskelijoille. Oppimääriin voi lisäksi sisältyä lukiodiplomeita ja muita valinnaisia opintoja koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. (Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018, 12 §.)

Lukiokoulutuksen oppimäärä tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärä tulee suoritetuksi, kun oppimäärään kuuluvat opinnot on suoritettu siten kuin 11 §:n 4 momentissa tarkoitetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään ottaen lisäksi huomioon mahdollinen 6 §:ssä tarkoitettu erityinen koulutustehtävä tai 18 §:ssä tarkoitettu kokeilulupa. (Lukiolaki 714/2018, 36 § 1 mom.)

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja lukio-opintojen vähimmäismäärä 150 opintopistettä täyttyy. Lukion oppimäärän tulee sisältää vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Muista kuin pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista opinnoista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat opinnot.

Opiskelijan opiskelu voidaan opiskelijan hakemuksesta tai suostumuksella järjestää osittain toisin kuin [lukio]laissa ja sen nojalla säädetään ja määrätään, jos:

1. *opiskelijalla katsotaan joltakin osin ennestään olevan lukiokoulutuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot;*
2. *lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaminen olisi opiskelijalle olosuhteet ja aikaisemmat opinnot huomioon ottaen joltakin osin kohtuutonta;*
3. *se on perusteltua opiskelijan sairauteen, vammaan tai muuhun terveydentilaan liittyvistä syistä. (Lukiolaki 714/2018, 29 §.)*

Jos opiskelijan opiskelu järjestetään toisin kuin lainsäädännön nojalla määrätään, säädetyn opintopisteiden vähimmäismäärän 150 on joka tapauksessa täytyttävä.

5.5. Muutoksenhaku arviointia koskevaan päätökseen ja oppimäärän suorittamiseen liittyvä oikaisuvaatimus

Opiskelijan arviointia koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Opiskelija voi pyytää rehtorilta opinnoissa etenemistä koskevan päätöksen tai päättöarvioinnin uusimista kahden kuukauden kuluessa tiedon saamisesta. Uudesta arvioinnista päättävät koulun rehtori ja opiskelijan opettajat yhdessä. Opiskelija saa vaatia oikaisua pyynnöstä tehtyyn uuteen arviointiin tai ratkaisuun, jolla pyyntö on hylätty, aluehallintovirastolta 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista siten kuin hallintolaissa säädetään. Otettuaan oikaisuvaatimuksen tutkittavakseen aluehallintovirasto voi muuttaa hallintopäätöstä, kumota päätöksen, hylätä oikaisuvaatimuksen tai palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi. (Lukiolaki 714/2018, 53 §.)

Lukiokoulutuksen järjestäjän tulee tiedottaa opiskelijoille arvioinnin uusimis- ja

oikaisumahdollisuudesta.

[Lukio]laissa tarkoitettuun päätökseen saa vaatia oikaisua aluehallintovirastolta siten kuin hallintolaissa säädetään, jos päätös koskee:

1. *opiskelijaksi ottamista*
2. *23 §:n 2 momentissa tarkoitettua lisäajan myöntämistä tai 24 §:ssä tarkoitettua opiskeluoikeuden päättymistä*
3. *suoritettujen opintojen hyväksi lukemista*
4. *opiskelun poikkeavaa järjestämistä*
5. *oikeutta saada uskonnon tai elämänkatsomustiedon opetusta. (Lukiolaki 714/2018, 49 §.)*

[Lukiolain] 49 §:ssä tarkoitettuun oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään, jollei muualla laissa toisin säädetä. (Lukiolaki 714/2018, 50 § 2 mom.)

Jollei [lukio]laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. (Lukiolaki 714/2018, 52 §.)

Hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on ratkaistu 49 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva valitus, ja aluehallintoviraston päätökseen, jolla on ratkaistu 53 §:ssä tarkoitettua asiaa koskeva oikaisuvaatimus, ei saa hakea muutosta valittamalla. (Lukiolaki 714/2018, 54 § 2 mom.)

Kun opetusta järjestetään ulkomailla, toimivaltainen hallinto-oikeus on Helsingin hallinto-oikeus ja toimivaltainen aluehallintoviranomainen on Etelä-Suomen aluehallintovirasto. (Lukiolaki 714/2018, 55 §.)

Arvioinnin uusimis- ja oikaisumahdollisuudesta tiedotetaan opiskelijoille lukuvuositiedotteessa.

5.6. Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. Opiskelijalle, jonka opiskeluoikeus on päättynyt kesken lukiokoulutuksen tai lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisen, annetaan todistus suoritetuista opinnoista. Aineopiskelijalle ja lukion oppimäärän erityisessä tutkinnossa osittain suorittaneelle annetaan todistus suoritetuista oppiaineiden oppimääristä ja muista opinnoista. [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2

momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. Opetushallitus määrää opetussuunnitelman perusteissa todistuksiin merkittävistä tiedoista ja muista kuin 3 momentissa mainituista todistusten liitteistä. (Lukiolaki 714/2018, 39 §.)

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. *Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lisäksi päättötodistuksen liitteenä annetaan erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta.*
2. *Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.*
3. *Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.*

Lukion todistusten tulee sisältää seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *suoritetut opinnot*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko*
- *selvitys kielten oppimääristä*

S2/SV2 = äidinkieli ja kirjallisuus #oppiaineen suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus #oppimäärä

A = perusopetuksen vuosiluokilla 1–6 alkaneen A-kielen oppimäärä

B1 = perusopetuksessa alkaneen B1-kielen oppimäärä

B2 = perusopetuksessa alkaneen valinnaisen B2-kielen oppimäärä

B3 = lukiossa alkaneen valinnaisen B3-kielen oppimäärä

ÄO/M = äidinkielenomainen oppimäärä toisessa kotimaisessa kielessä (ruotsi/suomi)

- *merkintä, että todistus on Opetushallituksen päättämien lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukainen.*

Lukion päättötodistukseen merkitään: "Lukion oppimäärä sijoittuu tasolle neljä kansallisessa tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksessä ja eurooppalaisessa tutkintojen viitekehyksessä."

Uskonnon ja elämäkatsomustiedon arvosana merkitään todistuksissa merkinnällä ”uskonto/elämänkatsomustieto” erittelemättä, mihin opetukseen opiskelija on osallistunut.

Suomi/ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus merkitään todistuksessa Äidinkieli ja kirjallisuus #kohtaan.

Lukion päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta merkitään opiskelijan opiskelemat oppiaineet, niissä suoritettujen opintopisteiden määrä sekä kunkin oppiaineen arvosana sanallisesti ja numeroin (esimerkiksi kiitettävä 9) tai merkintä oppiaineen hyväksytystä suorittamisesta (suoritettu S).

Temaattiset opinnot merkitään suoritusmerkinnällä. Temaattisten opintojen opintojaksojen nimet eritellään liitteeseen.

Päättötodistukseen ja todistukseen oppimäärän suorittamisesta kuuluu myös kohta Lisätietoja. Tähän kohtaan merkitään päättötodistuksen liitteenä annettavat ja sitä täydentävät todistukset lukio-opintoihin liittyvistä näytöistä, kuten suoritetut lukiodiplomit, suullisen kielitaidon kokeet sekä erittely temaattisista opinnoista ja sellaisista muista lukion oppimäärään kuuluneista opinnoista, jotka eivät sisälly oppiaineiden oppimääriin.

Mikäli opiskelija on opiskellut yli puolet oppiaineen oppimäärän opinnoista muulla kuin koulun varsinaisella opetuskielellä, tulee siitä tehdä merkintä todistuksen lisätietoihin.

Lukion erotodistukseen merkitään oppiaineet, niissä suoritetut opinnot ja opintopistemäärät sekä muut opiskelijan suorittamat lukio-opinnot ja niistä saadut arvosanat joko numeroina tai suoritusmerkintänä (S = suoritettu, H = hylätty).

Lukiossa pidetään opiskelijan opinnoista rekisteriä, josta ilmenevät suoritetut opinnot ja niiden arvosanat.

Lukion koko oppimäärän suorittamisesta ei anneta yhteistä arvosanaa oppiaineiden arvosanojen keskiarvona eikä muullakaan tavalla.

Todistukseen merkitään opiskelijan suorittamien opintojen määrä opintopisteinä. Kokonaismäärään lasketaan hylättyjä opintoja vain pakollisissa ja valtakunnallisissa valinnaisissa opinnoissa.

Lukiokoulutuksen järjestäjä päättää todistusten ulkoasusta.

Todistus suullisen kielitaidon kokeesta ja lukiodiplomitodistus annetaan lukion päättötodistuksen liitteinä.

Suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annettavaan todistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *kokeessa suoritettu kieli ja sen oppimäärä sekä kokeesta saatu arvosana*
- *paikkakunta, todistuksen antamispäivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

Lukiodiplomitodistus on lukion päättötodistuksen liite, ja se merkitään Lisätietoja#kohtaan. Lukiodiplomitodistukseen merkitään seuraavat tiedot:

- *todistuksen nimi*
- *koulutuksen järjestäjän nimi*
- *opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän lukiokoulutuksen järjestämisluvan päivämäärä*
- *oppilaitoksen nimi*
- *opiskelijan nimi ja henkilötunnus*
- *oppiaine tai vastaava, jonka lukiodiplomitodistuksesta on kyse*
- *arvosana*
- *lukiodiplomiaineessa suoritettujen opintojen opintopisteiden määrä mukaan lukien lukiodiplomiopintojakso*

- *paikkakunta, todistuksen päivämäärä (lukion päättötodistuksen päivämäärä) ja rehtorin allekirjoitus*
- *arvosana-asteikko.*

5.7. Arviointiin liittyvät paikallisesti päätettävät asiat

Lukion opetussuunnitelman perusteiden arviointiluvun perusteella keskeiset paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävät asiat ovat seuraavat:

- *opintojaksoittain päätettävät asiat: opintojakson tavoitteet, keskeiset sisällöt, laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden ja osa-alueiden toteutuminen opintojaksossa ja opintojakson arviointi*
- *oppilaitoksen arviointikulttuurin periaatteet ja yhteiset arviointiin liittyvät käytänteet*
- *arvioinnin toteuttaminen ja siihen kuuluvat erilaiset arviointipalautteen antamisen käytänteet*
- *arviointiin liittyvien yhteisten periaatteiden ja käytänteiden toteutumisen seuraaminen*
- *kesken olevan opintojakson merkintätapa ja suorituksen täydentämiskäytännöt*
- *hyväksyttyjen ja hylättyjen arvosanojen uusimisen periaatteet ja uusimiskertojen määrä*
- *opinnot, jotka on mahdollista edellyttää opiskeltavaksi itsenäisesti*
- *opintojen mahdollisten etenemistapojen määrittely*
- *todistusten ulkoasu.*

6. Oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt

6.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään lukiokoulutusta koskevassa valtioneuvoston asetuksessa (810/2018) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa jatkuvan oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen osana paikallista, kansallista, eurooppalaista ja globaalia yhteisöä.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuolitietoiselle opetukselle.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan ymmärrystä ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan ja ohjaa häntä toimimaan kestävän elämäntavan hyväksi tavoitteellisesti, tietoperustaisesti ja monipuolisessa yhteistyössä. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Hän saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä motivoituu erilaisten tekstien tutkimisesta, tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija tottuu arvioimaan tekstien ja tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija oppii toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että koko kielivarantoaan käyttäen. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessä työskentelyssä.

Lukio-opetus rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka jatkuvan ja uudistuvan oppimisen taito ja tahto.

Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa työelämää kotimaassa ja kansainvälisesti. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

Ei paikallista tarkennusta.

6.2. Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisella osaamisella on lukiokoulutusta eheyttävä tehtävä. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet muodostavat lukion oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Laaja-alaisen osaamisen kokonaisuus on kuvattu alla olevassa kuviossa.

Lukion opetussuunnitelman perusteissa kuvatut oppiaineiden oppimäärät muodostavat lukiokoulutuksessa saavutettavan osaamisen perustan. Lukiokoulutuksen tehtävän mukainen yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonalakohtaisesta osaamisesta, jota laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää.

Laaja-alainen osaaminen käsittää opiskelijan hyvään yleissivistykseen ja hyväksi ihmiseksi kasvamiseen, kestävän tulevaisuuden rakentamiseen sekä jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksiin tarvittavien tietojen, taitojen, arvojen, asenteiden ja tahdon muodostaman kokonaisuuden.

Lukiokoulutuksen arvoperusta, oppimiskäsitys ja toimintakulttuuri luovat perustan laaja-alaisen osaamisen kehittymiselle. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden tavoitteisiin pyritään kaikissa lukio-opinnoissa. Kukin oppiaine lähestyy laaja-alaista osaamista oman tiedon- ja tieteenalansa lähtökohdista. Laaja-alainen osaaminen on keskeinen osa sekä oppiainekohtaisia että oppiaineita yhdistäviä opintoja.

Laaja-alaista osaamista kehittävissä opinnoissa opiskelija syventää osaamistaan tarkastelemalla monitahoisia kulttuurisia ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä niiden yhteyksiä ja keskinäisriippuvuuksia. Opiskelija oppii soveltamaan aiemmin oppimaansa sekä hakemaan, tulkitsemaan, arvottamaan, jakamaan ja tuottamaan tietoa eri muodoissa, ympäristöissä ja erilaisissa yhteisöissä sekä erilaisten välineiden avulla. Kehittyvä laaja-alainen osaaminen tukee opiskelijoiden kriittisen ajattelun, yhteistyötaitojen, luovan ongelmanratkaisun, oppimaan oppimisen ja elinikäisen oppimisen taitojen kehittymistä.

Edellä esitetyn kuvion mukaisesti kaikille lukioille yhteisiä laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne muodostavat toisiaan täydentävän ja yhdistävän kokonaisuuden. Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet ovat

- *hyvinvointiosaaminen*
- *vuorovaikutusosaaminen*
- *monitieteinen ja luova osaaminen*
- *yhteiskunnallinen osaaminen*
- *eettisyys ja ympäristöosaaminen*
- *globaali- ja kulttuuriosaaminen.*

Kaikkia osa-alueita opiskeltaessa on tarkoitus, että opiskelija

- *havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä sekä oppii etsimään hyvän tulevaisuuden rakentamisen elementtejä*
- *osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista ja rohkaistuu toimimaan eettisesti kestävien ratkaisujen puolesta sekä oman arjen että yhteiskunnan tasolla*
- *saa mahdollisuuksia oman mukavuusalueen haastamiseen, osaamisen jakamiseen ja vertaisoppimiseen sekä ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen.*

Laaja-alaista osaamista täydennetään ja konkretisoidaan paikallisessa opetussuunnitelmassa kunkin oppiaineen kohdalla sekä jokaisen opintojakson kuvauksessa. Laaja-alainen osaaminen otetaan huomioon lukion toimintakulttuurissa. Sen toteutusta täydennetään opetussuunnitelmaan sisällytettävissä korkeakouluopintoihin ja työelämään tutustumisen sekä kansainvälisen osaamisen järjestelyjen kuvauksissa. Temaattisten opintojen sisältöjä voidaan valita laaja-alaisen osaamisen osa-alueista.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden yksityiskohtaisemmat tavoitteet ovat seuraavat. Osa-alueet ja niiden tavoitteet etenevät yksilöllisestä näkökulmasta laajempiin yhteyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan lisääntyvän itsetuntemuksen pohjalta. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan epävarmuuden sietokykyä, sinnikkyyttä ja luottamusta tulevaisuuteen.

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen sekä vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia ja iloa tuottavia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Riittävä fyysinen aktiivisuus, uni, opiskelupäivän aikaiset tauot ja terveellinen ravinto tukevat oppimista sekä opiskelijan jaksamista ja palautumista. Opiskelija vahvistaa myös elämäntapoja, joissa korostuvat itselle merkityksellinen kulttuuri, teknologian vastuullinen käyttö ja eettisyys.

Opiskelija toimii aktiivisesti oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi. Lukio-opinnot kehittävät opiskelijan valmiuksia tunnistaa myös hyvinvointia ja turvallisuutta heikentäviä tekijöitä, kuten uupumusta, kiusaamista ja häirintää, ja osallistua niiden ehkäisemiseen. Opiskelija saa valmiuksia hakeutua itse tai ohjata muita hakeutumaan palvelujärjestelmien piiriin ongelma- ja poikkeustilanteissa.

Lukio-opinnoissa tutustutaan yhteiskunnallisiin, kulttuurisiin ja globaaleihin keinoihin, joiden avulla edistetään yhteisöjen ja ekosysteemien hyvinvointia. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuus toimia ja oppia yhdessä sekä löytää tapoja kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvän vuorovaikutuksen lähtökohta on myötätunto, joka mahdollistaa merkityksellisyyden kokemisen. Opiskelija saa kokea kuuluvansa lukioyhteisöön, ja hän tulee kuulluksi omana itsenään. Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan tunnistamalla, käsittelemällä ja säätelemällä tunteitaan. Hän oppii myös kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten

tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Hän oppii käyttämään tunteita voimavarana vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Samalla opiskelijat kehittävät kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan. He ymmärtävät niiden keskeisen merkityksen tiedon tuottamisessa ja tulkinnassa sekä ratkaisujen etsimisessä. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijoita heidän asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen.

Lukio-opinnot antavat opiskelijalle valmiuksia rakentavaan vuorovaikutukseen. Hän syventää kykyään käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin. Opiskelija saa kokemuksia toiminnasta viestien ja merkitysten välittäjänä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa.

Vuorovaikutusosaamisen kehittämisessä pohditaan sananvapauden merkitystä, sen vastuullista käyttöä sekä tiedonkäsityksen ja tiedonvälityksen muuttumista eri näkökulmista. Opiskelija hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkityksen kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta. Opiskelija tottuu arvioimaan erilaisen tiedon tarpeellisuutta ja merkittävyyttä elämänhallinnan, opiskelun ja työ- ja jatko-opintosuunnitelmiensa sekä eri yhteisöjensä kannalta. Tätä konkretisoidaan tutustumalla korkeakouluopiskelun ja työssä oppimisen tapoihin rakentaa tietoa ja hyödyntää osaamista. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Lukio-opinnot vahvistavat opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja konteksteja vaihdellen. Lukio-opinnoissa pohditaan, miten teknologia ja digitalisaatio tukevat yksilöiden ja yhteisöjen kyvykkyyksiä. Opiskelija tutkii mahdollisuuksia ratkaista monimutkaisia ongelmia.

Opiskelija pohtii tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja, joissa otetaan huomioon ympäristön, talouden, teknologian ja politiikan yhteyksiä, ja oppii tekemään ja arvioimaan vaihtoehtoisia tulevaisuusskenaarioita yksilön, yhteisöjen ja ekosysteemien näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Yhteiskunnallinen osaaminen tukee opiskelijaa hänen suuntautuessaan jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaistoimintaan. Yhteiskunnallisen osaamisen myötä opiskelija sisäistää yritteliään ja uudistumishenkisen asenteen eri elämänalueilla. Hän harjaantuu suunnittelemaan tulevaisuuttaan avarakatseisesti sekä rohkaistuu ottamaan perusteltuja riskejä ja sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumisia.

Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän ymmärtää, miten yhteinen sosiaalinen pääoma muodostuu ja miten sitä voi kartuttaa. Opiskelija

omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Hän motivoituu ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja tekemään aloitteita sekä viemään niitä eteenpäin yhteistyössä paikallisesti ja kansainvälisesti. Opiskelijan oman työn merkitystä hyvän tulevaisuuden rakentamisessa tehdään näkyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija arvioi ja suunnittelee toimintaansa eettisyyden ja vastuullisuuden lähtökohdista. Hän oppii perusasioita kestävän elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä näiden keskinäisriippuvuuksista. Opiskelija ymmärtää, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnonympäristöjen kantokykyyn sekä rajallisiin luonnonvaroihin ja niiden kestävään käyttöön. Kokemukset ihmisiin ja luontoon kohdistuvasta huolenpidosta vahvistavat luottamusta siihen, että arkisilla hyvillä teoilla on vaikutusta.

Opiskelija tutustuu tutkimustietoon ja käytäntöihin, jotka liittyvät ilmastonmuutoksen hillitsemiseen ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Hän saa mahdollisuuksia havainnoida, suunnitella, tutkia ja arvioida toimintaa, jolla näitä ilmiöitä voidaan muuttaa kestävään suuntaan. Opiskelija reflektoi havaintojaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen näkökulmasta pyrkien tunnistamaan rakenteita, jotka mahdollistavat eri yhteisöjen kestävän toiminnan tai ovat sen esteenä.

Opiskelija ymmärtää perusasiat globalisaatiosta ja siitä, miten se vaikuttaa erilaisissa olosuhteissa elävien ihmisten mahdollisuuksiin noudattaa kestävää elämäntapaa. Hän tuntee YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n tavoitteita ja arvioi niissä edistymistä. Opiskelija pohtii ja vahvistaa omaa panostaan ja tarvittavia kumppanuuksia kestävän tulevaisuuden hyväksi.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia verkostoja, medioita ja lähdeaineistoja. Hän saa kokemuksia opiskelusta, yhteistyöstä ja eettisestä toimijuudesta erilaisia kansainvälisyyden toimintamuotoja ja teknologiaympäristöjä hyödyntäen.

Opiskelija oppii tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa sekä suomalaisessa yhteiskunnassa, Euroopassa ja globaalisti. Samalla hän harjaantuu arvostamaan ihmisten ja yhteisöjen oikeutta kulttuuriseen identiteettiin sekä toimimaan kulttuurisen moninaisuuden puolesta.

Opiskelija saa monenlaisia tilaisuuksia tutkia, harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen taitoja ja etiikkaa YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelma Agenda 2030:n mukaisesti. Samalla hän oppii erittelemään kansainvälistymistä ja globalisaatiota ilmiöinä. Opiskelija vahvistaa ihmisoikeuksien tuntemustaan ja toimijuuttaan ihmisoikeuksien, yhdenvertaisuuden, oikeudenmukaisuuden ja eettisesti vastuullisten elintapojen edistämiseksi. Hän tunnistaa ja oppii hyödyntämään mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Opiskelijan laaja-alainen osaaminen kehittyy oppiaineisiin ja erillisiin opintojaksoihin upotettujen sisältöjen avulla. Laaja-alaisen osaamisen osaamisalueet on kuvattu kunkin oppiaineen opintojakson esittelyn yhteydessä. Opintojakson kohdalla on mainittu, mistä valtakunnallisista moduuleista opintojakso koostuu.

7. 3.1.2 Kieliohjelma

Parikkalan lukion kieliohjelma

Parikkalan lukiossa opiskellaan pakollisena toista kotimaista ja yhtä vierasta kieltä. Lisäksi opiskelija voi valita muita hänelle vieraita kieliä.

Lukion kielten opetus järjestetään seuraavan kieliohjelman mukaan:

• A1-kieli, pakollinen, peruskoulun 1. luokalta alkava englanti

• A2-kieli, valinnainen, peruskoulun 4. luokalta alkava venäjä (toteutuu lukiossa lukuvuodesta 2023 – 2024 alkaen)

• B1-kieli, pakollinen, peruskoulun 6. luokalta alkava ruotsi

• B2-kieli, valinnainen, peruskoulun 8. luokalta alkava ranska, saksa tai venäjä; B2-kieli yhdistyy B3-kieleen.

• B3-kieli, valinnainen, lukiossa alkava ranska, saksa tai venäjä.

Opintojaksojen toteutuminen riippuu valintojen määrästä.

Parikkalan lukion kieliohjelma

Parikkalan lukiossa opiskellaan pakollisena toista kotimaista ja yhtä vierasta kieltä. Lisäksi opiskelija voi valita muita hänelle vieraita kieliä.

Lukion kielten opetus järjestetään seuraavan kieliohjelman mukaan:

• A1-kieli, pakollinen, peruskoulun 1. luokalta alkava englanti

• A2-kieli, valinnainen, peruskoulun 4. luokalta alkava venäjä (toteutuu lukiossa lukuvuodesta 2023 – 2024 alkaen)

• B1-kieli, pakollinen, peruskoulun 6. luokalta alkava ruotsi

• B2-kieli, valinnainen, peruskoulun 8. luokalta alkava ranska, saksa tai venäjä; B2-kieli yhdistyy B3-kieleen.

• B3-kieli, valinnainen, lukiossa alkava ranska, saksa tai venäjä.

Opintojaksojen toteutuminen riippuu valintojen määrästä.

8. Oppiaineet

8.1. Äidinkieli ja kirjallisuus (AI)

Oppiaineen tehtävä

Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tehtävänä on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa, vuorovaikutustaitoa ja monilukutaitoa. Opiskelu syventää kiinnostusta kieleen, kirjallisuuteen ja muuhun kulttuuriin sekä lisää tietoisuutta omista taidoista viestijänä ja kielenkäyttäjänä. Opiskelu tukee kielitietoisuuden kehittymistä, kulttuurista yleissivistystä sekä oppimista kaikissa oppiaineissa. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat sellaisia tietoja ja taitoja, jotka tukevat jatko-opintoja ja aktiivista kansalaisuutta.

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on monitieteinen tieto-, taito- ja kulttuuriaine. Oppiaineessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteiden sekä kulttuurintutkimuksen tarkastelemat ilmiöt. Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu tutustuttaa kulttuuriperintöön ja sen eri muotoihin, sanataiteeseen sekä media- ja viestintäkulttuuriin.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, tekstien tulkintaan, aktiiviseen tiedonhankintaan sekä tiedon kriittiseen käsittelyyn ja eettiseen pohdintaan. Opiskelu kehittää ajattelemisen ja oppimaan oppimisen taitoja, metakielellisiä taitoja ja luovuutta. Tavoitteena on tukea ja kehittää kielitietoisuutta ja monimuotoisten tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja.

Kielitieto integroidaan oppiaineen muihin sisältöihin, ja sen opiskelu kehittää tekstien tulkinnan ja tuottamisen taitoja. Kirjallisuuden opiskelun tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, elämyksellinen lukeminen sekä tekstien analysoinnin ja tulkinnan taitojen kehittyminen. Kirjallisuuden opiskelu tukee esteettisen ja eettisen pohdinnan kehittymistä ja antaa aineksia luovuuden, vuorovaikutustaitojen ja oman ilmaisun kehittämiseen. Medialukutaidon opiskelu syventää mediatekstien ja -sisältöjen kriittisen lukemisen, tuottamisen ja tulkitsemisen taitoja sekä mediakulttuurin ymmärtämistä ja auttaa omaksumaan aktiivisen ja vastuullisen kansalaisen taitoja.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypillisiä tekstejä ovat fiktiiviset ja asiatekstit, mediatekstit sekä institutionaaliset ja arkikeskustelut.

Äidinkieli ja kirjallisuus on osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi kielten roolia oppimisessa. Kielten opiskelu kehittää opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten ja muiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa. Opetuksessa otetaan huomioon Suomen kielellinen moninaisuus, suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä saamen kielet maan alkuperäiskansan kielinä.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa tehdään yhteistyötä kirjastojen kanssa. Lisäksi hyödynnetään muita vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten teattereita, museoita ja arkistoja sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijalle riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä. Tekstejä tuotetaan ja tulkitaan sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa muiden kanssa.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa toteutetaan oppiaineen tavoitealueiden integraatiota. Eri oppimäärät tekevät yhteistyötä sekä toistensa että muiden oppiaineiden kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen karttuu äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineessa oppiaineen sisäisinä ja oppiainerajat ylittävinä teemoina ja osaamisalueina. Oppiaine on osa lukion kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Laaja-alaisista osaamisen alueista korostuvat äidinkielessä ja kirjallisuudessa ***monitieteinen ja luova osaaminen, vuorovaikutusosaaminen*** *sekä* ***yhteiskunnallinen osaaminen****. Opiskelussa opitaan kielen, ilmaisun, tekstien ja vuorovaikutuksen keinoja rakentaa merkityksiä ja yhteyksiä ihmisten välille. Vaikuttamisen, argumentoinnin, omien tekstien tuottamisen sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisen ja työelämätaitoja. Kriittisen ja kulttuurisen lukutaidon, tekstien tuottamisen taitojen, monilukutaidon sekä kielitietoisuuden ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen tukee opiskelua ja oppimista kaikissa oppiaineissa sekä oppiaineiden yhteistyössä. Taitojen kehittyminen edellyttää pitkäjänteistä, luovaa, tutkivaa, toiminnallista ja prosessimaista työskentelyä.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelu vahvistaa ***eettisyyttä****,* ***ympäristöosaamista*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamista****, jotka otetaan huomioon opiskelun sisältöjen valinnassa. Opiskelu lisää ymmärrystä aikamme ajankohtaisista ympäristöhaasteista sekä antaa valmiuksia kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Mediataitojen sekä tiedonhankinta- ja tiedonhallintataitojen opiskelu kytkeytyy kriittiseen ja kulttuuriseen lukutaitoon ja eettisyyteen. Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.*

Äidinkielen ja kirjallisuuden opiskelussa saavutettava osaaminen tukee monin eri tavoin opiskelijan ***hyvinvointiosaamisen*** *kehittymistä. Kielitietoisuuden, vuorovaikutusosaamisen ja monilukutaidon kehittyminen tukee ja vahvistaa opiskelijan identiteettien kehittymistä. Opiskelussa harjaannutaan oman ja toisten osaamisen rakentavaan arviointiin ja reflektointiin. Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Oppiaine antaa välineitä omien ajatusten, tunteiden ja kokemusten kielentämiseen sekä oman elämäntarinan ja vahvuuksien hahmottamiseen. Oppiaine tukee keskeisiä elämänhallinnan taitoja: vuorovaikutus- ja tekstitaitoja sekä taitoa toimia vastuullisesti, eettisesti ja rakentavasti eri tilanteissa.*

8.1.1. Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1)

Oppiaineen tehtävä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan suomen kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta sekä monilukutaitoa, vuorovaikutustaitoja ja mediataitoja. Opiskelu syventää opiskelijan käsitystä kieli- ja kulttuuritietoisuuden, kielitaidon ja vuorovaikutusosaamisen merkityksestä yksilöiden identiteettien ja yhteisöjen rakentumisessa. Suomen kieli on sekä oppimisen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opiskelu kartuttaa monipuolisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia teksti- ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelussa tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän opiskeluun kuuluu kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen. Pakollisten opintojen aikana luetaan vähintään kahdeksan kokonaisteosta, joista vähintään yksi on tietokirja.

Tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista sekä osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*
- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan kielen rakenteista, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Suomen kielen ja kirjallisuuden

opinnoissa palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisen kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja -palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan siitä yksi arvosana.

Oppimäärän arvioinnissa voi opintojaksojen arvosanojen keskiarvon lisäksi tai korottamiseksi käyttää päättöarvioinnin tukena oppiaineen yleisistä tavoitteita johdettuja arvioinnin kohteita, jotka ovat tavoitealueittain seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

- *vuorovaikutustaitojen hallinta ryhmä- ja esiintymistilanteissa*
- *vuorovaikutustilanteiden ja -ilmiöiden ymmärtäminen*

Tekstien tulkitseminen

- *monimuotoisten tekstien, erityisesti mediatekstien analysoiminen ja tulkitseminen*
- *kauno- ja tietokirjallisuuden ymmärtäminen ja tulkitseminen*
- *tiedon ja tekstien arvioinnin taidot*

Tekstien tuottaminen

- *tekstilajien tuottaminen, erilaisten ilmaisukeinojen hallinta ja itsensä ilmaiseminen*
- *tekstien tuottamisen prosessien hallinta*
- *yleiskielen hallinta*
- *tiedonhankinnan taidot, lähteiden ja aineistojen arviointi ja käyttäminen*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

- *kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtäminen*
- *oppiaineeseen kytkeytyvien tiedonalojen kielten ymmärtäminen*
- *kielitiedon ja oppiaineen käsitteiden hallinta*

Opintojen päättövaiheessa voidaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen arvioinnissa käyttää toisen asteen puheviestintätaitojen koetta (PUHVI-koetta).

Opintojaksot

Monimuotoinen kirjallisuus, 2 op (ÄI4)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 1, 2 op (ÄI4), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee kauno- ja tietokirjallisuuden lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *ymmärtää kirjallisuuden monitulkintaisuutta.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 1

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa sekä muissa teksteissä, esimerkiksi teatteriesityksissä, elokuvissa, peleissä tai muissa mediateksteissä*
- *kirjallisuuden tulkinnan erilaisia lähestymistapoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan eri kirjallisuudenlajeihin globaalista näkökulmasta sekä kertomukseen ja kertomuksellisuuteen kaunokirjallisuudessa. Kulttuuriosaamista harjoitellaan mahdollisesti teatteriesityksen ja/tai elokuvan katsomisen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tutustutaan eri kirjallisuuslajeihin ja niitä yhdistäviin esittävän taiteen muotoihin, kuten teatteriin ja elokuvaan. Harjoitellaan oman luovan tuotoksen tekemistä. Opiskellaan kirjallisuustieteen peruskäsitteitä ja harjoitellaan kirjallisuustieteellistä analyysiä eri lajityypeistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- kirjallisuuden keskeisten lajien, ilmaisukeinojen ja analyysin käsitteiden hallinta
- kirjallisuuden syvällisen tulkinnan harjoittelu
- kirjallisuudesta kirjoittaminen
- tekstien asettaminen konteksteihinsa
- aktiivinen osallistuminen työskentelyyn

Opintojakson aikana luetaan kaksi kaunokirjallista teosta, joista ainakin toinen on näytelmä tai runokokoelma.

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, taiteesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta sekä globaalisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan. Opiskelija harjoittelee erilaisten fiktiivisten tekstien tuottamista.

Opintojakson aikana luetaan kaksi kaunokirjallista teosta, joista ainakin toinen on näytelmä tai runokokoelma.

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kirjallisuuden kontekstit, 2 op (ÄI8)

Opintojakson moduulit

- Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8), Pakollinen

Tavoitteet

Kirjallisuus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *tuntee Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja sekä osaa analysoida niitä osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

Kirjallisuus 2

- *Suomen kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä osana maailmankirjallisuutta*
- *kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana opitaan näkemään suomalainen kirjallisuus ilmiöineen ja teemoineen osana maailman kirjallisuutta. Opiskelija oppii näin tunnistamaan ja reflektoimaan kulttuuriperintöjä, arvoja, ihmisten erilaisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat.

Hyvinvointiosaaminen

Kaunokirjallisuuden lukeminen ja sen yhteinen käsittely tukee opiskelijan tunne- ja empatiataitojen kehittymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- kirjallisuuden keskeisten lajien, ilmaisukeinojen, analyysin käsitteiden ja tulkinnan syvempi hallinta
- tekstien asettaminen kulttuurikonteksteihinsa ja osaksi muuttuvaa yhteiskuntaa

- Suomen kirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden teoksien ja teemojen hallinta
- aktiivinen osallistuminen työskentelyyn

Opintojakson aikana luetaan kaksi teosta, joista ainakin toinen on kaunokirjallinen teos.

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä. Opiskelija tuntee maailmankirjallisuuden ja Suomen kirjallisuuden keskeiset teokset ja teemat.

Opintojakson aikana luetaan kaksi teosta, joista ainakin toinen on kaunokirjallinen teos.

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Vuorovaikutus kuntoon, 2 op (ÄI9)

Opintojakson moduulit

- Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9), Valinnainen

Tavoitteet

Vuorovaikutus 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *monipuolistaa erityisesti jatko-opinnoissa ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitojaan*
- *kehittää valmiuksiaan ymmärtää ja ratkoa vuorovaikutuksen ongelmia sekä toimia rakentavasti ja eettisesti erilaisissa, haastavissakin vuorovaikutustilanteissa sekä ymmärtää vuorovaikutuksen kulttuurisia piirteitä ja kontekstisidonnaisuutta*
- *syventää kykyään analysoida vuorovaikutusta erilaisista näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Vuorovaikutus 3

- *opiskelussa ja työelämässä tarvittavat vuorovaikutustaidot, esimerkiksi kokouksiin, neuvotteluihin ja työhaastatteluihin liittyvät vuorovaikutustaidot*
- *oman idean tai näkemyksen vakuuttava esittäminen, argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *erilaisten vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden sekä niihin vaikuttavien tekijöiden analysointia sekä konfliktit ja ongelmanratkaisu ryhmässä*
- *dialoginen ja rakentava vuorovaikutus, vuorovaikutukseen liittyvä etiikka*
- *mahdollisesti osallistuminen toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli PUHVI-kokeeseen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksossa painottuvat ilmaisuun ja vuorovaikutukseen liittyvät keinot ja taidot. Ilmaisua ja vuorovaikutusta harjoitellaan sekä tiedon välittämisen että sosiaalisen kanssakäymisen näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vaikuttamisen, argumentoinnin sekä vuorovaikutustaitojen kehittyminen tukee aktiivisen kansalaisuuden ja työelämän edellyttämiä taitoja. Opintojaksossa rohkaistaan paikalliseen ja valtakunnalliseen yhteiskunnalliseen keskusteluun.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tunnistaa suomalaisen puhekulttuurin ominaispiirteet ja osaa hyödyntää niitä omassa ilmaisussaan sekä ymmärtää kulttuurisidonnaisuuden erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- vuorovaikutustaitojen hallinta erilaisissa ryhmä- ja esiintymistilanteissa
- palautteen anto ja vastaanottaminen
- aktiivinen työskentely

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Abin kirjoitustaito, 2 op (ÄI10)

Opintojakson moduulit

- Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10), Valinnainen

Tavoitteet

Kirjoittaminen 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kirjallista ilmaisukykyään ja taitoaan tuottaa asiatyylinen, laajahko teksti aineistoja hyödyntäen*
- *kehittää kirjoittamisen prosessin hallintaansa ja taitoaan muokata tekstiään.*

Keskeiset sisällöt

Kirjoittaminen 2

- *kantaa ottavien ja pohtivien tekstien suunnittelu ja tuottaminen*
- *tiedonhallinnan taidot, lähteiden arviointi, lähdekritiikki, tekijänoikeudet*
- *kirjoittamisen eri vaiheiden ja ajankäytön hallinnan harjoittelu*
- *aiheen rajaaminen, näkökulman ja aineistojen valinta, aineistojen käyttötavat tekstissä*
- *tekstin muokkaaminen ja viimeistely, tekstin omaäänisyys, kielen- ja tekstinhuoltoa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa hyödyntää kaikkea oppimaansa ja omia kokemuksiaan osana omaa tekstiään sekä löytää oman tyylinsä kirjoittajana ja saa oman äänensä näkyviin teksteissään.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa motivoidaan opintojakson aikana ottamaan kantaa yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kykenee keskusteluun erityyppisten tekstien kanssa; hän osaa ottaa huomioon vastaanottajan ja kontekstin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- kantaa ottavien ja pohtivien tekstien tuottaminen, tulkitseminen ja arvioiminen
- tekstien pohjalta kirjoittamisen taitojen syventäminen
- oman äänen löytäminen ja esittäminen kirjallisesti
- kyky antaa ja vastaanottaa palautetta kirjoitetuista teksteistä
- kirjoitustaidon preliminäärikoe
- aktiivinen työskentely

Opintojakson aikana voidaan lukea kokonaisteos.

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää taitojaan analysoida erilaisia tekstejä sekä tuottaa erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Opintojakso on tärkeä kaikille opiskelijoille. Opintojakso valmentaa opiskelijoita syventymään kirjoitustaidon ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana tehdään preliminäärikoe.

Opintojakson aikana voidaan lukea kokonaisteos.

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Abin lukutaito, 2 op (ÄI11)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11), Valinnainen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan*
- *osaa analysoida, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä*
- *ymmärtää tekstin tavoitteiden ja kontekstin merkityksen tekstien tulkinnassa*
- *osaa esittää ja perustella tulkintansa teksteistä tarkoituksenmukaisia käsitteitä käyttäen.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 2

- *monimuotoisten asia- ja mediatekstien ja fiktiivisten tekstien analyysi ja tulkinnan rakentaminen sekä käsitteiden käyttö*
- *erilaisia tapoja tulkita tekstejä*
- *tekstin sijoittaminen tilanne- ja kulttuurikontekstiinsa*
- *monimuotoisten tekstien tavat rakentaa merkityksiä, esimerkiksi ilmaisutavat ja -muodot sekä rakenteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan tulevia ylioppilaskirjoituksia varten syventyessään lukutaidon kokeeseen. Myös opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti tarjoamalla monimuotoisia tekstejä tulkittavaksi. Opintojakson aikana opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää, tulkita ja tuottaa monenlaisia tekstejä vaativuusastetta, näkökulmia ja kontekseja vaihdellen vahvistetaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Syvennetään taitoja analysoida monitieteisiä ja multimodaalisia aineistoja sekä ymmärtää kriittisen lukutaidon merkityksen yhteiskunnan jäsenenä. Opitaan ymmärtämään erilaisten tulkintatapojen taustoja yhteiskunnallisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Syvennetään omien tulkintojen selkeätä esittämistä ja perustelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- erilaisten tekstien tulkinnan käsitteiden käytön hallinta
- kyky analysoida ja tulkita erilaisia tekstejä
- lukutaidon preliminäärikoe
- aktiivinen työskentely

Opintojakson aikana voidaan lukea kokonaisteos.

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Opintojakso on tärkeä kaikille opiskelijoille. Opintojakso valmentaa opiskelijoita syventymään lukutaidon ylioppilaskokeeseen. Opintojakson aikana tehdään preliminäärikoe.

Opintojakson aikana voidaan lukea kokonaisteos.

Opintojaksoa ei suositella suoritettavaksi itsenäisesti.

Kieli ja tyyli kuntoon, 1 op (ÄI12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan keskeisiä kielenhuoltoon ja yleiskielen normeihin liittyviä asioita.
- Opiskelija parantaa tekstejään eri tilanteisiin ja tarkoituksiin sopiviksi ja onnistuneiksi.
- Opiskelija kehittää taitoaan valita tuottamiinsa teksteihin tarkoitukseen sopiva tyyli ja sävy.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- tehdään kielenhuollon ja kielenkäytön harjoituksia
- tuotetaan erilaisia tekstejä kiinnittäen huomiota kontekstiin, tyyliin ja sävyyn
- harjoitellaan kirjoitusprosessin vaiheista erityisesti muokkausta ja viimeistelyä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija harjaantuu tekstin tuottamisessa ja kirjoittamisen hiomisessa sekä osaa hyödyntää opittuja taitoja myöhemmin elämässään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- aktiivinen työskentely
- tekstitietoisuuden syventäminen
- annettujen harjoitusten tekeminen

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kerrataan keskeisiä kielenhuoltoon ja yleiskielen normeihin liittyviä asioita.

Opintojakson itsenäinen suorittaminen on mahdollista ainoastaan erityisen painavista syistä.

Opintojakso opiskellaan ensimmäisenä tai toisena opintovuotena. Se tarjotaan joka toinen lukuvuosi.

Draama tutuksi, 2 op (ÄI13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehdytään ilmaisun perusvalmiuksiin, kuten keskittymiseen, aistiherkkyyteen sekä esiintymisen ja vuorovaikutuksen taitoihin.
- Syvennetään tuntemusta teatterista ja teatterin tekemisestä. Tavoitteena on auttaa opiskelijaa ymmärtämään teatteria kokemusten, elämysten ja tiedon avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- rentoutumis-, keskittymis- ja eläytymisharjoituksia, erilaisia ilmaisuharjoituksia yksin, pareittain ja ryhmissä, roolileikkejä, improvisoituja tilanteita
- suunnitellaan ja toteutetaan pieni esitys yleisölle ja/tai käydään tutustumassa johonkin teatteriin sekä katsotaan siellä esitys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelussa keskitytään palautteen antamiseen ja saamiseen ja ryhmässä toimimisen taitoihin. Opiskelija ottaa huomioon toiset ja osaa myös puolustaa omia mielipiteitään ja näkemyksiään.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan omia tunteitaan ja elämäntilannettaan ja kokee voivansa itse vaikuttaa omaan hyvinvointiinsa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittyy luovana toimijana.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijan kulttuurinen osaaminen syvenee teatteritaiteen osalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- opiskelijan halu toimia ryhmässä
- opiskelijan halu osallistua harjoitteisiin ja olla läsnä oppitunneilla

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla on erilaisia ilmaisu-, rentoutumis-, keskittymis- ja eläytymisharjoituksia. Opintojaksolla tehdään myös pieni esitys jollekin yleisölle ja/tai käydään teatterissa.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakso opiskellaan ensimmäisenä tai toisena opintovuotena. Se tarjotaan joka toinen lukuvuosi.

Sanataidepaja, 2 op (ÄI14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija rohkaistuu löytämään oman persoonallisen ilmaisutapansa.
- Opiskelija oppii kestämään henkilökohtaista kritiikkiä.
- Opiskelija oppii arvioimaan kaunokirjallisia tekstejä.
- Opiskelija saa kannustusta ja ohjausta omaehtoiseen kirjoittamisharrastukseen.
- Opiskelija syventää kaunokirjallisuuden lajien tuntemustaan.
- Opiskelija saa harjoitusta prosessikirjoittamisessa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaiset pienet kaunokirjalliset kirjoitusharjoitukset
- runoon, novelliin ja näytelmään liittyvät kirjoitusharjoitukset
- laajempi kaunokirjallinen teksti

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Tunneilla käydään keskusteluja yksin ja yhdessä kirjoitetuista teksteistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan sekä syventämällä osaamistaan erilaisten kirjoitusharjoitusten kautta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa tuottaa monenlaisia tekstejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- annettujen harjoitusten tekeminen
- palautteen antaminen ja vastaanottaminen
- aktiivinen työskentely

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kirjoitetaan erilaisia fiktiivisiä tekstejä, joista annetaan ja saadaan vertaispalautetta.

Opintojakso opiskellaan pääosin itsenäisesti, mutta sitä ei suositella suoritettavaksi kokonaan itsenäisesti.

Opintojakso opiskellaan toisena tai kolmantena opintovuotena.

Mediapaja, 2 op (ÄI15)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija syventää mediatekstien tuntemustaan.
- Opiskelija harjaannuttaa kriittisyyttään.
- Opiskelija harjaannuttaa erilaisten mediatekstien kirjoittamista.
- Opiskelija syventää tekstin- ja kuvankäsittelytaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- erilaisiin mediateksteihin tutustuminen
- erilaisten mediatekstien tuottaminen
- tekstien hionta julkaisukuntoon
- digitaalinen kuvaus
- taittaminen
- tekstien julkaiseminen painetussa ja digitaalisessa mediassa
- yhteistyö paikallis- tai maakuntalehden kanssa
- tutustuminen paikallis- ja/tai maakuntalehteen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansallisen ja kansainvälisen materiaalin avulla vahvistetaan globaalia ja kulttuuriosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Harjoitellaan tunnistamaan ja sanoittamaan omaa identiteettiä median maailmassa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Harjoitellaan monilukutaitoa ja lähdekriittisyyttä digiajassa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Käsitellään ja tutkitaan vaikuttamista mediassa. Kehitetään omaa mediaosaamista omaksi ja yhteiskunnan hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- annettujen harjoitusten tekeminen

- monipuolinen tutustuminen median maailmaan
- monipuolinen keskustelu median eri ilmiöistä
- aktiivinen työskentely

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tuotetaan erilaista materiaalia valittuihin medioihin. Tutustutaan paikallis- tai maakuntalehteen ja/tai maakuntaradioon.

Opintojakso opiskellaan pääosin itsenäisesti, mutta sitä ei suositella suoritettavaksi kokonaan itsenäisesti.

Opintojakso opiskellaan toisena tai kolmantena opintovuotena.

Lukemisen voima, 2 op (ÄI16)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija lukee sovittavan määrän teoksia.
- Opiskelija laajentaa kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- luetuista kirjoista tuotetaan erilaisia tekstejä (esim. blogi, vlogi, portfolio, essee, arvostelu)
- harjoitellaan lukukokemuksen, miljöön tai rakenteen erittelyä ja tulkintaa
- syvennetään kirjallisuuskäsitteiden tuntemusta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kulttuurin ja erityisesti kirjallisuuden opiskelun avulla syvennetään käsitystä elämästä, ihmisistä ja maailmasta. Kirjallisuuden lukeminen auttaa opiskelijaa pääsemään arjesta kuvitteellisiin maailmoihin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelussa ohjataan kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen sekä identiteettien pohdintaan ja tunnistamiseen. Tavoitteena on ymmärtää omaa identiteettiä suhteessa suomalaiseen, eurooppalaiseen ja globaaliin kulttuuriin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan monilukutaitoa syvennetään tavoitteellisesti. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen käsitykseen tekstistä. Opintojakso vahvistaa opiskelijan uteliaisuutta ja taitoa löytää monenlaisia tekstejä luettavakseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- monipuolinen kirjallisuuteen syventyminen
- tekstitietoisuuden syventäminen
- annettujen harjoitusten tekeminen

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso on sinulle, joka luet paljon kaunokirjallisuutta vapaa-ajallasi tai haluaisit lukea enemmän.

Opintojakso opiskellaan itsenäisesti. Opettajan kanssa sovitaan luettavat kirjat ja niihin liittyvät tehtävät sekä työskentelyaikataulu.

Opintojakso opiskellaan toisena tai kolmantena opintovuotena.

Monimuotoinen suomi, 4 op (ÄI1_ÄI2_ÄI3)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (ÄI1), Pakollinen
- Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (ÄI2), Pakollinen
- Vuorovaikutus 1, 1 op (ÄI3), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Kieli- ja tekstitietoisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja merkityksen niin yksilön kuin yhteisöjen kannalta.*

Vuorovaikutus 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan, syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan sekä oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kohderyhmän, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

Kieli- ja tekstitietoisuus

- *erilaiset käsitykset kielestä: kieli rakenteena, merkitysten muodostajana, sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä vallan välineenä*
- *monilukutaidon käsite, laaja tekstikäsitys, tekstilajin käsite*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*

Vuorovaikutus 1

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä sekä ryhmäviestinnän ilmiöt, kuten roolit, jännitteet ja koheesio*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu lisää opiskelijan itsetuntemusta ja yhteisön hyvinvointia. Opiskelija rakentaa identiteettiään tunnistamalla vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan. Opiskelija oppii tiedostamaan itsensä erilaisten tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen sosiaalisen luonteen ja kielitaidon yhteiskunnallisen merkityksen. Vuorovaikutustaitojen harjoittelulla tuetaan demokratia- ja työelämätaitoja sekä kannustetaan osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun aktiivisena kansalaisena.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää vuorovaikutusosaamistaan perusharjoitteiden avulla. Hän oppii kuuntelemaan, kunnioittamaan ja ennakoimaan toisten tunteita ja näkemyksiä sekä niiden ilmaisuja. Vuorovaikutusta opitaan yhdessä ja yhteistyössä sekä erilaisissa ympäristöissä. Nähdään, että vuorovaikutus on monimuotoista ja monimediaista. Samalla opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan sekä harjoittelee esiintymistä eri tilanteissa. Vuorovaikutusosaaminen tukee opiskelijaa asettaessaan tavoitteita opiskelulleen ja muulle toiminnalleen. Vuorovaikutuksen ymmärtäminen laajana ilmiönä auttaa opiskelijaa suoriutumaan myös muiden oppiaineiden sisällöistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija ymmärtää kielen kulttuurisen merkityksen. Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä lukioyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit ja kielet elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija vahvistaa kansainvälistä osaamistaan ja monilukutaitoaan hyödyntämällä kulttuurisesti ja kielellisesti monimuotoisia aineistoja.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen tulevat esille opintojakson aikana luettavissa ja laadittavissa teksteissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- erilaisten tekstien tuottaminen, tulkitseminen ja arvioiminen
- tekstien pohjalta kirjoittaminen
- opiskelijan tiedot ja taidot erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- kyky antaa ja vastaanottaa palautetta sekä kirjoittamisessa että vuorovaikutustilanteissa
- aktiivinen työskentely
- kieli- ja tekstitietoisuuden syventäminen

Opintojakson aikana luetaan kaksi teosta, joista ainakin toinen on kaunokirjallinen teos.

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Opintojakson aikana luetaan kaksi teosta, joista ainakin toinen on kaunokirjallinen teos.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Opintojakson aikana kaikki opiskelijat tekevät lukitestin, jonka erityisopettaja arvioi. Tarpeen mukaan erityisopettaja jatkaa testausta ja miettii erilaisia toimenpiteitä yhdessä opiskelijan kanssa eri aineiden opiskeluun ja ylioppilaskirjoituksiin.

Vaikuttamisen voima, 4 op (ÄI5_ÄI6_ÄI7)

Opintojakson moduulit

- Tekstien tulkinta 1, 2 op (ÄI5), Pakollinen
- Kirjoittaminen 1, 1 op (ÄI6), Pakollinen
- Vuorovaikutus 2, 1 op (ÄI7), Pakollinen

Tavoitteet

Tekstien tulkinta 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä, erityisesti mediatekstejä, sekä analysoimaan niiden ilmaisutapoja ja vuorovaikutusta*

- *perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.*

Kirjoittaminen 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin*
- *syventää taitoaan käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta.*

Vuorovaikutus 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

Tekstien tulkinta 1

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja -hallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

Kirjoittaminen 1

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

Vuorovaikutus 2

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelija perehtyy vaikuttaviin teksteihin, niiden tuottamiseen ja tulkintaan. Opiskelija näin ollen syventää ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii opintojakson aikana hyödyntämään rakentavasti argumentaatiotaitojaan ja oivaltaa kuuntelemisen merkityksen osana vuorovaikutusta.

Vuorovaikutus-moduulin kaikki sisällöt tukevat vuorovaikutusosaamista.

Hyvinvointiosaaminen

Kehitetään kirjoittajan omaa ääntä ja valmiutta tuoda esiin näkemyksiä ja itselle tärkeistä asioista.

Vuorovaikutustaitojen harjoittelu lisää opiskelijan itsetuntemusta ja yhteisön hyvinvointia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opitaan ymmärtämään eri alojen tekstien erilaiset lähtökohdat ja konventiot.

Opiskelija tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä monimuotoisesti. Samalla hän vahvistaa kykyään arvioida tiedon luotettavuutta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Syvennetään opiskelijan tietoja esimerkiksi eri kulttuurien viestinnästä ja keinoista vaikuttaa kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioinnin perusteena ovat

- erilaisten vaikuttavien ja kantaa ottavien tekstien tuottaminen, tulkitseminen ja arvioiminen
- lähde- ja mediakriittisyys
- tekstien pohjalta kirjoittamisen taitojen syventäminen, prosessikirjoittamisen hallinta
- opiskelijan tietojen ja taitojen syventäminen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- kyky antaa ja vastaanottaa palautetta sekä kirjoittamisessa että vuorovaikutustilanteissa
- aktiivinen työskentely

Opintojakson aikana luetaan kaksi teosta, joista toinen on tietoteos.

Opintojakso arvioidaan arvosanoilla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Opintojakson aikana luetaan kaksi teosta, joista toinen on tietoteos.

Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

8.2. Biologia (BI)

Oppiaineen tehtävä

Biologia on luonnontiede, joka tutkii elämään liittyviä ilmiöitä molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Biologian opetuksen tarkoituksena on herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin ja tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus vahvistaa opiskelijan

käsitystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Luonnontieteellinen maailmankuva perustuu tieteelliseen tutkimukseen ja auttaa siten opiskelijaa tarkastelemaan maailmaa tietoperustaisesti. Biologian opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita sekä evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian oppiaine antaa opiskelijalle valmiuksia arkielämään, työelämään ja jatko-opintoihin. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tieteenaloja, joiden sovelluksia hyödynnetään monin tavoin esimerkiksi lääketieteissä, teollisuudessa sekä maa- ja metsätaloudessa. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia.

Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opiskelun edetessä kokeellisen työskentelyn taidot monipuolistuvat ja syventyvät. Opetuksessa tehdään monipuolisesti yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa. Biologian opetukseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti maantieteessä, kemiassa, fysiikassa, psykologiassa ja terveystiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla.

Laaja-alainen osaaminen

Biologian opetuksen perustana on luonnon monimuotoisuuden ja sen kehittymisen ymmärtäminen. Opetuksessa keskeinen teema on kestävän tulevaisuuden rakentaminen. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä biologian tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Biologian opetus vahvistaa luontevasti opiskelijan **hyvinvointiosaamista.** Opetus lisää opiskelijan ymmärrystä monimuotoisen, puhtaan ja terveellisen ympäristön merkityksestä ihmisen kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Biologiassa korostuvat yksilöiden erilaisuus ja monimuotoisuus sekä niiden biologinen tausta, mikä antaa opiskelijalle työkaluja moninaisuuden ymmärtämiseen. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteidensa asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

***Vuorovaikutusosaamisen** osalta opiskelija oppii biologian oppiaineessa argumentoimaan ja arvioimaan omia ja muiden näkökulmia biologisen tiedon avulla. Opetusta annetaan erilaisissa oppimisympäristöissä ja monipuolisilla työmenetelmillä, mikä kehittää opiskelijan sosiaalisia ja vuorovaikutuksellisia valmiuksia.*

*Biologian opetus ohjaa opiskelijaa luonnontieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan ja tietojen kriittiseen analyysiin tukien näin **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Opetuksessa perehdytään biologian ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Biologian opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä monitieteiseen ja luovaan työskentelyyn vaihtelevissa oppimisympäristöissä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta biologian opetuksessa annetaan opiskelijalle valmiuksia työskennellä yhteiskunnan kannalta tärkeillä aloilla, kuten terveydenhuollossa, ympäristöalalla sekä maa- ja metsätaloudessa. Biotieteet ovat nopeasti kehittyvä kansainvälinen ala, jonka sovelluksia hyödynnetään yhteiskunnassa paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Biologian opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään elämäntapaan ja globaalin vastuun ottamiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä vahvistaen näin opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

*Biologian opetus kehittää opiskelijan **ympäristöosaamista** ja halua vaalia luonnon monimuotoisuutta. Siinä korostuu ymmärrys luonnon ainutlaatuisuudesta ja itseisarvosta.*

Opetuksessa käsitellään biologisten sovellusten ja ekosysteemipalveluiden mahdollisuuksia kestävän tulevaisuuden kannalta. Opetus auttaa opiskelijaa tekemään kestäviä valintoja arkielämässä sekä soveltamaan biologista tietoa ***eettisyyttä*** *vaativissa pohdinnoissa.*

Tavoitteet

Biologian opetuksessa edistetään opiskelijan kykyä tarkastella ilmiöitä biotieteiden näkökulmasta sekä vahvistetaan ja syvennetään biologian tietoja, taitoja ja osaamista monipuolisesti. Tavoitteet liittyvät biologiseen tarkastelutapaan, biologian ilmiöihin ja prosesseihin sekä biologisiin taitoihin ja niiden soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Biologinen tarkastelutapa

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää biologian keskeisiä käsitteitä täsmällisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *osaa havainnollistaa biologialle ominaisia ilmiöitä lajiesimerkkien avulla*
- *ymmärtää, että biologinen tieto perustuu tutkimukseen ja että Suomessa tehdään merkittävää alan tutkimusta*
- *ymmärtää biologisen tiedon ja siihen perustuvien sovellusten merkityksen innovaatioissa sekä erilaisten ongelmien ratkaisuissa*
- *saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Biologiset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eliöiden perusrakenteita ja toimintoja*
- *ymmärtää biologisia syy-seuraussuhteita molekyylitasolta biosfääriin*
- *ymmärtää evoluution merkityksen*
- *tuntee biologiseen tietoon perustuvia sovelluksia.*

Biologiset taidot ja niiden soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suunnittelee ja toteuttaa yksin tai ryhmässä kokeellista työskentelyä monipuolisissa oppimisympäristöissä, kuten maastossa, laboratoriossa ja virtuaalisissa ympäristöissä*
- *saa mahdollisuuden perehtyä biologian sovelluksiin vierailun, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla*
- *ymmärtää eliökunnan monimuotoisuuden säilyttämisen merkityksen, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta.*

Osaamisen arviointi

Biologiassa arvioidaan oppiaineen tavoitteiden saavuttamista moduulikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisen ja menetelmällisen osaamisen havainnointiin.

Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot ja taidot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta sekä ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan taito arvioida tietoa kriittisesti.

Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kokeellisilla työskentelyillä maastossa tai laboratoriossa sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Elämä ja Evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojakson moduulit

- Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1), Pakollinen

Tavoitteet

Elämä ja evoluutio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tunnistaa niitä esimerkeistä*
- *osaa solun perusrakennetta ja toimintaa tasolla, joka mahdollistaa evoluution ja ekosysteemin toiminnan ymmärtämisen*
- *osaa selittää perinnölliseen muunteluun, luonnonvalintaan ja lajiutumiseen liittyviä mekanismeja ja osaa selittää näiden merkityksen evoluutiolle*
- *osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten biologinen tieto tuotetaan.*

Paikallinen lisäys

Keskeiset sisällöt

Elämä ja evoluutio

Biologia tieteenä

- *elämän tunnuspiirteet ja organisaatiotasot*
- *biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät*
- *biologiset havainnot, tutkimuskysymykset ja hypoteesien muodostaminen*

Evoluutio

- *solujen synty ja kehittyminen*
- *suvullinen ja suvuton lisääntyminen*
- *muuntelu ja sen perinnölliset perusteet*
- *luonnonvalinta*
- *lajiutuminen*
- *kasvien ja eläinten evoluutio ja avainsopeumat*
- *ihmisen evoluutio*
- *evoluution tutkiminen*

Eliökunta

- *luokittelun periaatteet*
- *eliökunnan sukupuu ja keskeisimmät taksonit*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opetus innostaa tutkimaan ja oppimaan uutta, sekä luomaan yhteyksiä biologian ja muiden luonnontieteiden eri osa-alueiden väleille. Opintojaksolla korostuu lähdekriittisyys sekä monilukutaito eri lähdemateriaalien käytössä. Tulevaisuudessa on tärkeää osata yhdistää eri tieteenalojen aiheita loogisiksi kokonaisuuksiksi.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla opiskelijoille syntyy jäsentyneempi kuva niistä biologisista lainalaisuuksista, jotka rajaavat elämää ja elämisen mahdollisuuksia tällä planeetalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana pidetään 1-2 koetta. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia, jotka esitellään opintojakson aikana. Opintojaksolla voidaan tehdä itsearviointeja tai vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla vastataan kysymykseen: Miksi eliöt ovat sellaisia kuin ne ovat? Opintojaksolla tutustutaan elämän syntyyn ja eliölajiston kehitykseen nykyaikaan asti. Lisäksi perehdytään biologisen tutkimuksen tekemisen periaatteisiin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Solu ja Perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Opintojakson moduulit

- Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4), Valinnainen

Tavoitteet

Solu ja perinnöllisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä solun perusrakenteet*
- *osaa selittää solujen keskeisiä toimintoja*
- *hallitsee periytymisen perusmekanismit ja osaa soveltaa niitä esimerkkien avulla*
- *osaa mikroskopoida erilaisia soluja ja tulkita solujen mikroskooppisia rakenteita*
- *osaa toteuttaa pienen kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Solu ja perinnöllisyys

Tumallisen solun rakenne ja toiminta

- *solu tutkimuskohteena*
- *biomolekyylit*
- *eläin-, kasvi- ja sienisolu*
- *geenien ilmeneminen ja sen säätely*
- *fotosynteesi*

- *soluhengitys, käymisreaktiot*

Solujen lisääntyminen

- *mitoosi ja solun jakautuminen*
- *meioosi ja sukusolujen synty*

Periytymisen perusteet

- *geenimutaatioiden tuottamat uudet alleelit*
- *mendelistinen periytyminen*
- *kodominantti periytyminen, polygeeninen periytyminen, sukupuoleen sitoutunut periytyminen, periytymistavan päätteleminen sukupuusta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa käsityksen yksilöiden erilaisuudesta ja sen biologisesta taustasta. Opiskelija tutustuu lääketieteen ja biologian keinoihin parantaa ihmisten hyvinvointia.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Genetiikan ja bioteknologian perusteisiin tutustuminen auttaa arvioimaan kriittisesti alan sovelluksista käytävää yhteiskunnallista keskustelua. Opiskelija saa keinoja oppia erottomaan virheellisiä käsityksiä tutkimustiedosta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Voidaan tarkastella perinnöllisiä ominaisuuksia, erityisesti sairauksia, myös eettisistä näkökulmista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija suunnittelee ja tekee pieniä tutkimuksia.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla järjesteään 1-2 koetta. Opintojakson aikana voidaan tehdä arvioitavia töitä, jotka ohjeistetaan opintojakson aikana.
Opintojaksosta annetaan arvosana 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään solujen rakenteeseen ja toimintaan sekä perinnöllisyyden yleisiin lainalaisuuksiin. Opintojaksoa ei voi opiskella kokonaan itsenäisesti.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Opintojakson moduulit

- Ihmisen biologia, 2 op (BI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ihmisen biologia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa nimetä ja tunnistaa tärkeimpien elinten ja elimistöjen rakenteet ja selittää niiden toimintaperiaatteita*
- *ymmärtää, mitä homeostasia on, ja osaa kertoa esimerkkejä siihen vaikuttavista tekijöistä*
- *osaa kuvata elimistön viestintäjärjestelmiä ja selittää, kuinka eri osat viestivät keskenään*
- *osaa selittää elimistön kykyä aistia ympäristöä ja reagoida muutoksiin*
- *osaa selittää ja vertailla elimistön eri puolustusmekanismeja mikrobeja vastaan*
- *osaa kertoa ja perustella lisääntymisen keskeisimmät vaiheet hedelmöityksestä syntymään*
- *osaa toteuttaa pienimuotoisen, ihmisen elimistön toimintaa mittaavan kokeellisen työn ja esittää sen tulokset.*

Keskeiset sisällöt

Ihmisen biologia

Solu, kudos, elin

- *solujen erilaistuminen kantasoluista ja syöpäsolut*
- *elinten muodostuminen eri kudostyypeistä*

Elimistön säätely

- *hermoston rakenne ja toiminta*
- *umpirauhaset ja hormonit*

Aineenvaihdunta

- *ruoansulatuselimistö*
- *verenkiertoelimistö*
- *hengityselimistö*
- *kuona-aineiden eritys*

Liikkuminen

- *tuki- ja liikuntaelimistö*

Elimistön sopeutuminen ympäristöön

- *iho ja lämmönsäätely*
- *aistit*
- *puolustusjärjestelmä*

Lisääntyminen

- *sukuelimet ja sukupuolen kehitys*
- *hedelmöitys, raskaus ja synnytys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan pienimuotoisia kokeellisia töitä. Opiskelija hahmottaa paremmin miten eri tieteenalojen keinoin voidaan tutkia ihmistä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija oppii tuntemaan oman kehon toimintaa biologian näkökulmasta. Opiskelija tutustuu monien sairauksien biologiseen taustaan. Opiskelija saa tietoa, jonka avulla hän pystyy paremmin huolehtimaan omasta ja muiden ihmisten terveydestä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Ihmisen anatomian ja fysiologian tunteminen antaa tietopohjan terveyteen liittyvien tietojen kriittiseen analysointiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana järjestetään 1-2 koetta. Opintojaksolla tehdään myös opintojakson aikana ohjeistettavia arvioitavia töitä ja tutkimuksia, joiden yhteydessä opiskelija voi osoittaa laaja-alaista osaamista. Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ihmisen elimistöön ja sen toimintaan päästä varpaisiin asti. Tätä opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Biotekniikka, 2 op (Bi6)

Opintojakson moduulit

- Biotekniikka ja sen sovellukset, 2 op (BI6), Valinnainen

Tavoitteet

Biotekniikka ja sen sovellukset

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee eri mikrobien rakenteet ja ymmärtää niiden perustoiminnot*
- *osaa kertoa esimerkkejä siitä, miten mikrobeja voidaan hyödyntää biotekniikassa*
- *syventää tietoja nukleiinihapoista ja niiden ominaisuuksista sekä tietää, miten niitä voidaan hyödyntää geenitekniikassa*
- *osaa selittää esimerkkien avulla biotekniikan keskeisimpiä sovelluksia ja innovaatioita sekä perustella niiden merkityksen jalostuksessa, lääketieteissä, teollisuudessa sekä ympäristönsuojelussa*
- *osaa tunnistaa ja arvioida biotekniikan mahdollisuuksia ja riskejä sekä esittää niistä perusteltuja eettisiä mielipiteitä*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeellisen työn.*

Keskeiset sisällöt

Biotekniikka ja sen sovellukset

Mikrobit

- *mikrobien luokittelu*
- *bakteerien rakenne, muuntelu, antibioottiresistenssi*
- *virusten rakenne ja lisääntyminen*
- *mikrobien hyödyntäminen biotekniikassa*

DNA:n muokkaus ja tutkiminen geenitekniikalla

- *tumallisen ja tumattoman solun perimän ja geenien toiminnan erot*
- *DNA:n monistaminen, pilkkominen ja palojen erottelu*
- *DNA:n sisältämän informaation selvittäminen*
- *geenien siirto- ja muokkausmenetelmät*

Biotekniikan keskeiset sovellukset ja merkitys

- *perinteinen ja geenitekniikkaan perustuva kasvi- ja eläinjalostus*
- *lääketieteet*
- *genomitieto ja sen hyödyntäminen*
- *DNA-tietoon perustuva yksilön ja lajien tunnistus*
- *ympäristönsuojelu*
- *teollisuus*

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ajankohtaisiin bioteknologiaa koskeviin uutisiin ja ilmiöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opitaan arvioimaan eri näkökulmia geenitekniikkaan liittyvistä kysymyksistä. Genetiikan ja bioteknologian perusteisiin tutustuminen auttaa arvioimaan kriittisesti alan sovelluksista käytävää yhteiskunnallista keskustelua.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija havaitsee bioteknologian yhteyden muihin luonnontieteisiin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tutustutaan geenitiedon ja terveystietojen etiikkaan ja turvallisuuteen sekä genomitiedon hyödyntäminen väestötasolla eri yhteiskunnissa. Opiskelijat muodostavat käsityksiä geeniteknologian käytön eettisistä rajoista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tutustutaan geeniteknologian mahdollisuuksiin globaalien ongelmien ratkaisuissa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opitaan perustelemaan omia näkökulmia. Opintojaksolla keskustellaan paljon bioteknologian käytön rajoista ja mahdollisuuksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla järjestetään 1-2 koetta. Opintojaksolla voidaan tehdä opintojaksolla ohjeistettavia arvioitavia töitä ja pieniä tutkimuksia.
Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutetaan opiskelijat mikrobien ja eliöiden hyödyntämiseen lääketieteessä, teollisuudessa tai ympäristöongelmien ratkaisemisessa. Opintojaksolla käydään läpi miten jokin eliö saadaan tuottamaan jotakin haluttua ainetta. Opintojaksolla perehdytään myös eläinten ja kasvien jalostamiseen perinteisin ja modernein keinoin. Tätä opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti.

Eläinten käyttäytyminen eli etologia, 1 op (BI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy eläinten käyttäytymisen biologiseen tutkimukseen
- Opiskelija hahmottaa oppimisen ja vaistotoimintojen eron
- Opiskelija pystyy kehittämään tapoja opettaa asioita eläimille

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Eläinten opittu käytös ja eläinten kouluttaminen
- Eläinten vietit ja vaistotoiminnat
- Etologinen tutkimus
- Koe-eläimiä koskeva lainsäädäntö
- Eläinten reviirikäyttäytyminen ja viestintä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii eläinten tutkimuksen ja kotieläinten ja lemmikkieläinten pitämisen etiikkaa.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa tietoja ja taitoja, joiden avulla hän osaa tutkia kriittisesti eläimiä koskevaa uutisointia.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan osaaminen parantaa hänen hoidossaan olevien eläinten elämänlaatua ja eläimet taas opiskelijan omaa elämänlaatua.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan vuorovaikutustaidot paranevat, kun hän tarkastelee ihmisen ja eläimen välisen vuorovaikutuksen onnistumista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointitavat sovitaan yhdessä opintojakson alkaessa. Sovituttujen arvioitavien töiden palauttaminen on edellytyksenä hyväksytylle suoritukselle.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Kurssilla tutustutaan etologiaan eli eläinten käyttäytymistä tutkivaan tieteeseen. Kurssilla opiskeltavia aiheita ovat esimerkiksi eläinten vaisto- ja viettitoiminta, reviirikäyttäytyminen, viestintä ja oppiminen sekä eläinten koulutus. Aihepiirien painotus ja kurssin toteutustapa voidaan valita opiskelijoiden kiinnostuksen mukaan. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa itsenäisesti.

Lajintuntemus, 1 op (BI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tunnistaa Suomalaiseen luontoon kuuluvia eliölajeja.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kehittää lajintuntemustaitoja, joita tarvitaan monella biologisella alalla.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson päätteeksi järjestetään lajintuntemuskoe, joka arvioidaan. Opiskelija voi halutessaan neuvotella opettajan kanssa myös muista suoritusvaihtoehdoista.
Opintojakson voi opiskella myös itsenäisesti mikäli lähiopetusryhmää ei synny. Opiskelija valitsee yhdessä opettajan kanssa sopivan laajuisen eliöryhmän, jonka lajit hän opettelee tunnistamaan itsenäisesti. Opettaja ohjaa sopivien opiskelumateriaalien pariin. Opiskelija voi osoittaa lajintuntemustaitojaan myös kokoamalla opettajan kanssa sovitun laajuisen eliökokoelman kuvaamalla tai keräämällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään Suomessa tavattavien eliöiden lajintunnistukseen. Opintojaksolla tutustutaan selkärankaisten lisäksi keskeisimpiin selkärangattomiin, kasveihin ja sieniin. Opiskelija voi myös opiskella itsenäisesti sovitun eliöryhmän tunnistamisen tai kerätä eliökokoelman. Opintojaksoon voi kuulua koulupäivän ulkopuolella järjestettäviä retkiä.

Biologian kertaus, 1 op (BI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan biologian keskeiset sisällöt
- Kerrataan ylioppilaskokeessa tarvittavien ohjelmistojen käyttöä
- Tutustutaan erilaisiin kysymystyyppeihin ja niihin vastaamiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Käsiteltävät sisällöt valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija osallistuu kertaustunteihin. Opiskelija valitsee tehdyistä harjoituksista mielestään parhaat arvioitavaksi ja kommentoitavaksi. Opintojaksolla voidaan tehdä itsearviointeja ja vertaisarviointeja.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija kertaa ja syventää lukion biologian kurssien keskeisiä asioita ja opettelee vastaustekniikoita erityyppisiin ainereaalitehtäviin. Sisällöissä painotetaan opiskelijoiden itsensä toivomia aiheita. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintojaksolla voidaan tehdä koulupäivän ulkopuolelle ajoittuvia retkiä.

Ekologiaa maastossa, 1 op (BI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan ekologiseen tutkimukseen ja sen mahdollisuuksiin
- Suunnitellaan ja toteutetaan ekologisia tutkimuksia

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Ekologian keskeiset käsitteet
- Tutkimustaidot ja projektin hallinta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää tutkimustaitojaan ja pystyy havainnoimaan ja mittaamaan ympäristöään paremmin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää muita tieteenaloja tutkimuksia tehdessään ja havaitsee yhteyksiä niihin.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tekee yhteistyötä ja kehittää vuorovaikutustaitojaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija valitsee arvioitavaksi omasta mielestään parhaiten onnistuneen tutkimuksen. Opiskelija itsearvioi suorituksensa ja esittelee sen opettajalle. Suoritus arvioidaan ja siitä annetaan

palautetta. Opintojakson aikana tehtyissä töissä tulevat esille opiskelijan tutkimustaidot sekä ekologian ilmiöiden hallinta. Opintojaksolla voi olla vertaisarviointia.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämän opintojakson aikana suunnitellaan ja toteutetaan pienempiä yksin tehtäviä tai suurempia ryhmässä tehtäviä ekologisia tutkimuksia. Tutkimuksen kohteena voivat olla esimerkiksi jonkin alueen kasvillisuus tai eläimistö, luonnon olosuhteet tai yksittäiset eliöt. Ekologista tutkimusta on monenlaista ja sinulle esitellään opintojakson aikana, mitä kaikkea ekologi voi tutkia. Opintojakson alussa tutustutaan oikeisiin tieteellisiin tutkimuksiin ja otetaan niistä vinkkejä ja ideoita omiin pienempiin tutkimuksiin. Opintojaksolla voidaan tehdä retkiä koulupäivän ulkopuolella.
Opintojakso sopii toisen tai kolmannen vuoden opiskelijoille, joilla on Bi2 opintojakso käytynä. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opiskelija halutessaan suorittaa opintojakson itsenäisesti.

Eläinten anatomia ja anatominen piirtäminen, 2 op (Bi11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu erilaisten eläinten rakenteeseen
- Opiskelija tutustuu anatomisten osien nimeämiseen
- Opiskelija harjoittelee anatomisten kaavakuvien tuottamista sekä käsin, että koneella piirtäen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Eläinten anatomia ja anatominen piirtäminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla tutustutaan erilaisten eläinten rakenteeseen. Opiskelemme myös rakenteiden nimeämistä. Nämä nimitykset ovat samoja tai samankaltaisia myös ihmisen anatomiassa, joten opintojakso sopii myös esimerkiksi lääkärin tai sairaanhoitajan ammatista kiinnostuneille.
Opintojaksolla harjoitellaan myös anatomista piirtämistä sekä käsin, että koneella.

Ekologia ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 2 op (BI2_BI3)

Opintojakson moduulit

- Ekologian perusteet, 1 op (BI2), Pakollinen
- Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3), Pakollinen

Tavoitteet

Ekologian perusteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää ja arvioida abioottisten ja bioottisten ympäristötekijöiden vaikutuksen eliöiden sopeutumiseen ja levinneisyyteen*
- *osaa selittää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakennetta ja toimintaa sekä kuvata niitä esimerkkien avulla*
- *osaa kuvata luonnon monimuotoisuutta ja perustella sen merkityksen.*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee menetelmiä, joilla voidaan tutkia ja seurata ympäristön tilaa sekä tunnistaa ympäristöongelmia*
- *osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä*
- *osaa esittää perustellen ympäristöongelmien ratkaisukeinoja ja tunnistaa ympäristön tilassa tapahtuvia positiivisia kehityssuuntia*
- *osaa arvioida ja perustella omaa toimintaansa ekologisen kestävyyden kannalta*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita ja esittää ekologista tutkimusaineistoa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii tai kertaa keskeisimpien eliölajien tunnistamista.
- Opiskelija käyttää joitakin ylioppilaskokeissa tarvittavia ohjelmistoja.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

Ekologian perusteet

- *ekosysteemien rakenne ja dynaamisuus*
- *hiilen, typen ja fosforin kierto ja energian virtaus ekosysteemissä*
- *populaatioiden ominaisuudet*
- *sopeutuminen, ekolokerot ja levinneisyys*
- *lajien väliset suhteet*

Luonnon monimuotoisuus

- *lajin sisäinen monimuotoisuus, lajien monimuotoisuus, ekosysteemien monimuotoisuus*
- *monimuotoisuuden merkitys*

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin

Ihmisen aiheuttamat ekosysteemien muutokset ja ympäristöongelmien ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutoksen vaikutukset ekosysteemeihin*
- *happamoituminen*
- *rehevöityminen*
- *vierasaineiden vaikutukset ravintoketjuissa*
- *ihmisen vaikutus luonnon monimuotoisuuteen*

Kestävää tulevaisuutta kohti

- *ekosysteemipalveluiden merkitys ja ekologisesti kestävä kehitys*
- *toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi ja ympäristön tilaan vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla perehdytään ympäristöongelmiin ja niiden seurausten lieventämiseen tai korjaamiseen. Opiskelija saa hyvät valmiudet ymmärtää ympäristökysymyksistä käytävää keskustelua. Opiskelijan valmiudet erottaa virheellinen informaatio tieteellisestä tiedosta paranevat.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opitaan aineiden kiertokulun ja luonnon monimuotoisuuden merkitys, joka on pohja ymmärtää mistä ympäristöongelmat johtuvat.

Opintojaksolla keskitytään luonnon monimuotoisuuden arvon tunnistamiseen ja vaalimiseen sekä tutkitun tiedon käyttöönottoon ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä sekä muiden ympäristökysymysten ratkomisessa. Opetuksessa painotetaan kiertotalouden ja kestävän kehityksen merkitystä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiselle, jotta opiskelijoilla on konkreettisia keinoja vaikuttaa maapallon hyvinvointiin omassa arjessaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla kehitetään oppilaan valmiuksia vaikuttaa turvalliseen ympäristöön sekä kestävän tulevaisuuden puolesta, jotta opiskelijoista kasvaisi aktiivisia ja valveutuneita kansalaisia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tarkastellaan ympäristöongelmia ja biotekniikan innovaatioita eri tieteiden näkökulmista ja hyödynnetään muista tieteistä saatua osaamista omassa tutkimuksessa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tehdään yhteisiä töitä ja pieniä tutkimuksia, joiden aikana vuorovaikutustaidot saavat harjoitusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana järjestetään yksi koe. Opintojaksolla voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia, joiden tekeminen ohjeistetaan opintojakson aikana. Opintojakson aikana voidaan tehdä itsearviointeja tai vertaisarviointeja.

Opintojaksoon kuuluu oman tutkimuksen tekeminen. Opiskelija voi valita aiheen kiinnostuksensa mukaan. Tutkimus suunnitellaan yhdessä opettajan kanssa ja siihen annetaan valmis ohjepohja. Tutkimuksen kokeellinen osuus voidaan tehdä kotona tai muualla oppilaitoksen ulkopuolella. Tutkimusprosessin aikana opiskelija näyttää osaamistaan laaja-alaisessa osaamisessa.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan populaatioihin, lajien välisiin suhteisiin, ekosysteemeihin, biomeihin, sekä niissä havaittuihin ihmisen toimista johtuviin häiriöihin. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Opintojaksolla voidaan tehdä koulupäivän ulkopuolelle ajoittuvia retkiä.

8.3. Filosofia (FI)

Oppiaineen tehtävä

Filosofia tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen luo pohjan maailmaa, yhteiskuntaa ja ihmistä koskevien käsitysten ymmärtämiselle ja niiden järkiperäiselle arvioinnille. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan kriittisesti erilaisten käsitysten perusteluja.

Kriittisen ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa jäsentämään nykypäivän informaatiotulvaa sekä erottamaan tosiasiaväitteet mielipiteistä. Näin filosofian opiskelu edistää opiskelijan yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia. Argumentaation ja pätevän päättelyn opiskelu kehittävät kykyä ymmärtää ja ilmaista mutkikkaitakin ajatuskulkuja.

Perinteisesti filosofiaa on kutsuttu kaikkien tieteiden äidiksi. Siksi sen luonteeseen kuuluu jo lähtökohtaisesti eri tiedonalojen integraatio, joka tukee laajojen käsitteellisten kokonaisuuksien ja yhteyksien hahmottamista. Filosofian opiskelu auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan. Tämä tukee eri tieteiden omaksumista, mikä helpottaa lukiolaisen siirtymistä jatko-opintoihin. Filosofian tuntemus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä.

Filosofian opiskelu vahvistaa opiskelijan käsitystä omasta identiteetistään. Se harjaannuttaa eettiseen pohdintaan ja auttaa ymmärtämään, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofia kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Tämä tukee opiskelijan yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Koska filosofisiin kysymyksiin on harvoin yksinkertaisia vastauksia, opiskelija oppii muodostamaan ja perustelemaan omia käsityksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Monimutkaisten kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijan luottamusta omiin ajattelutaitoihinsa. Oppiaineen luonteeseen sopivat keskustelevat ja dialogiset työtavat.

Laaja-alainen osaaminen

Filosofian opiskelu tukee monipuolisesti opiskelijan ***vuorovaikutusosaamista sekä*** *kasvua sivistyneeksi, vastuulliseksi ja yhdenvertaisuutta kunnioittavaksi kansalaiseksi. Oppiaine korostaa dialogisuutta ja hyvää argumentaatiota, mikä edistää opiskelijan sitoutumista kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia yhdistelee tiedonaloja sekä tukee eri tieteiden omaksumista ja elinikäistä oppimista. Sen opiskelu kehittää kielellistä ilmaisua, analyyttista ajattelua ja loogista päättelykykyä.*

Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja dialogisesti. Siksi siinä korostuvat täsmällinen ja käsitteiden merkityksiä avaava kielenkäyttö sekä kielitietoisuus. Vaikka filosofia hyödyntää oman traditionsa ja muiden tieteenalojen termistöä, sen tavoitteena on selkeä ja ymmärrettävä kieli. Filosofian argumentatiivinen luonne kehittää ilmaisua, jossa painottuvat johdonmukaiset perustelut ja eri näkökulmien huomioiminen.

Hyvää elämää ja yhteiskuntaa koskevat pohdinnat kuuluvat perinteisesti filosofian ytimeen. Filosofian opiskelu tukee hyvinvointiosaamista kehittämällä opiskelijan ymmärrystä itsestään, ajattelustaan ja suhteestaan muihin. Ymmärryksen kasvu liittyy ihmisen kasvuun kokonaisuutena ja ohjaa hyveisiin ja hyvinvointiin. Filosofian keskusteleva ja hyvää argumentaatiota korostava opiskelutapa tukee opiskelijoiden yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja sekä opettaa erilaisten näkemysten arvostamista. Samalla kannustetaan opiskelijaa sitoutumaan kestäviin ajattelu- ja elämäntapoihin sekä oikeudenmukaisiin yhteiskunnallisiin käytäntöihin. Filosofia kehittää epävarmuuden sietokykyä ja valmiutta toimia myös tilanteissa, joissa käytettävissä oleva informaatio on rajallista.

*Filosofiaan kuuluu perinteisesti **monitieteistä ja luovaa osaamista** vahvistava, eri tiedonaloja integroiva lähestymistapa. Sen opiskelu rakentaa luontevasti siltoja eri tieteenalojen välille. Filosofia auttaa omaksumaan erilaisia tiedonhankintatapoja sekä yhdistämään eri tieteiden tuloksia, mikä helpottaa laajojen kokonaisuuksien hahmottamista. Filosofisen ajattelun vahva johdonmukaisuuden vaatimus kehittää kykyä ymmärtää erilaisten argumenttien perusteita ja erottaa tosiasiaväitteet mielipiteistä. Kyseenalaistavana ja perusteita etsivänä oppiaineena filosofia rohkaisee luovaan ja itsenäiseen ajatteluun.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** osalta filosofian opetuksessa sitoudutaan järkiperäiseen eettiseen ajatteluun, joka perustuu demokratian, ihmisoikeuksien ja kestävän tulevaisuuden kunnioittamiseen. Oikeudenmukaisen yhteiskunnan ja aktiivisen kansalaisuuden ihanteet ovat paitsi tarkastelun kohteita myös tavoitteita, joihin opetus pyrkii kasvattamaan. Filosofia kehittää luovan, kriittisen ja itsenäisen ajattelun kykyä, joka vahvistaa valmiuksia jatko-opintoihin, mielekkääseen urasuunnitteluun ja tulevaisuuden työelämän muutoksiin.*

*Etiikka on filosofian perinteinen osa-alue ja siksi keskeinen osa filosofian opiskelua. Filosofia opettaa arvojen, normien ja merkitysten käsitteellistä jäsentämistä. **Eettinen** pohdinta kattaa niin yksilöä, yhteiskuntaa kuin ympäristöä koskevat kysymykset. Oppiaineen kriittinen perinne ohjaa opiskelijaa itsenäiseen ajatteluun ja kannustaa sitoutumaan moraalisesti kestävään toimintaan. Filosofian opiskelu auttaa hahmottamaan moniulotteisia ongelmia ja luomaan niistä kokonaisjäsennystä. Ymmärrys sosiaalisten ja ekologisten globaalien ongelmien luonteesta rohkaisee toimimaan niiden korjaamiseksi ja toteuttaa **ympäristöosaamisen** tavoitteita.*

***Gloabaali- ja kulttuuriosaamisen** näkökulmasta filosofian opiskelu avartaa ajattelua ja auttaa ymmärtämään, että on olemassa erilaisia tapoja hahmottaa todellisuutta. Se kehittää herkkyyttä havaita yhtäläisyyksiä ja eroja maailman ilmiöissä. Filosofian osa-alueista erityisesti etiikka ja yhteiskuntafilosofia tarkastelevat ihmisten ja kulttuurien monimuotoisuutta sekä kannustavat ennakkoluulottomaan suhtautumiseen erilaisiin elämänilmiöihin. Filosofiset ajatuskokeet johdattavat hahmottelemaan mahdollisia tulevaisuuden kehityskulkuja.*

Tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hahmottaa filosofisia ongelmia sekä niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina*
- *osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja*
- *hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot, mikä auttaa kehittämään omaa ajattelua, arvioimaan sitä kriittisesti sekä pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä*
- *kykenee arvioimaan moraalisia ongelmia ja niiden mahdollisia ratkaisuja sekä sitoutumaan eettisiin periaatteisiin*
- *oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa tai ristiriitaista*
- *kehittää kykyään ilmaista näkemyksiään järkiperäisesti perustellen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu keskeisten filosofisten kysymysten ymmärtämiseen, ajattelun taitojen ja käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista ja arvioida filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä hahmottaa ja täsmentää informaatiota käsitteellisesti sekä eritellä ja pohtia sitä kriittisesti. Lisäksi arvioidaan taitoa tunnistaa arkielämässä ja tieteessä filosofisia ongelmia ja muotoilla niitä käsitteellisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon filosofisiin kysymyksiin esitettyjen ratkaisujen tuntemus sekä taito esittää johdonmukaisia argumentteja kirjallisesti, suullisesti ja vuorovaikutteisesti.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä reflektoida omaa ajatteluaan ja rohkaisee häntä oman opiskelunsa suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Opintojaksojen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Opintojaksot

Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1)

Opintojakson moduulit

- Johdatus filosofiseen ajatteluun, 2 op (FI1), Pakollinen

Tavoitteet

Johdatus filosofiseen ajatteluun

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *muodostaa käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin*
- *oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille väitteille perusteluja, hahmottamaan perustelujen rakennetta sekä arvioimaan niiden pätevyyttä*
- *tuntee ja oppii erilaisten vuorovaikutteisten harjoitusten ja keskustelujen kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä*
- *perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin*
- *osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.*

Keskeiset sisällöt

Johdatus filosofiseen ajatteluun

- *mitä filosofia on, filosofinen kysymyksenasettelu sekä ajattelu filosofian perinteessä ja ajankohtaisissa aiheissa*
- *johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet sekä niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti, muun muassa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin ongelmiin sovellettuna*
- *keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen*
- *tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero*
- *tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- lähestymistapa tiedonaloja yhdistävä ja laajoja kokonaisuuksia hahmottava

Vuorovaikutusosaaminen

- harjoitellaan ajatusten kielellistä ilmaisemista ja oman näkemyksen perustelemista
- keskeisenä menetelmänä keskustelu ja pyrkimys ymmärtää erilaisia näkökulmia todellisuuteen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan filosofian luonteeseen ja menetelmiin. Perehdytään keskeisiin filosofisiin käsitteisiin ja harjoitellaan väitteiden arvioimista ja perustelua.

Etiikka, 2 op (FI2)

Opintojakson moduulit

- Etiikka, 2 op (FI2), Pakollinen

Tavoitteet

Etiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin*
- *osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta sekä hahmottaa normatiivisten ja kuvailevien väitteiden eron*
- *osaa esittää suullisesti ja kirjallisesti johdonmukaisia eettisiä argumentteja sekä perustella moraalin velvoittavuutta*
- *oppii jäsentämään oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla*
- *osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein*
- *osaa soveltaa etiikkaa yhteiskuntaa ja ympäristöä koskeviin kysymyksiin.*

Keskeiset sisällöt

Etiikka

- *moraalin luonne normijärjestelmänä; moraalin, lakien ja tapojen ero; moraalinen objektivismi, relativismi, subjektivismi*
- *moraalia tarkasteleva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyveet, seuraukset, oikeudet ja velvollisuudet*
- *filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta*
- *etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat*
- *ympäristöä ja luontoa koskevia eettisiä kysymyksiä, kuten ilmastonmuutos ja eläinten oikeudet*
- *etiikka ja yhteiskunta: ihmis- ja perusoikeudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- opetellaan erittelemään ja arvioimaan toimintaa eettisesti sekä pyritään jäsentämään omia moraalisia ratkaisuja ja arvioita filosofisen etiikan välinein

Hyvinvointiosaaminen

- harjoitellaan jäsentämään oman elämän merkityksellisyyttä ja elämänvalintoja filosofisen käsitteistön avulla

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin. Perehdytään myös erilaisiin filosofisiin teorioihin elämän merkityksestä ja hyvästä elämäntavasta, sekä tarkastellaan nykyajan eettisiä kysymyksiä.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3)

Opintojakson moduulit

- Yhteiskuntafilosofia, 2 op (FI3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteiskuntafilosofia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin*
- *oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vapautta, tasa-arvoa ja vallankäyttöä yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa*
- *pystyy arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta*
- *osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin*
- *ymmärtää oikeuksien merkityksen yhteiskunnan perustana.*

Keskeiset sisällöt

Yhteiskuntafilosofia

- *yhteiskuntajärjestyksen oikeuttaminen, yhteiskuntasopimusteoriat*
- *vallan, vapauden, tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden eri muodot*
- *ihmisoikeudet, kansalaisoikeudet ja oikeusvaltio; demokratia ja yhteisöllisyys yhteiskunnallisina arvoina*
- *poliittiset ihanteet: liberalismi, sosialismi, anarkismi, konservatismi, nationalismi; yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat*
- *hyvinvoinnin ja talouden suhde; tulo-, varallisuus- ja hyvinvointierojen oikeuttaminen; hyvinvointivaltio*
- *ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- tarkastellaan erilaisia yhteiskuntamalleja ja kannustetaan ennakkoluulottomaan suhtautumiseen kulttuurien monimuotoisuutta kohtaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

- tarkastellaan ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: ympäristöongelmat, kulttuurien kohtaaminen, teknologian ja tekoälyn vaikutukset, sukupuoli ja valta, eriarvoistavien rakenteiden tunnistaminen ja kritiikki

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään joihinkin yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin. Harjoitellaan arvioimaan filosofisesti yhteiskunnan rakennetta ja sen oikeutusta ja opetellaan soveltamaan opittua ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Totuus, 2 op (FI4)

Opintojakson moduulit

- Totuus, 2 op (FI4), Valinnainen

Tavoitteet

Totuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa erottaa mielipiteet tosiasiaväittämistä ja ymmärtää tarpeen perustella tosiasiaväittämät*
- *ymmärtää kielen ja merkitysten roolin todellisuuden hahmottamisessa*
- *osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita totuudesta, tiedosta, todellisuuden luonteesta ja tieteestä*
- *osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta*
- *osaa arvioida havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden suhdetta totuuteen*
- *oppii arvioimaan tilanteita, joissa eri tutkimukset antavat erilaisia tuloksia ja toimintavaihtoehtoja.*

Keskeiset sisällöt

Totuus

- *kieli, merkitys ja totuus*
- *totuuden luonne ja totuusteoriat; totuuden lähestyminen; välttämätön ja kontingentti totuus*
- *todellisuuden ja tietoisuuden luonne; realismi ja antirealismi*
- *tiedon lähteet, tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen, tiedon suhde varmuuteen*
- *tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmiä sekä tieteellinen päättely; tieteen etiikka*

- *tieteen menetelmien ja teorioiden luotettavuus ja suhde todellisuuteen*
- *selittäminen, ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta erilaisissa tieteissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- tarkastellaan tieteellisen tutkimuksen luonnetta ja menetelmiä eri tieteenalojen näkökulmista

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan mitä ovat kieli, merkitys ja totuus. Perehdytään muun muassa totuusteorioihin, todellisuuden luonnetta koskeviin näkemyksiin sekä tieteellisen tiedon kysymyksiin.

Filosofian klassikot, 2 op (FI5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan historian merkittävien filosofien teksteihin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- perehdytään erilaisiin kulttuureihin ja ajattelutapoihin

Monitieteinen ja luova osaaminen

- pyritään soveltamaan ajatuksia ja teorioita uusissa asiayhteyksissä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan suoritusmerkintä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään filosofian historian merkittävien filosofien ajatuksia nykymaailmaan peilaten. Opintojakson voi suorittaa myös itsenäisesti vapaasti valittavasta aiheesta esimerkiksi kirjallisen tuotoksen muodossa.

8.4. Fysiikka (FY)

Oppiaineen tehtävä

Fysiikan opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkityksen jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Fysiikan opetus antaa opiskelijalle valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla sekä hyödyntää fysiikan osaamistaan työelämässä. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan ymmärrys fysiikan käsitteistä rakentuu ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijan aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat johdonmukaiseksi käsitykseksi ympäröivästä todellisuudesta opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa ja fysiikan teorioiden avulla.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista sekä luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuutta noudattaen.

Laaja-alainen osaaminen

Fysiikan opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Opetus kehittää ***yhteiskunnallista osaamista*** *antamalla opiskelijalle valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja vaikuttaa yhteiseen päätöksentekoon.*

Opiskelijoiden oma tutkimuksellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan ja ympäristöstä, käyttämään fysiikan osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön, ympäristö- ja terveysvaikutusten sekä energiantuotantotapojen kannalta. Fysiikan opetus tukee näin ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista****,* ***globaali- ja kulttuuriosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista****.*

Fysiikan opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua tekstiä, kuvia, videoita, taulukoita, kuvaajia tai kaavoja. ***Monitieteinen ja luova osaaminen*** *saa tukea fysiikan opiskelusta myös tieto- ja viestintäteknologian osalta. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin.*

Tavoitteet

Fysiikan opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät fysiikan merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä fysiikan tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle*
- *tunnistaa fysiikan osaamistaan sekä kykenee asettamaan omia tavoitteitaan, kohtaamaan oppimishaasteitaan ja soveltamaan fysiikan opiskelustrategioita*
- *perehtyy fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja fysiikkaa soveltaville aloille*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa*
- *tunnistaa virhelähteiden vaikutuksen mittauksiin*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Fysiikan tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää fysiikan keskeisiä käsitteitä johdonmukaisesti ja oikeissa yhteyksissä*
- *jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla*
- *osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla*
- *ymmärtää fysiikan ilmiöitä ja periaatteita teknologisten sovellusten taustalla*
- *osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ja simulaatioita ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen*
- *osaa käyttää asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa fysiikan osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä. Samalla opiskelija harjaantuu itsearviointiin.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, esimerkiksi kysymysten muodostamista, ongelmanratkaisuprosessin kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojakson moduulit

- Energia ja lämpö, 2 op (FY3), Valinnainen

Tavoitteet

Energia ja lämpö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä*
- *osaa soveltaa termodynamiikan käsitteitä ja malleja energiantuotannon ratkaisujen tarkastelussa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*
- *tunnistaa energiatasapainon ja lämmönsiirtymisen merkityksen ilmastonmuutoksessa.*

Keskeiset sisällöt

Energia ja lämpö

Keskeiset sisällöt

- *voima vuorovaikutuksen voimakkuuden mittana*
- *mekaaninen työ*
- *termodynaaminen systeemi ja tilanmuuttujat*
- *lämpötila, paine ja hydrostaattinen paine*
- *energian säilyminen, sisäenergia, energian siirtyminen ja lämpömäärä*
- *aineen lämpeneminen ja jäähtyminen sekä olomuodon muutokset*
- *lämpölaajeneminen*
- *kaasujen tilanmuutokset ja ideaalikaasun tilanyhtälö*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energian tuotantoon, ilmastonmuutokseen ja rakentamiseen.

Voima ja liike (FY4), 2 op (FY4)

Opintojakson moduulit

- Voima ja liike, 2 op (FY4), Valinnainen

Tavoitteet

Voima ja liike

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä*
- *osaa tuottaa ja analysoida graafisia esityksiä mittausaineistosta*
- *ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa*
- *tuntee voimaan ja liikkeeseen liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Voima ja liike

Keskeiset sisällöt

- *tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike*
- *kappaleiden vuorovaikutus ja voima sekä Newtonin lait*
- *voimien yhteisvaikutus, voimakuvio ja liikeyhtälö*
- *paino ja kitka*
- *liike-energia, potentiaalienergia ja mekaaninen energia*
- *mekaanisen energian säilyminen ja mekaniikan energiaperiaate*
- *liikemäärä, impulssi, liikemäärän säilyminen ja yksiulotteiset törmäykset*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä, sekä perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutussuhteita kuvaavana suureena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilan muutokseen.

Jaksollinen liike ja aallot (FY5), 2 op (FY5)

Opintojakson moduulit

- Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5), Valinnainen

Tavoitteet

Jaksollinen liike ja aallot

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa mallintaa planetaarista liikettä ympyräliikkeenä*
- *perehtyy värähtely- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä*
- *osaa kuvata jaksollista liikettä fysikaalisilla ja matemaattisilla käsitteillä*
- *osaa mallintaa mekaanista värähtelyä ja ääntä jaksollisena liikkeenä.*

Keskeiset sisällöt

Jaksollinen liike ja aallot

Keskeiset sisällöt

- *momentti ja kappaleen kiertyminen*
- *tasapaino kiertymisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa*
- *tasainen ympyräliike ja normaalikiihtyvyys*
- *gravitaatiolaki ja planetaarinen liike*
- *jaksollinen liike, jaksonaika, taajuus ja amplitudi*
- *harmoninen voima ja värähtelyliike sekä harmonisen voiman potentiaalienergia*
- *mekaanisten aaltojen synty, eteneminen ja heijastuminen*
- *mekaanisten aaltojen diffraktio ja interferenssi sekä seisovat aallot*
- *ääni aaltoliikkeenä, äänen intensiteettitaso, äänen ominaisuudet ja eteneminen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään edellisessä opintojaksossa omaksuttuja tietoja ja taitoja. Moduulissa perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin.

Sähkö (FY6), 2 op (FY6)

Opintojakson moduulit

- Sähkö, 2 op (FY6), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja tehdä sähköopin perusmittauksia*
- *osaa käyttää kentän ja potentiaalin käsitteitä sähkökentän kuvaamisessa*
- *tuntee sähkölaitteisiin ja sähköenergian siirtoon liittyviä turvallisuusnäkökohtia.*

Keskeiset sisällöt

Sähkö

Keskeiset sisällöt

- *jännite ja sähkövirta tasavirtapiireissä*
- *resistanssi ja Ohmin laki*
- *sähköteho ja Joulen laki*
- *vastusten kytkennät ja Kirchhoffin lait*
- *akut ja akun latauspiiri*
- *Coulombin laki ja homogeeninen sähkökenttä*
- *potentiaalienergia ja potentiaali homogeenisessa sähkökentässä*
- *kondensaattori ja kondensaattorin energia*
- *puolijohteet, diodi ja LED komponentteina virtapiirissä*

- *sähköturvallisuus: sulake, suojausluokitus ja läpilyöntilujuus*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään keskeisimpiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta.

Sähkömagnetismi ja valo (FY7), 2 op (FY7)

Opintojakson moduulit

- Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7), Valinnainen

Tavoitteet

Sähkömagnetismi ja valo

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää induktioilmiön keskeisen merkityksen sähkömagnetismissa*
- *ymmärtää sähköenergian tuotannon ja siirron fysikaaliset perusteet ja merkityksen yhteiskunnan toiminnan kannalta*
- *tunnistaa sähkömagneettisen säteilyn lähteitä ja vaikutuksia*
- *ymmärtää valon sähkömagneettisena ilmiönä.*

Keskeiset sisällöt

Sähkömagnetismi ja valo

Keskeiset sisällöt

- *ferromagnetismi ja magneettinen dipoli*
- *magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä*
- *varatun hiukkasen liike homogeenisessa sähkö- ja magneettikentässä*
- *virtajohtimen magneettikenttä ja kahden virtajohtimen välinen voima*
- *sähkömagneettinen induktio, Lenzin laki ja pyörrevirrat*
- *generaattori, vaihtovirran synty, muuntaja ja energian siirto sähkövirran avulla*
- *sähkömagneettinen säteily ja sen spektri sekä mustan kappaleen säteilyn spektri*
- *valon heijastuminen, taittuminen ja kokonaisheijastuminen*
- *valon interferenssi ja diffraktio*
- *valon polarisaatio kvalitatiivisesti*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain, sekä käsitellään ajasta riippuvia sähkömagneettisia ilmiöitä, joista keskeisin on sähkömagneettinen induktio. Opintojaksossa tarkastellaan myös sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa.

Aine, säteily ja kvantittuminen (FY8), 2 op (FY8)

Opintojakson moduulit

- Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8), Valinnainen

Tavoitteet

Aine, säteily ja kvantittuminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee ionisoivan säteilyn vaikutukset ja tutustuu säteilyn turvalliseen käyttöön*
- *tutustuu kvanttifysiikkaan perustuvaan maailmankuvaan alkeishiukkasfysiikasta kosmologiaan*
- *ymmärtää kvantittumiseen perustuvan teknologian merkityksen nyky-yhteiskunnassa.*

Keskeiset sisällöt

Aine, säteily ja kvantittuminen

Keskeiset sisällöt

- *energian kvantittuminen aineen ja säteilyn vuorovaikutuksessa*
- *fotoni sähkömagneettisen säteilykentän kvanttina*
- *atomin rakenne, atomin elektronien kvanttitilat ja aaltomekaanisen atomimallin periaate*
- *kvantittumiseen perustuva teknologia: laser ja kvanttirakenteet*
- *atomiytimen rakenne ja muutokset, radioaktiivinen hajoaminen*
- *ydinreaktiot, massan ja energian ekvivalenssi, ytimen sidosenergia*
- *ydinvoima, fissio ja fuusio*
- *hajoamislaki*
- *ionisoivan säteilyn lajit ja biologiset vaikutukset sekä soveltaminen lääketieteessä ja teknologiassa*
- *hiukkasfysiikan standardimalli*
- *maailmankaikkeuden kehitys*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Opintojaksossa käsitellään myös kvanttifysiikan teknologisia sovelluksia sekä sitä, miten kvanttifysiikka ilmenee alkeishiukkastason ilmiöistä nanomittakaavaan ja aina kosmisen mittakaavan ilmiöihin saakka.

Fysiikan kertaus (FY9), 2 op (FY9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Lukion fysiikan oppimäärän kertauskurssi ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan fysiikan pakollisten ja valtakunnallisten syventävien opintojen keskeiset sisällöt yo-kirjoituksia ja jatko-opintoja silmällä pitäen.

Fysiikka 1 ja 2, 2 op (FY1-2)

Opintojakson moduulit

- Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1), Pakollinen
- Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2), Pakollinen

Tavoitteet

Fysiikka luonnontieteenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu fysiikkaan systemaattisena, kokeellisuuteen nojautuvana tieteenä*
- *tutustuu aineen rakenteen ja maailmankaikkeuden mittasuhteisiin*
- *tutustuu fysiikassa käytettäviin tiedonhankintamenetelmiin*
- *osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita*
- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan.*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy energiaan fysiikan keskeisenä käsitteenä*
- *tuntee eri energialajeja ja energiantuotantotapoja*
- *osaa vertailla eri energiantuotantotapoihin ja niiden ympäristövaikutuksiin liittyviä suuruusluokkia*
- *saa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon kestävän energiatalouden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Fysiikka luonnontieteenä

Keskeiset sisällöt

- *suure ja yksikkö sekä SI-järjestelmä*
- *mittaaminen, tulosten kerääminen, niiden esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi*
- *graafinen malli ja lineaarinen malli*
- *yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen suunnitteleminen ja toteutus*

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta

Keskeiset sisällöt

- *energialajit, energian säilyminen ja muuntuminen*
- *energian tuotanto, teho, hyötysuhde ja energian siirtäminen*
- *energiantuotannon vaikutus ympäristöön ja ilmastonmuutokseen*

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu kvantitatiiviseen mallintamiseen. Opiskelija perehtyy myös siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään, sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön, yhteiskuntaan ja ihmisten hyvinvointiin.

8.5. Maantiede (GE)

Oppiaineen tehtävä

Maantiede tarkastelee luonnon, ihmisen ja yhteiskunnan ilmiöitä ja vuorovaikutusta. Maantieteen opetuksen tehtävänä on avartaa opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja kehittää valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja niiden ajallista muutosta sekä alueellisia ongelmia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössään, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutusta sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä.

Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja humanistis-yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua sivistyneeksi ja vastuulliseksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä. Tutkiva lähestymistapa ja geomedian käyttö auttavat opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä ja paikallisella, alueellisella ja maailmanlaajuisella tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedialla tarkoitetaan maantieteellisiä tiedonhankinta- ja esitystapoja, esimerkiksi karttoja, paikkatietoa, diagrammeja, kuvia, videoita, kirjallisia lähteitä,

mediaa ja suullisia esityksiä. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä maantieteen tavoitteiden saavuttamisen kanssa.

*Maantieteen opetuksessa tuetaan opiskelijan **hyvinvointi-** ja **vuorovaikutusosaamisen** kehittymistä. Maantieteen opetukselle ominaiset työskentelytavat ovat opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia vaihtelevissa oppimisympäristöissä. Maantieteen opetuksessa korostuvat erityisesti sosiaaliset ja yhteistyötaidot sekä vastuunotto omasta ja muiden työskentelystä. Opiskelija saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa, mikä vahvistaa opiskelijan itsetuntemusta ja pitkäjänteisyyttä.*

*Maantieteen opetus harjaannuttaa opiskelijaa tutkimuksellisuuteen sekä **monitieteelliseen ja luovaan** työskentelyyn. Opetuksessa perehdytään maantieteen ja sitä lähellä olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Geomediataidot vahvistavat opiskelijan monilukutaitoa. Maantieteen opetus motivoi opiskelijaa luonnontieteelliseen ja humanistis-yhteiskuntatieteelliseen ajatteluun, tiedonhankintaan sekä tietojen kriittiseen analyysiin.*

*Maantieteen opetus antaa tietopohjan, jonka avulla opiskelija voi ottaa kantaa moniin ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja kykenee kriittisyyteen seuratessaan mediaa. Opetus edistää opiskelijan ymmärrystä kestävän kehityksen merkityksestä aluesuunnittelun lähtökohtana ja antaa opiskelijalle valmiuksia osallistuvaan suunnitteluun. Opetus ohjaa opiskelijaa kestävään tulevaisuuteen ja globaalin vastuun ymmärtämiseen aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä, mikä vahvistaa **yhteiskunnallista osaamista**.*

*Maantieteen opiskelu vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** monipuolisesti. Opetus lisää ymmärrystä kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja luonnonympäristön merkityksestä. Maantieteen opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä. Opetus auttaa opiskelijaa soveltamaan maantieteellisiä tietoja ja taitoja omassa arkielämässä, eettisissä pohdinnoissa ja kestävissä kulutusvalinnoissa.*

*Maantieteen opetus syventää opiskelijan käsitystä ihmisoikeuksien merkityksestä, yhteiskunnan moninaisuudesta ja alueellisen identiteetin muodostumisesta tukien siten opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittymistä. Maantieteelle on ominaista tarkastella ajankohtaisia maailmanlaajuisia ilmiöitä ja niiden vuorovaikutussuhteita. Maantiede tukee opiskelijan kansainvälisyysvalmiuksien ja tulevaisuuden taitojen rakentumista sekä kasvua sivistyneeksi ja avarakatseiseksi ihmiseksi.*

Tavoitteet

Maantieteen opetuksessa vahvistetaan opiskelijan maantieteellistä ajattelua, syvennetään ilmiöiden ja prosessien ymmärtämistä sekä kehitetään monipuolisten taitojen hallintaa ja soveltamista. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Maantieteellinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa*
- *ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana ja mihin maantieteellistä osaamista tarvitaan arkielämässä, opiskelussa ja työelämässä*
- *osaa käyttää maantieteellisiä käsitteitä täsmällisesti ja ilmaista perusteltuja näkemyksiä maantieteelle ominaisella tavalla oikeissa yhteyksissä*
- *syventää maailman karttakuvan ja paikannimistön hallintaansa*
- *osaa tarkastella maailmaa eri lähtökohdista, kuten yksilön, yhteiskunnan ja ympäristön näkökulmista*
- *ymmärtää kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksen.*

Maantieteelliset ilmiöt ja prosessit

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnonmaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisiä ilmiöitä ja prosesseja*
- *ymmärtää luonnon- ja ihmismaantieteellisten ilmiöiden ja prosessien vuorovaikutuksen.*

Maantieteelliset taidot ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä ja tulkita maisemaa*
- *osaa vertailla ja analysoida luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita sekä niissä tapahtuvia muutoksia eri aluetasoilla*
- *osaa havainnoida, kuvata ja analysoida ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti*
- *osaa pohtia ja arvioida mahdollisia ratkaisuja ympäristön muutoksiin ja ihmisen toiminnan aiheuttamiin muutoksiin*
- *ymmärtää, soveltaa ja analysoi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, arvioinnissa ja esittämisessä*
- *seuraa ajankohtaisia maailman tapahtumia ja osaa kriittisesti arvioida niihin vaikuttavia tekijöitä sekä mahdollisia seurauksia*
- *tuntee alueiden kehittämisen, osallistumisen ja vaikuttamisen keinoja*
- *saa valmiuksia toimia kantaaottavana ja kestävää tulevaisuutta edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.*

Osaamisen arviointi

Maantieteen yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan moduulikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute ohjaavat opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin.

Maantieteen arvioinnin keskeisiä kohteita ovat maantieteellinen ajattelu, maantieteellisten ilmiöiden ja prosessien ymmärtäminen sekä maantieteellisten taitojen osaaminen ja soveltaminen. Opiskelija voi esittää maantieteellistä ajatteluaan ja tietoaan monipuolisin menetelmin. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Maantieteessä keskeisiä arvioitavia taitoja ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot. Opiskelija voi osoittaa arvioitavaa osaamista myös kenttätöillä sekä esitelmillä, tutkielmilla ja muilla tuotoksilla.

Opintojaksot

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Opintojakson moduulit

- Maailma muutoksessa, 2 op (GE1), Pakollinen

Tavoitteet

Maailma muutoksessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää maantieteellistä maailmankuvaansa ja osaa käyttää paikannimistöä luontevasti tarkoituksenmukaisissa yhteyksissä*
- *osaa analysoida ympäristön muutosten syitä ja arvioida ympäristön muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa selittää, millaisten ratkaisujen avulla ympäristön muutoksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *osaa analysoida ihmiskunnan muutosten syitä ja arvioida muutosten seurauksia eri alueilla*
- *tuntee keinoja ja osaa arvioida, miten ihmistoiminnan aiheuttamiin muutoksiin voidaan vaikuttaa eri alueilla*
- *tuntee kestävän kehityksen sitoumuksia sekä osaa käyttää näitä eettisten perustelujen pohjana*
- *osaa hankkia, analysoida ja esittää asianmukaista ja luotettavaa tietoa alueellisista kysymyksistä geomediaa hyödyntäen*
- *osaa arvioida kriittisesti ajankohtaisia alueellisia uutisia ympäristön tai ihmiskunnan muutoksista eri medioissa.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu joihinkin ylioppilaskokeessa käytettäviin ohjelmistoihin.

Keskeiset sisällöt

Maailma muutoksessa

Maantiede tieteenalana

- *miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa*
- *miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa*
- *alueelliset ajankohtaiset uutiset*

Ympäristön muutoksia ja niiden ratkaisukeinoja

- *ilmastonmuutosten mekanismit*
- *nykyisen ilmastonmuutoksen syitä ja seurauksia*
- *kuivuus, aavikoituminen, myrskyt, tulvat*
- *ympäristön muutoksiin sopeutuminen ja niiden hillintä*

Ihmiskunnan muutoksia

- *väestön kasvun ja vaurastumisen maailmanlaajuiset ympäristövaikutukset*
- *puhtaan veden puute, nälkä*
- *hyvinvoinnin jakautuminen, köyhyys*
- *pakolaisuus*
- *kestävän kehityksen sitoumukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija tunnistaa muutoksia, joita on tapahtumassa maailmassamme. Näin hän voi varautua ja sopeutua niihin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Empatiakyky kehittyy, kun opiskelija pohtii kehittyneisyyseroja ja niiden vaikutuksia.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija perehtyy maantieteen käsitteisiin ja yhteyksiin muihin tieteenaloihin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Seurataan ajankohtaisia uutisia maailman eri puolilta.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija saa paremman käsityksen globaaleista ilmiöistä; niiden syistä ja seurauksista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan muuttuvaan maailmaan; muutosten syihin ja seurauksiin. Opintojaksoa ei voi suorittaa etänä.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Opintojakson moduulit

- Sininen planeetta, 2 op (GE2), Valinnainen

Tavoitteet

Sininen planeetta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti luonnonmaantieteen peruskäsitteitä ja paikannimistöä*
- *osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa selittää Maan planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä ja perustella ilmiöiden vaikutuksia luonnon järjestelmiin*
- *osaa kuvata ja analysoida elottoman ja elollisen luonnon alueellisuutta maapallolla*
- *osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä sekä selittää perustellen, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat*

- *osaa analysoida luonnonriskien syitä ja arvioida luonnonriskien seurauksia eri alueilla*
- *osaa selittää ja vertailla esimerkkien avulla, miten luonnonriskien seurauksia voidaan ennakoida tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.*

Keskeiset sisällöt

Sininen planeetta

Luonnonmaantieteellinen ajattelu

- *luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *luonnonmaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*

Ilmakehä ja vesikehä

- *ilmakehän rakenne ja tuulet, muutokset otsonikerroksessa*
- *veden kiertokulku, sateet ja meriveden liikkeet, ENSO ja NAO*
- *sää ja sen ennustaminen*
- *ilmastoalueet*

Kivikehä

- *maapallon rakenne ja kiviaineksen kierto*
- *endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina*
- *endogeeniset ja eksogeeniset ilmiöt riskeinä, keskeiset riskialueet, ennakointi ja niihin varautuminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija huomaa yhteyksiä muihin tieteenaloihin.

Opiskelija harjoittelee erilaisten geomedioiden tuottamista ja käyttöä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija käsittelee luonnonympäristön ilmiöitä. Niiden ymmärtäminen on välttämätöntä, jotta voidaan ymmärtää globaalien ympäristöongelmien syitä ja ehkäisyä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pystyy arvioimaan kriittisesti erilaisia luonnonilmiöistä kertovia lähteitä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla pidetään 1-2 koetta. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia ja tehdä itsearviointia ja vertaisarviointia.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään maapallon toimintaan. Tutustumme maapallolla tapahtuviin prosesseihin ja niiden syihin. Käsittelemme ilmakehää, vesikehää, maa- ja kallioperää sekä elokehää. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa myös itsenäisesti.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Opintojakson moduulit

- Yhteinen maailma, 2 op (GE3), Valinnainen

Tavoitteet

Yhteinen maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisesti ihmismaantieteen käsitteitä ja paikannimistöä*
- *tunnistaa kulttuurisia piirteitä ja niiden eroja, arvostaa niiden moninaisuutta sekä ottaa toiminnassaan huomioon ihmisoikeudet*
- *osaa hankkia, analysoida, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomedian avulla*
- *osaa kuvata ja analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä sekä ihmisen ja luonnon välisiä riippuvuussuhteita eri aluetasoilla*
- *osaa analysoida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta ihmisen toimintaan sekä vertailla eri alueita*
- *osaa analysoida esimerkkien avulla ihmiskunnan riskien ja ympäristöriskien syitä ja arvioida niiden seurauksia sekä tunnistaa keinoja, miten riskien seurauksia voidaan hillitä tai vaikutuksia lieventää eri alueilla*
- *ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa, ihmisten arkielämässä ja omassa toiminnassaan.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tuottaa geomediaa joillakin ylioppilaskokeessa käytettävillä ohjelmistoilla.

Keskeiset sisällöt

Yhteinen maailma

Ihmismaantieteellinen ajattelu

- *ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen*
- *ihmismaantieteen tietolähteet ja tutkimusmenetelmät*
- *paikkojen kokeminen ja miellekartat*

Väestö, asutus ja kulttuurit

- *väestörakenne ja väestönmuutokset*
- *asutuksen sijoittuminen, muuttoliikkeet*
- *kulttuurien moninaisuus, alueellinen identiteetti ja ihmisoikeuksien toteutuminen, kuten alkuperäiskansojen asema*

Kaupungit ja kaupungistuminen

- *maankäyttö ja rakennettu ympäristö*
- *kaupunkiympäristön muutokset ja ekokaupungit*

Tuotannon alueelliset piirteet ja luonnonvarojen kestävä käyttö

- *maa-, metsä- ja kalatalous*
- *kaivannaiset, energialähteet*
- *teollisuus*
- *kiertotalous*

Liikkuminen, palvelut ja vuorovaikutus

- *saavutettavuus, liikenneverkot ja matkailu*
- *globalisaatio*
- *innovaatioiden alueellinen leviäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija saa tietopohjaa erilaisista kulttuurimaantieteen ilmiöistä.

Opiskelija pystyy ottamaan perusteellisesti kantaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija hahmottaa kulttuurien kirjoa paremmin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia suorituksia. Opiskelijan suorituksissa esille tuleva yhteiskunnallinen ja globaali- ja kulttuuriosaaminen nostavat arvosanaa.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ihmistoimintaan eli esimerkiksi kulttuureihin, luonnonvarojen käyttöön, asutukseen ja liikenteeseen. Aitojen esimerkkien avulla erilaiset ilmiöt ja niiden syyt ja seuraukset tulevat helpommin hahmotettaviksi. Opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisesti, mikäli lähiopetusryhmää ei synny.

Geomedia - tutki, osalistu ja vaikuta, 2 op (GE4)

Opintojakson moduulit

- Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta, 2 op (GE4), Valinnainen

Tavoitteet

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja toteuttaa tutkimuksen tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus*
- *ymmärtää ja osaa selittää, miten geomediaa sovelletaan maantieteellisessä tutkimuksessa, omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla*
- *osaa hyödyntää paikkatietosovelluksia ja tietää niiden toimintaperiaatteita*

- *osaa havainnoida arkiympäristöjä, tulkita maisemaa ja karttoja sekä kuvata ja selittää luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiötä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita*
- *tuntee ja osaa kuvata aluesuunnittelun tavoitteet ja eri tasot sekä kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija käyttää sujuvasti joitain ylioppilaskokeessa tarvittavia ohjelmistoja.

Keskeiset sisällöt

Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Maantieteellinen tutkimus

- *geomedian käyttö tutkimuksessa; kartografian ja paikkatiedon perusteet, kuvat, videot, diagrammit ja taulukot sekä muut alueellisen tiedon lähteet*
- *ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen*
- *luonnon- ja kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla*
- *geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän tulevaisuuden edistämisessä*

Aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet

- *kaavoitus eri aluetasoilla*
- *osallistumisen keinot*

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti (opiskelijan valinnan mukaan)

- *näkökulma voi olla aluemaantieteellinen tai ilmiöpohjainen, keskeistä aiheen käsittelyssä on alueellisuus sekä ymmärrys ihmisen ja luonnon vuorovaikutuksesta*
- *tutkielma tai muu projekti laaditaan yksin tai ryhmässä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää suunnittelun merkityksen kuntien, maakuntien ja valtion tasolla.

Opiskelija tietää milloin voi itse vaikuttaa ja tunnistaa erilaisia vaikuttamisen keinoja.

Opiskelija ymmärtää erilaisten geomediaa hyödyntävien kaupallisten palveluiden merkityksen ja hahmottaa niiden käyttöön liittyviä riskejä.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija voi toteuttaa projektin, jossa tavoitteena on hyvinvoinnin parantaminen.

Vuorovaikutusosaaminen

Tutkielman tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin laatiminen kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson aikana voidaan järjestää koe tai opintojakso voidaan arvioida tehtyjen suoritusten pohjalta. Arviointitavat sovitaan opintojakson alussa. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointeja tai vertaisarviointeja. Arvioinnin kohteena voivat olla myös maantieteelliset taidot.

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin geomedioihin ja niiden tuottamiseen. Perehdymme myös geomediaa hyödyntäviin kaupallisiin palveluihin. Opintojaksolla toteutetaan maantieteellinen tutkielma tai osallistumis tai vaikuttamisprojekti. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa itsenäisesti.

Tutkimme aluetta, kertaus, 1 op (GE5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa tutkielmaa tehdessään laajasti maantieteen käsitteitä.
- Tutkielmassa painotetaan joko kulttuurimaantiedettä tai luonnonmaantiedettä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla kerrataan maantieteen keskeiset käsitteet ja ilmiöt.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija hyödyntää laajasti eri oppiaineiden näkökulmia tehdessään tutkielmaansa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tuottaa opintojakson aikana arvioitavan tutkielman valitsemastaan alueesta.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tämä opintojakso sopii hyvin kertaukseksi ennen ylioppilaskirjoituksia. Opintojaksolla opiskelija valitsee jonkin alueen ja tekee siitä ohjatusti tutkielman. Alue voi olla kunta, maakunta tai jokin valtio. Opiskelija voi valita painotukseksi joko luonnonmaantieteen tai kulttuurimaantieteen. Tutkielmaa tehdessä tulevat esille maantieteen peruskäsitteet ja ilmiöt. Lisäksi kerrataan ja harjoitellaan karttojen, diagrammien ja piirrosten tuottamista. Tämä opintojakso on mahdollista suorittaa itsenäisenä, mikäli lähiopetusryhmää ei synny. Opintojaksolla voidaan tehdä retkiä tai tutkimuskäyntejä.

8.6. Historia (HI)

Oppiaineen tehtävä

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Opetuksen tehtävänä on vahvistaa opiskelijan historiallista ajattelua. Historiallinen ajattelu koostuu historiatiedon tulkinnallisen luonteen ymmärtämisestä. Historian peruskäsitteiden, muutoksen ja jatkuvuuden sekä syyn ja seurauksen, hallinta on oleellinen osa historiallista ajattelua. Historialliseen ajatteluun kuuluu myös historian tekstitaitojen hallinta, kuten kyky analysoida menneisyyden toimijoiden tuottamia lähteitä ja arvioida niiden tuottajien tarkoitusperiä. Historialle ominainen tapa lukea ja tulkita lähteitä antaa valmiuksia arvioida tiedon luotettavuutta myös tämän päivän maailmassa.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Siinä perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana nyt ja tulevaisuudessa sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Historian opetuksessa opiskelijat myös harjoittelevat historiallista empatiaa eli asettumista menneisyyden ihmisen asemaan kulloisessakin kontekstissa. Tarkoituksena on pyrkiä ymmärtämään menneisyyden ihmisten tekemiä ratkaisuja. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Laaja-alainen osaaminen

Historia tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettiseen toimijuuteen. Se auttaa opiskelijaa kasvamaan sivistyneeksi ja avarakatseiseksi yhteiskunnan jäseneksi. Historian opetuksen tavoitteet toteutuvat linkittyen laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin.

*Historia vahvistaa opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kehittämällä eettistä ajattelua, myötätuntoa ja valmiuksia ottaa muut ihmiset ja heidän näkökulmansa sekä tarpeensa huomioon. Oppiaine tukee oman identiteetin etsintää, auttaa jäsentämään minäkuvaa sekä edistää omien vahvuuksien tunnistamista ja hyödyntämistä. Lisäksi se syventää ymmärrystä hyvinvointiyhteiskuntien kehityksestä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** näkyy historian opetuksessa oppiaineen tavoitteissa ja työskentelytavoissa. Historialle ominaiset työtavat ovat keskustelevia, opiskelijalähtöisiä ja vuorovaikutteisia. Opinnoissa on olennaista oppia kohtaamaan, ymmärtämään ja hyväksymään erilaisia ajattelu- ja työskentelytapoja. Toisten kuunteleminen ja ymmärtäminen sekä toisten näkemyksiä arvostava argumentaatio edistävät oppimisen lisäksi sosiaalisia ja yhteistyötaitoja, kehittävät myötätuntotaitoja sekä vahvistavat kaikkien osallisuutta ja myönteistä oppimisilmapiiriä.*

Historian oppiaineen lähtökohtana on oppia hyödyntämään ja arvioimaan kriittisesti erilaisia tietolähteitä ja niiden luotettavuutta sekä ymmärtämään ja arvostamaan tutkitun tiedon merkitystä. Opetuksessa opiskelija harjaantuu tuottamaan, yhdistelemään ja soveltamaan tietoa

*monialaisissa verkostoissa rohkeasti, luovasti ja tulevaisuuteen suunnaten. Historia vahvistaa monelta osin opiskelijan **monitieteisen ja luovan osaamisen** sekä monilukutaidon kehittymistä. Opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.*

*Historian opetuksessa korostetaan **yhteiskunnallista osaamista** tukevalla tavalla ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä. Demokratian, aktiivisen kansalaisuuden ja kansainvälisen yhteistyön moninaisia mahdollisuuksia tarkastellaan kestävän tulevaisuuden periaatteiden mukaisesti. Lähdekriittisyyden ja medialukutaidon vahvistaminen ovat oppiaineessa keskeisessä roolissa. Historian opiskelu auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi historian yhteiskunnallisesta ja poliittisesta käytöstä sekä tulkitsemaan ja arvioimaan sitä. Historiatietoisuus antaa pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle ja vaikuttamismahdollisuuksien kehittämiselle.*

*Historian oppiaineessa tarkastellaan yksilön, luonnon ja yhteiskunnan välisten riippuvuussuhteiden muutosta pitkällä aikavälillä. Näitä käsitellään osana kestävää tulevaisuutta **eettisyyden ja ympäristöosaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Historia syventää käsitystä siitä, miten yhteiskunnan nykyinen arvopohja on syntynyt, ja antaa valmiuksia moniulotteisten ilmiöiden ymmärtämiseen ja ratkaisemiseen humanistisesta näkökulmasta. Historiallinen empatia vahvistaa opiskelijan kykyä monipuoliseen eettiseen pohdintaan.*

*Kulttuurien ja kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistavana oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä vahvistaen **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Historian opetus tukee opiskelijan kasvua moninaisuutta ymmärtäväksi ja kansainvälisyyteen suuntautuneeksi yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Historian oppiaineessa korostetaan jokaisen oikeutta omiin kulttuurisiin juuriinsa.*

Tavoitteet

Historian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät historialliseen ajatteluun: arvoihin, historiallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä historiallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Arvot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurien erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta*
- *saa valmiuksia muodostaa ihmisoikeuksia, tasa-arvoa, demokratiaa ja kestävää elämäntapaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena*
- *saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan historiaan ja ymmärrystään sen merkityksellisyydestä.*

Historiallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen ja maailmanhistorian keskeisimpiä historiallisia prosesseja taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä ja vuorovaikutussuhdetta*
- *ymmärtää historian monitulkintaisuuden ja historiallisen tiedon rakentumisen periaatteet*
- *ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana*
- *osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja arvioida ihmisten toimintaa eri aikoina kunkin ajan omista lähtökohdista*

- *kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon sekä syventämään historiatietoisuuttaan.*

Historiallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa etsiä, tulkita ja arvioida lähdekriittisesti erilaisia kirjallisia, tilastollisia ja kuvallisia lähteitä*
- *pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa erilaisia tietolähteitä kriittisesti käyttäen*
- *osaa hyödyntää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä*
- *osaa soveltaa historian osaamistaan yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja myös tulevaisuudessa.*

Osaamisen arviointi

Historian osaamisen arviointi kohdistuu historian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute auttaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja työskentelytavoistaan sekä kehittämään omaa osaamistaan. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa osaamistaan.

Historian arvioinnin keskeisiä kohteita ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta: kyky ymmärtää ajallista kehitystä, syy-yhteyksiä ja seurausvaikutuksia sekä taito hankkia informaatiota erilaisista lähteistä, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa sekä arvioida historian ilmiöitä, tulkintoja ja historian tiedon käyttöä kriittisesti.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan taito ymmärtää, soveltaa, analysoida ja yhdistellä historiallista tietoa erilaisissa tilanteissa, kuten taito käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja muodostaa tiedoistaan loogisia kokonaisuuksia.

Opintojaksot

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson moduulit

- Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1), Pakollinen

Tavoitteet

Ihminen, ympäristö ja historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja tuottaa historian tiedonalalle ominaista asiatekstiä sekä hallitsee tilastojen lukutaidon*
- *ymmärtää historiallisen tiedon luonteen ja osaa käyttää historiallisia lähteitä sekä arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee eurooppalaisten yhteiskuntien ja globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit*
- *ymmärtää nykypäivän taloudellisiin, yhteiskunnallisiin ja väestöllisiin ilmiöihin johtaneen kehityksen sekä osaa eritellä siihen vaikuttaneita tekijöitä*
- *osaa analysoida väestön, talouden ja yhteiskuntarakenteiden kehitystä ja riippuvaisuutta ympäristöstä*

- *osaa arvioida kriittisesti teknologian ja informaation muutoksen merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana.*

Keskeiset sisällöt

Ihminen, ympäristö ja historia

Historia tieteenalana

- *historian kehityslinjojen hahmottaminen ja sitominen aikaan*
- *historian tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö*

Maatalous luomassa pohjaa yhteiskuntien kehitykselle

- *ihminen ympäristön muokkaajana eri aikoina*
- *maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty*
- *väestönkasvu, yhteiskuntien ja valtioiden muodostuminen*
- *rahatalouden ja kaupan kehitys*

Maailmankaupan synty ja vuorovaikutuksen lisääntyminen

- *eurooppalaiset tutkivat ja valloittavat maailmaa*
- *kansainvälisen kaupan monipuolistuminen ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*

Teollistuminen muuttaa ihmisen ja luonnon suhdetta

- *teollistumisen edellytykset ja vaikutukset yhteiskuntaan ja ympäristöön*
- *väestökehitys ja muuttoliikkeet*
- *jälkiteollinen yhteiskunta ja globaali talous*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtäminen. Opiskelujaksolla tarkastellaan länsimaisen kulttuurin juuria.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Pohditaan taloudellisen kasvun ja ympäristön kestokyvyn välistä ristiriitaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10). Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään ihmisen ja ympäristön väliseen vuorovaikutukseen, väestökehitykseen, globaalin talouden ja tekniikan kehitykseen esihistoriasta nykypäivään.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Opintojakson moduulit

- Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2), Pakollinen

Tavoitteet

Kansainväliset suhteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön, toimintatavat ja keskeisimmät kehityslinjat*
- *osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää mielipidevaikuttamista eri aikoina*
- *osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen*
- *osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä, vaikutuksia ja ratkaisumahdollisuuksia*
- *seuraa aktiivisesti mediaa ja osaa tarkastella kriittisesti kansainvälisiä kysymyksiä*
- *osaa eritellä ja arvioida historian käyttöä politiikan välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Kansainväliset suhteet

Kansainvälisen politiikan perusteet

- *kansainvälinen politiikka tutkimuskohteena ja keskeiset käsitteet*
- *poliittiset ideologiat ja niiden vaikutus yhteiskuntiin ja kansainvälisiin suhteisiin*

Eurooppakeskeinen kansainvälinen järjestelmä

- *imperialismi politiikan, talouden ja kulttuurin ilmiönä*
- *maailmansotien syyt ja seuraukset*
- *demokratian ja totalitarismin vastakkainasettelu*
- *ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat*

Kaksinapaisesta moninapaiseen maailmaan

- *kylmän sodan supervaltakilpailu ja sen päättyminen*
- *dekolonisaation merkitys ja vaikutukset*
- *maailmanpolitiikka ja muuttuva vallan tasapaino*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Osaamisen käyttäminen omaksi ja yhteiskunnan hyväksi. Opintojaksolla korostuvat ihmisoikeuskysymykset, kuten rikokset ihmisyyttä vastaan ja YK:n ja muiden järjestöjen rooli kansainvälistyvässä maailmassa, mutta myös demokratian ja diktatuurien väliset ristiriidat.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10). Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia. Jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tarkastellaan kansainvälisen politiikan ilmiöitä, valtasuhteiden muutoksia ja kansainvälistä yhteistyötä 1800-luvun lopusta nykypäivään.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson moduulit

- Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3), Pakollinen

Tavoitteet

Itsenäisen Suomen historia

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää Suomen valtiollisen kehityksen, kansainvälisen aseman ja yhteiskunnan muotoutumisen osana eurooppalaista ja kansainvälistä kehitystä*
- *tuntee suomalaisen kulttuurin, yhteiskunnan ja talouden keskeiset muutokset, ymmärtää niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään ja osaa arvioida tulevaisuuden mahdollisuuksia*
- *ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään*
- *pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan*
- *osaa eritellä suomalaiseen identiteettiin ja kulttuuriin eri aikoina liitettyjä ominaisuuksia, mielikuvia ja ihanteita sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.*

Keskeiset sisällöt

Itsenäisen Suomen historia

Suomalaisen yhteiskunnan juuret

- *Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys Suomen ja suomalaisuuden rakentamisessa*
- *demografiset muutokset ja väestön moninaisuus*
- *suomalaisen yhteiskunnan modernisoituminen*

Itsenäistyvä Suomi osana Eurooppaa

- *itsenäistymisprosessi, sisällissota ja sen kansainvälinen konteksti*
- *eheyttämisen aika ja demokratian kriisi*
- *Suomi kansainvälisten kulttuurivirtausten osana*

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- *Suomi toisessa maailmansodassa*
- *kylmän sodan vaikutus suomalaiseen yhteiskuntaan ja politiikkaan*

Kohti nykyistä Suomea

- *yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio*
- *kulttuuri, tiede ja osaaminen*
- *kulttuurisesti monimuotoistuva Suomi kansainvälisen yhteisön jäsenenä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen kulttuuriperinnön tuntemus osana kansallisen identiteetin rakentamista. Opintojakson aikna korostuu globaali- ja kulttuuriosaamisen kokonaisuus. Suomalaisen kulttuuriperinnön ymmärtäminen kansallisella, paikallisella ja mikrohistorian tasolla.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Oman maan yhteiskunnallisen kehityksen tunteminen luo pohjaa opiskelijan demokraattiselle osallistumiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10). Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia. Jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson moduulit

- Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4), Valinnainen

Tavoitteet

Eurooppalainen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee keskeisen länsimaisen kulttuuriperinnön ja osaa eritellä sen muodostumista vuorovaikutuksessa muiden kulttuuripiirien kanssa*
- *ymmärtää tieteen, taiteen, ihmiskuvan ja sukupuoliroolien muutoksen suhteessa yhteiskunnalliseen kehitykseen*
- *ymmärtää taiteen ja populaarikulttuurin merkityksen historiakäsityksen luomisessa*
- *osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia*
- *osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan*
- *pystyy analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen*
- *osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.*

Keskeiset sisällöt

Eurooppalainen ihminen

Eurooppalainen kulttuuri ja maailmankuvan rakentuminen

- *tiede, taide, uskonto ja media maailmankuvan muokkaajana ja välittäjänä*

Eurooppalaisen kulttuurin juuret

- *• antiikin kulttuurien yleispiirteet*
- *• demokratian ja tieteellisen ajattelun synty*
- *• keskiajan kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus*

Yksilöllisen ajattelun ja tieteellisen maailmankuvan kehittyminen

- *tieteen ja taiteen kehitys uuden ajan alussa*
- *reformaatio ja tiedon vallankumous*
- *valistus, ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen*
- *1800-luvun aatteet sekä kulttuuriset ja yhteiskunnalliset muutokset*

Kohti nykyaikaa

- *taide, populaarikulttuuri ja kulttuurin globalisoituminen*
- *tiede uskonnollisen maailmankuvan haastajana, edistysusko ja uhkakuvat*
- *demokratian ja tasa-arvoajattelun leviäminen sekä niiden vastavoimat*
- *tiedon määrän kasvu ja kulttuurin pirstaloituminen*
- *sukupuoliroolien murros*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Eurooppalaisen kulttuuriperinnön tuntemus sekä kulttuurisen monimuotoisuuden ymmärtäminen. Opintojaksolla tarkastellaan länsimaisen kulttuurin juuria, kuten esimerkiksi antiikkia, renessanssia ja valistusta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10). Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia. Jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde sekä sukupuoli ja arkielämä antiikin ajalta nykypäivään. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa itsenäisesti.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson moduulit

- Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5), Valinnainen

Tavoitteet

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen alueen historiallisia lähteitä ja osaa arvioida niitä kriittisesti*
- *tuntee suomalaista, saamelaista ja muiden vähemmistöryhmien kulttuuriperintöä ja arjen historiaa*
- *hallitsee Suomen historialliset kehityslinjat sekä niiden yhteydet pohjoismaiseen kehitykseen ja Itämeren alueeseen*
- *kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta*
- *osaa eritellä Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen*
- *osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin*
- *osaa tarkastella Suomen historian käyttöä politiikassa ja identiteetin luomisessa.*

Keskeiset sisällöt

Ruotsin itämaasta Suomeksi

Suomen alue esihistoriallisella ajalla

- *tutkimusmenetelmät ja lähteet*
- *käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä*

Keskiaika

- *Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen*
- *kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen*
- *yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri*

Uusi aika

- *reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta*
- *Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen*
- *elämäntapa sääty- ja maatalousyhteiskunnassa*
- *Suomen aseman muutos ja uudistukset Ruotsin ajan lopulla*

Suomi osana Venäjää

- *Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty*
- *suomalaisen identiteetin luominen, sivistys, tiede ja taide*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisen identiteetin rakentuminen esihistoriasta kansalliseen heräämiseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10). Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia. Jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan nykyisen Suomen alueen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa esihistoriasta autonomian ajalle asti. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa itsenäisesti.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson moduulit

- Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman kulttuurit kohtaavat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä*
- *tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa*
- *osaa eritellä kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa*
- *analysoi esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä*
- *erittelee kulttuurien moninaisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy arvioimaan sille annettuja merkityksiä*
- *osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä, eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita sekä kulttuurien vaikutusta yksilöön*
- *tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista asiatekstiä käyttämällä monipuolisesti ja kriittisesti lähdeaineistoa.*

Keskeiset sisällöt

Maailman kulttuurit kohtaavat

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

- *kulttuurit ja niiden vuorovaikutus*

Moduulissa tarkasteltaviksi kohteiksi valitaan kaksi tai useampia kulttuureja seuraavilta alueilta:

- *Aasian kulttuurit*
- *Afrikan kulttuurit*
- *arktiset kulttuurit*
- *Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit*
- *Latinalaisen Amerikan kulttuurit*
- *Lähi-idän kulttuurit*
- *Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Kansainvälisyysvalmiudet ja maailmankansalaisen asenne maailmankulttuurien tuntemuksen kautta.

Vuorovaikutusosaaminen

Pyritään ymmärtämään kulttuurien vuorovaikutusta koskevia teorioita ja käytänteitä. Eritellään kulttuurien välistä vuorovaikutusta sekä historiallisessa että nykypäivän kontekstissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10). Opintojaksolla järjestetään yksi koe. Lisäksi voidaan tehdä erilaisia arvioitavia tuotoksia. Opettajan arvioinnin lisäksi voidaan tehdä itsearviointia tai vertaisarviointia. Jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan länsimaisten ja muiden kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina. Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa itsenäisesti.

Historian kertaus, 1 op (HI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppilaat syventävät ja kertaavat historiaan liittyviä asioita ja harjoittelevat vastaustekniikoita ylioppilaskirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monilukutaito digiajassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty/hylätty. Läpipääsy edellyttää riittävää läsnäoloa ja sovittujen tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tunneilla kerrataan lukion historian opintojaksojen keskeisiä teemoja sekä harjoitellaan ainereaalin vastaustekniikkaa mm. vanhojen yo-kysymysten avulla. Tätä ei voi suorittaa itsenäisesti.

8.7. Kemia (KE)

Oppiaineen tehtävä

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Se ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, yhteiskunnassa ja ympäristöhaasteiden ratkaisemisessa. Opetuksessa perehdytään oppiaineen ja sen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opiskelijan luonnontieteellinen lukutaito kehittyy, mikä auttaa opiskelijaa arvioimaan kriittisesti erilaisia arjen valintoja sekä näkökulmia yhteiskunnallisessa keskustelussa. Opetus herättää kiinnostusta kemian opiskelua ja kemian alan ammatteja kohtaan sekä antaa valmiuksia menestyä jatko-opinnoissa luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Monipuolisilla oppimistilanteilla ja -ympäristöillä edistetään opiskelijoiden mahdollisuuksia oppia yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti.

Kemian opetus tukee opiskelijan käsitteiden ja ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijan aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti.

Kemian opetuksessa käytetään vaihtelevia ja monipuolisia opetus- ja opiskelumenetelmiä, joilla kehitetään opiskelijan käsitteellistä ja menetelmällistä osaamista. Opetuksen keskeisiin lähtökohtiin kuuluu havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti. Opiskelijat harjaantuvat ottamaan vastuuta yhteisestä turvallisuudesta, jolloin myös työelämässä tarvittava turvallisuusosaaminen kehittyy.

Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin moduulin keskeisten sisältöjen osalta. Tutkimisen taitojen perustana on kysymysten ja havaintojen tekeminen. Mittaaminen, luokitteleminen ja muut tutkimisen taidot kehittyvät erilaisten menetelmien harjoittelun kautta. Myös opiskelijan tiedon käsittelyn ja esittämisen taidot karttuvat. Kokeellisen työn taidot etenevät kohti oman tutkimuksen suunnittelua. Samalla opiskelija oppii tekemään johtopäätöksiä sekä arvioimaan ja argumentoimaan tutkimuksen tuloksia.

Laaja-alainen osaaminen

Kemian opetuksessa opiskelija omaksuu tietoja ja taitoja, jotka auttavat ymmärtämään kemian merkityksen oman arjen, terveyden ja elinympäristön kannalta, mikä tukee ***hyvinvointiosaamisen*** *tavoitteita. Opiskelijalle muodostuu kyky tehdä arkielämässään valintoja, jotka ovat suotuisia hänen oman henkilökohtaisen terveytensä, ympäristön ja yhteiskunnan hyvinvoinnin kannalta. Kemian opiskelumenetelmät tukevat työskentelyä, jossa opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja asettaa itselleen tavoitteita. Suunnitelmallinen opiskelu on tärkeä arjen taito, joka vahvistaa opiskelijan jaksamista ja kehittää kykyä työskennellä myös muuttuvissa olosuhteissa.*

Kemian opetuksen kokeellisuus ja opiskelijan oma tutkimuksellinen työskentely kehittävät työskentelyn ja yhteistyön taitoja sekä kriittistä ajattelua ja innostavat opiskelijaa kemian opiskeluun. Opiskelija kehittää ***vuorovaikutusosaamistaan*** *ja oppii pitkäjänteisyyttä sekä vastuunottamista omasta työskentelystään monipuolisten työtapojen avulla, esimerkiksi projektioppimisella ja ryhmässä työskentelemällä.*

Kemian opetuksessa tiedostetaan kemian täsmällisen kielenkäytön ja arkikielen välinen ero. Universaalia kemian kieltä lähestytään opiskelijan havaintojen ja arkikielen näkökulmasta. Kemiassa kielitietoisuuden ja kielitaidon merkitys näkyy erityisesti käsitteistön oppimisessa ja omien päätelmien selkeässä ja johdonmukaisessa perustelemisessa.

Kemian opintojen aikana harjoitellaan erilaisten tekstien kirjoittamista, kriittistä tulkitsemista, argumentointia ja analysointia. Monilukutaitoa kehitetään tulkitsemalla ja tuottamalla esimerkiksi kirjoitettua kieltä, kuvia, videoita, malleja, simulaatioita, taulukoita ja kuvaajia tai kemian merkkikieltä. Kemiassa erityinen monilukutaidon muoto on kyky tulkita ja esittää symbolisia malleja ja submikroskooppisia kuvallisia malleja samoista ilmiöistä. Myös tieto- ja viestintäteknologia on osa nykyaikaista ja ***monitieteistä osaamista*** *tukevaa kemian opetusta. Sitä käytetään muun muassa tiedon etsimiseen, kokeellisten havaintojen keräämiseen, mittaustulosten käsittelyyn ja tulkitsemiseen, tuotosten laatimiseen ja esittämiseen sekä mallintamiseen ja simulointiin. Tietokonepohjaisella mittausjärjestelmällä voidaan korvata perinteisiä välineitä, ja tutkimusaineistoa on mahdollista taltioida myös kuvina ja videoina.*

Luonnontieteellisessä työskentelyssä ***luova osaaminen*** *näkyy kykynä muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä sekä soveltaa, arvioida, yhdistellä ja analysoida hankittuja tietoja. Tutkimuksellinen opiskelu ja ongelmanratkaisu edellyttävät luovaa lähestymistapaa ja kehittävät luovaa ajattelua.*

*Kemian opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** sekä **globaali- ja kulttuuriosaamista**. Opetus kehittää opiskelijan valmiuksia osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja yhteiseen päätöksentekoon syventämällä opiskelijan luonnontieteellistä ajattelua ja ymmärrystä tiedon luotettavuudesta, merkityksestä ja käytöstä. Luonnontieteellisen tiedon historiallinen kehitys avaa opiskelijalle näkymän sekä tieteellisen maailmankuvan kehitykseen että kemian merkitykseen yhteiskunnallisissa muutoksissa. Kemian innovaatioiden ja modernien sovellusten kautta opiskelija ymmärtää myös kemian merkityksen nyky-yhteiskunnassa, teknologiassa ja työelämässä. Kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa niin paikallisesti, kansallisesti kuin kansainvälisestikin.*

*Kemian opetus vahvistaa **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** syventämällä opiskelijan ymmärrystä erilaisista ympäristöongelmista ja niihin johtaneista syistä. Opetus ohjaa opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä, käyttämään kemian osaamistaan kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä arvioimaan omia valintojaan luonnonvarojen kestävän käytön ja kiertotalouden kannalta. Opiskelija tunnistaa kemian tarjoamia ratkaisuja erilaisiin ympäristöhaasteisiin, kuten ilmastonmuutokseen ja luonnonvarojen riittävyyteen.*

Tavoitteet

Kemian opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kemian merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, tutkimisen taitoihin sekä kemian tietoihin ja niiden käyttämiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa*
- *osaa arvioida kemian ja siihen liittyvien teknologioiden tarjoamia ratkaisuja sekä niiden merkitystä yksilön, ympäristön ja yhteiskunnan kannalta*
- *saa mahdollisuuksia perehtyä kemian sovelluksiin vierailujen, korkeakouluyhteistyön tai työelämäyhteistyön kautta paikallisella tai kansainvälisellä tasolla*
- *saa riittävät jatko-opintovalmiudet luonnontieteellisille ja kemiaa soveltaville aloille.*

Tutkimisen taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa yhteisöllisesti*
- *tuntee kemian turvalliset työskentelytavat ja osaa käsitellä syntyneet kemikaalijätteet asianmukaisesti*
- *osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten ja ongelmanratkaisun lähtökohdiksi*
- *osaa toteuttaa kokeellisia tutkimuksia käyttäen kemialle tunnusomaisia työmenetelmiä*
- *osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä analysoida ja arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia.*

Kemian tiedot ja niiden käyttäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa kemian keskeisiä käsitteitä*

- *osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä*
- *osaa käyttää monipuolisesti asianmukaisia ohjelmia mallintamisen, laskennallisten ja graafisten ratkaisujen sekä tulosten ilmaisemisen välineenä*
- *osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida eri yhteyksissä esitettyä tietoa kriittisesti kemian osaamisensa avulla.*

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute sekä itsearviointi tukevat opiskelijaa kemian osaamisensa tiedostamisessa ja kehittämisessä.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, havainnollistaa ja esittää kemiallista tietoa. Kemiallisen tiedon soveltaminen, luonnontieteellisten lainalaisuuksien ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtäminen sekä kokonaisuuksien hahmottaminen ovat myös arvioinnin kohteita. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijan taitoon arvioida tietoa kriittisesti.

Arviointi perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi arvioidaan opiskelijan työskentelyä, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon taito työskennellä kokeellisesti, hankkia tietoa ja soveltaa sitä.

Opintojaksot

Molekyylit ja mallit (KE3), 2 op (KE3)

Opintojakson moduulit

- Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3), Valinnainen

Tavoitteet

Molekyylit ja mallit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa hiilen yhdisteistä jokapäiväisen elämän ilmiöissä*
- *osaa soveltaa ainemäärän ja konsentraation käsitteitä*
- *osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen hiilen yhdisteitä*
- *ymmärtää, kuinka tieto hiiliyhdisteistä rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta*
- *osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Molekyylit ja mallit

Keskeiset sisällöt

- *liuoksen valmistus ja laimentaminen sekä standardisuoran sovittaminen pitoisuuden määrittämiseksi*
- *hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaaliset ryhmät ja nimeämisen perusteet*
- *hapettuminen ja pelkistyminen hiilen happiyhdisteissä*
- *hiilen yhdisteiden rakenteiden mallintaminen ja ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla*
- *suhdekaavan ja molekyylikaavan selvittäminen laskennallisesti sekä rakenneisomeria*
- *kvanttimekaaninen atomimalli, hybridisaatio ja stereoisomeria hiiliyhdisteissä*

- *tutustuminen spektrien antamaan informaatioon aineen rakenteesta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan hiilen yhdisteitä, niiden rakennetta ja ominaisuuksia. Hiilen yhdisteiden kemian merkitystä opiskelijan omaan elämään tarkastellaan hyvinvoinnin ja terveyden kannalta.

Kemiallinen reaktio (KE4), 2 op (KE4)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen reaktio

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokonaiskuvan kemiallisten reaktioiden moninaisuudesta ja merkityksestä elinympäristössämme*
- *osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä sekä nykyteknologian sovelluksissa*
- *osaa tutkia kemiallisia reaktioita kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen*
- *ymmärtää aineen häviämättömyyden merkityksen kemiassa.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen reaktio

Keskeiset sisällöt

- *reaktioiden tutkiminen kokeellisesti sekä tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen*
- *kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen, reaktiotuotteiden kaavat ja nimet*
- *saanto ja rajoittava tekijä kemiallisessa reaktiossa*
- *ideaalikaasun tilanyhtälö ja ainemäärä*
- *saostumis- ja hajoamisreaktio, palamisreaktio*
- *protolyysi, neutraloituminen ja titraus analyysimenetelmänä*
- *additio, eliminaatio, substituutio, kondensaatio ja hydrolyysi hiiliyhdisteissä sekä yleisimpien biomolekyylien muodostuminen*
- *polymeroitumisreaktiot, polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tarkastellaan erilaisia kemiallisia reaktioita ja niiden merkitystä elinympäristössä. Reaktioiden tarkastelussa edetään havainnoista reaktiotuotteiden päättelyyn ja reaktioyhtälön kirjoittamiseen. Reaktioyhtälöä käytetään myös reaktion kvantitatiivisessa tarkastelussa.

Kemiallinen energia ja kiertotalous (KE5), 2 op (KE5)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kemiallisen energian varastoinnin ja hyödyntämisen periaatteita ja osaa perustella mielipiteitään keskustelussa energiaratkaisuista*
- *ymmärtää energian häviämättömyyden ja energianmuutokset kemiallisissa reaktioissa*
- *tuntee merkittävien metallien ominaisuuksia sekä valmistus- ja jalostusprosesseja ympäristövaikutuksineen*
- *osaa tutkia sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä kokeellisesti ja kuvata niitä malleja käyttäen*
- *tuntee yhteiskunnassa merkittävien metallien kierrätyksen ja kiertotalouden periaatteet sekä niihin liittyviä ratkaisuja.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen energia ja kiertotalous

Keskeiset sisällöt

- *reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia muodostumisentalpioiden, sidosenergioiden ja Hessin lain avulla*
- *reaktiosarja- ja seoslaskujen periaatteet*
- *hapetusluvut ja hapettumis-pelkistymisreaktiot*
- *metallien ominaisuuksia ja käyttökohteita, valmistus- ja jalostusprosesseja sekä riittävyys ja kierrätettävyys*
- *sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari, elektrolyysi ja kemiallisen energian varastointi*
- *luonnontieteelliseen tutkimukseen tutustuminen tai tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa käsitellään kemiallista energiaa ja energian varastointi- ja hyödyntämistapoja. Siinä perehdytään luonnontieteellisen tutkimuksen suunnitteluun sekä tarkastellaan hapettumis- ja pelkistymisreaktioita ja niiden sovelluksia.

Kemiallinen tasapaino (KE6), 2 op (KE6)

Opintojakson moduulit

- Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6), Valinnainen

Tavoitteet

Kemiallinen tasapaino

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kemian merkityksen terveyteen ja ympäristöön liittyvien ongelmien ratkaisemisessa*
- *osaa tutkia kokeellisesti reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä*
- *osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä*
- *osaa esittää tutkimustuloksia graafisesti ja arvioida tutkimustuloksia ja -prosessia*
- *tutustuu teollisuuden prosesseissa ja luonnossa tapahtuviin tasapainoreaktioihin ja niiden merkitykseen.*

Keskeiset sisällöt

Kemiallinen tasapaino

Keskeiset sisällöt

- *kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavat tekijät*
- *homogeenisen tasapainon kvalitatiivinen ja kvantitatiivinen käsittely konsentraatioilla, tasapainotilaan vaikuttaminen*
- *hapot ja emäkset ja niihin liittyvät käsitteet sekä palamistuotteiden reaktiot vedessä*
- *happo-emästasapainon laskennallinen käsittely*
- *puskuriliuosten toimintaperiaate sekä elimistön ja luonnon puskurisysteemejä kvalitatiivisella tasolla*
- *reaktionopeuteen ja tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkiminen kokeellisesti sekä ilmiöiden mallintaminen ja analysointi graafisesti tietokonesovelluksella*
- *tutustuminen kemian tarjoamiin mahdollisuuksiin jonkin terveyteen tai ympäristöön liittyvän ongelman ratkaisemisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla otetaan käyttöön kemiallisen tasapainon käsite ja tarkastellaan sitä kvantitatiivisesti ja kvalitatiivisesti. Tieto- ja viestintätekniikan avulla esitetään tutkimustuloksia graafisesti ja tulkitaan tuloksia.

Kemian kertauskurssi (KE7), 2 op (KE7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrata ylioppilaskokeisiin kemian keskeisiä sisältöjä
- Riippuen kurssiin osallistujien toiveista käydään läpi joko perusteoriaa tai soveltavia tehtävätyyppejä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion painotus otetaan huomioon

Kemia minä ja kestävä tulevaisuus, 2 op (KE1_KE2)

Opintojakson moduulit

- Kemia ja minä, 1 op (KE1), Pakollinen
- Kemia ja kestävä tulevaisuus, 1 op (KE2), Pakollinen

Tavoitteet

Kemia ja minä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian alan ammatteihin ja jatko-opintomahdollisuuksiin*
- *saa valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun ja osaa arvioida tietolähteiden luotettavuutta*
- *oppii käyttämään jaksollista järjestelmää kemiallisen päättelyn apuna*
- *osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista ja niiden turvallisuudesta arjen valinnoissa*
- *osaa tutkia kokeellisesti seoksen koostumusta ja pitoisuutta sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat.*
- *Oppilas tutkii ja kokeilee arjen teknologisia sovelluksia, niiden käyttöä, merkitystä ja toimintaperiaatteita.*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan, ja tutustuu kemian merkitykseen kestävän elämäntavan edistämisessä*
- *tutustuu luonnontieteellisen tiedon luonteeseen ja sen kehittymiseen sekä tieteellisiin tapoihin tuottaa tietoa*
- *osaa tutkia aineen ominaisuuksia kokeellisesti*
- *osaa soveltaa aineen rakenteen malleja aineen ominaisuuksien vertailussa*
- *ymmärtää kemian merkityksen ympäristölle ja yhteiskunnalle ratkaisujen tarjoajana yhdessä muiden luonnontieteiden kanssa.*

Keskeiset sisällöt

Kemia ja minä

Keskeiset sisällöt

- *arjen aineiden turvallisuuden arviointi ja kemian merkitys omassa elämässä*
- *kemian merkitys työelämässä ja jatko-opinnoissa*
- *jaksollinen järjestelmä ja atomin rakenne elektronikuorimallin avulla*
- *puhtaat aineet, seokset ja erotusmenetelmät*
- *ainemäärä ja konsentraatio*

Kemia ja kestävä tulevaisuus

Keskeiset sisällöt

- *tutustuminen joihinkin esimerkkeihin kestävän elämäntavan edistämisessä luonnontieteissä*
- *aineen rakenteen mallien ja yhdisteen kaavan esittäminen*
- *alkuaineiden ja yhdisteiden vahvat ja heikot sidokset sekä poolisuus*
- *aineiden ominaisuuksien tutkiminen kokeellisesti ja selittäminen aineen rakenteen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarviointi.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan aiempaa kemian osaamista ja tuodaan näkyväksi kemian merkitystä opiskelijan elämässä. Tutustuminen ainemäärän käsitteeseen esittelee kemiasta kvantitatiivisen puolen. Kokeellisessa työssä harjoitellaan erityisesti turvallista ja huolellista työskentelyä. Opintojaksossa syvennetään käsitystä kemiallisista sidoksista ja niiden merkityksestä aineen ominaisuuksille. Kokeellisessa työskentelyssä harjoitellaan erityisesti johtopäätösten tekemistä havainnoista.

Kemian ja biokemian laboroinnit, 1 op (KE8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija harjoittelee erilaisia laborointitehtäviä ja saa varmuutta laboratoriolaitteistojen käyttöön
- Opiskelija vahvistaa teorioiden ymmärtämistä kokeellisuuden kautta
- Opiskelijan tyelämätaidot paranevat
- Opiskelija löytää teorioiden ja reaalimaailman yhtymäkohtia ja muistaa teoriat paremmin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tehdään erilaisia laborointeja, joilla on linkki lääketieteeseen, elintarviketeollisuuteen tai muiden ihmisten käyttämien tuotteiden valmistukseen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu merkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan erilaisten laborointivälineiden käyttöä ja tehdään lääketieteeseen, elintarviketeollisuuteen tai muihin ihmistenkäyttämiin tuotteisiin liittyviä laborointeja. Laborointitaitoja tarvitaan esimerkiksi kemian, biokemian, lääketieteen, elintarviketeollisuuden ja prosessiteollisuuden ammateissa.

Lääkelaskut ja muut liuoslaskut, 1 op (KE9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu liuoksiin ja niiden valmistamiseen sekä lääkkeiden (tai muiden aineiden) annostuksiin liittyviin käsitteisiin
- Opiskelija hallitsee mittayksiköt ja yksikön muunnokset
- Opiskelija harjaantuu laskemaan liuosten ja seosten pitoisuuksia sekä lääkeaineiden antonopeuteen tai tiputusnopeuteen liittyviä laskuja
- Opiskelija osaa määrittää liuosten valmistamiseen tarvittavien aineiden määrät

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Mittayksiköt ja yksikön muunnokset
- Liuoksen pitoisuus
- Laimentaminen
- Antonopeus ja tiputusnopeus

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tällä opintojaksolla tutustutaan lääke- ja liuoslaskuihin, joita tarvitaan esimerkiksi lääkäreiden, eläinlääkäreiden, sairaanhoitajien, lähihoitajien ja kemianteollisuuden työntekijöiden työssä.

8.8. Uskonto (KT)

Oppiaineen tehtävä

Uskonnon opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijaa uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän laaja-alaisen yleissivistyksen muodostamisessa. Uskonnon opetuksessa perehdytään uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja ja katsomuksia tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja kehittää opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää monilukutaitoa. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan uskontoon liittyviä ilmiöitä analyyttisesti eri näkökulmista sekä soveltamaan ja arvioimaan lähdekriittisesti uskontoja koskevaa informaatiota. Uskonnon opetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen sekä dialogiin, jota käydään sekä uskontojen ja katsomusten sisällä että niiden välillä. Uskonnon opetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon, kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia ja edistää ihmisoikeuksien toteutumista. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua yhteiskunnan aktiiviseksi ja vastuulliseksi jäseneksi.

Opetuksessa käytetään tutkimustietoa, uskontojen omia lähteitä ja ajankohtaisia media-aineistoja. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen tiedepohja on erityisesti teologiassa ja uskontotieteessä. Lisäksi opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti uskontoihin liittyvää kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta.

Oppiaineen tehtävä ja moduulien tavoitteet huomioon ottaen opetusta voidaan toteuttaa yhteistyössä oppiaineen eri oppimäärien ja muiden oppiaineiden kanssa. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti vuorovaikutteisia työtapoja sekä digitaalisia ja koulun ulkopuolisia oppimisympäristöjä ja asiantuntijoita. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä uskonnon oppiaineen tavoitteiden kanssa.

*Uskonnon opetus edistää **hyvinvointiosaamista** tukemalla opiskelijan itsetuntemusta sekä itsensä ja muiden arvostamista. Opetus antaa opiskelijalle aineksia ja välineitä oman identiteetin, elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin.*

*Opetuksessa käytetään menetelmiä, jotka vahvistavat **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden mukaisesti opiskelijan sosiaalisia taitoja sekä kykyä yhteistyöhön ja empatiaan. Oppiaineen opetus on kieli-, katsomus- ja kulttuuritietoista, ja se antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin.*

***Monitieteinen ja luova osaaminen** vahvistuu uskonnon opetuksessa monipuolisesti. Opetuksessa perehdytään uskonnoille ominaisiin käsitteisiin, kieleen ja symboliikkaan sekä eri tieteenalojen uskontoa koskeviin näkökulmiin. Opetus antaa valmiuksia uskontoja ja katsomuksia koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja rohkaistaan tietojen ja taitojen luovaan soveltamiseen moninaisissa toimintaympäristöissä.*

*Uskonnon opetus tukee opiskelijan **yhteiskunnallista osaamista** vahvistamalla osallisuutta ja osallistumista. Opetus rohkaisee opiskelijaa toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä. Oppiaine antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa työyhteisöissä. Kehittämällä opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystä ja dialogitaitoja oppiaine antaa valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta.*

*Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan uskontojen eettisiä ulottuvuuksia ja rohkaistaan opiskelijaa pohtimaan omakohtaisesti arvoja ja eettisiä kysymyksiä **eettisyyden** tavoitteet huomioon ottaen. Opetuksessa tuetaan opiskelijan **ympäristöosaamista** lisäämällä ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla eettisinä arvojärjestelminä on tärkeä merkitys ja rooli ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamisen** kehittäminen kytkeytyy vahvasti uskonnon oppiaineen keskeisiin tavoitteisiin. Uskonnon oppiaineessa tarkastellaan monipuolisesti uskontojen, kulttuurien ja yhteiskuntien vuorovaikutusta ja vahvistetaan näin ymmärrystä suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista kulttuuriperinnöstä ja niiden moninaisuudesta. Uskonnon opetus tarjoaa turvallisen tilan käsitellä yksilön, yhteisön ja suomalaisen yhteiskunnan suhteita sekä niihin liittyviä ajatuksia ja tunteita. Arvoja ja katsomuksia pohtivana oppiaineena uskonto rakentaa valmiuksia toimia moniarvoisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä muuttuvissa media- ja teknologiaympäristöissä.*

Tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *osaa hankkia, soveltaa, analysoida, arvioida ja esittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää tietoa*
- *kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan*
- *hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja vuorovaikutustaitoja*
- *tuntee uskonnon tutkimuksen keskeisiä käsitteitä, näkökulmia ja menetelmiä*
- *perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja uskonnon vuorovaikutukseen eri puolilla maailmaa*
- *perehtyy opiskeltavan uskonnon erityispiirteisiin Suomessa ja muualla maailmassa*
- *tunnistaa ja ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta*
- *ymmärtää uskonnon erityisluonnetta, esimerkiksi uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä, sekä tunnistaa ja osaa analysoida uskonnollisen ja tieteellisen tiedon ominaispiirteitä*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ja jäsentää omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään*
- *kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus, sekä valmiuksia toimia moniarvoisissa, moniuskontoisissa ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*
- *ymmärtää ja kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta*
- *kehittää valmiuksia rakentaa ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää tulevaisuutta sekä toimia yhteiskunnan aktiivisena ja vastuullisena jäsenenä.*

Osaamisen arviointi

Uskonnon oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on kannustaa opiskelijaa opiskelemaan ja oppimaan sekä antaa palautetta hänen oppimisprosessistaan ja osaamisestaan. Opetuksessa ohjataan ja tuetaan opiskelijaa oman oppimisprosessinsa pitkäjänteisessä suunnittelussa ja arvioinnissa. Arviointi on monipuolista, ja siihen kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute

että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja uskonnon oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön sekä opiskelijan uskonnolliseen ja katsomukselliseen yleissivistykseen liittyvien tietojen ja taitojen havainnointiin. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota käsitteiden ja kokonaisuuksien hallintaan, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arvioimiseen ja esittämiseen sekä tiedonhankintataitoihin ja työskentelyyn erilaisissa oppimistilanteissa.

8.8.1. Evankelisluterilainen uskonto (KT1)

Opintojaksot

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakson moduulit

- Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2), Pakollinen

Tavoitteet

Maailmanlaajuinen kristinusko

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida kristinuskon merkitystä kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta sekä kehittää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan sekä pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä*
- *perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa*
- *osaa analysoida ja arvioida ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä mediasisältöjä ja keskusteluja*
- *kehittää valmiuksia toimia moniarvoisissa toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailmanlaajuinen kristinusko

- *kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa*
- *uskonnon asema sekä uskonnon ja valtion suhteet Euroopassa*
- *katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset*
- *karismaattinen kristillisyys ilmiönä*
- *kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet*
- *ekumenia ja uskontodialogi*
- *kristinusko ja ympäristökysymykset sekä muita ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja*

Paikallinen lisäys

- paikalliset kristilliset yhteisöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kristinuskon syntytaustaan, eri suuntauksiin ja ilmenemismuotoihin perehtyminen sekä niiden eettiseen ajatteluun tutustuminen vahvistaa opiskelijan ymmärrystä siitä, että uskonnoilla ja katsomuksilla on eettisinä arvojärjestelminä tärkeä merkitys. Opiskelijaa rohkaistaan omakohtaiseen eettiseen pohdiskeluun ja tunnistamaan oman toimintansa takana olevia arvoja. Tämä tukee hänen toimintaansa eettisenä, oikeudenmukaisena ja vastuullisena yksilönä. Opetettavat sisällöt hahmottavat opiskelijalle kristinuskon suhdetta ekologisiin kysymyksiin ja tukevat uskontojen ja katsomusten merkitystä myös ekologisesti kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Keskeistä on, että moduulin suoritettuaan opiskelija kykenee tunnistamaan kristinuskon erilaisia tulkintatapoja ja ilmenemismuotoja sekä niihin liittyvää eettistä ajattelua ja toimintaa. Opiskelija ymmärtää uskontojen ja katsomusten vaikutuksen ihmisten elämäntapoihin ja valintoihin. Moduulin opiskeltuaan opiskelija osaa myös analysoida kriittisesti ajankohtaista kristinuskoon, ympäristökysymyksiin, yhteisöjen kestävään toimintaan ja yksilöiden kestävään elämäntapaan liittyvää keskustelua ja mediasisältöjä. Tärkeää on myös kyky saada valmiuksia osallistua dialogiin, joka koskettaa uskonnon ja katsomusten suhdetta eettisiin ja ekologisiin kysymyksiin.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Moduulin sisällöt edistävät hyvinvointiosaamista tukemalla opiskelijan itsetuntemuksen ja minäkuvan kehittymistä. Tämä vahvistuu käsiteltäessä tärkeitä elämänkysymyksiä. Tutustumalla monipuolisesti kristinuskoon, sen eri ilmenemismuotoihin ja asemaan eri puolilla maailmaa sekä sen vuorovaikutukseen ympäröivän kulttuurin kanssa opiskelija saa välineitä oman identiteetin ja kulttuuri-identiteetin rakentamiseen ja arviointiin. Sisällöt antavat opiskelijalle myös aineksia ja valmiuksia jäsentää omaa elämän- ja maailmankatsomustaan. Keskeistä on, että suoritettuaan moduulin opiskelija ymmärtää kristinuskon merkitystä yksilön, yhteiskunnan ja kulttuurin näkökulmasta. Hän osaa arvostaa itseään, muita ja monikulttuurista ympäristöä sekä edistää oman hyvinvointinsa lisäksi myös yhteisön hyvinvointia. Moduulin sisällöt opiskeltuaan hän on saanut valmiuksia myös ymmärtää kristinuskoon liittyvää kulttuurista lukutaitoa. Hänen taitonsa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää mediasisältöä ja keskustelua ovat kehittyneet, mikä osaltaan vahvistaa minäkuvaa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti. Opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse oppimisprosessiaan. Opiskelijan työskentely otetaan arvioinnissa huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan kristinuskon eri suuntauksiin, kristinuskon maailmanlaajuiseen asemaan ja sen merkitykseen. Keskeisiä teemoja ovat kristinuskon synty, kehitys ja kristinuskon yhteiskunnalliset ja kulttuuriset vaikutukset eri maanosissa.

Uskonto ilmiönä, 4 op (UE1)

Opintojakson moduulit

- Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä, 2 op (UE1), Pakollinen

Lisälaajuus

2 op

Tavoitteet

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa ja osaa analysoida maailman uskontotilannetta ja siihen vaikuttavia tekijöitä sekä uskontojen sisäistä monimuotoisuutta*
- *osaa jäsentää uskontoa ja uskonnottomuutta ilmiöinä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan sekä kehittää niihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa*
- *kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.*

Keskeiset sisällöt

Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä

- *uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely sekä uskonnon ja tieteen suhde*
- *maailman uskontotilanne, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden piirteitä nykyajassa sekä uskonnonvapaus ihmisoikeutena*
- *uskontojen merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa sekä muita ajankohtaisia uskontoihin ja katsomuksiin liittyviä kysymyksiä*
- *juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet*
- *pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa*
- *juutalaisuuden ja islamin oppi, etiikka ja elämäntapa*
- *juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, suhde yhteiskuntaan sekä merkitys länsimaiselle kulttuurille*

Paikallinen lisäys

- Voidaan tehdä tutustumiskäyntejä paikallisiin uskonnollisiin yhteisöihin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan omaan identiteettiin ja saadaan aineksia elämänkatsomuksen ja maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arviointiin tutustuttaessa esimerkiksi uskontoon ja uskonnottomuuteen ilmiöinä sekä juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin yhteisiin juuriin, keskeisiin piirteisiin, kulttuuriperintöön ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Uskontoihin ja uskonnollisiin ilmiöihin tutustuminen antaa eväitä merkitysten ja arvojen jäsentymiseen ja etsintään.

Käsiteltäessä uskonnonvapautta ihmisoikeutena opiskelija oppii hahmottamaan oikeuksiaan, velvollisuuksiaan ja asemaansa yhteiskunnassa. Moduulin sisällöt tukevat valmiuksia ymmärtää ja arvostaa itseä ja muita.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin uskontoihin ja uskontoihin liittyviin ajankohtaisiin kysymyksiin. Kurssilla saadaan valmiuksia ymmärtää uskontojen ja katsomusten merkitystä ja monimuotoisuutta yksilöiden ja yhteisöjen elämässä ja opitaan siten ottamaan huomioon katsomuksellisia näkökohtia vuorovaikutuksessaan muiden kanssa ja erilaisissa toimintaympäristöissä. Kurssi antaa valmiuksia toimia moniuskontoisessa ja kulttuurisesti moninaisessa ympäristössä ja työelämässä sekä keskustella uskontoihin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti. Opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse oppimisprosessiaan. Opiskelijan työskentely otetaan arvioinnissa huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan uskontoon ilmiönä ja uskontotieteen perusteisiin. Jaksolla tutkitaan kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin välisiä eroja ja yhtäläisyyksiä. Opintojaksolla tutustaan uskontojen pyhinä pitämiin asioihin ja tämän myötä opitaan kunnioittamaan erilaisia katsomuksia. Opiskelija oppii käsittelemään ja ymmärtämään ajankohtaisia uskonnollisia ilmiöitä.

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3), 2 op (UE3)

Opintojakson moduulit

- Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä, 2 op (UE3), Valinnainen

Tavoitteet

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *perehtyy Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneisiin uskontoihin osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin*
- *tunnistaa ja osaa analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa*
- *hahmottaa ja osaa analysoida luonnonuskontojen nykytilannetta ja keskeisiä piirteitä*
- *hahmottaa ja osaa analysoida uusien uskonnollisten liikkeiden taustoja ja keskeisiä piirteitä*
- *kehittää uskontoihin liittyvää kulttuurista lukutaitoa ja valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä*

Keskeiset sisällöt

Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

- *hindulainen maailmankuva, elämäntapa ja etiikka, hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin ja yhteiskuntaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne*
- *jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet ja eettiset periaatteet*
- *buddhalainen elämäntapa ja etiikka sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin*
- *Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne*
- *shintolaisuuden keskeiset piirteet sekä uskontojen vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan Japanissa*

- *Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen vaikutuksia länsimaissa*
- *luonnonuskontojen ja vodou-sukuisten uskontojen keskeiset piirteet ja levinneisyys*
- *uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Moduuli laajentaa ymmärrystä maailman ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain. Opiskelija saa valmiuksia reflektoida uskontojen ja katsomusten roolia yhteisöjen kulttuuriperinnössä, yksilöiden elämässä ja globaalissa maailmassa. Moduuli kehittää taitoja tunnistaa ja analysoida Intiassa, Kiinassa ja Japanissa kehittyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa. Myös luonnonuskontojen nykytilanteen hahmottaminen ja uusien uskonnollisten liikkeiden taustojen ja keskeisten piirteiden ymmärtäminen tukevat opiskelijan valmiuksia ymmärtää maailmaa laaja-alaisemmin.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Hindulaisuuden, buddhalaisuuden, shintolaisuuden, sikhiläisyyden ja jainalaisuuden eettisiin piirteisiin sekä Kiinan perinteisten uskontojen keskeisiin piirteisiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin perehtymisen avulla opiskelija saa välineitä hahmottaa, miten uskonnot voivat edistää tai estää toimintaa ekologisesti kestävän tulevaisuuden puolesta. Luonnonuskontojen ja uusien uskonnollisten liikkeiden keskeisiä piirteiden käsittely antaa välineitä pohtia ihmisen ja luonnon välistä suhdetta erilaisista näkökulmista. Luonnonuskontoihin syventyminen auttaa hahmottamaan syitä siihen, miksi ihmisen toiminta on sovitettava luonnon kantokykyyn ja antaa valmiuksia pohtia ilmastonmuutoksen vaikutuksia erilaisten yhteisöjen ja elämäntapojen kannalta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti. Opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse oppimisprosessiaan. Opiskelijan työskentely otetaan arvioinnissa huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan luonnonuskontoihin, Aasian suuriin uskontoihin, kuten hindulaisuuteen ja buddhalaisuuteen, sekä uusiin uskonnollisiin liikkeisiin. Opintojaksolla syvennetään kulttuurien tuntemusta ja hahmotetaan moninaista, maailmanlaajuista uskonnollista kenttää.

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (UE4), 2 op (UE4)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa, 2 op (UE4), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa sekä perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla*
- *ymmärtää, että tietoa uskonnoista ja katsomuksista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla*
- *tunnistaa ja osaa analysoida muinaissuomalaisten uskontoperinteiden ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä*
- *osaa analysoida ja arvioida uskonnonvapauteen, uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen sekä uskonnottomuuteen ja uskontokritiikkiin liittyvää ajankohtaista keskustelua*
- *kehittää valmiuksia osallistua uskonnollisia, katsomuksellisia ja yhteiskunnallisia kysymyksiä koskevaan dialogiin sekä osaa toimia kulttuuri- ja katsomustietoisena ja aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä*

Paikallinen lisäys

- syventää tietämystään erilaisten uskonnollisten yhteisöjen toiminnasta Parikkalan seudulla.

Keskeiset sisällöt

Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa

- *Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio*
- *uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset*
- *uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa, uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina sekä uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa huomioiden uskonnon rooli etnisten ja kielellisten vähemmistöjen elämässä Suomessa*
- *muinaissuomalaiset uskontoperinteet ja niiden merkitys suomalaisessa kulttuuriperinnössä sekä kristinusko yhteiskunnan ja kulttuurin muokkaajana Suomessa eri aikoina*
- *uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri nykypäivän Suomessa*
- *uskontojen ja katsomusten välinen dialogi nykypäivän Suomessa*

Paikallinen lisäys

- luterilaisen kirkon herätysliikkeet, protestanttiset ja muut uskonnolliset yhteisöt Etelä-Karjalassa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Moduulissa opiskelija saa valmiuksia hahmottaa monipuolisesti suomalaista uskonnollista ja katsomuksellista kenttää eri tieteenalojen kuten yhteiskunnan ja kulttuurin tutkimuksen näkökulmista. Samalla hän saa välineitä uskontoja koskevan informaation lähdekriittiseen arviointiin. Perehdyttäessä uskonnon merkitykseen ja näkyvyyteen julkisella, yksityisellä ja kolmannella sektorilla sekä yksilöiden ja perheiden elämässä opiskelija saa valmiuksia pohtia tulevaisuuden kannalta kestäviä ratkaisuja.

Monitieteinen osaaminen tukee opiskelijan ajattelun, näkemysten ja toiminnan eettisten, esteettisten ja ekologisten arvolähtökohtien pohdintaa. Hän tutustuu erilaisiin tiedonhankinnan ja -esittämisen tapoihin ja harjaantuu käyttämään niitä. Samalla hän vahvistaa kykyään

arvioida tiedon luotettavuutta. Samalla opiskelija vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan sekä valmiuksiaan jatko-opintoihin ja muita elämänvaiheita varten.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Moduulin sisältöjä opiskeltaessa opiskelija kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää ymmärrystään ja dialogitaitojaan, mikä antaa hänelle valmiuksia rakentaa yhteiskuntarauhaa sekä kestävää tulevaisuutta. Perehtymällä moduulin sisältöihin opiskelija syventää ymmärrystään omasta roolistaan ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumisesta ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa. Samalla vahvistetaan opiskelijan edellytyksiä osallisuuteen ja osallistumiseen sekä rohkaistaan häntä toimimaan demokraattisen ja ihmisoikeuksia kunnioittavan yhteiskunnan ja erilaisten yhteisöjen vastuullisena jäsenenä.

Opiskelijan monimuotoiset osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat yhteiskunnallisen osaamisen lähtökohtana. Opinnot syventävät opiskelijan ymmärrystä omasta roolistaan, vastuustaan ja mahdollisuuksistaan tukea demokratian monimuotoista toteutumista ympäröivässä yhteiskunnassa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti. Opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse oppimisprosessiaan. Opiskelijan työskentely otetaan arvioinnissa huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla saadaan katsaus Suomen uskonnollisuudesta ja uskonnottomuudesta. Opintojaksolla tutustutaan Suomessa ja Kokkolan seudulla toimiviin uskonnollisiin yhteisöihin sekä tutkitaan uskonnon asemaa ja vaikutusta suomalaisessa kulttuurissa ja yhteiskunnassa.

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa (UE5), 2 op (UE5)

Opintojakson moduulit

- Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa, 2 op (UE5), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta: taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa sekä uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen*
- *perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja ja kertomuksia*
- *tunnistaa uskonnollista symboliikkaa ja perehtyy siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja*
- *harjaannuttaa taitoa tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa*

Paikallinen lisäys

- paikallinen kirkkoarkkitehtuuri ja -taide

Keskeiset sisällöt

Uskonto taiteissa ja populaarikulttuurissa

- *uskontojen ja taiteen vuorovaikutus, uskontojen merkitys taiteen kehityksessä*
- *uskonnollinen taide ja uskonnon ilmeneminen eri taidemuodoissa*
- *uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana*
- *uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa*
- *Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Taiteeseen ja populaarikulttuurin liittyvät sisällöt syventävät ja laajentavat monilukutaidon kehittymistä. Myös eettisten ja esteettisten arvojen pohdinta laajenee käsittämään laajemmin kulttuurin syvätasoja. Perehtymällä uskonnolliseen taiteeseen ja symboliikkaan sekä uskonnollisiin teemoihin populaarikulttuurissa opiskelija tutustuu erilaisiin informaation esittämisen tapoihin. Opiskelijaa rohkaistaan omien taitojensa luovaan soveltamiseen, mikä auttaa ymmärtämään luovaa prosessia uudesta näkökulmasta. Moduulin käytyään opiskelija ymmärtää ja osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta monipuolisesti. Opiskelija tunnistaa moduulin suoritettuaan uskonnollista symboliikkaa ja osaa analysoida uskonnollisia ulottuvuuksia ja symboliikkaa taiteen ja populaarikulttuurin ympäristössä. Keskeistä moduulissa on uuden oppimisen kannalta kyky tulkita uskontoon liittyviä ulottuvuuksia taiteen ja populaarikulttuurin eri muodoissa

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Taiteen ja symboliikan kautta opiskelija kasvaa tunnistamaan eri kulttuuriperintöjen juuria. Moduuli antaa valmiuksia ymmärtää kulttuurisen ja katsomuksellisen identiteetin merkitystä yksilöille ja yhteisöille. Opetettavat sisällöt tukevat monipuolisesti valmiuksia toimia kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa globaaleissa toimintaympäristöissä sekä erilaisissa media- ja teknologiaympäristöissä. Uuden oppimisen kannalta olennaista on oppia analysoimaan uskonnon ja taiteen vastavuoroista ja monipolvista suhdetta: taiteen merkitystä uskonnoissa sekä vastaavasti uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen ja tilaan nykypäivänä. Moduulin opiskeltuaan opiskelija kykenee tunnistamaan uskonnollista symboliikkaa ja ymmärtää myös populaarikulttuurin erottamattoman yhteyden uskontoon ja myytteihin. Moduulin sisällöt tukevat monipuolisesti valmiuksia toimia kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa toimintaympäristöissä. Moduulin opiskeltuaan opiskelija osaa analysoida uskonnon ja taiteen suhdetta monipuolisesti ja ymmärtää niiden monisyisen vastavuoroisuuden.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti. Opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse oppimisprosessiaan. Opiskelijan työskentely otetaan arvioinnissa huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan siihen, miten uskonnollisia kertomuksia ja oppeja ilmaistaan taiteessa, arkkitehtuurissa ja populaarikulttuurissa. Opiskelija kehittää monilukutaitoaan ja ymmärrystään kulttuurin ja uskonnon välisestä vuorovaikutuksesta.

Uskonto, tiede ja media (UE6), 2 op (UE6)

Opintojakson moduulit

- Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6), Valinnainen

Tavoitteet

Uskonto, tiede ja media

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä tuntee ajankohtaista tutkimusta*
- *tunnistaa ja osaa analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa*
- *osaa analysoida uskonnon ja median välisiä suhteita sekä arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä*
- *kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa*

Keskeiset sisällöt

Uskonto, tiede ja media

- *uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet*
- *uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa*
- *uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa*
- *uskontojen mediajulkisuus*
- *uskontoilmiön käsittely mediassa, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, uskontojen rooli konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, uskonnot ja ympäristökysymykset, uskonnot ja eettiset kysymykset, uskontokritiikki*

Paikallinen lisäys

- paikallisten uskonnollisten yhteisöjen mediasisällöt ja niiden tuottaminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tutkimuksiin ja mediasisältöihin tutustuminen tukee opiskelijan kykyä ymmärtää uskonnon ja yhteiskunnan erilaisia suhteita eri puolilla maailmaa. Demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä ihmisoikeuksiin, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteet ja rakenteet avautuvat näin laajemmasta näkökulmasta. Lähdekriittisen tarkastelun kautta tarkastellaan uskontojen roolia eri konflikteissa ja rauhan rakentamisessa, mikä tukee opiskelijan yhteiskunnallista osaamista syvätasolla. Ajankohtaisiin uskonnollisiin ilmiöihin tutustuminen tutkimuksen ja median näkökulmista antaa valmiuksia toimia katsomuksellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa ympäristöissä. Moduulin tavoittena on auttaa opiskelijaa hahmottamaan uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla. Keskeistä on oppia tunnistamaan ja

analysoimaan uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja. Moduuli kehittää valmiuksia tuottaa ja esittää uskontoon liittyvää tietoa monipuolisesti.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija kehittää kielitietoisuuttaan ja monilukutaitoaan tutustumalla uskonnon tutkimukseen eri tieteenaloilla ja uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttöön eri medioissa. Moduuli antaa opiskelijalle valmiuksia osallistua dialogiin, joka liittyy uskonnollisiin, katsomuksellisiin, eettisiin ja yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Taidot analysoida viestien ja merkitysten välittymistä myös kieli- ja kulttuurirajoja ylittävässä vuorovaikutuksessa sekä henkilökohtainen pohdinta sananvapauden merkityksestä ja sen vastuullisesta käytöstä kehittyvät moduulin aikana. Tämä antaa opiskelijalle valmiuksia hahmottaa rakentavan vuorovaikutuksen ja kulttuurienvälisen ymmärryksen merkitystä kestävälle tulevaisuudelle, demokratialle ja rauhalle. Tavoitteena on kehittää opiskelijan kykyä tunnistaa ja analysoida uskontoon liittyviä ajankohtaisia teemoja ja sisältöjä mediassa. Tärkeää on myös kyky oppia kriittisesti arvioimaan uskontoon liittyvää informaatiota eri näkökulmista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numerolla. Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti. Opettajan arvioinnin lisäksi opiskelijaa ohjataan arvioimaan itse oppimisprosessiaan. Opiskelijan työskentely otetaan arvioinnissa huomioon.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan uskontotieteen ja teologian eri tutkimusaloihin. Opiskelija tutustuu uskontojen ja median välisiin suhteisiin. Opintojaksolla opitaan, mikä merkitys kielellä, kuvilla ja mediajulkisuudella on uskonnolle ja mitä on uskonnollinen media. Opiskelija oppii havainnoimaan ja analysoimaan median vaikutusta uskontoon liittyviin asenteisiin, kritiikkeihin ja mielikuviin.

8.9. Kuvataide (KU)

Oppiaineen tehtävä

Kuvataide on visuaalista kulttuurikasvatusta, jossa opiskelija tutkii todellisuutta taiteen keinoin. Oppiaineen keskeisenä päämääränä on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään. Kokemukset, mielikuvitus ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle oppimiselle. Opetuksessa tarkastellaan taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opiskelija vahvistaa aineettoman ja aineellisen kulttuuriperinnön tuntemustaan, joka tukee traditioiden välittymistä ja uudistumista. Opetuksella tuetaan laaja-alaisen yleissivistyksen rakentumista sekä aktiiviseen paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kasvamista. Opiskelijoille tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia tulevaisuuden jatko-opinto-, työelämä- ja kansainvälisyysvalmiuksien kehittämiseen. Opinnot antavat edellytyksiä luovan ja kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataiteen opetuksessa syvennetään opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa ja kielitietoisuutta. Opiskelijat havainnoivat, tuottavat, tulkitsevat ja arvottavat kuvia hyödyntämällä visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja. Eri tiedonalojen kielet avaavat opiskeltavaan ilmiöön uusia näkökulmia. Opetuksessa kannustetaan kulttuurisen osaamisen syventämiseen taiteiden- ja tieteidenvälisyyttä hyödyntäen. Opiskelija perehtyy erilaisiin taidekäsityksiin. Opinnoissa tarkastellaan visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle historian ja kulttuurin näkökulmista. Opiskelijaa ohjataan perustelemaan mielipiteitään ja näkemyksiään kuvataiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista.

Kuvataiteen opetuksessa tutkitaan opiskelijoille tuttuja ja heille uusia visuaalisen kulttuurin teoksia, tuotteita ja ilmiöitä. Kuvilla tarkoitetaan kaksi- ja kolmiulotteisia teoksia ja tuotteita sekä niitä esittäviä jäljenteitä. Visuaalisen kulttuurin kenttään kuuluvat opiskelijoiden omaehtoisesti tekemät kuvat, luonto, rakennettu ympäristö, esineet, median kuvat ja taiteeksi määritetyt teokset. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa tarjotaan edellytykset työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijaa kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat, mediaympäristöt ja audiovisuaalisen kulttuurin muodot ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvailmaisun välineitä. Opiskelijat perehtyvät ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin ja toimintatapoihin sekä erilaisiin osallistumisen ja vaikuttamisen muotoihin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti myös museoiden ja muiden kulttuuritoimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia. Kuvataiteen lukio-opinnot luovat hyvän pohjan rakentaa omakohtaista ja elinikäistä suhdetta visuaaliseen kulttuuriin.

Laaja-alainen osaaminen

*Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.*

*Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.*

*Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.*

***Yhteiskunnallista osaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.*

*Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.*

***Globaali- ja kulttuuriosaamista** syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan*

elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen yleiset tavoitteet on jäsennetty kolmeksi tavoitealueeksi: Kuvien merkitys, Osallisuus ja toimijuus sekä Ilmaisun ja tulkinnan taidot.

Kuvien merkitys

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla*
- *kehittää valmiuksiaan ja vahvuuksiaan vastaanottaa, ymmärtää ja tuottaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä*
- *tulkitsee, millaisia esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin kytkeytyy*
- *tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa*
- *ymmärtää aistinautintojen, mielikuvien, tunteiden ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle ja hyvinvoinnille.*

Osallisuus ja toimijuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ottaa kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *osaa soveltaa kuvallisen tuottamisen, viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä, osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *kehittää kriittistä ajatteluaan ympäristön havainnoinnissa ja omassa toiminnassa*
- *hyödyntää mielikuvia kuvallisessa ajattelussa, luomisprosessissa ja vaihtoehtoisten toimintatapojen kuvittelussa*
- *osaa käyttää tutkivaa lähestymistapaa suunnittelussa, työskentelyssä ja kuvailmaisussa*
- *ottaa toiminnassaan huomioon kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän elämäntavan näkökulmia.*

Ilmaisun ja tulkinnan taidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita taiteelle ominaiselle tutkivalle, pitkäkestoiselle ja ilmiökeskeiselle työskentelylle ja oppimiselle*
- *syventää visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa hyödyntämällä kuvien tekemisessä ja tulkinnassa erilaisia tietämisen tapoja*
- *kehittää kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa visuaalisen kulttuurin tuottamisessa ja tulkinnassa*
- *syventää kuvailmaisun taitoja erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja toimintatapoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen*
- *osaa tehdä ja tulkita kuvia liittämällä ne erilaisiin käsityksiin taiteesta*

- *tarkastelee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria teoksen, tekijän, vastaanottajan ja yhteiskunnan näkökulmasta.*

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen opetuksessa arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin.

Arviointi kohdistuu kuvataiteen yleisten tavoitteiden ja moduulikohtaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä laaja-alaiseen osaamisen toteutumiseen kuvataiteessa. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia.

Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Opintojaksot

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson moduulit

- Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4), Valinnainen

Tavoitteet

Taiteen monet maailmat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii, tulkitsee ja arvottaa taiteen kuvien henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä*
- *syventää omakohtaista suhdettaan eri aikojen ja eri kulttuurien kuvailmaisuun*
- *syventää kuvailmaisun taitojaan omien tavoitteiden suuntaisesti itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa kuvan tekemisessä nykytaiteelle ominaisia ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja*
- *tulkitsee taidetta teoksen, tekijän, vastaanottajan, taiteen instituutioiden ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ilmaisussaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ottaa kuvillaan kantaa kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Taiteen monet maailmat

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä taiteen maailmat, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen kuvat

- *kuvan tekemisen, muokkaamisen ja esittämisen perinteiset ja uudet keinot*
- *taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *eri aikoina ja eri kulttuureissa tuotettu taide tutkimuksen kohteena*
- *teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeiset sisällöt

• taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina

• eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide

• kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot

• kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot

• taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson moduulit

- Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1), Pakollinen

Tavoitteet

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä kuvia sekä jakaa ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *käyttää erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja, teknologioita ja lähestymistapoja itsenäisesti sekä ryhmän jäsenenä*
- *soveltaa visuaalisen viestinnän ja teknologian keinoja näkemysten esittämisessä sekä osallistumisessa ja vaikuttamisessa*
- *tutkii ja tulkitsee taidetta yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista*
- *tutkii ja tulkitsee eri aikojen, kulttuurien ja yhteisöjen visuaalista kulttuuria*
- *tutkii ja tulkitsee kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä*
- *ymmärtää kuvakulttuurien merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa*
- *ymmärtää visuaalisen kulttuurin merkityksen kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjänä, kulttuuriperinnön uudistamisessa ja kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Omat kuvat, jaetut kulttuurit

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa taiteen kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Taiteen ja ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja taiteessa, ympäristössä ja mediassa*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista tutustuminen*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Kuvataiteen opinnot tukevat opiskelijan **hyvinvointiosaamista** kuvailmaisuun sisältyvien aistinautintojen, tunteiden ja henkilökohtaisten merkitysten avulla. Itselle merkityksellisen visuaalisen kulttuurin ymmärtäminen ja ilmaiseminen tukee identiteettien rakentumista, ihmisenä kasvua, hyvinvointia ja elinikäistä oppimista. Opinnot tarjoavat välineitä yksilöiden ja yhteisöjen

kulttuurisen moninaisuuden kunnioittamiseen ja arvostamiseen. Opiskelijoita kannustetaan etsimään heitä itseään kiinnostavia kuvakulttuureja ja kuvailmaisun tapoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Kuvataiteen opinnoissa kehitetään **vuorovaikutusosaamista** rakentamalla dialogia ja ymmärrystä ihmisten välille erilaisia kuvakulttuureja tarkastelemalla, niitä jakamalla ja niistä keskustelemalla. Opinnot kehittävät yhteistoiminnallisia taitoja taiteelle ominaisen kokonaisvaltaisen työskentelyn avulla. Opiskelijat kehittävät vuorovaikutustaitojaan esimerkiksi visuaalisen kulttuurin kuvallisiin ja sanallisiin käsitteistöihin, kuvatyyppeihin ja kuvastoihin perehtymällä. Erilaisten kuvatulkinnan menetelmien soveltaminen kuvien analysoinnissa, arvioinnissa ja tuottamisessa luo valmiuksia merkitysten jakamiselle ja niistä keskustelemiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeiset sisällöt

• omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina

• vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä

• erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista

• kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot

• kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot

• taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson moduulit

- Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3), Valinnainen

Tavoitteet

Kuva viestii ja vaikuttaa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää omakohtaista suhdettaan digitaaliseen kuvaan, mediaan, taiteeseen ja teknologiaan ajattelun ja ilmaisun taitojaan kehittämällä*
- *laajentaa median, taiteen, teknologian ja audiovisuaalisen kulttuurin tuntemustaan perehtymällä erilaisiin ilmaisu-, tuotanto- ja esitystapoihin*
- *tutkii mediakulttuuria tuottaessaan ja tulkitessaan teoksia, tuotteita ja palveluja*
- *hyödyntää mediateknologian keinoja, työtapoja ja prosesseja suunnittelussa, vuorovaikutuksessa ja osallistumisessa itsenäisesti sekä osana ryhmää*
- *tulkitsee tiedon tuottamisen tapoja yhdisteleviä visuaalisen kulttuurin tuotteita ja niihin sisältyviä intertekstuaalisia suhteita*
- *tulkitsee mediaesityksiä ja taidetta teoksen, tekijän, yleisön ja yhteiskunnan näkökulmista*

- *ottaa kuvillaan kantaa mediassa, kuvataiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviin arvoihin*
- *tutkii median ja taiteen kuvia identiteettien rakentamisen, kulttuuriperinnön välittämisen ja uudistamisen sekä kestävän tulevaisuuden näkökulmista.*

Keskeiset sisällöt

Kuva viestii ja vaikuttaa

Omat kuvat

- *opiskelijoille merkitykselliset kuvat sekä mediakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa median kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Median kuvat

- *kuvan tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen digitaalisesti ja muilla keinoilla*
- *median, viestinnän ja taiteen käsitteistöön ja kuvastoihin perehtyminen*
- *mediaesitysten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen soveltaminen*
- *opiskelijoille merkityksellisten kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden tutkiminen*
- *opiskelijoiden toimijuus mediassa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeiset sisällöt

• mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina

• median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana

• median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot

• mediaesitysten tulkinnan keinot

• median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson moduulit

- Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *havainnoi itselle ja muille merkityksellisiä teoksia, tuotteita ja palveluita sekä digitaalisia, rakennettuja ja luonnon ympäristöjä*
- *perustelee ympäristöihin, tuotteisiin ja palveluihin liittyviä havaintojaan ja ajatteluaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen*
- *tarkastelee ympäristön kuvien yhteyksiä omiin kuviinsa, taiteeseen ja kulttuuriperintöön*
- *soveltaa arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen prosesseja, teknologioita ja toimintatapoja kuvailmaisussaan itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä*
- *tutkii ja tulkitsee rakennettua ympäristöä, tuotteita ja palveluja yhteiskuntakehityksen, oikeuksien ja kestävän tulevaisuuden näkökulmista*
- *kehittää osaamistaan ympäristön kuvien tekijänä, tulkitsijana, arvottajana ja toimijana*
- *ymmärtää visuaalisuuden merkityksiä tuotteiden, palveluiden ja arkkitehtuurin kestävässä suunnittelussa, viestinnässä ja käyttämisessä*
- *ymmärtää kuvilla vaikuttamisen ja osallistumisen mahdollisuuksia omassa elämässään esteettisesti, eettisesti ja ekologisesti kestävän tulevaisuuden kannalta.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt

Omat kuvat

- *opiskelijoiden omat kuvat sekä kuvakulttuurit, joihin he osallistuvat omaehtoisesti*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen kuvailmaisun lähtökohtana*
- *opiskelijoiden omien kuvien tarkasteleminen suhteessa ympäristön kuviin ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin*
- *opiskelijoiden omien kuvien käyttäminen tutkivan, pitkäkestoisen ja ilmiökeskeisen työskentelyn lähtökohtana*

Ympäristön kuvat

- *kuvan tuottamisen, muokkaamisen ja esittämisen keinoja ympäristössä, mediassa ja taiteessa*
- *arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteistöön ja kuvastoihin tutustuminen*
- *visuaalisen kulttuurin teosten liittäminen erilaisiin näkemyksiin taiteen tehtävistä ja muusta visuaalisesta kulttuurista*
- *kuvallisten, sanallisten ja muiden kuvatulkinnan keinojen käyttäminen*
- *ympäristön ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kuvailmaisussa*
- *vaikuttaminen ja osallistuminen kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallista osaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla visuaalisen kulttuurin ilmentämiä arvoja ja merkityksiä esimerkiksi rakennetussa ympäristössä, esineissä, mediassa ja taiteessa. Opiskelijoita rohkaistaan ottamaan kantaa ja osallistumaan yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä vaikuttamaan kestävän tulevaisuuden puolesta. Oppiaine tarjoaa mahdollisuuksia tarkastella demokratian ja perusoikeuksien tilaa, toteutumista ja kehitystä taiteen keinoin. Opiskelijat perehtyvät myös oikeudellisesti suojeltuihin etuihin, kuten tekijänoikeuksiin, sananvapauteen ja yksityisyyteen. Opinnoissa tutustutaan työelämän, kansalaistoiminnan ja jatko-opintojen tarjoamiin mahdollisuuksiin kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin näkökulmasta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Keskeiset sisällöt

• ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina

• luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana

• ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot

• ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot

• luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt

Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KU5)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Kuvataide syventää opiskelijan visuaalisen kulttuurin monilukutaitoa, jonka avulla myös **monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy. Taiteelle ominainen työskentely hyödyntää erilaisia tutkimisen, ilmaisemisen, esittämisen ja toiminnan tapoja. Opinnoissa kulttuurisia ilmiöitä tutkitaan visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttämällä. Kuvatulkinnassa tarkastellaan myös kuvan intertekstuaalisia viittauksia esimerkiksi lauluun, näytelmään tai toiseen kuvaan. Opiskelijat hyödyntävät eri taiteen- ja tieteenalojen näkökulmia heidän tuottaessaan ja tulkitessaan visuaalista kulttuuria.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Kuvataiteen opinnoissa syvennetään **eettisyyttä ja ympäristöosaamista** tutkimalla ympäristön, yhteiskunnan ja globaalin maailman eettisiä ja ekologisia kysymyksiä kuvailmaisun keinoin. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan omia valintojaan, ratkaisujaan ja tekojaan kestävän elämäntavan näkökulmasta. Opinnot syventävät osaamista erilaisten materiaalien ja teknologioiden kestävästä käytöstä. Opiskelijoita rohkaistaan paikalliseen ja globaaliin toimijuuteen kulttuurisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävään kehitykseen liittyvissä kysymyksissä. Taiteellisen työskentelyn kautta avataan näköaloja vaihtoehtoisiin tulevaisuuksiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista syvennetään kuvataiteessa tutkimalla todellisuuden kulttuurista monimuotoisuutta. Opiskelijoita kannustetaan rakentamaan identiteettiään sekä arvostamaan elinympäristöään ja sen kulttuuriperintöä. Kuvataiteessa tarkastellaan ja pohditaan omaa suhdetta yhteiskunnassa vallitsevaan kulttuuriin. Opiskelijaa ohjataan tutkimaan, miten visuaalinen kulttuuri heijastaa ja muokkaa yksilöitä, yhteisöjä ja maailmaa. Kulttuuriperintöä tarkastellaan globaalista, kansallisesta ja opiskelijan kulttuurisen taustan näkökulmasta. Opiskelijoita rohkaistaan käsittelemään kulttuuriseen moninaisuuteen ja globalisaatioon liittyviä ilmiöitä kuvallisessa työskentelyssä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan arvosanalla 4-10 tai opetushallituksen kulloisenkin ohjeistuksen mukaan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Opintojakson aikana on mahdollisuus suorittaa kuvataiteen lukiodiplomi valtakunnallisten ohjeiden mukaan. Opintojaksolle osallistuminen edellyttää neljää aikaisemmin suoritettua lukion kuvataiteen opintojaksoa. Kuvataiteen lukiodiplomin suorittamisesta saa numeroarvioinnin ja lukiodiplomitodistuksen.

8.10. Lukiodiplomit (LD)

Oppiaineen tehtävä

Paikallisessa opetussuunnitelmassa määriteltäviin opintojaksoihin voivat kuulua eri oppiaineryhmissä tai oppiaineissa suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomin suorittaminen hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista. Opiskelija ilmentää lukiodiplomillaan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitojaan sekä omaehtoista harrastuneisuuttaan. Lukiodiplomi luo edellytyksiä oman ja toisten osallisuuden, toimijuuden ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin vahvistamiselle lukioyhteisössä.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomin laajuus on kaksi opintopistettä. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa oppiaineryhmässä tai oppiaineessa. Lukiodiplomi voi sisältyä oppiaineen oppimäärän valinnaisiin opintoihin paikallisessa opetussuunnitelmassa päätetyllä tavalla. Opetushallitus antaa erilliset ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan koulutuksen järjestäjän tarjoamien lukiodiplomien osalta lukiodiplomien tehtävä, yleiset tavoitteet ja arviointi sekä tavoitteet ja keskeiset sisällöt lukiodiplomeittain kahden opintopisteen laajuisina opintojaksoina.

Tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Lukiodiplomien opetuksen yleiset tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- *asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet*
- *työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa*
- *tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla*
- *soveltaa lukioaikana karttunutta erityistä osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta*
- *hyödyntää ja syventää lukio-opinnoissa kehittyvää laaja-alaista osaamista*
- *valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja*
- *arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta*

- *vahvistaa omaa ja toisten osallisuutta, toimijuutta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia lukioyhteisössä.*

Osaamisen arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan oppiaineryhmässä tai oppiaineessa osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

Opintojaksot

Kuvataiteen lukiodiplomi (KULD2), 2 op (KU5)

Opintojakson moduulit

- Kuvataiteen lukiodiplomi, 2 op (KULD2), Valinnainen

Tavoitteet

Kuvataiteen lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti kuvia*
- *osaa kertoa ja välittää lukiodiplomille asettamansa tavoitteet ja lähtökohdat*
- *osaa tuottaa taiteellisen ja visuaalisen kokonaisuuden, jonka sisällön tuottamisen ja esittämisen tavat tukevat toisiaan*
- *osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta*
- *osaa arvioida työskentelyprosessia ja teosta oman oppimisen näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Kuvataiteen lukiodiplomi

- *perustuvat lukiodiplomille asetettuihin tavoitteisiin sekä valittuun tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan*
- *muodostuvat teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia sekä kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.*

Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4)

Opintojakson moduulit

- Liikunnan lukiodiplomi, 2 op (LILD4), Valinnainen

Tavoitteet

Liikunnan lukiodiplomi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa*

- *pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.*

Keskeiset sisällöt

Liikunnan lukiodiplomi

- *muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu opiskelijan pitkäjänteisessä ja itsenäisessä työskentelyssä lukiodiplomin eri osa-alueiden parissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Lukiodiplomi arvioidaan Opetushallituksen ainekohtaisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija antaa näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa ja pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään.

Keskeiset sisällöt muodostuvat liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

8.11. Liikunta (LI)

Oppiaineen tehtävä

Liikunnan opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan hyvinvointia, kehitystä ja oppimista. Liikunnassa opetetaan taitoja ja tietoja, joiden avulla opiskelija pystyy arvioimaan, ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään. Opetuksen tavoitteena on ohjata opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta fyysisestä aktiivisuudestaan sekä toiminta- ja opiskelukyvystään. Opetuksessa korostetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana aktiivista elämäntapaa. Opiskelija rakentaa myönteistä kehosuhdetta ja minäkuvaa liikunnan avulla. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Lukion liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla monipuolisesti ja turvallisesti ottaen huomioon eri opiskeluympäristöjen ja vuodenaikojen tarjoamat mahdollisuudet. Opetuksessa käytetään erilaisia työtapoja ja menetelmiä, osallistetaan opiskelijoita toiminnan suunnitteluun

ja arviointiin sekä ohjataan heitä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta ja turvallisuudesta.

Opetusryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon opiskelijan oikeus fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen turvallisuuteen. Oppimista tuetaan opetusta eriyttämällä ottaen huomioon opiskelijoiden yksilölliset lähtökohdat ja kehitystarpeet (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Laaja-alainen osaaminen

Liikunnan opetus vahvistaa opiskelijan motivaatiota, itseluottamusta ja pätevyyttä fyysiseen aktiivisuuteen sekä ymmärrystä elämänmittaisen liikunta-aktiivisuuden merkityksestä.

*Liikunta tukee opiskelijan pitkäjänteisyyttä, sinnikkyyttä ja jaksamista vahvistaen **hyvinvointiosaamista** sekä laajemmin terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria. Liikunnassa toimintakyvyllä tarkoitetaan fyysisiä, sosiaalisia ja psyykkisiä edellytyksiä selvitä erilaisista arkielämään kuuluvista toiminnoista. Liikunnassa opetellaan pitämään huolta omasta toimintakyvystä sekä opitaan ymmärtämään, miten toimintakyky vaikuttaa omaan fyysiseen ja kognitiiviseen suorituskykyyn sekä hyvinvointiin.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy liikunnan opetuksen monipuolisten työtapojen ja menetelmien avulla. Vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta on oleellista, että opiskelijan myönteistä minäkuvaa vahvistetaan niin, että hän oppii arvostamaan itseään. Hyvä vuorovaikutus edellyttää itsesäätelyn taitoja, kuten omien tunteiden tunnistamista, ymmärtämistä ja ilmaisun säätelemistä. Näin liikunta oppiaineena edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.*

*Lukion liikunta on monitieteinen oppiaine, joka tarjoaa mahdollisuuksia eri tieteenalojen ja oppiaineiden, esimerkiksi terveystiedon, biologian, fysiikan ja musiikin, ymmärtämiseen. **Monitieteinen ja luova osaaminen** kehittyy liikunnan oppimistilanteissa, jotka ovat luonteeltaan ongelmanratkaisutilanteita. Liikunta kehittää aivoja ja niiden hyvinvointia monipuolisesti tukien yleistä opiskeluvireyttä ja oppimisedellytyksiä.*

*Opiskelijan hyvä toimintakyky vahvistaa niin opiskelu- kuin työelämävalmiuksia. **Yhteiskunnallista osaamista** vahvistetaan liikunnassa opettamalla opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta ja sen turvallisuudesta sekä auttamalla ja avustamalla muita liikuntatunneilla. Parhaansa yrittäminen, ponnistelu ja pitkäjänteinen toiminta tavoitteiden saavuttamiseksi ovat niin liikunnan opiskelun kuin opiskelu- ja työelämänkin arkista ydintä. Liikunnassa opiskelijat kokevat yhteisöllisyyttä yhdessä tekemisen, keskinäisen kannustamisen, osallisuuden ja yhteiseen päämäärään pyrkimisen kautta.*

*Itsensä pitkäjänteinen kehittäminen, oman lihasvoiman käyttö sekä toisia kunnioittava toiminta ilmenevät **eettisyytenä ja ympäristöosaamisena**, joka toteutuu liikunnassa toimintana yhteiseksi hyväksi. Liikunnassa tuetaan opiskelijan myönteisiä sosiaalisia arvoja ja niiden mukaista toimintaa, kuten rehellisyyttä, vastuullisuutta ja oikeudenmukaisuutta. Opiskelija oppii tunnistamaan ympäristöä säästäviä ja kuormittavia liikuntamuotoja oppien esimerkiksi luontoliikunnassa eettisesti kestävään liikuntakulutukseen.*

*Liikunnan opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan hyvinvointi- ja liikuntateknologiaa sekä opitaan tiedon kriittistä tulkintaa ja turvallista toimintaa mediassa, kuten paikkatietojen julkaisuja ja suoritusten kuvaamista. Liikunta globaalina, yhteisenä ja kehollisena, kielenä yhdistää erilaiset ihmiset ja kulttuurit vahvistaen opiskelijoiden **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Liikunnan opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *oppii soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *oppii arvioimaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä saadun tiedon pohjalta harjoittamaan niitä*
- *osaa tehdä perusteltuja valintoja fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn kehittämiseksi sekä fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *kehittää taitoa itsearviointiin (tavoitteenasettelu, suunnitelma ja toteutus tavoitteiden suuntaisesti sekä edistymisen arviointi)*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla, tukee yhteisöllisyyttä kannustamalla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia.*

Osaamisen arviointi

Liikunnassa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä. Liikunnan arviointi perustuu opintojaksoissa määriteltyihin fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin. Arviointi koostuu oppimista ja työskentelyä edistävästä palautteesta sekä tavoitteiden toteutumista kuvaavasta arvioinnista. Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön, ja siinä käytetään monipuolisesti opettaja-, vertais- ja itsearvioinnin eri muotoja. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet tulee ottaa huomioon liikunnan arvioinnissa siten, että opiskelijalla on mahdollisuus osoittaa parasta mahdollista osaamistaan tarvittaessa vaihtoehtoisin tavoin ja erityisjärjestelyin (lukiolaki 714/2018, 28 ja 29 §).

Opintojaksot

Oppiva liikkuja, 2 op (LI1)

Opintojakson moduulit

- Oppiva liikkuja, 2 op (LI1), Pakollinen

Tavoitteet

Oppiva liikkuja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa (kuten sisällä, ulkona ja vedessä)*
- *osaa toimia vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Oppiva liikkuja

- *liikuntataitojen soveltaminen erilaisissa opetusryhmän yhteisissä liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia (kesä-, talvi-, luonto- ja vesiliikunta) sekä sisä- ja ulkoliikuntaa monipuolisesti toteuttaen*
- *opetusryhmän yhteistyötaitoja ja yhteishenkeä kehittävät liikuntatehtävät ja -leikit sekä pelit*

Paikallinen lisäys

- Esimerkkejä opintojakson sisällöiksi sopivista liikuntamuodoista liikuntatietojen ja -taitojen näkökulmasta: voimistelu ja akrobatia, pallopelit, luontoliikunta, uinti ja vesiliikunta, perusliikunta, ryhmäliikunta, lihaskuntoharjoittelu, tanssi, hiihto, luistelu, kehonhuolto
- paikalliset liikuntapaikat

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Liikunta oppiaineena kehittää kykyä huolehtia omasta fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta toimintakyvystä.

Resilienssi eli muutosjoustavuus kehittyy esimerkiksi tässä opintojaksossa, jossa reilun pelin hengessä omaa liikunnallista pätevyyttä kehitettäessä kohdataan myös onnistumisia ja epäonnistumisia.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista vahvistetaan erilaisilla pari- ja ryhmätyöskentelyllä. Opintojakson sisältöjen valinnassa voidaan painottaa yhdessä harrastettavia liikuntamuotoja.

Esimerkkejä sisällöiksi vuorovaikutusosaamisen näkökulmasta: Luontoliikunta ja retkeily, parkour, pulkkamäki, pallopelit.

Harjoittelemalla toisten huomiointia, vertaisarviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista voidaan kehittää vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla vahvistetaan myönteistä minäkuvaa. Omia tunteita tunnistetaan, ymmärretään ja kehitetään ilmaisun säätelyä. Liikutaan yhdessä saaden kokemuksia osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Toimitaan vastuullisesti ja turvallisesti toisia auttaen, kunnioittaen ja avustaen reilun pelin hengessä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään liikunnan merkitys opiskeluvireyteen ja oppimisedellytyksiin. Aiheen linkittyminen terveytietoon.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitoja liikunnan oppimistilanteissa esimerkiksi peleissä ja pari – ja ryhmätyöskentelyssä. Opintojakson aikana voidaan tehdä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan eri oppiaineiden kanssa esimerkiksi terveystieto.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on oppimisen aikana ja oppimista varten tehtävää arviointia. Arvioinnilla pyritään tukemaan ja edistämään oppimista. Summatiivinen arviointi kertoo, mitä opiskelija osaa opintojakson päättyessä.

Opiskelijan oppimista ja osaamisen kehittymistä pyritään tukemaan esimerkiksi erilaisissa liikuntatehtävissä ja muodoissa käyttäen esimerkiksi itsearviointia ja vertaispalautetta opettajan palautteen lisäksi. Palautetta kohdistetaan opintojakson aikana fyysisen osaamiseen, liikuntataitoihin, laaja-alaiseen hyvinvointiosaamiseen ja vuorovaikutusosaamiseen. Arviointi perustuu opiskelijan oppimiseen ja työskentelyyn koko opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutaan soveltamaan liikuntataitoja ja -tietoja eri liikuntamuodoissa ja liikuntaympäristöissä. Opiskelija saa monipuolisia kokemuksia yhdessä liikkumisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä reilun pelin hengessä. Liikunnan tuoma ilo ja virkistys vahvistavat liikunnallista pätevyyttä ja myönteistä minäkuvaa. Liikuntaa ei voi suorittaa itsenäisesti ilman perusteltuja terveydellisiä syitä.

Aktivinen elämä, 2 op (LI2)

Opintojakson moduulit

- Aktiivinen elämä, 2 op (LI2), Pakollinen

Tavoitteet

Aktiivinen elämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus) sekä asettaa kehittämistavoitteita saadun tiedon pohjalta*
- *osaa tehdä oman toimintakyvyn ja ympäristön kannalta perusteltuja valintoja fyysisen toimintakyvyn kehittämiseksi ja fyysisen aktiivisuuden lisäämiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Aktiivinen elämä

- *fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen*
- *liikkuvuus ja kehonhuolto*
- *ergonomia liike- ja suoritustekniikoissa*
- *yhteistyötaitoja sekä yhteishenkeä kehittävät liikunnalliset pari- ja ryhmätehtävät*

Paikallinen lisäys

- Tutustuminen esim. liikuntateknologian avulla erilaisten liikuntamuotojen tuottamaan informaatioon esim. askelmittari.
- Oman fyysisen kunnon mittaaminen ja fyysisen kunnon kehityksen seuraaminen ja liikuntasuunnitelman laatiminen mittausten perusteella.

- Monipuolisesti erilaisia ominaisuuksia kehittäviä liikuntamuotoja esim. lihaskuntoharjoittelu, kehonhuolto ja liikkuvuusharjoittelu, perusliikunta, kestävyysliikunta, pallopelit, voimistelu, tanssi, vesiliikunta, luontoliikunta

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija arvioi, ylläpitää ja kehittää toimintakykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Tuetaan opiskelijaa ottamaan vastuuta omasta suoritustekniikasta ja ergonomiasta.

Fyysisten toimintakykymittaustulosten hyödyntäminen oman fyysisen toimintakyvyn ja hyvinvoinnin lisäämisessä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan rehelliseen, vastuulliseen ja oikeudenmukaiseen toimintaan.

Opiskelijaa ohjataan osallistumaan toiminnan suunnitteluun ja arviointiin sekä ottamaan vastuuta omasta ja ryhmän toiminnan turvallisuudesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan myönteistä liikkujan minäkuvaa ja liikunnallista pätevyyttä tuetaan monipulisilla työtavoilla ja eriyttämällä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelijaa ohjataan mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään liikuntateknologiaa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.

Opiskelijan työskentelyä, oppimista ja osaamisen kehittymistä pyritään tukemaan jatkuvan palautteen avulla. Palautetta kohdistetaan opintojakson fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin, kuten esimerkiksi fyysisten ominaisuuksien arvioinnin kehittymiseen. Opintojaksolla painottuvia laaja-alaisen osaamisen osa-alueita arvioidaan formatiivisen arvioinnin keinoin esimerkiksi oppilaan itsearviointina, vertaispalautteena tai opettajan arviointina. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa opiskelijaa ohjataan ja kannustetaan liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Liikuntaa ei voi suorittaa itsenäisesti ilman perusteltuja terveydellisiä syitä

Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3)

Opintojakson moduulit

- Uudet mahdollisuudet, 2 op (LI3), Valinnainen

Tavoitteet

Uudet mahdollisuudet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjoittaa ja soveltaa liikuntataitoja ja -tietoja monipuolisesti ja uusin tavoin*
- *harjaantuu kehon hallinnassa*
- *tunnistaa tunteitaan, toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittaen sekä tukee yhteisöllisyyttä toisia auttaen ja kannustaen*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Uudet mahdollisuudet

- *uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin tutustuminen*
- *liikuntataitojen ja fyysisten ominaisuuksien monipuolinen ylläpito ja kehittäminen*

Paikallinen lisäys

- Kaikkiin liikuntasisältöihin voidaan ottaa uudenlainen tulokulma ja esimerkiksi yhdistää elementtejä useammasta liikuntamuodosta
- Mahdollisuuksien mukaan voidaan tehdä yhteistyötä paikkakunnalla toimivien liikunta- ja urheiluseurojen kanssa, esimerkiksi Parikkalan Urheilijoiden ja Parikkalan Latupiiat ja -pojat yhdistyksen kanssa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tuetaan opiskelijaa ymmärtämään fyysisen toimintakyvyn merkitystä hyvinvoinnille ja ohjataan opiskelijaa ylläpitämään ja kehittämään toimintakykyään.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorvaikutusosaamista pyritään tukemaan opintojakson monipuolisten sisältöjen ja työskentelytapojen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija kehittää ongelmanratkaisutaitoja liikunnan oppimistilanteissa esimerkiksi peleissä ja pari – ja ryhmätyöskentelyssä. Opintojakson aikana voidaan tehdä yhteistyötä mahdollisuuksien mukaan eri oppiaineiden kanssa esimerkiksi terveystieto.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä.
Opintojaksolla painottuvia laaja-alaisien osaamisen osa-alueita arvioidaan oppimisen aikaisen palautteen avulla. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana.
Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla edistetään fyysistä toimintakykyä ja koettua liikunnallista pätevyyttä uusiin lajeihin tutustumisen myötä. Liikuntataitoja ja fyysisiä ominaisuuksia ylläpidetään ja kehitetään monipuolisesti. Liikuntaa ei voi suorittaa itsenäisesti ilman perusteltuja terveydellisiä syitä.

Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4)

Opintojakson moduulit

- Yhdessä liikkuen, 2 op (LI4), Valinnainen

Tavoitteet

Yhdessä liikkuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *toimii yhdessä asetetun liikunnallisen tavoitteen saavuttamiseksi*
- *toimii vuorovaikutustilanteissa toisia kunnioittavasti, auttaa ja kannustaa muita liikuntatunneilla sekä antaa rakentavaa palautetta ja vertaisarviointia*
- *yrittää parhaansa suorittaen tehtävänsä tunnollisesti ja vastuullisesti, työskennellen aktiivisesti ja asiallisesti sekä kehittäen itseään pitkäjänteisesti.*

Keskeiset sisällöt

Yhdessä liikkuen

- *yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit, luontoliikunta tai muut projektiluonteiset kokonaisuudet.*

Paikallinen lisäys

- Vanhojen tanssiesityksen harjoittelu ja esittäminen
- Esimerkiksi liikunnallisten ohjaustuokioiden suunnittelu ja pitäminen, yhteistoiminnallisia pelejä, liikunnallisia ryhmäytymispelejä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla korostuu yhteistoiminta ja sosiaalisen toimintakyvyn kehittäminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu eri aikakausien ja eri maiden ja kulttuurien tansseihin.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu keholliseen ilmaisuun erilaisten tanssien kautta.

Luovuutta kehitetään oman liikkeen ja tanssin suunnittelulla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan toisia kunnioittavaa toimintaa pyritään vahvistamaan toisia kunnioittavaa toimintaa ohjaustuokioiden ja ryhmätymistehtävien avulla.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija ylläpitää ja kehittää erityisesti sosiaaliseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Vertaispalaute korostuu tällä kurssilla. Opintojakson arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen työskentelyyn koko jakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla edistetään opiskelijaryhmän yhteistoimintaa ja aktiivista osallisuutta. Opintojakson aikana toteutetaan projektiluontoinen kokonaisuus kuten vanhojenpäivän tanssit. Lisäksi opintojaksoon voi sisältyä luontoliikuntaa ja / tai muuta yhdessä toteutettavaa liikuntaa. Liikuntaa ei voi suorittaa itsenäisesti ilman perusteltuja terveydellisiä syitä.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5)

Opintojakson moduulit

- Virkistystä liikunnasta, 2 op (LI5), Valinnainen

Tavoitteet

Virkistystä liikunnasta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *arvioi omaa jaksamistaan ja vireyttään sekä osaa tehdä perusteltuja liikunnallisia valintoja toiminta- ja opiskelukyvyn lisäämiseksi*
- *ymmärtää, miten liikunnan avulla voidaan edistää jaksamista ja opiskeluvireyttä*
- *osallistuu toimintaan asiallisesti, aktiivisesti ja yhteisöllisyyttä edistäen.*

Keskeiset sisällöt

Virkistystä liikunnasta

- *virkistystä lisäävät liikuntamuodot*
- *rentoutus ja kehonhuolto*

Paikallinen lisäys

- Monipuolista liikuntaa erilaisissa liikuntaympäristöissä kuten sisä-, ulko- tai vesiliikuntaympäristöissä
- Mahdollisuuksien mukaan tehdään tutustumiskäyntejä lähipaikkakuntien liikuntamahdollisuuksiin, esimerkiksi suppailuun, keilailuun, ampumaurheiluun, ryhmäliikuntaan.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija tunnistaa, arvioi, ylläpitää ja kehittää erityisesti psyykkiseen toimintakykyyn ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Opiskelijan psyykkistä toimintakykyä pyritään edistämään esimerkiksi kehonhuolto- ja rentoutumisharjoituksilla Opiskelija harjaantuu tunnistamaan eri liikuntamuotojen vaikutuksen omalle hyvinvoinnille ja opiskelukyvylle.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija oppii tunnistamaan eri liikuntamuotojen ja liikuntaympäristöjen vaikutusta itseensä ja laajemmin lähiyhteisöön ja yhteiskuntaan.

Opiskelijaa ohjataan havainnoimaan omaa toimintaansa esim. liikuntapaikoille siirtyminen kestävä tulevaisuus, terveys ja fyysinen aktiivisuus huomioon ottaen.

Vuorovaikutusosaaminen

Liikunnan aikainen kannustaminen, voittamisen ja häviämisen taito, toisten huomiointi, tunteiden tunnistaminen sekä niiden käsittely kehittä tunneälyä ja empatiakykyä. Harjoittelemalla toisten huomiointia, vertaisarviointia sekä palautteen antamista ja vastaanottamista voidaan kehittää vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja ja näin parantaa psyykkistä toimintakykyä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Laaja-alaisia kokonaisuuksia arvioidaan formatiivisesti esimerkiksi siten, että opiskelijan ymmärys liikunnan vaikutuksista opiskelijan omalle hyvinvoinnille ja opiskelukyvylle lisääntyy. Opintojakson arviointi perustuu aktiviiseen työskentelyyn koko opintojakson aikana.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjaannutaan tekemään liikuntavalintoja, jotka tukevat opiskelijan psyykkistä toimintakykyä ja jaksamista. Tuetaan opiskelijaa löytämään liikunta voimavarana, ilon ja virkistyksen lähteenä. Liikuntaa ei voi suorittaa itsenäisesti ilman perusteltuja terveydellisiä syitä.

Vaellusopintojakso, 1 op (LI6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy luontoretkeilyn perustaitoihin

- Opiskelija harjaantuu ensiaputaidoissa
- Opiskelija oppii valitsemaan ja valmistamaan retkiruokaa
- Opiskelija osaa varustautua yhden yön yöpymiseen
- Opiskelija tietää luontoretkeen liittyviä riskejä ja osaa toimia vaaratilanteessa oikein.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Retken suunnittelu ja toteutus: Varusteet, retkiruoka, ensiaputaidot, riskikartoitus
- Retkikurssin aikana vaelletaan viikonloppuna (pe –la) Rajan reitillä teltassa yöpyen. Kurssiin sisältyy neljä oppituntia ennen retkeä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Osa-aluetta pyritään vahvistamaan niin, että opiskelija tunnistaa vaelluksen aikana oman jaksamisen rajat ja huolehtii taukojen ja riittävän ravinnon saamisesta.

Vuorovaikutusosaaminen

Retken toteutuksella pienissä ryhmissä vahvistetaan vuorovaikutusosaamista.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Vaelluksen aikana ryhmät ratkovat eri aihealueisiin liittyviä rastitehtäviä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Laaja-alaisia kokonaisuuksia arvioidaan formatiivisesti esimerkiksi siten, että opiskelija on osannut pitää huolta riittävästä tauotuksesta ja energiansaannista sekä huolehtinut vuorovaikutuksen toimivuudesta pienryhmässä. Opintojakson arviointi perustuu aktiviiseen työskentelyyn koko opintojakson ja vaelluksen aikana.

Suoritusmerkintä, hyväksytty / hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vaellusopintojaksolla opitaan retkeilyn ja vaeltamisen perustaitoja mm. eräretken suunnittelua, maastossa liikkumista, ensiapua, luonnontuntemus sekä retkiruokien valmistusta. Opintojakson aikana vaelletaan elosyyskuisena viikonloppuna (pe – la) Rajan reitillä yksi yö teltassa yöpyen. Opintojaksoon sisältyy neljä oppituntia ennen retkeä. Retkeä suunnitellaan yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

Palloilu soveltava opintojakso, 2 op (LI7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on, että opiskelija kehittää ja syventää eri palloilulajien pelitaitojaan (havaintomotoriikkaa ja välineiden käsittelytaitoja) ja pelikäsitystään.

- Tavoitteena on virkistyä ulkona ja sisällä sekä kehittää yhteispeliä ja yhdessä tekemistä yli vuosiluokkien.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kerrataan ja harjoitellaan eri palloilulajien perustekniikkaa ja -taktiikkaa.
- Pelataan käsillä ja jaloilla monipuolisesti erilaisia viitepelejä
- Opiskelijat ja opettaja suunnittelevat yhdessä opintojakson tarkemman sisällön.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksolla kehitetään opiskelijan fyysistä toimintakykyä.

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla käytetään monipuolisia työtapoja, esimerkiksi yksilö-, pari-, pienryhmä- ja ryhmätyöskentely, ja -menetelmiä, jotka edistävät opiskelijan vuorovaikutusosaamista. Tunnetaidot harjaantuvat pelitilanteissa. Opintojakso edistää yhteisöllisyyttä, sosiaalista ja psyykkistä turvallisuutta kouluyhteisössä laajemminkin.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa rohkaistaan kantamaan vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä turvallisuudesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelija tekee itsearviointia opintojakson aikana keskeisistä tavoitteista ja sisällöistä. Vertaisarviointia voidaan käyttää mahdollisuuksien mukaan. Opettaja antaa opintojakson aikana sanallista palautetta opiskelijoille oppimisen edistymisestä.

Opiskelijalta edellytetään aktiivista ja vastuullista osallistumista ryhmän toimintaan opintojakson aikana. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Osaamisen ja asetettujen tavoitteiden saavuttamisen arviointi voi perustua jatkuvan näytön lisäksi esimerkiksi yksilö- tai ryhmätehtäviin tai palautekeskusteluun.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija kehittää ja syventää eri palloilulajien pelitaitojaan ja pelikäsitystään sekä kokee virkistystä yhdessä pelaamisen kautta.

Löydä uusi laji, 2 op (LI8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu uuteen lajiin ja harrastaa lajia vapaa-ajalla
- Opiskelija kantaa vastuun omasta toiminnastaan ja sen turvallisuudesta.

- Opiskelija oppii uuden lajin taitoja, tietoja ja taktiikkaa sekä oppii arvioimaan omaa kehitystään.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana opiskelija suunnittelee, mihin uuteen lajiin tutustuu sekä laatii ja toteuttaa omien yksilöllisten tavoitteiden pohjalta harjoitusohjelman
- Liikuntaharjoittelu on ohjattua, omalla ajalla ja omalla vastuulla tapahtuvaa toimintaa.
- Opiskelija huolehtii kaikki lajin oppimiseen liittyvät maksut.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksolla harjaantuu kantamaan vastuuta omasta liikuntakäyttäytymisestään.

Opintojakson aikana vahvistetaan kokonaisvaltaista hyvinvointia toteuttamalla suunniteltua liikuntaohjelmaa hyödyntäen paikallisia, lähiseudun liikuntapalveluja ja seuroja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Summatiivinen arviointi kohdistuu opiskelijan itsenäiseen työskentelyyn (esim. vastuullisuus ja yritteliäisyys) ja perustuu todennettuun näyttöön siitä, kuinka hyvin opiskelija on saavuttanut opintojaksolle asetetut tavoitteet. Opiskelija pitää liikuntapäiväkirjaa sekä laatii opettajan ohjeiden mukaan loppuraportin omista itsenäisistä liikuntasuorituksistaan. Myös muunlaiset näytöt esim. videot tai Ju-Jutsun vyökoenäytöt ovat mahdollisia.

Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana opintojakson kokonaisuutta.

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty)

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija syventää liikunnallisia taitojaan oppimalla uuden lajin taitoja, tietoja ja taktiikkaa sekä oppii arvioimaan omaa kehitystään. Uuteen lajiin tutustuminen tapahtuu omalla ajalla ja omalla vastuulla. Opintojaksoon liittyvä todentaminen on sovittava opettajan kanssa etukäteen.

Voimaa kuntosalilta ja toiminnallisesta treenistä, 2 op (LI9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu kuntosaliharjoitteluun ja toiminnalliseen treeniin, oman harjoitusohjelman suunnitteluun sekä oman lihaskunnon, monipuoliseen kehittämiseen

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Eri lihasryhmien harjoitustekniikat
- Kuntosalilaitteisiin ja toiminnalliseen treeniin tutustuminen
- Erilaiset voimaominaisuudet ja niiden harjoittaminen
- Henkilökohtaisen harjoitusohjelman laatiminen

- Monipuolinen kesto- ja perusvoiman treenaaminen.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjaantuu toimimaan kuntosalilla muut huomioiden ja huolehtimaan turvallisesta harjoitteluympäristöstä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija harjaantuu analysoimaan suoritustekniikoita kuvaamalla ja arvioimalla niitä. Opiskelija tutkii sosiaalisesta mediassa olevia harjoitusohjeita ja oppii analysoimaan niitä kriittisesti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty). Suoritus edellyttää opintojaksoon kuuluvien tehtävien tekemistä (harjoitusohjelma) sekä aktiivista osallistumista opetukseen. Osa opintojaksosta suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson teoriaosuuden jälkeen tutustutaan kuntosaliharjoitteluun ja toiminnalliseen harjoitteluun (crosstraining) käytännössä. Sen lisäksi opiskelija laatii yksilöllisen harjoitusohjelman, jonka mukaan treenaa itsenäisesti osan opintojaksoa.

Vanhojen tanssiharjoituksiin osallistuminen ja juhlissa esiintyminen, 1 op (LI10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija osallistumisellaan auttaa lukion kakkosia vanhojen juhlatanssiesityksen onnistumiseen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Lukion kakkosten mukana juhlatanssien harjoittelu oppitunneilla
- Tanssinäytöksiin osallistuminen Wanhojen päivänä.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelijalla on mahdollista ilmaista itseään luovasti, omalla persoonallisella tyylillään. Opiskelija harjaantuu tanssillisella kehollisessa ilmaisussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija tutustuu tanssietikettiin ja oppii huomioimaan muuta tanssijat kohteliaasti ja kunnioittavasti.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu - hylätty (S/H) -asteikolla.

Suoritettu opintojakso vaatii osallistumista osaan tanssiharjoituksista ja tanssien oppimista sekä osallistumista Wanhojen päivän juhlatanssiesityksiin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson sisältönä on juhlatanssien harjoittelu ja tansseihin liittyvät näytökset. Opiskelija harjoittelee ja oppii juhlatansseja. Opiskelija tukee lukion kakkosten juhlatanssiesityksen onnistumista, vaikka ei itse ole vielä / enään lukion kakkosella.

8.12. Matematiikka (MA)

Oppiaineen tehtävä

Matematiikan opiskelu antaa opiskelijalle valmiudet ymmärtää, soveltaa ja tuottaa sekä arvioida matemaattisesti esitettyä tietoa. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään matematiikan merkityksen aikamme kulttuurissa ja huomaamaan sen välttämättömyyden eri aloilla kuten tekniikassa, lääke-, talous-, yhteiskunta- ja luonnontieteissä sekä taiteissa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on perehdyttää opiskelija matematiikan peruskäsitteisiin, perusideoihin ja rakenteisiin sekä ohjata käyttämään puhuttua, kirjoitettua ja muutoin ilmaistua matematiikkaa. Opetus kehittää laskemisen, luovan ajattelun sekä ilmiöiden mallintamisen, ennustamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Matematiikan opiskelussa opiskelija kehittyy hyödyntämään tietokoneohjelmistoja ja digitaalisia tiedonlähteitä oppimisessa, tutkimisessa sekä ongelmanratkaisussa. Hän myös oppii arvioimaan tietoteknisten välineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Laaja-alainen osaaminen

Opetuksessa tutkitaan arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä sekä hyödynnetään mahdollisuuksia vahvistaa opiskelijan kiinnostusta, itsetuntoa ja tiedonhankintaprosesseja sekä kannustaa opiskelijaa kokeiluihin ja sinnikkääseen työskentelyyn. Matematiikassa opittavia taitoja sovelletaan omien tavoitteiden asettamisessa ja päätöksenteossa sekä pohditaan, kuinka matematiikan taitoja voidaan hyödyntää kestävään kehitykseen ja ihmiskuntaan liittyvien ongelmien ratkaisussa. Näin vahvistetaan opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****,* ***eettistä ja ympäristöosaamista*** *sekä* ***hyvinvointiosaamista.***

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista, joita voidaan ratkoa matematiikan avulla. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Tällä vahvistetaan mm. ***vuorovaikutusosaamista****. Opetustavat valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä.*

Matematiikan opiskelu tukee ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *sekä* ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *laaja-alaisia tavoitteita. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan merkitys*

erilaisissa kulttuureissa ja historian kehityksessä sekä sen luonne universaalina kielenä. Opiskelija oppii hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin sekä matematiikassa että muissa oppiaineissa. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään matematiikan kieltä ja merkintöjä sekä ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä. Opiskelijaa tuetaan taidossa siirtyä eri matemaattisen tiedon esitysmuodoista toiseen ilmiöiden mallintamisessa, ongelman ymmärtämisessä ja ratkaisemisessa sekä tuloksesta keskustelemisessa.

Tavoitteet

Matematiikan opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *saa myönteisiä oppimiskokemuksia, tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa*
- *ymmärtää matematiikan sekä ainutlaatuisena itsenäisenä tieteenalana että käyttökelpoisena välineenä, kun mallinnetaan, hallitaan tai ennustetaan yhteiskunnan, talouden tai luonnon ilmiöitä*
- *rakentaa matemaattista pohjaa jatko-opinnoilleen*
- *harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla ja tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta, laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä*
- *kykenee seuraamaan matemaattista esitystä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, perustelemaan väitteitä ja arvioimaan eri muodoissa tarjottua informaatiota*
- *harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita*
- *rohkaistuu myös kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ongelmien ratkaisujen keksimiseen ja selkeään esittämiseen*
- *osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, ohjelmistoja ja tietolähteitä sekä ymmärtää ettei ohjelmiston tuottama tulos yksinään riitä osoittamaan, todistamaan tai perustelemaan väitettä.*

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitojaan. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien valintaan, matemaattisen ajattelun ja ongelmanratkaisun taitoihin, päätelmien perustelemiseen ja analysoimiseen sekä ohjelmistojen valintaan ja käyttöön.

Oppimäärän vaihtaminen

Kun matematiikan oppimäärää vaihdetaan pitkästä lyhyeen, suoritettuja opintoja luetaan hyväksi seuraavalla tavalla:

Pitkän oppimäärän moduuli	*Lyhyen oppimäärän moduuli*
MAA2	*MAB2*
MAA3	*MAB3*
MAA6	*MAB8*
MAA8	*MAB5*
MAA9	*MAB7*

Muut pitkän oppimäärän mukaiset hyväksytyt suoritetut opinnot tai vaihdon yhteydessä moduuleista yli jääviä opintopisteitä vastaavat hyväksytysti suoritetut osaopinnot voivat olla lyhyen oppimäärän muita valinnaisia tai temaattisia opintoja paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelijan siirtyessä pitkästä oppimäärästä lyhyeen oppimäärään tulee opiskelijalle hänen niin halutessa järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi.

Kun opiskelija siirtyy lyhyestä oppimäärästä pitkään oppimäärään, häneltä voidaan edellyttää täydentäviä opintoja, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Vaihdon yhteydessä moduuleista puuttumaan jäävät opintopisteet tulee suorittaa paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän moduuleja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset moduulit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän muiksi valinnaisiksi tai temaattisiksi opinnoiksi paikallisessa opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

8.12.1. Matematiikan pitkä oppimäärä (MAA)

Opintojaksot

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, tuntee polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä sekä tietää polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välisen yhteyden*
- *osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja matemaattisessa mallintamisessa, polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden tutkimisessa sekä polynomi-, rationaali- ja juuriyhtälöiden ja polynomiepäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 1

- *polynomifunktio ja -yhtälö sekä polynomiepäyhtälö*

- *2. asteen yhtälön ratkaisukaava*
- *polynomien tulo ja binomikaavat (summan neliö, summan ja erotuksen tulo)*
- *polynomien tekijät*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (eksponenttina positiivinen kokonaisluku)*
- *rationaalifunktiot ja -yhtälöt*
- *juurifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden avulla, sekä polynomi-, rationaali- ja juurifunktioiden ominaisuuksiin ja opetellaan ratkaisemaan niihin liittyviä yhtälöitä sekä ymmärtämään polynomifunktion nollakohtien ja polynomin tekijöiden välinen yhteys.

Geometria (MAA3), 2 op (MAA3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAA3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa ja muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa*
- *osaa soveltaa yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa*
- *harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa sisältäviä lauseita*
- *osaa käyttää ohjelmistoja tutkiessaan kuvioita ja kappaleita sekä niihin liittyvää geometriaa.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

- *kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus*
- *sini- ja kosinilause*
- *monikulmioihin liittyvien pituuksien, kulmien ja pinta-alojen laskeminen*
- *ympyrän ja sen osien ja siihen liittyvien suorien geometriaa*

- *suoraan lieriöön ja suoraan kartioon sekä palloon liittyvien pituuksien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään taso- ja avaruusgeometriaan ja opitaan laskemaan kulmia, pituuksia, pinta-aloja ja tilavuuksia.

Analyyttinen geometria ja vektorit (MAA4), 3 op (MAA4)

Opintojakson moduulit

- Analyyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4), Pakollinen

Tavoitteet

Analyyttinen geometria ja vektorit

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille*
- *ymmärtää yhtälön geometrisen merkityksen*
- *osaa ratkaista muotoa | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) | olevia itseisarvoyhtälöitä*
- *ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin*
- *osaa tutkia kaksiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla*
- *osaa ratkaista tasogeometrian ongelmia vektoreiden avulla*
- *osaa käyttää ohjelmistoja käyrien ja vektoreiden tutkimisessa sekä niihin liittyvissä sovelluksissa.*

Keskeiset sisällöt

Analyyttinen geometria ja vektorit

- *käyrän yhtälö*
- *suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälö*
- *yhtälöryhmä*
- *suorien yhdensuuntaisuus ja kohtisuoruus*
- *itseisarvoyhtälö*
- *pisteen etäisyys suorasta*
- *vektoreiden perusominaisuudet*

- *tason vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku sekä tason vektorin kertominen luvulla*
- *tason vektoreiden pistetulo, tason vektoreiden välinen kulma*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutkitaan käyriä ja perehdytään vektorien ominaisuuksiin. Analyyttisen geogetrian keskeisiä sisältöjä ovat suoran, ympyrän ja paraabelin ominaisuuksien tutkiminen yhtälöiden avulla. Vektorilaskennan keskeisiä sisältöjä ovat koordinaatiston pisteiden, kulmien ja etäisyyksien tutkiminen vektorien avulla.

Funktiot ja yhtälöt (MAA5), 2 op (MAA5)

Opintojakson moduulit

- Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5), Pakollinen

Tavoitteet

Funktiot ja yhtälöt 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla*
- *tutkii sini- ja kosinifunktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla*
- *osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)*
- *osaa soveltaa sini- ja kosinifunktioiden yhteyttä sin2 x + cos2 x = 1*
- *tuntee eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktioiden tutkimisessa, yhtälöiden ratkaisemisessa ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Funktiot ja yhtälöt 2

- *suunnattu kulma ja radiaani*
- *yksikköympyrä*
- *sini- ja kosinifunktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen*
- *sini- ja kosiniyhtälöiden ratkaiseminen*
- *murtopotenssi ja sen yhteys juureen*
- *eksponenttifunktiot ja -yhtälöt*

- *logaritmi ja logaritmin laskusäännöt*
- *logaritmifunktiot ja -yhtälöt*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa täydennetään Funktiot ja yhtälöt I -opintojaksolla opittuja tietoja ja taitoja. Tutustutaan ilmiöiden matemaattiseen mallintamiseen sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden avulla.

Derivaatta (MAA6), 3 op (MAA6)

Opintojakson moduulit

- Derivaatta, 3 op (MAA6), Pakollinen

Tavoitteet

Derivaatta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu ilmiöiden matemaattisten mallien käyttäytymiseen derivaatan avulla*
- *omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta ja jatkuvuudesta*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *kykenee määrittämään yksinkertaisten funktioiden derivaatat*
- *osaa derivoida yhdistettyjä funktioita*
- *hallitsee funktioiden kulun tutkimisen derivaatan avulla ja osaa määrittää niiden ääriarvot suljetulla välillä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Derivaatta

- *funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta*
- *polynomi- ja rationaalifunktioiden sekä juurifunktion derivaatat*
- *sini- ja kosinifunktioiden sekä eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat • funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *funktioiden tulon ja osamäärän derivaatta*
- *yhdistetty funktio ja sen derivointi*
- *funktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan matemaattisen analyysin keskeisiin käsitteisiin kuten raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta. Harjoitellaan polynomi- ja rationaalifunktioiden kulun tutkimista derivaatan avulla.

Integraalilaskenta (MAA7), 2 op (MAA7)

Opintojakson moduulit

- Integraalilaskenta, 2 op (MAA7), Pakollinen

Tavoitteet

Integraalilaskenta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita*
- *ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan sekä tutustuu numeeriseen menetelmään määrätyn integraalin määrittämisessä*
- *osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla*
- *perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa, integraalifunktion määrittämisessä, määrätyn integraalin laskemisessa sovellusten yhteydessä sekä numeerisessa integroinnissa.*

Keskeiset sisällöt

Integraalilaskenta

- *integraalifunktio ja tärkeimpien alkeisfunktioiden integrointi*
- *määrätty integraali*
- *suorakaidesääntö*
- *pinta-alan ja tilavuuden laskeminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään integraalifunktion käsitteeseen, määritetään yksinkertaisten funktioiden integraalifunktioita, määritetään pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla sekä tutustutaan integraalilaskennan sovelluksiin.

Tilastot ja todennäköisyys (MAA8), 2 op (MAA8)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa havainnollistaa diskreettiä tilastollista jakaumaa sekä määrittää ja tulkita jakauman tunnuslukuja*
- *osaa havainnollistaa kahden muuttujan yhteisjakaumaa sekä määrittää korrelaatiokertoimen ja regressiokäyrän*
- *perehtyy kombinatorisiin menetelmiin*
- *perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja laskusääntöihin*
- *ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja tulkitsemaan sitä*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä tilastollisen tiedon esittämisessä*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja jakaumien havainnollistamisessa, tunnuslukujen määrittämisessä sekä todennäköisyyksien laskemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

- *keskiluvut ja keskihajonta*
- *korrelaatio ja lineaarinen regressio*
- *klassinen ja tilastollinen todennäköisyys*
- *permutaatiot ja kombinaatiot*
- *todennäköisyyden laskusäännöt*
- *binomijakauma*
- *diskreetti todennäköisyysjakauma*
- *diskreetin jakauman odotusarvo*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opitaan havainnollistamaan ja tutkimaan yhden ja kahden muuttujan tilastoja kuvien ja taulukoiden sekä tilastollisten tunnuslukujen avulla. Lisäksi perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja laskusääntöihin sekä diskreetteihin todennäköisyysjakaumiin.

Talousmatematiikka (MAA9), 1 op (MAA9)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAA9), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opitaan soveltamaan matematiikkaa talouteen liittyviin kysymyksiin kuten resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan.

3D-geometria (MAA10), 2 op (MAA10)

Opintojakson moduulit

- 3D-geometria, 2 op (MAA10), Valinnainen

Tavoitteet

3D-geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää vektorilaskennan tuntemustaan ja oppii käyttämään vektoreita kolmiulotteisessa avaruudessa*
- *oppii tutkimaan xyz-koordinaatiston pisteitä, suoria ja tasoja vektoreiden avulla*
- *vahvistaa avaruusgeometrian osaamistaan ääriarvosovellusten yhteydessä*
- *tutustuu kahden muuttujan funktioon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja vektoreiden, suorien, tasojen ja pintojen havainnollistamisessa sekä vektorilaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

3D-geometria

- *vektoriesitys kolmiulotteisessa koordinaatistossa*
- *piste- ja ristitulo*
- *piste, suora ja taso avaruudessa*
- *kulma avaruudessa*
- *yhden muuttujan differentiaali- ja integraalilaskennan sovelluksia avaruusgeometriassa*
- *kahden muuttujan funktio ja pinta avaruudessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa täydennetään avaruusgeometrian sekä vektorilaskennan sisältöjä ja tutustutaan xyz-avaruuden suoriin, tasoihin ja pintoihin.

Algoritmit ja lukuteoria (MAA11), 2 op (MAA11)

Opintojakson moduulit

- Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11), Valinnainen

Tavoitteet

Algoritmit ja lukuteoria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää, mikä on algoritmi, sekä oppii tutkimaan, kuinka algoritmit toimivat*
- *laatii yksinkertaisiin matemaattisiin ongelmiin liittyviä algoritmeja*
- *oppii ohjelmoimaan yksinkertaisia algoritmeja*
- *perehtyy logiikan käsitteisiin*
- *hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin*
- *osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta*

Keskeiset sisällöt

Algoritmit ja lukuteoria

- *Algoritmisen ajattelun peruskäsitteet: peräkkäisyys, valinta ja toisto*
- *vuokaavio*
- *yksinkertaisten algoritmien, lajittelualgoritmien tai yhtälön numeerisen ratkaisuun liittyvän algoritmin ohjelmointi*
- *konnektiivit ja totuusarvot*
- *kokonaislukujenjaollisuus, jakoyhtälö ja kongruenssi*
- *Eukleideen algoritmi*
- *aritmetiikan peruslause*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa perehdytään logiikan ja lukuteorian peruskäsitteisiin. Lisäksi tutustutaan erilaisiin algoritmeihin ja niiden ohjelmointiin.

Analyysi ja jatkuva jakauma (MAA12), 2 op (MAA12)

Opintojakson moduulit

- Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12), Valinnainen

Tavoitteet

Analyysi ja jatkuva jakauma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään analyysin peruskäsitteistä*
- *osaa muodostaa ja tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita*
- *täydentää integraalilaskennan taitojaan*
- *perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja epäoleellisten integraalien laskemisessa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Analyysi ja jatkuva jakauma

Keskeiset sisällöt

- *paloittain määritelty funktio*
- *funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen*
- *jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia*
- *käänteisfunktio*
- *funktioiden raja-arvot äärettömyydessä*
- *epäoleelliset integraalit*
- *jatkuvat jakaumat, normaalijakauma ja normittaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään ja laajennetaan analyysiin liittyvien käsitteiden hallintaa ja menetelmiä. Sisältöinä mm. käänteisfunktio, raja-arvo äärettömyydessä, epäoleelliset integraalit ja jatkuvat jakaumat.

Pitkän matematiikan kertaus (MAA13), 2 op (MAA13)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville opiskelijoille kertausta koko lukion oppimäärästä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan pitkän matematiikan oppimäärän keskeiset sisällöt.

Matematiikan laskuharjoitukset (MAA14), 1 op (MAA14)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Laskurutiineja lisää olennaisille laskusuorituksille.
- Keskitytään ratkaisuihin itse sen jälkeen kun opettaja on käynyt läpi kuinka tietyntyyppinen tehtävä ratkaistaan.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Kurssi vedetään kurssille osallistujien taitotaso huomioiden.
- Oppilaat voivat itse toivoa mitä käydään läpi
- Voidaan katsoa laskuja mitkä ovat aiemmin tuottaneet ongelmia.

8.12.2. Matematiikan lyhyt oppimäärä (MAB)

Opintojaksot

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson moduulit

- Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2), Pakollinen

Tavoitteet

Lausekkeet ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käyttämään matematiikkaa ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä*
- *oppii muodostaan lausekkeita ja yhtälöitä annettuihin ongelmiin sekä ratkaisemaan yhtälöitä ja tulkitsemaan saatua ratkaisua*
- *osaa soveltaa lukujonoja ja niistä muodostettuja summia matemaattisten ongelmien ratkaisussa*
- *osaa käyttää ohjelmistoja polynomifunktion tutkimisessa, polynomiyhtälöihin ja polynomifunktioihin liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Lausekkeet ja yhtälöt

Keskeiset sisällöt

- *ongelmien muotoileminen yhtälöiksi*
- *yhtälöiden ratkaiseminen*
- *ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen*
- *toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *aritmeettinen lukujono ja summa*
- *geometrinen lukujono ja summa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- matemaattisen esitystavan etsiminen arjessa esiintyville ongelmille sekä niiden ratkaisu esim. lukujonojen avulla.

Hyvinvointiosaaminen

- pitkäjänteinen työskentely sekä opiskelurutiinien ja -tekniikoiden kehittäminen niin oppimisen kuin oman hyvinvoinnin kannalta
- tavoitteiden asettaminen ja ajankäytön suunnitteleminen tavoitteiden saavuttamiseksi

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan ensimmäisen ja toisen asteen yhtälöitä, sekä lukujonoja ja summia.

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojakson moduulit

- Geometria, 2 op (MAB3), Pakollinen

Tavoitteet

Geometria

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista*
- *vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan*
- *osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen*
- *osaa käyttää ohjelmistoja kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa sekä geometriaan liittyvien sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Geometria

Keskeiset sisällöt

- *kuvioiden yhdenmuotoisuus*
- *suorakulmaisen kolmion trigonometria*
- *Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause*
- *kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen*
- *geometrian menetelmien käyttö tasokoordinaatistossa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- pitkäjänteinen työskentely sekä opiskelurutiinien ja -tekniikoiden kehittäminen niin oppimisen kuin oman hyvinvoinnin kannalta
- tavoitteiden asettaminen ja ajankäytön suunnitteleminen tavoitteiden saavuttamiseksi

Monitieteinen ja luova osaaminen

- matemaattisen esitystavan etsiminen arjessa esiintyville ongelmille sekä niiden ratkaisu esim. lukujonojen avulla.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- matematiikan historiaa, arkkitehtuuria, maailmassa esiintyviä mittasuhteita

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan taso- ja avaruusgeometriaa. Keskeisiä asioita ovat Pythagoraan lause, kuvioihin ja kappaleisiin liittyvät laskutoimitukset, sekä yhdenmuotoisuuden ja mittakaavan tarkastelu.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojakson moduulit

- Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4), Pakollinen

Tavoitteet

Matemaattisia malleja

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla*
- *arvioi lineaarisen ja eksponentiaalisen kasvun malleja muun muassa taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla*
- *tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta*
- *osaa käyttää ohjelmistoja mallintamisessa, polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattisia malleja

Keskeiset sisällöt

- *lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen*
- *eksponenttiyhtälön ratkaiseminen*
- *ennusteet ja mallin hyvyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- arkielämän ja matematiikan välisiä yhteyksiä

- matematiikan taitojen hyödyntäminen yhteiskunnallisessa päätöksenteossa

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin hyödyntäminen globaalien ongelmien mallintamisessa, jäsentämisessä ja ratkaisemisessa

Hyvinvointiosaaminen

- terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä matemaattisia malleja

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltamista, eksponenttiyhtälön ratkaisemista, sekä mallin käyttökelpoisuuden arviointia.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojakson moduulit

- Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5), Pakollinen

Tavoitteet

Tilastot ja todennäköisyys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu käsittelemään, havainnollistamaan ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja*
- *perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja sitä havainnollistaviin malleihin*
- *osaa käyttää ohjelmistoja digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä havaintoaineiston tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.*

Keskeiset sisällöt

Tilastot ja todennäköisyys

Keskeiset sisällöt

- *tilastoaineiston havainnollistaminen ja tunnuslukujen määrittäminen*
- *regression ja korrelaation käsitteet*
- *havainto ja poikkeava havainto*
- *ennusteiden tekeminen*
- *todennäköisyyden käsite*
- *yhteen- ja kertolaskusääntö*
- *kombinaatiot ja tuloperiaate*

- *todennäköisyyslaskennan malleja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- tilastollisen tutkimuksen peruskäsitteistöä

Yhteiskunnallinen osaaminen

- tilastojen hyödyntäminen yhteiskunnallisten ilmiöiden kuvaamisessa ja päätöksenteon apuna

Hyvinvointiosaaminen

- hyvinvointiin ja elämänhallintaan liittyvien ilmiöiden arviointia tilastojen ja todennäköisyyksien avulla.

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan tilastoaineistojen havainnollistamista ja tulkintaa, sekä perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin ja todennäköisyyksiä havainnollistaviin malleihin.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikan alkeet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hallitsee talousmatematiikan peruskäsitteet ja -taidot*
- *syventää prosenttilaskennan taitojaan*
- *oppii kuvaamaan talouselämän asioiden kehittymistä*
- *osaa käyttää tietolähteitä ja ohjelmistoja laskelmien tekemisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikan alkeet

Keskeiset sisällöt

- *suhteellinen osuus, vertailu, muutoksen laskeminen*
- *indeksi*
- *korkokäsite, yksinkertainen korko*
- *verotus*
- *valuutat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- yhteiskunnan toiminnan ymmärtäminen

Hyvinvointiosaaminen

- talousmatematiikan ymmärtäminen elämänhallinnan taitona

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

- globaalin markkinatalouden toimintaperiaatteita

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan talousmatematiikan peruskäsitteitä ja -taitoja, prosenttilaskentaa, indeksien, korkojen, verojen ja valuuttojen laskemista.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson moduulit

- Talousmatematiikka, 1 op (MAB7), Pakollinen

Tavoitteet

Talousmatematiikka

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii hyödyntämään matemaattisia valmiuksiaan resurssien riittävyyteen, talouden suunnitteluun, yrittäjyyteen ja kannattavuuden laskentaan*
- *soveltaa lukujonojen kaavoja talouteen liittyvissä matemaattisissa ongelmissa*
- *oppii sovittamaan taloudellisiin tilanteisiin matemaattisia malleja ja ymmärtää niiden rajoitukset*
- *osaa hyödyntää ohjelmistoja laskelmien tekemisessä ja sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Talousmatematiikka

Keskeiset sisällöt

- *aritmeettinen ja geometrinen lukujono ja niiden summat*
- *korkolaskut: koron korko, nykyarvo ja diskonttaus*
- *talletukset ja lainat*
- *taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja, joissa hyödynnetään lukujonoja ja summia*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

- yrittäjyyteen tarvittavia taloustaitoja

Hyvinvointiosaaminen

- oman talouden hallintaan liittyvää matematiikkaa

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan yrittäjyyteen, talouden suunnitteluun ja kannattavuuteen liittyvää laskentaa, sekä sovelletaan lukujonoja talouteen liittyvien matematiikan ongelmien ratkaisemisessa.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojakson moduulit

- Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8), Valinnainen

Tavoitteet

Matemaattinen analyysi

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin*
- *ymmärtää derivaatan tulkinnan funktion muutosnopeutena*
- *osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla*
- *osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon*
- *osaa käyttää ohjelmistoja funktion kulun tutkimisessa sekä funktion derivaatan ja suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellusten yhteydessä.*

Keskeiset sisällöt

Matemaattinen analyysi

Keskeiset sisällöt

- *graafisia ja numeerisia menetelmiä*
- *polynomifunktion derivaatta*
- *polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen*
- *polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä*
- *funktion muutosnopeuden määrittäminen ohjelmistojen avulla*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- muutosnopeuden laskemisen soveltaminen eri alojen ilmiöitä kuvaavissa malleissa

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään funktion muutosnopeuden tutkimiseen graafisesti ja numeerisesti. Tutkitaan funktion kulkua ja arvoja derivaatan avulla.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojakson moduulit

- Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9), Valinnainen

Tavoitteet

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu normaalijakaumaan matemaattisena mallina*
- *tutustuu binomijakaumaan matemaattisena mallina*
- *vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittely- ja tutkimustaitojaan ohjelmistojen avulla*
- *tietää, kuinka lasketaan tilastollisiin jakaumiin liittyviä tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä, ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla*
- *ymmärtää luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteen ja osaa määrittää ne ohjelmistojen avulla.*

Keskeiset sisällöt

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat

Keskeiset sisällöt

- *normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet (odotusarvo ja keskihajonta)*
- *toistokoe*
- *binomijakauma*
- *luottamusvälin ja virhemarginaalin käsite*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

- tilastollisen tutkimuksen yleisiä perusperiaatteita

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisenä sisältönä ovat normaalijakauma, toistokoe, binomijakauma, sekä luottamusvälin ja virhemarginaalin käsitteet.

Lyhyen matematiikan kertaus, 2 op (MAB10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Kerrataan matematiikan lyhyen oppimäärän keskeiset sisällöt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- opintojaksojen MAY1 ja MAB2-MAB9 keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

- omien taitojen arviointi ja tavoitteiden asettaminen

Vuorovaikutusosaaminen

- ratkaisun esittäminen selkeässä ja ymmärrettävässä muodossa

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan lyhyen matematiikan oppimäärän keskeiset sisällöt.

8.12.3. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus (MAY)

Opintojaksot

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojakson moduulit

- Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1), Pakollinen

Tavoitteet

Luvut ja yhtälöt

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kertaa prosenttilaskennan periaatteet*
- *osaa käyttää verrannollisuutta ongelmanratkaisussa*
- *syventää murtolukujen laskutoimitusten osaamistaan*
- *kertaa potenssin laskusäännöt*
- *vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä*
- *ymmärtää yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet*
- *oppii käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Luvut ja yhtälöt

- *lukujoukot ja peruslaskutoimitukset*
- *luvun vastaluku, käänteisluku ja itseisarvo*
- *prosenttilaskenta*
- *potenssin laskusäännöt (eksponenttina kokonaisluku)*
- *suoraan ja kääntäen verrannollisuus*
- *funktio, kuvaajan piirto ja kuvaajan tulkinta*
- *ensimmäisen asteen yhtälön ratkaiseminen*
- *yhtälöpari*
- *neliö- ja kuutiojuuri*
- *potenssifunktio ja potenssiyhtälö (asteluvut 2 ja 3)*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kerrataan prosenttilaskennan periaatteet, verrannollisuus, murtolukujen laskutoimituksia, potenssin laskusäännöt, funktion käsite sekä yhtälön ja yhtälöparin ratkaisemisen periaatteet. Opitaan käyttämään ohjelmistoja funktion kuvaajan piirtämisessä, havainnoinnissa ja yhtälöiden ratkaisemisessa.

8.13. Musiikki (MU)

Oppiaineen tehtävä

Lukiokoulutuksessa musiikin opetuksen tehtävänä on edistää opiskelijan aktiivista musiikillista toimintaa ja osallisuutta. Musiikin opetuksessa opiskelija tutustuu maailmaan moniaistisesti ja tutkii sitä etenkin kuulonvaraisesti. Hän syventää myönteistä suhdetta musiikkiin ja taiteelliseen ilmaisuun sekä pohtii niiden merkitystä elämässä.

Lukion musiikin opetus tarjoaa tilaisuuksia musiikillisten ilmaisutapojen kokeilemiseen, mielikuvituksen käyttöön ja taiteidenväliseen työskentelyyn. Luova tuottaminen ja uusien musiikillisten ratkaisujen etsiminen ovat prosesseja, jotka vaativat aikaa ja rauhaa ajatella. Ne kehittävät pitkäjänteisyyttä ja kykyä soveltaa opittua uusissa tilanteissa.

Musiikin opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijoiden kokemukset ja musiikille antamat merkitykset. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä musiikillisen identiteetin kehittymistä. Musiikin opetus myös syventää opiskelijan ymmärrystä musiikista yhteiskunnallisena ilmiönä. Musiikillinen ja muu taiteellinen työskentely antavat valmiuksia musiikilliseen kansalaisaktiivisuuteen, kulttuuriseen ja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen sekä median ja ääniympäristön kriittiseen tarkasteluun.

Musiikin opiskelu tukee oppimista ja yhteisöllisyyttä monin tavoin. Yhteismusisointi on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa vuorovaikutus- ja kommunikaatiotaitoja. Rakentava vuorovaikutus ja yhteensovittaminen avartavat opiskelijan näkemyksiä musiikista ja muista taiteista sekä kulttuurisista arvostuksista ja arvojärjestyksistä. Samalla kehittyvät muun muassa luovan ja kriittisen ajattelun taidot. Näitä taitoja opiskelija tarvitsee niin hyvän elämän rakentamisessa kuin eri alojen opinnoissa ja työtehtävissä.

Musiikkikäsitteiden merkitykset opitaan kehollisesti musiikillisessa toiminnassa auditiivisten, visuaalisten ja motoristen kokemusten kautta. Soivan äänimateriaalin lisäksi opetuksessa käytetään muun muassa puhetta, liikettä ja kuvia sekä erilaisia kirjoitettuja tekstejä, kuten nuotteja ja tabulatuureja.

Laaja-alainen osaaminen

Musiikin opiskelu on kokonaisvaltainen musiikillinen oppimisprosessi, jossa on kyse kehollisten, motoristen, kognitiivisten ja ilmaisutaitojen kehittämisestä sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Tämän lisäksi musiikilla oppiaineena on luonteva yhteys kaikkiin lukion laaja-alaisen osaamisen osa-alueisiin.

Musiikki on olennaiselta olemukseltaan yhteistoimintaa ja yhdessä tekemistä. Oppiaineena musiikki luo pohjaa ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutustaitojen*** *sekä* ***eettisyyden*** *kehittymiselle. Se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuksia ymmärtää itseään ja muita ihmisiä sekä musiikin merkityksiä elämässä. Musiikkia opiskellessaan opiskelija oppii tunnistamaan vahvuuksiaan ja myös vielä harjoiteltavia taitoja. Musiikillisen ja muun taiteellisen toiminnan kautta opiskelijat harjaantuvat ymmärtämään muiden ajatuksia ja tunteita, mikä on edellytys myötätunnon kehittymiselle ja kyvylle asettua toisen asemaan.*

Monipuolinen musiikin opetus kehittää opiskelijan ***luovaa ja monitieteistä osaamista****. Musiikillinen toiminta ohjaa ymmärtämään, että mielikuvitus ja kyky kuvitteluun ovat tärkeitä inhimillisiä ominaisuuksia. Ne auttavat katsomaan asioita toisin, ajattelemaan uusilla tavoilla ja ratkomaan käytännön ongelmia. Kyky kuvitteluun on tärkeää myös* ***ympäristöosaamisen*** *kannalta. Ekologinen kuvittelukyky auttaa näkemään vaihtoehtoisia valinnan mahdollisuuksia ja punnitsemaan toiminnan seurauksia kestävän elämäntavan näkökulmasta. Musiikin opetus vahvistaa esteettistä harkintakykyä ja auttaa hahmottamaan musiikin ja muiden tiedonalojen yhtymäkohtia. Olennaista taiteessa ja luovassa tuottamisessa on kuitenkin se, että ne auttavat näkemään toisissa täyden ihmisyyden taitoineen, tietoineen, kokemuksineen ja tunteineen.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *sekä* ***yhteiskunnallisen osaamisen*** *kehittäminen kytkeytyy luontevasti musiikin opetuksen tavoitteisiin. Musiikki avaa näköalan ihmisenä olemiseen ja yhteiskuntaan. Musiikki ja muut taiteet avartavat ja laajentavat ajattelua, sisäistä katsetta, mikä auttaa näkemään esimerkiksi yli erilaisten raja-aitojen ja kohtaamaan konflikteja. Musiikillinen toiminta kehittää taitoa arvioida kriittisesti asioille annettuja ja ilmaisussa tuotettuja merkityksiä. Tällöin opiskelijoiden on mahdollista tarvittaessa vastustaa ajattelua, joka nojaa epädemokraattisiin arvoihin halventaen ihmisarvoa tai esimerkiksi muita kulttuureita. Musiikki opettaa opiskelijoita toimimaan vastuullisesti ja yhdessä yhteisen päämäärän hyväksi myös niiden kanssa, joiden lähtökohdat eroavat heidän omista lähtökohdista. Musiikin ja muun taiteen keinoin elämän vaikeidenkin aihepiirien käsittely on mahdollista.*

Musiikki on kulttuurinen ilmiö ja myös musiikin tekemisen tavat ovat kulttuurisia. Siksi musiikin opiskelu syventää opiskelijoiden ymmärrystä niin oman maan kuin muiden maiden kulttuureista ja kulttuuriperinnöistä. Näin musiikin opiskelu voi vahvistaa kulttuurisen moninaisuuden kunnioitusta ja ryhmien välistä dialogia.

Tavoitteet

Musiikin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät musiikilliseen monipuolisuuteen, musiikilliseen luovaan ajatteluun, musiikin merkityksiin ja musiikilliseen vuorovaikutukseen sekä musiikin oppimiseen ja demokratiaan. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Musiikillinen monipuolisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää edelleen musiikillista osaamistaan, kuten laulu-, soitto- ja kuuntelutaitoaan*
- *syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan*
- *käyttää musiikkiteknologian mahdollisuuksia musiikin tekemisessä.*

Musiikillinen luova ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu kiinnostuneesti ja uteliaasti musiikkiin sekä muuhun taiteelliseen ilmaisuun*
- *kokeilee rohkeasti uusia ja epätavallisiakin musiikillisia ideoita myös yhdessä muiden kanssa*
- *ymmärtää luovan prosessin luonnetta ja sietää keskeneräisyyttä.*

Musiikin merkitys ja musiikillinen vuorovaikutus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *suhtautuu avoimesti ja arvostavasti eri kulttuureihin sekä käy dialogia musiikillisista kokemuksista*
- *oppii musiikin kautta suhtautumaan myötätuntoisesti monenlaisiin kokemuksiin ja elämäntilanteisiin*
- *osaa käyttää musiikkia hyvinvoinnin ylläpitämiseen ja edistämiseen*
- *huolehtii ääni- ja musisointiympäristön turvallisuudesta ja suojelee kuuloa.*

Musiikin oppiminen ja demokratia

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa musiikillisia vahvuuksiaan sekä rohkaistuu käyttämään ja kehittämään niitä*
- *asettaa tavoitteita musiikilliselle toiminnalleen ja kehittää toimintatapojaan*
- *osaa käyttää musiikillisia ja muita taiteellisia ilmaisukeinoja yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen*
- *ymmärtää ja tuntee vastuunsa sananvapautta, yksityisyyden suojaa ja tekijänoikeuksia koskevissa kysymyksissä.*

Osaamisen arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syvenemistä. Oppimisprosessin aikana opiskelija saa ja antaa monipuolista palautetta, mikä ohjaa häntä arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin, musiikille ominaisten työskentelytapojen kehittymiseen ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa ja erityisesti opintojaksojen aikana, ei hänen musikaalisuuttaan.

Opintojaksot

Intro – kaikki soimaan (MU1), 2 op (MU1)

Opintojakson moduulit

- Intro – kaikki soimaan, 2 op (MU1), Pakollinen

Tavoitteet

Intro – kaikki soimaan

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää äänenkäyttöään ja musisointitaitojaan*
- *uskaltaa käyttää musiikkia ilmaisunsa välineenä ja tuottaa musiikillisia ideoita*
- *harjaantuu hahmottamaan musiikin elementtejä kokemuksellisesti*

- *tutkii ja syventää omaa kuuntelusuhdettaan*
- *ymmärtää ja osaa soveltaa teknologian käyttömahdollisuuksia musiikissa*
- *ymmärtää musiikin merkityksiä ja merkityksellisyyttä elämässä ja yhteiskunnassa*
- *toimii edistäen turvallisen ääniympäristön syntymistä.*

Keskeiset sisällöt

Intro – kaikki soimaan

- *monipuoliset äänenkäyttöä sekä laulu- ja yhteismusisointitaitoja kehittävät tehtävät ja ohjelmisto*
- *luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät*
- *musiikin merkitysten pohdintaan innostava kuuntelu- ja musisointiohjelmisto*
- *musiikkiteknologian monipuolisen hyödyntämisen mahdollisuudet*
- *mahdollisuuksien mukaan konserttikäyntejä ja tutustumista muihin taide- ja kulttuuripalveluihin*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana kehitämme hyvinvointiosaamista hahmottamalla ja sanallistamalla musiikin merkityksiä ja sen vaikutuksia ihmiseen ja hyvinvointiin. Turvallisessa ympäristössä saatavat positiiviset kokemukset musiikillisessa toiminnassa ja mahdollisuus itseilmaisuun lisäävät opiskelijan kokonaisvaltaista hyvinvointia.

Vuorovaikutusosaaminen

Toimiessamme vuorovaikutuksessa osana ryhmää opimme havainnoimaan toimintaa ympärillämme ja osallistumaan siihen kokonaisuutta tukien.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Eettinen ja ympäristöosaaminen näkyvät muun muassa tutustuessamme musiikkiin aineettomana hyödykkeenä ja toimiessamme turvallisen ääniympäristön puolesta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Musiikkiteknologian tarkoituksenmukainen käyttö tuo monitieteellisyyttä opiskeluun. Luovaan tuottamiseen ja taiteelliseen ilmaisuun rohkaisevat tehtävät kehittävät luovaa osaamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson

tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan omia musiikillisia tietoja ja taitoja toiminnallisilla työtavoilla. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään musiikkia ilmaisunsa välineenä. Opiskelija perehtyy musiikin elementteihin sekä musiikin kulttuuriseen moninaisuuteen.

Syke – soiva ilmaisu (MU2), 2 op (MU2)

Opintojakson moduulit

- Syke – soiva ilmaisu, 2 op (MU2), Pakollinen

Tavoitteet

Syke – soiva ilmaisu

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää osaamistaan itselleen mieluisissa musiikillisissa ilmaisutavoissa*
- *kehittää yhteismusisointitaitojaan ja taiteellista ilmaisuaan*
- *analysoi musiikin kulttuurisia piirteitä ja merkityksiä*
- *heittäytyy rohkeasti tuottamaan musiikillisia ideoita.*

Keskeiset sisällöt

Syke – soiva ilmaisu

- *musiikillisen osaamisen eri osa-alueita kehittävä ohjelmisto*
- *suomalaiset ja opiskelijoiden omat musiikkikulttuurit*
- *luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät myös teknologiaa hyödyntäen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Yhteismusisointi kehittää opiskelijan vuorovaikutusosaamista monipuolisesti.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Sisältöjen luovaa ajattelua ja taiteellista ilmaisua edistävät tehtävät kehittävät monitieteellistä ja luovaa osaamista.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Suomalaisiin ja opiskelijoiden omiin musiikkikulttuureihin tutustumalla kehitämme globaalia ja kulttuuriosaamistamme.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Esimerkiksi tekijänoikeuksia tutkimalla ja niistä keskustelemalla perehdymme musiikkialan eettisiin kysymyksiin.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Genre - globaali uteliaisuus (MU3), 2 op (MU3)

Opintojakson moduulit

- Genre - globaali uteliaisuus, 2 op (MU3), Valinnainen

Tavoitteet

Genre - globaali uteliaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta ja kulttuurien välisiä kytköksiä*
- *suhtautuu uteliaasti ja perehtyy kokemuksellisesti itselleen uusiin musiikin lajeihin ja musiikkikulttuureihin*
- *hahmottaa itsensä osana globaalia musiikillista maailmaa*
- *tunnistaa omat lähtökohtansa sekä kulttuurien välisen vastavuoroisuuden haasteet ja mahdollisuudet.*

Keskeiset sisällöt

Genre - globaali uteliaisuus

- *erilaiset musiikinlajit, musiikkityylit ja -kulttuurit sekä niihin kytkeytyvät merkitykset ja arvostukset*
- *musiikkikulttuurit kulttuurin osana*
- *monipuolinen työskentely erilaisten musiikkien kanssa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Musiikki on aina osa kulttuuria ja yhteiskuntaa. Tutustumalla musiikkiin osana yhteiskunnallista ja kulttuurista maailmaa havainnoimme myös sen kulttuurien välisiä kytköksiä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Monipuolisen ohjelmiston avulla avarramme ymmärrystämme maailmasta ja sen kulttuureista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monipuolisen ohjelmiston kautta pohdimme muun muassa kulttuurisen omimisen eettisiä kysymyksiä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.

Työskentely ja opiskelijan toiminta opintojaksolla on keskeistä arvioinnissa. Musiikin opiskelun eri osa-alueet voivat painottua eri tavalla eri opiskelijoilla. Opintojakson aikainen turvallisessa ilmapiirissä annettu kannustava arviointi ja jatkuva palaute tukevat opiskelijan myönteistä kehitystä musiikillisena toimijana sekä tekee näkyväksi asetettujen tavoitteiden saavuttamisen. Opiskelijoiden itse- ja vertaisarviointi lisää arvioinnin monipuolisuutta ja tukee opintojakson tavoitteiden toteutumista. Opintojakson arvioinnin tarkemmat linjaukset ja painotukset sovitaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa opintojakson alussa.

Demo - luovasti yhdessä (MU4), 2 op (MU4)

Opintojakson moduulit

- Demo - luovasti yhdessä, 2 op (MU4), Valinnainen

Tavoitteet

Demo - luovasti yhdessä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää luovaa osaamistaan musiikillisessa tai taiteidenvälisessä prosessissa*
- *ottaa vastuuta ryhmän musiikillisesta toiminnasta*
- *syventää ymmärrystään musiikillisen vaikuttamisen ja vuorovaikutuksen tavoista*
- *hahmottaa musiikin suhdetta muihin taiteenlajeihin ja mediaan.*

Keskeiset sisällöt

Demo - luovasti yhdessä

- *moduulin tavoitteiden toteuttamistavan ja ohjelmiston opiskelijalähtöinen suunnittelu*
- *musiikillinen tai taiteidenvälinen ryhmän resurssien mukaan*
- *musiikin vaikuttavuus esimerkiksi vuorovaikutuksessa, lyriikassa ja muissa taiteissa, mediassa tai yhteiskunnassa*

8.14. Opinto-ohjaus (OP)

Oppiaineen tehtävä

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuus hankkia sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämässä, opiskelussa ja työelämässä. Opinto-ohjauksella tarkoitetaan toimia, joiden avulla opiskelija vahvistaa toimijuuttaan, toimintakykyään, oppimaan oppimistaan sekä urasuunnittelutaitojaan. Toimijuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä opiskelijan kykyä rakentaa tulevaisuuttaan sekä taitoa tehdä opintoihin ja työuraan liittyviä päätöksiä. Opinto-ohjauksen

avulla vahvistuu opiskelijan usko omiin mahdollisuuksiin saavuttaa asettamansa tavoitteet ja opiskelija luottaa selviytyvänsä muutostilanteista.

Opinto-ohjaus yhdistää lukiota yhteiskuntaan ja työelämään. Sen avulla edistetään oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja osallisuuden toteutumista sekä ehkäistään syrjäytymistä koulutuksesta ja työelämästä. Sukupuolitietoisella ohjauksella pyritään purkamaan segregoituneita koulutusalavalintoja ja työmarkkinoita. Opinto-ohjauksessa kehittyvät tiedot ja taidot edistävät osaavan työvoiman saatavuutta sekä osaamisen kysynnän ja tarjonnan yhteensovittamista tulevaisuuden työelämässä.

Laaja-alainen osaaminen

Opinto-ohjauksessa opiskelija oppii tietoja ja taitoa toimia vastuullisena kansalaisena ja osallistua aktiivisesti yhteiskunnan toimintaan. Hän omaksuu elinikäisen oppimisen taitoja, urasuunnittelutaitoja ja työelämävalmiuksia. Opiskelija pohtii toimintaansa ja työskentelee rakentavasti muiden kanssa. Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***yhteiskunnallista*** *ja* ***vuorovaikutusosaamistaan****.*

Opiskelija osaa opinto-ohjauksen tuella etsiä aktiivisesti tietoa, tarkastella sitä kriittisesti ja soveltaa sitä. Hän oppii kehittämään ***hyvinvointiosaamistaan.*** *Opiskelija harjaantuu tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja oppii kohtaamaan epävarmuutta sekä hakemaan tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa.*

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija kehittää ***monitieteisen ja luovan osaamisen*** *tavoitteiden mukaista sinnikkyyttä, ongelmanratkaisukykyä ja uteliaisuutta uusia oppimismahdollisuuksia kohtaan. Hän kehittää* ***eettisen ja ympäristöosaamisen*** *sekä* ***globaali- ja kulttuuriosaamisen*** *tavoitteissa linjattua halua kehittyä mainittujen osaamisalueiden ja elämän eri osa-alueilla.*

Tavoitteet

Opinto-ohjaus tukee opiskelijan uskoa tulevaisuuteen ja antaa hänelle rohkeutta vaikuttaa siihen.

Opinto-ohjauksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *löytää omat elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia*
- *saa tukea elämänsuunnitteluun ja -hallintaan sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyviin päätöksiin*
- *suunnittelee ja hallitsee ajankäyttöään*
- *osaa arvioida toimijuuttaan ja voimavarojaan, ohjaus- ja tuentarvettaan sekä ryhmätyö- ja vuorovaikutustaitojaan*
- *tunnistaa arvojen, uskomusten ja itselleen merkittävien ihmisten vaikutusta valintoihin ja päätöksiin*
- *oppii itsearviointitaitoja sekä osaa kartoittaa ja sanoittaa osaamistaan ja vahvuuksiaan*
- *tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, työelämään ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelussa ja jatko-opintoihin hakeutumisessa*
- *oppii arvioimaan omien opiskelu- ja urasuunnittelutaitojensa kehittymistä*
- *harjaantuu arvioimaan tiedonhankintataitojaan ja tieto- ja viestintäteknologian taitojaan koulutus- ja työelämätiedon hankkimisessa*
- *kiinnittää huomiota taitoonsa tunnistaa eri tietolähteiden luotettavuutta ja tarkoituksenmukaisuutta omassa urasuunnittelussaan*
- *toimii ja arvioi toimintaansa digitaalisissa tai muissa ympäristöissä, joissa käydään urasuunnitteluun liittyvää keskustelua.*

Osaamisen arviointi

Opinto-ohjauksesta ei anneta arvosanaa kuten muista oppiaineista, vaan opintojaksoista annetaan suoritusmerkinnät. Opinto-ohjauksessa arviointi perustuu opiskelijan itsearviointiin sekä vuorovaikutteiseen, ohjaavaan ja kannustavaan palautteeseen eri ohjaustoimien yhteydessä. Jokainen opiskelija asettaa itselleen omat tavoitteensa, joiden toteutumista ohjauksessa seurataan.

Opintojaksot

Mina opiskelijana, 2 op (OP1)

Opintojakson moduulit

- Minä opiskelijana, 2 op (OP1), Pakollinen

Tavoitteet

Minä opiskelijana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa ja osaa sanoittaa vahvuuksiaan, osaamistaan ja kiinnostuksen kohteitaan*
- *tuntee lukio-opintojen käytänteet ja opintojen rakenteen*
- *asettaa valintojaan tärkeysjärjestykseen suhteessa omiin suunnitelmiinsa*
- *osaa lukiossa tarvittavat opiskelutaidot ja -menetelmät sekä työtavat*
- *tunnistaa henkilökohtaisen opintosuunnitelman merkityksen urasuunnittelun kannalta*
- *osaa suunnitella opintojaan suhteessa ylioppilastutkinnon suorittamiseen liittyviin vaatimuksiin*
- *ymmärtää, miten tehdyt valinnat vaikuttavat mahdollisuuksiin hakeutua jatko-opintoihin*
- *osaa suunnitella ajankäyttönsä siten, että selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista*
- *tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.*

Paikallinen lisäys

- Itsetuntemuksen vahvistaminen ja ryhmässä toimiminen mm. erilaisiin ryhmäytysharjoituksiin ja koulun tapahtumiin osallistuminen sekä niihin liittyvät järjestelyt vastuuta ottaen ja yhteistyötä tehden.
- Digitaaliset opiskelutaidot ja sähköisten oppimisalustojen käyttö osana opiskelua.
- Hyvinvointiosaamista tukevat ainevalinnat, tehtäväsisällöt opinto-ohjauksen tunneilla ja webinaarit.

Keskeiset sisällöt

Minä opiskelijana

- *henkilökohtainen opintosuunnitelma: opiskelu-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma*
- *itsetuntemus ja omat vahvuudet sekä oman osaamisen monipuolinen tunnistaminen, kehittäminen ja dokumentointi*
- *toimijuus, arjen- ja elämänhallintataidot, minäpystyvyys sekä toimintakyky*
- *hyvinvointi, opiskelukyky, tasapainoinen elämä*
- *opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen*
- *jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, digitaaliset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät*
- *työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija laatii opiskeluun ja sen etenemiseen sekä tutkinnon suorittamiseen liittyvän suunnitelman ja päivittää sitä opintojen aikaan osana opintojensa ohjausta. Opiskelijalla on oikeus ja mahdollisuus henkillökohtaiseen opintojen ohjaukseen opintojen aikana. Opintojen nivelvaiheissa opiskelija osallistuu ohjaukseen.
- Opintoihin kuulu tutustumista eri koulutuasloihin ja oppilaitoksiin lähi -ja etä vierailujen sekä esittelyjen muodossa.
- Opiskelija voi osallistua uraohjaukseen paikallisen ohjaamon tai työvoimatoimiston palvelujen kautta.
- Opiskelu sisältää TET-harjoittelun ja valmentaa työnhakuun liittyvien asiakirjojen laatimisessa.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen on osallisuutta ja osallistumista oman ryhmän, oman lukion ja ympäröivien sidosryhmien väliseen toimintaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Laaja-alaiseen osaamiseen sisältyy lukiolaisen Tet-päivä, sen suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi. Lisäksi paikallisesti on mahdollisuus erillisten teemaopintojen kautta (TO34 ja TO35) syventää yhteiskunnallista osaamista, toimijuutta ja osallisuutta.

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaaminen on itsetuntemuksen, itselle sopivien opiskelutekniikoiden, omien vahvuuksien ja osaamisen tunnistamista eri ohjauksen menetelmien avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Monitieteellinen ja luova osaaminen toteutuu tutustumiskäynteinä ja oppimistehtävinä eri aloihin ja jatko-opintoihin tutustumisessa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan hajautetusti 1., 2. ja 3. vuonna. Ei numeroarviointia.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opinto-ohjaus on opiskelijalähtöistä ja tulevaisuusorientoituvaa lukio-opintojen aikaista ohjausta opiskelijan opintomenestyksen ja tavoitteiden mukaisen uran ja ammatin saavuttamiseksi jatko-opintohin ohjauksen kautta.

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2)

Opintojakson moduulit

- Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus, 2 op (OP2), Pakollinen

Tavoitteet

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa suunnitella tulevaisuuttaan sekä tuntee koulutusvaihtoehtoja ja työelämän mahdollisuuksia muuttuvassa maailmassa*
- *syventää osaamistaan itsetuntemuksen sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojen osalta*
- *tunnistaa ja osaa sanoittaa sekä dokumentoida osaamistaan*
- *tuntee keskeiset työelämätaidot ja osaa arvioida osaamistaan suhteessa niihin*
- *tuntee työelämän ja työllistymisen eri muotoja sekä ymmärtää yhteiskunnan ja talouden muutosten merkityksen työllisyyden näkökulmasta*
- *tuntee yrittäjyyden eri muotoja ja osaa arvioida omaa suhdettaan yrittäjyyteen*
- *tuntee kansainvälisiä koulutus- ja työllistymisvaihtoehtoja*
- *osaa toimia monikulttuurisissa toimintaympäristöissä*
- *tuntee itsensä kannalta olennaiset jatkokoulutusvaihtoehdot ja niiden pääsyvaatimukset sekä valintaprosessit*
- *osaa hakea töitä ja tunnistaa erilaisia työllistymismahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus

- *henkilökohtaisen opinto-, ylioppilastutkinto- sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen*
- *jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen Suomessa ja ulkomailla*
- *työelämätietous ja -taidot, yrittäjyys muuttuvassa ja monimuotoisessa maailmassa*
- *työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen ja kokemusten hankkiminen*
- *oman talouden hallinta, opintotuki ja asuminen*
- *oman hyvinvoinnin edistäminen*
- *tulevaisuuden ennakointiosaaminen sekä kyky tunnistaa oppimistarpeensa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin*
- *lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat*

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija perehtyy ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen toimintaan, niiden järjestämän koulutuksen aloihin, sisältöihin ja hakumenettelyihin. Opiskelija kartoittaa paikallisia työelämän toimijoita, yrittäjiä, liikelaitoksia ja kolmannen sektorin toimijoita.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osallistuu henkilökohtaiseen opintojen ohjaukseen tuoden esille pitkäjänteisesti suunniteltuja toiveitaan ja tarpeitaan ja tavoitteitaan. Opiskelija on aktiivinen opiskelijayhteisönsä jäsen ja pyrkii edistämään hyvää vuorovaikutusta kaikkiin opiskelijatovereihinsa. Opiskelija tutustuu ja verkostoituu työelämän sidosryhmien kanssa ja suorittaa TET-harjoittelun itse luomansa yhteistyön pohjalta.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijan vastuu omasta hyvinvoinnistaan ilmenee vastuunkantona omasta oppimisesta ja suunnitelmallisista lukio-opinnoista ja jatko-opinnoista sekä omaan jaksamiseensa ja voimavaroihinsa liittyvien tekijöiden tunnistamisesta ja huomioonottamisesta opintojen suunnittelussa.

8.15. Psykologia (PS)

Oppiaineen tehtävä

Psykologian tehtävä on antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida, ymmärtää ja arvioida ihmisen psyykkistä toimintaa ja siihen vaikuttavia sosiaalisia, kulttuurisia ja biologisia tekijöitä. Opetuksessa perehdytään psykologian tieteenalan kieleen, käsitteisiin ja tapoihin rakentaa tietoa. Oppiaineen sisällöt perustuvat tutkimustietoon, joka tuodaan lähelle opiskelijaa kytkemällä se ihmisen toiminnan ja arjen ilmiöiden ymmärtämiseen. Psykologian moninäkökulmaisuus sekä empiirinen ja reflektiivinen ote kehittävät laajasti opiskelijan ajattelun taitoja. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta sekä vahvistamaan taitoa arvioida ja soveltaa oppimaansa.

Psykologian opetuksessa käytetään monipuolisia ja opiskelijaa aktivoivia menetelmiä sekä hyödynnetään digitaalisuuden ja erilaisten oppimisympäristöjen mahdollisuuksia. Psykologiassa on luontevaa tehdä yhteistyötä eri oppiaineiden kanssa. Psykologian oppiaineeseen sisältyviä ilmiöitä tarkastellaan erityisesti biologiassa, terveystiedossa, opinto-ohjauksessa, filosofiassa, uskonnossa ja elämänkatsomustiedossa kullekin oppiaineelle ominaisella tavalla. Opetuksessa tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet toteutuvat yhdessä psykologian oppiaineen tavoitteiden kanssa.

***Hyvinvointiosaamisen** näkökulmasta psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä sekä psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian opetus tukee opiskelijan identiteetin rakentamista ja antaa valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointia sekä tehdä sitä tukevia ratkaisuja. Psykologian tietojen pohjalta opiskelija saa välineitä ymmärtää sosiaalisten suhteiden, tunteiden säätelytaitojen ja resilienssin merkitystä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ylläpitämisessä ja palauttamisessa.*

*Psykologian opetuksessa käytetään dialogisia ja reflektiivisiä menetelmiä, jotka vahvistavat opiskelijan **vuorovaikutusosaamista**. Psykologian opiskelu kehittää taitoja tunnistaa sosiaalisessa vuorovaikutuksessa tärkeitä tunteita niin itsessä kuin muissa. Psykologian opetus kehittää valmiuksia rakentavaan viestintään sekä ymmärrystä empatian merkityksestä sosiaalisissa suhteissa.*

*Psykologian opiskelu tukee laajasti opiskelijan **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Perehtyminen oppimisen psykologiaan antaa opiskelijalle valmiuksia tiedostaa, arvioida ja kehittää omia oppimisen taitojaan. Psykologiassa ihmisen toimintaa tarkastellaan monipuolisesti luonnontieteellisestä, yhteiskuntatieteellisestä ja käyttäytymistieteellisestä näkökulmasta. Ihmisen tiedonkäsittelyn rajoitusten ja mahdollisuuksien käsittely tukee kriittisen ajattelun kehittymistä ja monilukutaitoa. Oppiaineen soveltava luonne luo perustaa luovalle tiedonkäsittelylle.*

*Psykologian opiskelu kehittää opiskelijan itsetuntemusta, mikä tukee urasuunnittelua, työelämävalmiuksia ja muuta **yhteiskunnallista osaamista**. Psykologian opiskelu antaa*

valmiuksia ymmärtää esimerkiksi pystyvyysuskomusten, itsensä kehittämisen ja tavoitteiden asettamisen merkitystä yritteliään asenteen taustalla.

*Psykologian opiskelu antaa välineitä ymmärtää ihmisten arvojen, asenteiden ja käyttäytymisen eroja **eettisissä** kysymyksissä. Psykologian sisällöt lisäävät ymmärrystä maailmankuvan merkityksestä ihmisen ajattelulle ja toiminnalle tukien **ympäristöosaamisen** kehittymistä.*

*Psykologia antaa tutkimustietoon perustuvia näkökulmia siihen, mikä ihmisyydessä on universaalia ja mikä kulttuurisidonnaista. Psykologian opiskelu kehittää valmiuksia ymmärtää yksilöiden välisiä eroja ja kulttuurien moninaisuutta ja kehittää siten **globaali- ja kulttuuriosaamista**.*

Tavoitteet

.

Psykologian opetuksen yleisenä tavoitteena on, että

opiskelija

- *hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen*
- *hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä ja kysymyksenasetteluja sekä osaa perustella väitteitä psykologian tietojen ja näkökulmien pohjalta*
- *osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä*
- *pystyy arvioimaan psykologisen tutkimuksen mahdollisuuksia, rajoituksia ja eettisiä näkökulmia sekä hallitsee tutkimustiedon soveltamisen ja kriittisen ajattelun taitoja*
- *ymmärtää psykologista tietoa siten, että ppystyy soveltamaan tietojaan oman hyvinvointinsa edistämiseen, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa vahvistamiseen sekä omien opiskelu- ja ajattelutaitojensa kehittämiseen*
- *osaa hyödyntää ja soveltaa psykologian tietoja laaja-alaisten ilmiöiden jäsentämiseen ja kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämiseen.*

Osaamisen arviointi

Psykologian oppiaineessa arvioinnin tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista sekä antaa palautetta oppimisprosessista ja osaamisesta. Arvioinnin avulla opiskelijaa kannustetaan ajattelun taitojen monipuoliseen kehittämiseen. Arviointiin kuuluu sekä oppimisprosessin aikainen palaute että opitun ja osaamisen arviointi. Arviointi kohdistuu laaja-alaisen osaamisen ja psykologian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisten sisältöjen hallintaa painottaen. Arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön, ja siinä kiinnitetään huomiota sekä opiskelijan tiedolliseen että tiedonkäsittelyn osaamiseen. Tiedollisessa osaamisessa kiinnitetään huomiota psykologisen tiedon ja käsitteistön hallintaan. Tiedonkäsittelyn osaamisen arvioinnissa painottuu taito analysoida, soveltaa ja arvioida psykologista tietoa ja tutkimuksia. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota myös tiedon hankinnan ja esittämisen taitoihin.

Opintojaksot

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Opintojakson moduulit

- Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2), Valinnainen

Tavoitteet

Kehittyvä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden keskinäistä vuorovaikutusta*
- *osaa selittää, miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen sikiökaudelta läpi elämänkulun*
- *osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa*
- *osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen*
- *ymmärtää kokonaisvaltaisesti kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta*
- *perehtyy nuoruusiän psykologiaan ja pohtii aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä*
- *osaa soveltaa kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen*
- *osaa kuvailla, miten ihmisen kehitystä tutkitaan.*

Keskeiset sisällöt

Kehittyvä ihminen

Hermoston kehitys psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana

- *perimän merkitys*
- *kypsyminen ja oppiminen*
- *herkkyyskaudet*
- *plastisuuden merkitys kehityksessä*

Tunne-elämän ja vuorovaikutuksen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet*
- *temperamentti*
- *minuus ja minäkäsitys*
- *tunteet, tunnetaidot ja tunteiden säätely*
- *vertaissuhteet ja sosiaaliset taidot*

Kognitiivinen kehitys lapsuudessa ja nuoruudessa

- *kieli ja ajattelu*
- *toiminnanohjaus*

Identiteetin muuttuvuus elämänkulun aikana

- *henkilökohtainen identiteetti*
- *sosiaalinen identiteetti*
- *kulttuuri-identiteetti ja etninen identiteetti*
- *sukupuoli- ja seksuaali-identiteetti, sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus*

Kehityksen yksilöllisyys ja jatkuvuus

- *erilaisia kehityspolkuja varhaislapsuudesta aikuisuuteen*
- *vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitys*

Psykologinen tutkimus

- *kaksos- ja adoptiotutkimus*
- *pitkittäis- ja poikittaistutkimus*
- *esimerkkejä havainnointia hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija kykenee soveltamaan kehityspsykologista tietoa itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen. Näitä voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla minuutta ja minäkäsitystä sekä tunteiden säätelyä sekä ihmisen tunnetaitoja kokonaisvaltaisesti. Keskeistä on tarkastella nuoruusikää ja aikuisuuteen siirtymiseen liittyviä tekijöitä tarkastelemalla esimerkiksi sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyviä aiheita.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa. Vuorovaikutusosaamista tukevat esimerkiksi tunnetaitojen, tunteiden säätelyä ja toiminnanohjauksen tarkastelu.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta. Tätä tukee esimerkiksi varhaisen vuorovaikutuksen, kiintymyssuhteiden temperamentin käsitteen tarkastelu.

Toisena tavoitteena on, että opiskelija osaa selittään miten hermoston kypsyminen ja muovautuminen heijastuvat psyykkiseen kehitykseen läpi koko ihmisen elämänkulun. Monitieteiseen osaamiseen liittyviä näkökulmia voi ottaa esiin esimerkiksi tarkasteltaessa hermoston kehitystä psyykkisten toimintojen näkökulmasta elämänkulun aikana.

Kolmantena tavoitteena on, että opiskelija osaa kuvailla lapsuus- ja nuoruusiän sosioemotionaalista ja kognitiivista kehitystä sekä soveltaa niihin liittyvää teoria- ja tutkimustietoa. Tätä tukee monitieteisen osaamisen näkökulmasta esimerkiksi tunne-elämän, vuorovaikutuksen ja kognitiivisen kehityksen tarkastelu lapsuudessa ja nuoruudessa.

Neljäs tavoite on, että opiskelija ymmärtää kokonaisvaltaisesti ihmisen kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta. Monitieteistä ja luovaa osaamista edistää esimerkiksi erilaisten kehityspolkujen tarkastelu varhaislapsuudesta aikuisuuteen.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Tavoitteena on, että opistekija osaa eritellä ihmisen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden välistä vuorovaikutusta. Yhteiskunnalliseen osaamiseen tämä voi linkittyä esimerkiksi pohtimalla vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitystä

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kokonaisvaltaisesti ihmisen kehityksen yksilöllisyyttä ja jatkuvuutta. Eettisyyteen ja ympäristöosaamiseen liittyviä taitoja voi vahvistaa esimerkiksi tarkasteltaessa vanhemmuuden ja kasvuympäristön merkitystä erityisesti haastavissa tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa antaa esimerkkejä sosialisaation ja kulttuurin vaikutuksesta ihmisen kehitykseen. Globaali- ja kulttuuriosaamista vahvistetaan käsittelemällä esimerkiksi henkilökohtaisen identiteetin, sosiaalisen identiteetin, kulttuuri-identiteetin ja etnisen identiteetin teemoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Psykologian opintojakson arviointi seuraa valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Sovittujen arvioitavien töiden palauttaminen on edellytyksenä opintojakson suorittamiselle. Mikäli lähiopetusryhmää ei muodostu, opintojakson voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskelussa eritellään ihmisen ainutlaatuiseen yksilölliseen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä sekä psykologisista, biologisista että sosiaalisista näkökulmista sekä erilaisten tekijöiden keskinäistä vuorovaikutusta eri ikävaiheissa. Lisäksi sovelletaan kehityspsykologista tietoa ja keskeisiä teorioita itsen ja muiden ihmisten ymmärtämisessä sekä miten ihmisen kehitystä tutkitaan. Näkökulmia ovat esimerkiksi hermoston kehittyminen ja muovautuminen sikiöstä vanhuuteen. lapsuus- ja nuoruusiän, aikuisuuden ja vanhuuden sosioemotionaalisen ja kognitiivisen kehityksen pohtiminen sekä niihin liittyvän teoria- ja tutkimustiedon soveltaminen.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Opintojakson moduulit

- Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3), Valinnainen

Tavoitteet

Tietoa käsittelevä ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen*
- *osaa selittää, miten havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti ovat yhteydessä ihmisen muuhun tiedonkäsittelyyn*
- *ymmärtää kielen merkitystä ihmisen toiminnalle*
- *ymmärtää päätöksenteon kognitiivista perustaa*
- *tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä*
- *ymmärtää plastisuuden merkityksen ja hermoverkkojen toiminnan pääperiaatteet psyykkisen toiminnan perustana*
- *osaa kuvailla havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen, muistiin ja kielellisiin toimintoihin liittyvää aivotoimintaa*
- *osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida menetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.*

Keskeiset sisällöt

Tietoa käsittelevä ihminen

Tiedonkäsittelyn yleisiä periaatteita

- *ärsykelähtöinen ja skeemalähtöinen tiedonkäsittely*
- *tietoinen ja ei-tietoinen tiedonkäsittely*

Havaitseminen ja tarkkaavaisuus

- *sisäiset mallit ja havaintokehä*
- *havaitseminen, perustietoa erityisesti näönvaraisesta havaitsemisesta sekä sen hermostollisesta perustasta*

- *tahaton ja tahdonalainen tarkkaavaisuus*
- *perustietoa tarkkaavaisuuden hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä tarkkaavaisuushäiriöistä*

Muisti

- *työmuistin ja säilömuistin toiminta*
- *muistin rekonstruktiivisuus ja unohtaminen*
- *perustietoa muistin hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä muistihäiriöistä*

Kieli

- *kielellisten toimintojen merkitys tiedonkäsittelyssä*
- *perustietoa kielellisten toimintojen hermostollisesta perustasta*
- *esimerkkejä aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä*

Päätöksenteko

- *nopea ja hidas ajattelu*
- *esimerkkejä kognitiivisista vinoumista ja heuristiikoista*

Aivojen rakenne ja hermostollinen toiminta

- *hermoston ja aivojen päärakenteet*
- *hermosolun ja synapsin toiminta*
- *tiedon kulku hermoverkoissa*
- *plastisuus*
- *esimerkkejä neuropsykologisesta kuntoutuksesta*

Kognitiivisen psykologian ja neuropsykologian tutkimusmenetelmät

- *kokeellisen tutkimuksen periaatteet*
- *esimerkkejä tapaustutkimuksista*
- *esimerkkejä aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *kokeellisen tutkimuksen suunnittelu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija tunnistaa joitakin yleisimpiä kognitiivisen toiminnan häiriöitä. Tätä näkökulmaa vahvistetaan aivotutkimusmenetelmiä hyödyntävien tutkimusesimerkkien tarkastelun kautta sekä ottamalla esille neuropsykologisen kuntoutuksen pääpiirteitä. Nämä edistävät opiskelijan hyvinvointiosaamista ja antavat hänelle valmiuksia kohdata mielenterveysongelmia käytännössä.

Vuorovaikutusosaaminen

Keskeistä on, että opiskelija ymmärtää kielen kokonaisvaltaisen merkityksen ihmisen toiminnassa. Vuorovaikutusosaamisen kannalta opintojakson sisällöistä keskeisimpiä ovat kieleen liittyvät ilmiöt, kuten esimerkiksi kielellisten toimintojen merkitys ihmisen tiedonkäsittelyssä ja toiminnassa sekä esimerkit aivoperäisistä kielellisistä häiriöistä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida tutkimumenetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia. Kokeellisen

tutkimuksen periaatteiden käsittely, soveltaminen ja arviointi tukevat monitieteistä ja luovaa osaamista. Lisäksi opiskelija ymmärtää havaitsemisen, tarkkaavaisuuden, muistin, aivojen plastisiteetin sekä kielellisten toimintojen käsitteet laajasti samalla, kun tarkastellaan ihmisen hermoverkkojen toimintaa kokonaisuutena. Monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat esimerkiksi neuropsykologisen kuntoutuksen sekä tarkkaavaisuuden, muistin tai kielellisten toimintojen häiriöiden tarkastelu.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan yhteiskunnallinen osaaminen vahvistuu, kun hän ymmärtää laajemmin päätöksenteon kognitiivista perustaa. Tätä tukevat esimerkiksi nopean ja hitaan ajattelun sisältöjen, stereotypioiden, ennakkoluulojen sekä kognitiivisten vinoumien pohdinta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa suunnitella ja esitellä yksinkertaisen kokeellisen tutkimuksen ja arvioida tutkimumenetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia. Eettistä osaamista tukee kokeellisen tutkimuksen suunnitteluun ja tutkimussuunnitelman arviointiin liittyvien eettisten näkökohtien huomioon ottaminen.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat esimerkiksi ihmisen kognitiivista toimintaa ohjaavien yleisten periaatteiden tunnistaminen ja ymmärtäminen sekä niiden soveltaminen kognitiivisten ilmiöiden tarkastelussa. Näitä ovat esimerkiksi sisäisten mallien ja havaintokehän tarkasteleminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Psykologian opintojakson arviointi seuraa valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Sovittujen arvioitavien töiden palauttaminen on edellytyksenä opintojakson suorittamiselle. Mikäli lähiopetusryhmää ei muodostu, opintojakson voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opiskellaan tunnistamaan ihmisen kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja soveltamaan niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen psykologisten käsitteiden ja teorioiden kautta. Kognitiivisia toimintoja ovat esimerkiksi havaitseminen, tarkkaavaisuus, muisti sekä ajattelu ja kieli. Lisäksi tutustutaan joihinkin kognitiivisen toiminnan häiriöihin, ja suunnitellaan sekä esitellään yksinkertainen kokeellinen tutkimus ja arvioidaan tutkimusmenetelmään liittyviä vahvuuksia ja heikkouksia.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojakson moduulit

- Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5), Valinnainen

Tavoitteet

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kuvailla yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa*
- *osaa tarkastella persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa*
- *osaa kuvailla yksilöllisiä eroja älykkyydessä ja luovuudessa*
- *osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan*
- *ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta*
- *osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen*
- *osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä.*

Keskeiset sisällöt

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Perimän, kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön merkitys persoonallisuuden kehittymiseen

- *persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus*
- *perustietoa käyttäytymisgenetiikasta*

Persoonallisuuden tarkastelu eri näkökulmista

- *temperamentti*
- *piirreteoreettinen näkökulma*
- *motivaatio*
- *yksilölliset tulkinta- ja toimintatyylit*
- *identiteetin ja persoonallisuuden narratiivinen tarkastelu*

Älykkyys ja luovuus osana ihmisen toimintaa

- *älykkyyden määritelmiä*
- *älykkyyden mittaaminen ja siihen liittyvät haasteet*
- *perimän ja ympäristön vuorovaikutus älykkyydessä*
- *luovuuden määritelmiä ja luovuuteen liittyviä tekijöitä*

Kulttuurin ja sosiaalisen ympäristön vaikutus ihmisen toimintaan

- *tiedonkäsittely sosiaalisissa tilanteissa: stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiden ja ennakkoluulojen muodostuminen*
- *esimerkkejä sosiaalisuuden hermostollisesta perustasta*
- *ryhmän merkitys yksilölle ja ryhmien väliset suhteet*
- *tilannetekijöiden vaikutus yksilöön ja ryhmään*
- *kulttuurien eri ulottuvuuksia*
- *esimerkkejä kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen*
- *esimerkkejä yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa*

Psykologinen tutkimus

- *yksilöllisten erojen tutkiminen*
- *persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmät*
- *reliabiliteetti ja validiteetti*
- *esimerkkejä kyselyjä, haastatteluja ja testejä hyödyntävistä tutkimuksista*
- *esimerkkejä sosiaalipsykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa tarkastella ihmisen persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja osaa soveltaa tätä tietoa omien vahvuuksiensa ja kehittämiskohteidensa tunnistamisessa. Opiskelijan hyvinvointiosaamista voidaan vahvistaa tarkastelemalla esimerkiksi erilaisia piirreteoreetisia näkökulmia, motivaatiota ja yksilöllisiä tulkinta- ja toimintatyylejä sekä älykkyyden ja luovuuden määritelmiä. Hyvinvointiosaamista vahvistaa myöskin se, että opiskelija osaa soveltaa psykologian tietojaan erilaisuuden ymmärtämiseen, mikä toteutuu esimerkiksi oman identiteetin ja persoonallisuuden narratiivisessa tarkastelussa.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää ihmisen toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmasta. Vuorovaiktusosaamista voidaan tukea tarkasteltaessa esimerkiksi sosiaalipsykologian tutkimusesimerkkejä sekä esimerkkejä, jotka liittyvät kulttuurien vaikutukseen, ajatteluun ja ihmisten käyttäytymiseen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija osaa kuvailla ja ymmärtää yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa tai yksilöllisiä eroja esimerkiksi älykkyydessä ja luovuudessa. Monitieteistä ja luovaa osaamista tukevat esimerkiksi näkökulmat perimän ja ympäristön vuorovaikutuksesta, persoonallisuuden pysyvyydestä ja muuttuvuudesta, käyttäytymisgenetiikasta sekä luovuuden määritelmistä ja luovuustekijöistä. Lisäksi opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä esimerkiksi analysoimalla erilaisia persoonallisuuskyselyjä, älykkyystestejä tai haastatteluja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa kuvailla ja arvioida yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisia arviointimenetelmiä. Yhteiskunnallista osaamista vahvistavat esimerkiksi yksilöllisten erojen tutkiminen, persoonallisuuden ja älykkyyden arviointimenetelmien tarkastelu sekä erilaisten testien tuottaman tiedon hyödyntäminen sekä yksilö- että yhteiskuntatasolla.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa soveltaa psykologian tietoja erilaisuuden ymmärtämiseen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista vahvistavat esimerkiksi omakohtaiset tai ryhmässä tehtävät pohdinnat kulttuurin vaikutuksesta ajatteluun ja käyttäytymiseen sekä esimerkit yksilöiden ja yhteisöjen toiminnasta kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa tarkastella sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitystä yksilön toimintaan, ja toisaalta ymmärtää myös yksilön toimintaa persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen näkökulmista. Globaali- ja kulttuuriosaamista tukevat esimerkiksi stereotypioiden, attribuutioiden, asenteiteiden ja ennakkoluulojen muodostumisen pohtiminen sekä identiteetin ja persoonallisuuden narratiivisen lähestymistavan tarkastelu.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Psykologian opintojakson arviointi seuraa valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Sovittujen arvioitavien töiden palauttaminen on edellytyksenä opintojakson suorittamiselle. Mikäli lähiopetusryhmää ei muodostu, opintojakson voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla kuvaillaan yksilöllisten ominaisuuksien eroja ja niiden geneettistä perustaa, tarkastellaan ihmisen persoonallisuutta kokonaisuutena eri näkökulmista ja sovelletaan tätä tietoa omien vahvuuksien ja kehittämiskohteiden tunnistamisessa. Näkökulmia ovat esimerkiksi yksilöllisten erojen tarkastelu älykkyydessä ja luovuudessa, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin merkitys yksilön toiminnassa, ihmisen toiminnan persoonallisuuden, sosiaalisen ympäristön ja kulttuurin vuorovaikutuksen merkitys, erilaisuuden ymmärtäminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen sekä yksilöllisten erojen tutkimuksen psykologisten arviointimenetelmien kuvaileminen ja arvioiminen.

Toimiva ja oppiva ihminen - psykologian perusteet, 2 op (PS1)

Opintojakson moduulit

- Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1), Pakollinen

Tavoitteet

Toimiva ja oppiva ihminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin*
- *osaa kuvailla tieteellisen ajattelun peruspiirteitä psykologian näkökulmasta*
- *osaa selittää tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja*
- *osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä*
- *tutustuu johonkin hyvinvoinnin ilmiöön psyykkisestä, biologisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta näkökulmasta*
- *osaa eritellä oppimiseen liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä sekä arvioida ja kehittää tämän tiedon pohjalta omaa oppimistaan ja opiskeluaan.*

Keskeiset sisällöt

Toimiva ja oppiva ihminen

Ihmisen toiminnan tarkastelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: perustietoa tiedonkäsittelystä, motiiveista ja tunteista*
- *biologinen näkökulma: perustietoa hermoston toiminnasta ja evoluutiopsykologian lähestymistavasta*
- *sosiaalinen näkökulma: perustietoa sosialisaatiosta ja tilannetekijöistä*
- *kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä*
- *tietoinen ja ei-tietoinen toiminta*

Oppiminen ja opiskelu psykologian näkökulmista

- *psyykkinen näkökulma: ehdollistuminen, perustietoa työmuistin ja säilömuistin toiminnasta, sisäiset mallit, oppimisstrategiat, metakognitio, tavoiteorientaatiot ja pystyvyysuskomukset*
- *biologinen näkökulma: aivojen plastisuus ja unen vaikutus oppimiseen*
- *sosiaalinen ja kulttuurinen näkökulma: esimerkkejä oppimisen sosiaalisuudesta ja erilaisista oppimiskulttuureista*

Psykologinen tutkimus

- *tieteellinen tieto ja arkitieto*
- *tieteellisen tutkimuksen prosessi*
- *otoksen ja perusjoukon merkitys tutkimuksen arvioinnissa*
- *psykologisen tutkimuksen eettiset periaatteet*
- *esimerkkejä laadullisista ja määrällisistä psykologian tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Hyvinvointiosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla sitä, miten uni vaikuttaa oppimiseen tai mikä on resilienssin merkitys ihmiselle. Oppimisen yhteydessä hyvinvointia voi tarkastella esimerkiksi tavoiteorientaatioiden, pystyvyysuskomusten ja motivaation avulla. Keskeistä on oman kokemusmaailman kautta tapahtuva pohdinta, mikä antaa opiskelijalle valmiuksia tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Vuorovaikutusosaamista voi vahvistaa tarkastelemalla mahdollisimman monipuolisesti ihmisen psyykkistä, biologista, sosiaalista ja kulttuurista näkökulmaa sekä esimerkiksi tietoisen ja ei-tietoisen toiminnan luonnetta ja eroja. Tietoinen itsen tarkastelu monesta eri näkökulmasta antaa opiskelijalle valmiuksia esimerkiksi kehittää ja arvioida omaa oppimistaan ja opiskeluaan.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijan on hyvä ymmärtää se, että millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin. Tätä voi lähestyä monitieteistä osaamista vahvistaen ja tarkastella esimerkiksi tieteellisen tutkimuksen prosessia sekä laadullisista ja määrällisistä psykologisista tutkimuksista nostettuja esimerkkejä. Lisäksi voi tarkastella esimerkiksi tieteellisen tiedon ja arkitiedon eroja, ja toisaalta oppimiseen liittyvät sisällöt, kuten oppimisstrategiat, metakognitio ja erilaiset oppimiskulttuurit auttavat saavuttamaan monitieteellisen ja luovan osaamisen tavoitteita.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijan oman oppimisen tarkastelu useasta eri näkökulmasta auttaa häntä kehittämään, ohjaamaan ja arvioimaan omaa oppimistaan ja opiskeluaan. Yhteiskunnallisen osaamisen kannalta tätä tukee keskeistä sisällöistä esimerkiksi metakognition, tavoiteorientaatioiden ja pystyvyysuskomusten tarkastelu sekä yksilön että yhteiskunnan kannalta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelijan on hyvä osata eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä. Eettisyyttä ja ympäristöosaamista voi vahvistaa esimerkiksi tarkastelemalla psykologisen tutkimuksen eettisiä periaatteita, luontoaktivistien toiminnan psyykkisiä syitä tai ilmastonmuutoksen vaikutuksia erilaisiin ihmisiin.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija osaa eritellä ihmisen toimintaan liittyviä psyykkisiä, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä. Globaali- ja kulttuuriosaamisen kannalta tärkeitä näkökulmia nousee esiin tarkasteltaessa esimerkkejä kulttuurien eroista ja yhtäläisyyksistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Psykologian opintojakson arviointi seuraa valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Sovittujen arvioitavien töiden palauttaminen on edellytyksenä opintojakson suoritukselle. Tämä on kaikille pakollinen opintojakso, joka arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksolla pyritään ymmärtämään, millainen tiede psykologia on ja että psykologinen tieto perustuu tutkimuksiin. Keskeistä on tieteellisen ajattelun peruspiirteiden kuvaileminen psykologian peruskäsitteiden kautta. Näkökulmia ovat esimerkiksi tietoisen ja ei -tietoisen toiminnan luonne ja niiden ero, ihmisen toimintaan liittyvät psyykkiset, biologiset, sosiaaliset ja kulttuuriset tekijät sekä ihmisen hyvinvointiin liittyvät tekijät. Tärkeitä teemoja ovat opiskelijan omaan oppimiseen ja opiskeluun liittyvät tekijät ja niiden tunnistaminen sekä omien opiskelustrategioiden kehittäminen.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson moduulit

- Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4), Valinnainen

Tavoitteet

Tunteet ja mielenterveys

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta*
- *ymmärtää tunteiden merkityksen ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin sekä saa valmiuksia soveltaa tätä tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä*
- *osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen*
- *tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä*
- *osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja yhteiskunnallisia ulottuvuuksia*
- *osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa*
- *syventyy yhden mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.*

Keskeiset sisällöt

Tunteet ja mielenterveys

Tunteiden psykologia

- *tunteiden muodostuminen: tunnereaktio ja tunnekokemus*
- *perustietoa tunteiden ja niiden säätelyn hermostollisesta perustasta*
- *tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus*
- *tunteiden merkitys kognitiivista toimintaa ja sosiaalista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä*
- *tunteiden säätely hyvinvoinnin osatekijänä*

Psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen

- *hallintakeinojen ja defenssien merkitys*
- *resilienssin merkitys hyvinvoinnille*

- *nukkumisen ja vuorokausirytmin merkitys psyykkiselle toiminnalle*
- *keskeiset unen laatuun vaikuttavat tekijät*
- *stressin aiheuttajia, vaikutuksia ja säätelykeinoja*
- *kriisit psyykkisen tasapainon uhkana ja niistä selviytyminen*

Mielenterveys

- *mielenterveys käsitteenä*
- *yleisimpien mielenterveyshäiriöiden luokittelu ja tietoa niiden tyypillisistä oireista*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja -häiriöiden syntyä selittävistä biologisista, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä kulttuurisista taustatekijöistä*
- *esimerkkejä mielenterveyden ongelmien ja häiriöiden biologisista ja psykososiaalisista hoitomuodoista sekä erilaisista psykoterapian toteutustavoista*
- *esimerkkejä ajankohtaisesta mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta*

Psykologinen tutkimus

- *ei-kokeellinen tutkimus: korrelatiivinen ja kuvaileva tutkimus*
- *esimerkkejä fysiologisia mittausmenetelmiä hyödyntävistä tutkimuksista*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa selittää mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä sekä soveltaa tätä tietoa oman ja muiden hyvinvoinnin edistämiseen. Lisäksi opiskelija tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä. Hyvinvointiosaamista tukevat esimerkiksi ymmärrys resilienssistä, tunteiden säätelystä sekä stressistä että kriiseistä selviytymisestä. Yleisimpien mielenterveyshäiriöiden ja niiden tyypillisten oireiden tarkastelu sen sijaan auttavat ymmärtämään sekä oman itsen että toisten ihmisten hyvin- tai pahoinvoinnin taustatekijöitä.

Vuorovaikutusosaaminen

Yksi vuorovaikutuksen tärkeimpiä tekijöitä ovat tunteet ja niiden merkitys ihmisen kognitiiviseen toimintaan sekä psyykkiseen hyvinvointiin. Vuorovaikutusosaamista tukevat esimerkiksi omakohtainen tunteiden psykologinen tarkastelu, mikä antaa opiskelijalle valmiuksia soveltaa tietoa itsetuntemuksen ja tunteiden tunnistamisen näkökulmista. Lisäksi ihmisten erilaiset tavat viestiä tuovat näkökohtia vuorovaikutuksen keinoista välineenä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija syventyy yhden tai useamman mielenterveyshäiriön syihin, oireisiin ja hoitoon. Mielenterveysongelmien ja -häiriöiden syntyyn ja hoitomuotoihin liittyvien biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen näkökulmien tarkastelu kehittää opisleijan monitieteistä ja luovaa osaamista.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja osaa tarkastella tulkintojen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia esimerkiksi yhteiskunnassa käytävää ajankohtaista keskustelua tarkastelemalla tai etsimällä erilaisia määrittelyjä mielenterveys -käsitteelle. Myös esimerkiksi resilienssin käsitteen tarkastelun avulla opiskelijaa voidaan rohkaista ottamaan perusteltuja riskejä sekä sietämään epävarmuutta, turhautumista ja epäonnistumista sekä yksilön että yhteiskunnan näkökulmasta.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa pohtia mielenterveyden ja sen häiriöiden määrittelyn tulkinnanvaraisuutta ja osaa tarkastella tulkintojen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia esimerkiksi hakemalla ajankohtaista tietoa mielenterveyshäiriöihin liittyvästä yhteiskunnallisesta keskustelusta sekä kansallisesti että globaalisti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa selittää tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta esimerkiksi tarkastelemalla tunteiden universaaliutta ja kullttuurisidonnaisuutta sekä tunteiden merkitystä kognitiivista toimintaa ja sosiaallista vuorovaikutusta ohjaavina tekijöinä. Lisäksi opiskelija osaa kuvailla biologisia, psyykkisiä, sosiaalisia ja kulttuurisidonnaisia tekijöitä mielenterveyshäiriöiden taustalla ja hoidossa esimerkiksi etsimällä tietoa eri kulttuurien perinnäistavoista, arvoista ja moraalista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Psykologian opintojakson arvionti seuraa valtakunnallista opetussuunnitelmaa. Sovittujen arvioitavien töiden palauttaminen on edellytyksenä opintojakson suorittamiselle. Mikäli lähiopetusryhmää ei muodostu, opintojakson voi suorittaa itsenäisesti. Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

- Opintojaksolla opitaan selittämään tunteiden muodostumista ja niiden kulttuurisidonnaisuutta sekä ymmärtämään tunteiden merkitystä ihmisen kognitiiviseen toimintaan, vuorovaikutukseen ja psyykkiseen hyvinvointiin. Näkökulmia ovat esimerkiksi valmiudet soveltaa psykologista tietoa itseymmärryksen ja vuorovaikutuksen välineenä, mielenterveyteen ja psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden ymmärtäminen, kyky tunnistaa yleisimpiä mielenterveyden ongelmia ja mielenterveyshäiriöitä. Lisäksi perehdytään tarkemmin yhteen mielenterveyshäiriöön ja sen syihin, oireisiin ja hoitoon.

8.16. Terveystieto (TE)

Oppiaineen tehtävä

Terveystieto on monitieteinen oppiaine, jonka tehtävänä on opiskelijan terveysosaamisen kehittäminen. Terveysosaaminen ilmenee asiatietojen ja käsitteiden hallintana, terveyteen liittyvinä taitoina, kykynä itsenäiseen kriittiseen ajatteluun, itsetuntemuksen syventymisenä sekä eettisenä vastuullisuutena. Se mahdollistaa terveyden laaja-alaisuuden hahmottamisen sekä antaa valmiuksia tunnistaa ja muokata tekijöitä, jotka mahdollistavat opiskelijan oman ja muiden ihmisten terveyden sekä ympäristön terveellisyyden arvostamisen, edistämisen ja ylläpitämisen. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toimintakykynä. Oppiaineen arvopohja rakentuu elämän kunnioittamisen, ihmisoikeuksien mukaisen arvokkaan elämän, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden, vastuullisuuden ja aktiivisen kansalaisuuden perustalle.

Opetuksessa haastetaan tarkastelemaan terveyttä, turvallisuutta, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä sekä näihin liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalin maailman näkökulmasta. Olennaista on ohjata opiskelijaa ymmärtämään terveyttä voimavarana, jonka pohjalta monet muut arkielämän toiminnot rakentuvat. Opetuksessa perehdytään oppiaineen taustalla olevien tieteenalojen kieleen, käsitteistöön ja tapoihin rakentaa tietoa. Opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan valmiuksia yksilölliseen ja yhteisölliseen tiedon hankintaan, rakentamiseen ja käyttämiseen sekä

taitoa arvioida kriittisesti terveyteen liittyvää tietoa ja viestintää. Oppiaineen tehtävänä on myös kehittää opiskelijan valmiuksia omien terveyteen liittyvien valintojen ja tottumusten taustalla vaikuttavien tekijöiden analysointiin ja seurausten arviointiin sekä itselle sopivien oppimisen tapojen tunnistamiseen. Opetuksessa kehitetään opiskelijan kykyä tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä. Lisäksi terveyden osalta edistetään valmiuksia tarkoituksenmukaisten ja perusteltujen valintojen tekemiseen sekä omien voimavarojen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen.

Laaja-alainen osaaminen

Laaja-alainen osaaminen toteutuu terveystiedon opetuksessa monipuolisesti ja auttaa siten osaltaan opiskelijaa kehittymään tasapainoiseksi ja sivistyneeksi ihmiseksi.

*Terveystiedon opetus tuottaa **hyvinvointiosaamista** kehittämällä ymmärrystä keskeisistä hyvinvointiin liittyvistä yksilöllisistä, yhteisöllisistä ja yhteiskunnallisista edellytyksistä sekä lisäämällä valmiuksia oman ja muiden terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen. Terveystiedossa kehitetään opiskelijan itsetuntemusta, mikä auttaa tunnistamaan omia vahvuuksia ja rakentamaan identiteettiä.*

***Vuorovaikutusosaaminen** kehittyy terveystiedossa sekä oppiaineen sisältöjen että käytettävien opetusmenetelmien avulla. Opetuksessa käsitellään mielen hyvinvointiin liittyviä tekijöitä, kuten tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Yhteisöllinen tiedonrakentaminen edistää sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön.*

*Eri tieteenaloihin perustuvana oppiaineena terveystiedolle on luontevaa kehittää **monitieteistä ja luovaa osaamista**. Terveystiedossa opiskelija ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa ja muodostamaan näin itselle uutta tietoa. Oppiaine sisältää tavoitteita, jotka ohjaavat tiedon soveltamiseen ja kriittiseen tulkintaan. Terveystiedon tavoitteet tukevat myös oppimisen säätelyä ohjaamalla opiskelijaa löytämään itselle sopivia oppimisen tapoja ja pohtimaan oppiaineen aihepiirien merkitystä itselle.*

*Oppiaineen tavoitteet ja arvoperusta ohjaavat opiskelijaa pohtimaan esimerkiksi turvallisen ympäristön edellytyksiä, terveyden eriarvoisuutta sekä elintapavalintojen seurauksia. Näiden aihepiirien tarkastelu tuottaa aineksia turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden hahmottamiseen ja kehittävät siten **yhteiskunnallista osaamista**.*

***Eettisyys ja ympäristöosaaminen** näkyy terveystiedon opetuksessa erilaisten ympäristöjen terveysvaikutuksiin liittyvien omien kulutustottumusten analysointina ja seurausten arviointina sekä eettisten kysymysten ratkomisena.*

*Terveystiedossa etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä. Lisäksi tarkastellaan globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista. Tällaisten aihepiirien käsittely vahvistaa osaltaan **globaali- ja kulttuuriosaamista.***

Tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että

opiskelija

- *pystyy luomaan kokonaiskuvaa terveydestä ja sen yksilöllisistä, yhteisöllisistä, yhteiskunnallisista ja globaaleista edellytyksistä, pystyy tekemään perusteltuja ehdotuksia siitä, miten omaa, muiden ihmisten sekä ympäristön terveyttä ja turvallisuutta voidaan ylläpitää tai edistää, sekä osaa käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti*

- *osaa hakea tietoa eri lähteistä, soveltaa ja analysoida terveyteen liittyvää tietoa sekä arvioida tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä, ymmärtää tieteellisen tiedon ja arkitiedon eron terveyden ja sairauksien riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä sekä osaa perustella näkemyksiään tutkimustiedon avulla*
- *osaa analysoida ja arvioida omien tarpeiden, käsitysten, kokemusten, asenteiden ja arvojen ohjaavaa vaikutusta terveyteen liittyvissä valinnoissa sekä omien elintapojen ja kulutustottumusten vaikutuksia terveyteen ja ympäristöön*
- *osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä sekä kestävän kehityksen edellytyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *osaa valita itselle sopivia ja tilanteen kannalta tarkoituksenmukaisia oppimisen tapoja sekä osaa asettaa tavoitteita omalle oppimiselleen ja pystyy arvioimaan niiden saavuttamista realistisesti.*

Osaamisen arviointi

Arvioinnin tehtävänä on tukea oppimista sekä antaa opiskelijalle tietoa hänen edistymisestään ja oppimistuloksistaan. Arviointi perustuu oppiaineen tavoitteista johdettuihin kriteereihin, ja se koostuu monipuolisesta oppimisprosessin aikaisesta ja osaamisen summatiivisesta arvioinnista sisältäen myös itse- ja vertaisarviointia. Kriteerien avaaminen opiskelijoille opintojakson alussa sekä opintojakson aikana suoritettu arviointi ja palaute auttavat opiskelijaa suuntaamaan oppimistaan.

Arviointi kohdistuu oppimäärän asiatietojen hallintaan ja käsitteiden täsmälliseen käyttöön, opiskelijan tiedonhankintataitoihin sekä kykyyn soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistellä terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä rakentaa sille perusteluja. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky tarkastella monipuolisesti terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan opiskelijan kyky asettaa oppimistavoitteita ja arvioida niiden saavuttamista. Arviointi ei saa kohdistua opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin sinänsä, vaan arviointi keskittyy opiskelijan valmiuksiin analysoida, arvioida sekä perustella näkemyksiään ja erilaisia terveystottumuksia.

Opintojaksot

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson moduulit

- Terveys voimavarana, 2 op (TE1), Pakollinen

Tavoitteet

Terveys voimavarana

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy kuvailemaan ja jäsentelemään keskeisiä ihmisen voimavaroja ja terveyttä määrittäviä tekijöitä sekä analysoimaan niiden yhteyksiä ja vaikutusmekanismeja terveyteen*
- *osaa selittää erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden muodostumista ja arvioida niiden merkitystä terveydelle sekä soveltaa keskeisiä sosiaalipsykologisia malleja ja teorioita elintapojen omaksumisen selittämisessä*
- *tunnistaa omiin elintapoihinsa vaikuttavia tekijöitä ja pystyy arvioimaan elintapavalintojen merkitystä omalle ja lähiympäristön terveydelle sekä antamaan perusteltuja ehdotuksia siitä, miten terveyttä edistäviä elintapoja voidaan ylläpitää ja vaarantavia ehkäistä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys voimavarana

Terveyden kokonaisvaltaisuus

- *terveyttä määrittävät keskeiset tekijät ja niiden vaikutusmekanismit*
- *terveyttä ja elintapoja selittävät keskeiset sosiaalipsykologiset teoriat ja mallit: suunnitellun käyttäytymisen teoria, sosiaalis-kognitiivinen teoria, terveysuskomusmalli, muutosvaihemalli*
- *terveyskulttuurisia ilmiöitä: terveyden arvostamisen ja käyttäytymisen välinen ristiriita, medikalisaatio ja terveyteen sairastuminen, elintapoihin puuttuminen, uskomus- eli vaihtoehtohoidot*

Kehon ja mielen hyvinvoinnin keskeiset perusteet

- *terveyttä edistävä ravinto, liikunta, lepo, uni sekä painonhallinta*
- *seksuaalisuus, seksuaaliterveys, seksuaalioikeudet*
- *mielenterveyttä suojaavat yksilölliset, yhteisölliset ja yhteiskunnalliset tekijät, stressi ja kriisit mielenterveyttä kuormittavina tekijöinä, keinoja kuormituksen hallintaan*
- *opiskeluhyvinvointi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelijalle muodostuu kokonaiskuva terveyden edellytyksistä. Ihmisen hyvinvointia lähestytään terveyden voimavarojen näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt vahvistavat opiskelijan hyvinvointia ja tuovat käytännön hyötyä lukio-opiskeluun.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelijan sosiaalisia taitoja, yhteistyökykyä ja yhdessä oppimisen taitoja kehitetään esimerkiksi pienryhmätyöskentelyssä, erityisen hyvin soveltuvia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja ryhmätyöskentely.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu terveyskäyttäytymistä selittäviin sosiaalipsykologisiin malleihin ja teorioihin ja osaa soveltaa niitä käytäntöön

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija pohtii terveyskulttuurin ilmiöitä, esim. uskomus- ja vaihtoehtohoitoja ja medikalisaatiota.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tuntee seksuaalioikeudet ja osaa arvioida niiden toteutumista. Opiskelija tunnistaa terveyskulttuurin ilmiöitä ja niiden merkityksen terveyskäyttäytymiselle.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti auttavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Arviointi keskittyy tavoitteiden saavuttamisen (oppiminen, osaaminen ja työskentely) arviointiin. Opiskelijoita osallistetaan arviointityöhön esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnilla.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla luodaan kokonaiskuvaa ihmisen voimavaroista, terveyden edistämisestä sekä terveyttä määrittävistä tekijöistä. Lisäksi syvennetään ymmärrystä ihmisen hyvinvointiin vaikuttavista tekijöistä sekä elintapojen merkityksestä terveydelle. Opintojaksolla perehdytään keskeisiin terveyttä ja terveyskäyttäytymistä selittäviin teorioihin, mallei voidaan käyttää esimerkiksi uni-, ruoka- tai liikuntapäiväkirjan analysointia.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja ympäristö

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tietää tutkimustiedon hankkimisen periaatteista ja tutkimusprosessin vaiheista sekä osaa soveltaa näitä tietoja ja kuvata perustellen, miten terveyteen, terveyskäyttäytymiseen ja toimintakykyyn liittyvistä aiheista voidaan saada luotettavaa ja monipuolista tutkimustietoa*
- *osaa hakea tietoa ja pystyy vertailemaan eri lähteiden luotettavuutta*
- *osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja sekä analysoida terveysviestinnän merkitystä ihmisten terveyskäsityksille ja terveydelle*
- *osaa esitellä ja analysoida fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveydelle sekä arvioida omien elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön terveydelle ja terveellisyydelle*
- *osaa eritellä riippuvuuden muotoja ja niiden syntyyn vaikuttavia tekijöitä sekä analysoida riippuvuuksiin liittyviä terveys- ja muita haittoja.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja ympäristö

Terveyteen liittyvän tiedon hankinta, arviointi ja tulkinta

- *tieteellinen tieto ja arkitieto, ajattelun vinoumia, tutkimusprosessin vaiheet, tutkimustiedon luotettavuuden arviointi*
- *terveysviestinnän muotoja ja vaikutuskeinoja, terveysviestinnän merkityksen ja luotettavuuden arviointi*

Ympäristön terveellisyys ja turvallisuus

- *rakennetun ympäristön, luonnonympäristön ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen*
- *kestävä kehitys ja terveys*
- *ympäristöjen turvallisuus ja väkivallan ehkäisy*
- *työhyvinvointi*

Mielihyvä ja riippuvuus

- *riippuvuuteen vaikuttavat biologiset, psyykkiset ja sosiaaliset mekanismit*
- *keskeiset aine- ja toiminnalliset riippuvuudet, riippuvuuksien syitä ja ehkäisykeinoja, riippuvuuksien aiheuttamia haittoja*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija saa kokonaiskuvan mediaympäristöä ja sen vaikutusta terveyteen. Opiskelijaa autetaan muodostamaan käsitys erilaisista riippuvuuksien ehkäisykeinoista ja arvioimaan niiden vaikuttavuutta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija osaa kuvata terveysviestinnän muotoja ja analysoida viestinnän vaikutuskeinoja.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelijaa ohjataan hahmottamaan kestävää tulevaisuutta ja siten kehittämään yhteiskunnallista osaamista.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija osaa analysoida omia kulutustottumuksia. Opiskelija osaa arvioida yksilöiden kulutustottumusten vaikutusta ympäristönterveysteen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa analysoida elintapojen ja kulutustottumusten merkitystä ympäristön

terveydelle kestävän kehityksen näkökulmasta.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelijaa ohjataan tehtävien avulla tiedon ja argumenttien vertailuun, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arviointiin ja loogiseen päättelyyn.

Opiskelija tietää tiedonhaun ja tutkimustiedon hankkimisen periaatteet ja tutkimusprosessin vaiheet sekä osaa soveltaa näitä tietoja. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan kestävän kehityksen merkitystä terveyskontekstissa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti ohjaavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Arviointi keskittyy tavoitteiden saavuttamisen (oppiminen, osaaminen ja työskentely) arviointiin. Opiskelijoita osallistetaan arviointityöhön esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnilla.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään terveystieteelliseen tutkimusprosessiin, terveysviestintään ja kriittiseen lukutaitoon. Tarkastellaan ja pohditaan eri näkökulmista mediaympäristön, psykososiaalisen ja fyysisen ympäristön merkitystä ihmisen terveydelle ja pohditaan yksilön valintojen yhteyksiä ympäristöterveydelle. Lisäksi opintojaksolla perehdytään riippuvuuden eri muotoihin ja riippuvuuksien ennaltaehkäisyyn, syntymekanismiin ja haittoihin. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi media-analyysi- tai haastattelutehtäviä.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson moduulit

- Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3), Valinnainen

Tavoitteet

Terveys ja yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *• osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, sosiaali- ja terveyspolitiikan ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteen sekä teknologian muutosta, kehitystä ja yhteyksiä väestön terveyteen*
- *• pystyy erittelemään keskeisten tarttumattomien ja tartuntatautien riskitekijöitä, esittämään perusteltuja ratkaisuja näiden ehkäisemiseksi sekä arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle sekä elintapojen vaikutuksia tarttumattomien ja tartuntatautien näkökulmasta*
- *• osaa esitellä perustellen, mihin sosiaali- tai terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa, arvioida kriittisesti palvelujen järjestämistä ja tuottamista sekä arvioida sosiaali- ja terveyspalvelujen, itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle*
- *• osaa analysoida terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä kysymyksiä, kuvata ja arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä analysoida terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä.*

Keskeiset sisällöt

Terveys ja yhteiskunta

Terveyden edistäminen ja sairauksien ehkäisy eri aikakausina

- *terveyskäsityksiä ja sairauksien selitysmalleja*
- *keskeisiä väestöjen terveyteen vaikuttaneita yhteiskunnallisia, tieteeseen ja teknologiaan liittyviä tekijöitä*
- *tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia*

Sairaudet ja hoito

- *epidemiologinen siirtymä, keskeiset tarttumattomat ja tartuntataudit*
- *sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen, tuottaminen ja käyttäminen*
- *itsehoito ja omahoito*

Eettiset kysymykset

- *eettisen analysoinnin näkökulmia: hyveet, seuraukset, oikeudet, velvollisuudet, motiivit, arvot ja normit*
- *keskeisiä terveyteen ja sairauksiin liittyviä eettisiä ja oikeudellisia kysymyksiä kuten hedelmöityshoidot, abortti, elintapoihin liittyvä vapaus ja vastuu, seulonnat, geeniteknologia, eutanasia*
- *terveydenhuollon eettiset periaatteet, potilaan oikeudet, priorisointi*

- *terveys ja terveyden eriarvoisuus Suomessa ja globaalisti sekä niihin vaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija osaa arvioida kriittisesti terveyspalvelujen järjestämistä ja tuottamista. Opiskelija osaa analysoida terveyteen vaikuttavia yhteiskunnallisia tekijöitä ja tietää potilaan oikeudet sosiaali- ja terveyspalveluissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaamista pyritään vahvistamaan käyttäen esimerkiksi seuraavia työtapoja: uutisten seuranta ja analysointi pari- ja ryhmätyönä, paneelikeskustelu sosiaalisen median terveysaiheista.

Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija osaa esitellä perusteltuja ratkaisuja sairauksien ehkäisemiseksi ja arvioimaan sairauksien ja tautien merkitystä yksilölle ja yhteiskunnalle. Opiskelija tietää, mihin sosiaali- ja terveyspalveluihin yksilö voi hakeutua erilaisissa tilanteissa. Opiskelija osaa arvioida itsehoidon ja omahoidon merkitystä terveydelle.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija ymmärtää tieteen ja teknologian kehityksen yhteyksiä väestön terveyteen ja osaa pohtia tulevaisuuden terveyshaasteita ja mahdollisuuksia.

Lisäksi opiskelijaa voidaan ohjata tehtävien avulla tiedon ja argumenttien vertailuun, tiedon soveltamiseen, analysointiin, arviointiin ja loogiseen päättelyyn

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija osaa kuvata ja arvioida terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä pohtia terveyserojen kaventamisen keinoja ja keinojen vaikuttavuutta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksolla toteutetaan sekä formatiivista että summatiivista arviointia, painottaen opintojakson keskeisiä tavoitteita ja sisältöjä. Formatiivinen arviointi on opiskelijaa opinnoissa eteenpäin opintojakson tavoitteita kohti ohjaavaa, ei dokumentoitavaa palautetta. Arviointi keskittyy tavoitteiden saavuttamisen (oppiminen, osaaminen ja työskentely) arviointiin. Opiskelijoita osallistetaan arviointityöhön esimerkiksi itse- ja vertaisarvioinnilla.

Opintojakso arvioidaan numeerisesti asteikolla 4 - 10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla perehdytään terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiaan sekä yhteiskunnan tulevaisuuden terveyshaasteisiin. Perehdytään keskeisiin tarttumattomiin tauteihin ja tartuntatauteihin: riskitekijöihin, ennaltaehkäisyyn, vaikutukseen yksilölle ja yhteiskunnalle.

Lisäksi opintojaksolla perehdytään sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä itse- ja omahoitoon. Opintojaksolla tarkastellaan myös terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja globaaleja terveyshaasteita.

Terveystiedon kertaus, 2 op (TE4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva terveystiedon keskeisistä sisältöalueista ja soveltaa terveysosaamista eri elämäntilanteisiin ja terveyden eri osa-alueisiin.
- Opintojakson tavoitteena on syventää aiemmin opittujen pakollisten ja syventävien moduulien oppisisältöjä. Tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet terveystiedon ylioppilaskokeeseen.
- Opintojakson tavoitteena on vahvistaa ylioppilaskirjoituksissa käytettävien tietokoneohjelmien hallintaa.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija kertaa ja syventää TE1, TE2 ja TE3 -moduuleissa opiskeltuja asioita
- Opiskelija hahmottaa ja ymmärtää YO-kokeen rakenteen ja pisteytyksen
- Opintojakson sisältöjen ja työtapojen avulla valmentaudutaan terveystiedon ylioppilaskokeeseen ja harjoitellaan tiedonkäsittelytaitoja ja vastaustekniikkaa.
- Opintojaksolla harjoitellaan erilaisten terveystiedolle tyypillisten aineistojen tulkintaa ja tuottamista sekä mediakriittisyyttä. Tutustaan monipuolisesti terveystiedon ylioppilaskoetehtäviin.

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksolla opiskelijaa ohjataan yhdistelemään eri tieteenalojen tuottamaa tietoa, tuottamaan uutta tietoa sekä soveltamaan ja tulkitsemaan tietoa kriittisesti.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojaksolla etsitään selityksiä erilaisten terveyskulttuurien ilmiöiden syntymiselle ja arvioidaan niiden merkitystä sekä tarkastellaan ajankohtaisia globaaleja terveyskysymyksiä ja niihin vaikuttamista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson tavoitteet ja arviointiperusteet selvitetään opiskelijoille opintojakson alussa ja heidän kanssaan keskustellaan niistä.

Opintojaksolla arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin aikaista työskentelyä ja jatkuvaa osaamisen näyttöä, jota toteutetaan esim. opettaja-, itse- ja vertaisarvioinnin avulla. Arvioinnin avulla opiskelija saa käsityksen siitä, kuinka hyvä kokonaiskuva hänellä on terveystiedon keskeisistä sisältöalueista.

Arviointi kohdistuu asiatietojen ja käsitteiden hallintaan, tiedonkäsittelyyn, sekä kykyyn soveltaa, yhdistellä ja perustella tietoja.

Suoritus edellyttää opintojaksoon kuuluvien tehtävien tekemistä sekä aktiivista osallistumista opetukseen.

Osan (50 %) opintojaksosta suoritetaan itsenäisesti.

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä (S).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso antaa hyvät valmiudet osallistua terveystiedon reaalikokeeseen.

8.17. Toinen kotimainen kieli, ruotsi (TKRU)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

*Toinen kotimainen kieli ruotsi on osa lukion kielikasvatusta**,** joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.*

Ruotsin kielen opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Ruotsin kielen opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan ruotsin kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan ja kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Laaja-alainen osaaminen

Toisen kotimaisen kielen ruotsin opetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla oppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Toisen kotimaisen kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että vieraiden kielten eri oppimäärien ja eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, joiden ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa.

Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Toisen kotimaisen kielen opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Toisen kotimaisen kielen opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi-*** *ja* ***vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia toista kotimaista kieltä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Toisen kotimaisen kielen opiskelu ja osaaminen avaavat mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä sekä tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Toisen kotimaisen kielen opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia sekä eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Toisen kotimaisen kielen ruotsin opintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Toisen kotimaisen kielen opinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen sekä kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä kehittämään vastuuntuntoaan ja taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta toisen kotimaisen kielen ruotsin opinnoissa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys toisen kotimaisen kielen käyttökelpoisuudesta kansallisessa, pohjoismaisessa ja kansainvälisessä yhteistyössä sekä globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja*

tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.

Tavoitteet

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
A-oppimäärä	*B2.1 (A2.2)*	*B2.1 (A2.2)*	*B1.2 (A2.1)*
B1-oppimäärä	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
B3-oppimäärä	*A2.2*	*A2.2*	*A2.1*
Äidinkielenomainen oppimäärä	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*	*B2.2 (B1.2)*

Ruotsin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutustaitoihin ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä ja toimijana kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista ja joissa tavoitteena ei ole äidinkielenään ruotsia puhuvan tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti ja luovasti ruotsin kielellä*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*
- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään ruotsin kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista ruotsinkielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*

- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) alla olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Arviointi

Arvioinnin tehtävä toisessa kotimaisessa kielessä ruotsissa on tukea opiskelijan kehittymistä ruotsin kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja vuorovaikutustaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää toisen kotimaisen kielen ruotsin taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansallisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Toisen kotimaisen kielen ruotsin pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan toisen kotimaisen kielen ruotsin A-oppimäärän moduulin 8, B1-oppimäärän moduulin 6 sekä äidinkielenomaisen ruotsin oppimäärän moduulin 8 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson

suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

B3-oppimäärän osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan ruotsin kielelle ja asianomaiselle oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.17.1. Ruotsi, B1-oppimäärä (TKRUB1)

Opintojaksot

Ruotsin aloitusjakso, 4 op (RUB11_RUB12)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11), Pakollinen
- Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa olemassa olevaa kielitaitoaan ja omia vahvuuksiaan*
- *rohkaistuu käyttämään ruotsin taitoaan arkipäiväisissä vuorovaikutustilanteissa painottaen suullista viestintää*
- *kehittää omia opiskelustrategioitaan ja vuorovaikutustaitojaan ja löytää itselle sopivia työtapoja*
- *syventää tietämystään suomen ja ruotsin kielten vaikutuksesta toisiinsa sekä Suomessa vallitsevista kieliolosuhteista*
- *pystyy suhteuttamaan ruotsin kielen osaamistaan oppimäärän opiskelulle määriteltyyn taitotasoon B1.1.*

Ruotsin kieli arjessani

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa kertoa ruotsiksi omasta elämästään, ihmissuhteistaan ja lähiympäristöstään eri tilanteissa erilaisia viestintäkanavia käyttäen*
- *kehittää keskustelu- ja kuuntelutaitojaan ruotsiksi*
- *kehittää palautteen antamisen ja vastaanottamisen sekä osaamisensa arvioinnin taitoja.*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija ymmärtää pitkäjänteisen ja tavoitteellisen työskentelyn merkityksen ja hyödyn.

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *opiskelijan kieliprofiilin laatiminen tai täydentäminen sekä omien tavoitteiden asettaminen*
- *kielitietoisuus, monikielisyys, kielten väliset suhteet*

- *omaa oppimista edistävien työkalujen löytäminen ja hyödyntäminen*

Ruotsin kieli arjessani

- *ruotsin kielen käyttö opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *oma elämä, ihmissuhteet ja lähiympäristö*
- *yksilön ja yhteisön hyvinvointi*
- *ääntämisen harjaannuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Opiskelija oppii arvostamaan ja hyödyntämään omaa kielitaitoaan. Hän harjoitelee ruotsin kielen käyttöä opiskelijan arkipäivään liittyvissä vuorovaikutustilanteissa.

Hyvinvointiosaaminen

Huomioidaan empatian ja hyvien tapojen merkitystä opiskelussa ja elämässä. Käsitellään hyvinvointiin liittyviä asioita. Opiskelija kehittää itselleen sopivia kielenopiskelustategioita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot (osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri tavoitealueilla). Opintojaksossa painotettuja laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisen työskentelyn avulla. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakso koostuu kahdesta moduulista (Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (RUB11) ja Ruotsin kieli arjessani (RUB12)), joista saa yhteensä neljä opintopistettä. Kieliprofiilia täydennetään moduulin RUB11 aikana.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Opintojakson moduulit

- Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13), Pakollinen

Tavoitteet

Kulttuuri ja mediat

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee suomenruotsalaisia, ruotsalaisia ja muita pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä*
- *tuntee ruotsinkielisiä medioita*
- *osaa hyödyntää ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa*

- *pystyy seuraamaan ruotsinkielisiä uutistekstejä ja ymmärtää pääasiat niistä.*

Keskeiset sisällöt

Kulttuuri ja mediat

- *suomenruotsalaiset ja muut pohjoismaiset kulttuuri-ilmiöt*
- *ruotsinkieliset mediat*
- *opiskelijoita kiinnostavat ajankohtaiset aiheet ruotsiksi*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee ja syventää vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu suomenruotsalaisiin, ruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin. Opintojaksolla vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu ajankohtaisiin aiheisiin medioiden avulla ja oppii hyödyntämään ruotsinkielisiä lähteitä tiedonhaussa.Tutustumalla erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin opiskelija oppii monimuotoisuutta ja kehittämään omaa ajatteluaan.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot (osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri tavoitealueilla). Opintojaksossa painotettuja laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisen työskentelyn avulla. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja. Opintojakson aikana tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin ilmiöihin.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Opintojakson moduulit

- Ympäristömme, 2 op (RUB14), Pakollinen

Tavoitteet

Ympäristömme

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tulkita erilaisia tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia*
- *harjoittaa erityisesti kirjallisia tekstintuottamistaitojaan aiheena mielipiteen ilmaisu*
- *pystyy tuottamaan lyhyen ohjatun tekstin moduulin aihepiiristä.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristömme

- *kulttuurinen moninaisuus*
- *erilaiset elinympäristöt*
- *ajankohtaiset yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee ja syventää vuorovaikutustaitojaan.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu kulttuuriseen moninaisuuteen, eri elinympäristöihin ja yhteiskuntiin opintojakson teemojen myötä.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija opettelee tulkitsemaan tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Hän ymmärtää, että ilmiöitä voi tarkastella useasta eri näkökulmasta ja pystyy hahmottamaan yhteyksiä näiden välillä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee taitoa ilmaista omia mielipiteitä ja täten taitoa osallistua yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen. Hän oppii käyttämään osaamistaan omaksi ja muiden hyväksi.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii ympäristöön ja kestävään elämäntapaan liittyviä kysymyksiä eettisistä näkökulmista. Hän kehittää eettistä ajatteluaan yhteiseksi hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot (osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri tavoitealueilla). Opintojaksossa painotettuja laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisen työskentelyn avulla. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiireinä ovat kulttuurinen moninaisuus, erilaiset elinympäristöt sekä yhteiskunnalliset aiheet nuorten näkökulmasta. Opintojaksossa vahvistetaan opiskelijan monilukutaitoa ja erilaisten tekstien tulkitsemis- ja tuottamistaitoja hyödyntäen erilaisia oppimisympäristöjä.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Opintojakson moduulit

- Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelu- ja työelämä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää tietämystään tekstilajeista, jotka liittyvät keskeisesti nuoren opiskeluun, työelämään ja itsenäistymiseen*
- *pohtii jatko-opintojaan, urasuunnitelmiaan sekä valmiuksiaan elinikäiseen oppimiseen.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelu- ja työelämä

- *opiskelu, ammatit ja työelämä opiskelijan ja yhteiskunnan näkökulmasta*
- *tulevaisuuden suunnitelmat*
- *vuorovaikutustilanteet ja tekstit, jotka liittyvät jatko-opiskeluun ja työelämään*
- *itsenäistyvän nuoren elämänhallinta*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *erilaisten hakemusten laatiminen*

Paikallinen lisäys

- kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee taitoja ja kontakteja, jotka helpottavat hänen siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään. Monipuolinen kielitaito laajentaa mahdollisuuksia opiskella ja työskennellä sekä kotimaassa että muissa Pohjoismaissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija tutustuu pohjoismaisiin opiskelu- ja työmahdollisuuksiin. Monipuolinen kielitaito tarjoaa mahdollisuuksia pohjoismaiseen yhteistyöhön ja toimintaan maailmankansalaisena.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija oppii kertomaan omasta osaamisestaan kirjallisesti ja suullisesti ruotsiksi ja harjoittelee jatko-opintoihin ja työelämään liittyviä vuorovaikutustilanteita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot (osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri tavoitealueilla). Opintojaksossa painotettuja laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisen työskentelyn avulla. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa tutustutaan mahdollisuuksiin opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä, sekä pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Opintojakson aikana täydennetään kieliprofiilia tulevaisuuden tarpeita varten sekä laaditaan erilaisia hakemuksia.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vankentaa puhumisen sujuvuutta*
- *tuottaa valmistelua edellyttävän suullisen esityksen*
- *tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa ja saa tästä palautetta.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *vuorovaikutustilanteet, dialogin rakentaminen*

- *puhumisen eri piirteet*
- *aitojen ruotsinkielisten kontaktien monipuolinen tarjoaminen opiskelijalle erilaisissa ympäristöissä*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojaksolla syvennetään suullista viestimistä ja vaikuttamista. Opiskelija rohkaistuu osallistumaan keskusteluun ja vankentaa puhumisen sujuvuutta ja tiedostaa suullisen osaamisensa tason ja kehittämistarpeensa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija kehittää eettistä ajatteluaan. Opintojakson aikana pyritään hahmottamaan ajankohtaisia globaaleja ympäristökysymyksiä. Opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä sekä toimimaan yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija käyttää kieltä luovasti erilaisissa tilanteissa ja keskustelee ilmiöistä erilaisista näkökulmista. Opiskelija rohkaistuu keskustelemaan aiheista, jotka voivat käsittellä monipuolisesti eri aihepiirejä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson arviointi perustuu opintojakson aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai Opetushallituksen erillisten ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Arviointi on monipuolista ja jatkuvaa. Opintojaksossa painotettuja laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisten keskusteluiden avulla. Kurssisuoritukseen kuuluu osallistuminen suulliseen kielikokeeseen tai Opetushallituksen erillisten ohjeistuksen mukaisesti annetut näytöt. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10. Opiskelijalle annetaan erillinen suullisen kielitaidon todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksossa syvennetään taitoa tuottaa ruotsin kieltä suullisesti, ymmärtää puhuttua ruotsin kieltä ja rakentaa dialogia. Opintojaksoon sisältyy Opetushallituksen tuottaman suullisen kielitaidon kokeen suorittaminen tai Opetushallituksen erillisten ohjeiden mukaisesti annetut näytöt. Opintojaksoa ei voi suorittaa itsenäisesti. Kurssisuoritukseen vaaditaan osallistuminen suulliseen kielikokeeseen, josta annetaan erillinen suullisen kielitaidon todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Kestävä elintapa, 2 op (RUB17)

Opintojakson moduulit

- Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17), Valinnainen

Tavoitteet

Kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää taitoaan tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille*
- *laajentaa sosiaalisen median tuntemustaan käyttäen ruotsin kieltä*
- *tutustuu kansallisissa kielitutkinnoissa vaadittavaan ruotsin taidon osaamiseen.*

Keskeiset sisällöt

Kestävä elämäntapa

- *kestävä kehitys ja elämäntapa erityisesti opiskelijan näkökulmasta*
- *eettisyys ja vastuullisuus sosiaalisen median käytössä, sananvapaus*

Paikallinen lisäys

- Opiskelija huolehtii kieliprofiilinsa täyttämisestä

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija harjoittelee ja syventää vuorovaikutustaitojaan. Suullisen vuorovaikutuksen lisäksi opiskelija tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Hän voi tutustua myös vuorovaikuttamiseen sosiaalisessa mediassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija pohtii ympäristöön ja kestävään elämäntapaan liittyviä eettisiä kysymyksiä ja hahmottaa tulevaisuuden suunnitelmiaan ja valintojaan myös kestävän kehityksen näkökulmasta. Opiskelija kehittää eettistä ajatteluaan.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija oppii ottamaan kantaa ympäristökysymyksiin, esittämään omia näkemyksiä ja perustelemaan niitä osana yhteiskunnallista keskustelua. Opintojakson sisältöihin sopivat mielipidekirjoituksen tai kantaaottavan puheen kirjoittaminen.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aihepiireissä näkyy ekologinen, taloudellinen, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Opiskelija opettelee tulkitsemaan tekstejä, jotka käsittelevät maailman erilaisia elinympäristöjä, kulttuureja ja yhteiskuntia. Hän ymmärtää, että ilmiöitä voi tarkastella useasta eri näkökulmasta ja pystyy hahmottamaan yhteyksiä näiden välillä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot (osallistuminen opetukseen, tehtävien suorittaminen määräajassa ja halukkuus näyttää osaamistaan kielitaidon eri tavoitealueilla). Opintojaksossa painotettuja laaja-alaisia osaamisalueita arvioidaan erilaisten tehtävien ja oppituntien aikaisen työskentelyn avulla. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiireissä näkyy ekologinen, taloudellinen, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntapa. Opiskelija kehittää eettistä ajatteluaan ja oppii ymmärtämään, että ilmiöitä voi tarkastella useasta eri näkökulmasta. Opintojakson aikana opiskelija täydentää kieliprofiiliaan.

Abiruotsi, 2 op (RUB18)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisempiä rakenteita ja sanastoa.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin (kuullun ja luetun ymmärtäminen, kirjoitelma, rakenneosio, produktiiveset tehtävät).

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten tehtävätyyppien harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä, joka edellyttää läsnäoloa oppitunneilla ja sovittujen tehtävien suorittamista sekä osallistumista preliminääriin.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisempiä rakenteita ja sanastoa. Opiskelija harjoittelee ylioppilaskokeen erilaisia tehtävätyyppejä.

Ruotsin perusteiden kertaus, 2 op (RUB19)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana luodaan pohjaa lukion ruotsin opinnoille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson aikana kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opiskeltuja asioita.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta saa suoritusmerkinnän, joka edellyttää läsnäoloa oppitunneilla ja sovittujen tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana luodaan pohjaa lukion ruotsin opinnoille. Kerrataan ja vahvistetaan peruskoulussa opiskeltuja asioita.

Eläimellistä menoa ruotsiksi, 1 op (RUB110)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu eläinlääketieteen sanastoon ja termistöön aihealueen tekstien avulla.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan eläinlääketieteen termistöön aihealueen tekstien pohjalta.

8.18. Vieraat kielet (VK)

Oppiaineen tehtävä

Kieliaineet ovat sekä taito- ja välineaineita että oma tiedonalansa. Kieltenopetus syventää perusopetuksen aikana saavutettua eri kielten taitoa, kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä.

Vieraat kielet ovat osa lukion kielikasvatusta, joka pyrkii tunnistamaan ja tekemään näkyväksi lukion kaikkia kieliaineita yhdistäviä tehtäviä ja toisaalta kielten roolia opetuksessa ja oppimisessa ylipäätään. Lukion kieltenopetuksessa kehitetään opiskelijan monikielistä kompetenssia, joka koostuu äidinkielten, kansalliskielten ja vieraiden kielten sekä niiden murteiden ja rekistereiden eritasoisesta hallinnasta. Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä taitoja toimia eri kieliyhteisöissä. Opiskelijaa rohkaistaan käyttämään eri kieliä monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueet huomioon ottaen ja kaikkea kielitaitoa arvostaen.

Vieraiden kielten opiskelu perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit ovat monimuotoisia, esimerkiksi kirjoitettuja, puhuttuja, visuaalisia, audiovisuaalisia tai näiden ilmaisumuotojen yhdistelmiä. Oppiaineelle tyypilliset tekstit voivat olla kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä, fiktiivisiä tai asiatekstejä sekä arkisia tai institutionaalisia, erilaisia keskustelutaitoja vaativia tilanteita.

Vieraiden kielten opetuksen tehtävä on kehittää opiskelijan kunkin opiskeltavan kielen taitoa monipuolisesti. Monipuolinen kielitaito kehittyy erilaisten tekstien ja tekstilajien tulkitsemisesta ja tuottamisesta. Opiskelija etenee perustaidoista laaja-alaisuuteen ja arkikielestä kohti akateemisempaa kielitaitoa. Opiskelijaa ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan, laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan, joilla tarkoitetaan kykyä hahmottaa ja hyödyntää tietoa kielestä, kielen rakenteista ja funktioista sekä kielten välisistä yhteyksistä. Opiskelija harjaantuu laaja-alaiseen kielenkäyttöön vaihtelevissa teksti- ja asiayhteyksissä. Opiskelija oppii hankkimaan, muokkaamaan, tuottamaan ja jakamaan sekä arvioimaan ja arvottamaan tietoa.

Koodit

Vieraiden kielten opintojen koodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja moduulinumeroiden mukaan. Vieraista kielistä käytetään seuraavia kirjaintunnuksia.

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

AR = arabian kieli

KX = muu kieli

Lukion opetussuunnitelman perusteissa vieraiden kielten kirjaintunnuksena käytetään tunnusta VK lukuun ottamatta englannin, saamen ja latinan kieltä. Aasian ja Afrikan kielistä lukion opetussuunnitelman perusteissa käytetään kirjaintunnistetta VKAA. Paikallisessa opetussuunnitelmassa näiden tunnusten tilalla käytetään kullekin kielelle määriteltyjä, yllä lueteltuja kirjaintunnuksia.

Laaja-alainen osaaminen

Vieraissa kielissä käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun asiakokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Vieraan kielen eri oppimäärät toimivat yhteistyössä sekä toistensa että eri oppiaineiden kanssa. Samalla rakennetaan ymmärrystä ja yhteyksiä lukion ulkopuolelle sekä lukiota seuraaviin elämänvaiheisiin, opintoihin ja työelämään. Väline- ja taitoaineina kielet tarjoavat työkaluja laaja-alaisen osaamisen taitojen tunnistamiseen, harjoittamiseen, kehittämiseen ja omaksumiseen sekä arvojen ja asenteiden tarkasteluun. Kieltenopetuksen taustalla on myös omat tiedon- ja tieteenalansa, jonka ulottuvuuksia, kuten sosiolingvistiikkaa, kognitiivista kielitiedettä tai tekstintutkimusta, voi hyödyntää laaja-alaisten asiakokonaisuuksien tarkastelussa. Laaja-alaisen osaamisen alueet tarjoavat opetuksessa käsiteltäviä sisältöjä, tavoitteita toiminnalle sekä perusteita erilaisten oppimisympäristöjen, työtapojen tai -menetelmien valinnalle. Vieraiden kielten opetuksessa laaja-alainen osaaminen näyttäytyy muun muassa miksi-kysymyksinä ja syy-seuraussuhteiden pohtimisena. Kielet tarjoavat mahdollisuuden kehittää luovaa toimintaa eri opiskelutapoja kokeillen, mutta myös älyllisyydestä ja kielen estetiikasta nauttien.

Vieraiden kielten opiskelun kautta tarkastellaan yksilön ja yhteisön identiteettien rakentumista ja ryhmässä toimimista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa arvostetaan ja pyritään hyödyntämään, mikä mahdollistaa opiskelijan ***hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen*** *sekä minäpystyvyyden kasvattamisen. Empatia, hyvät tavat ja rakentavan vuorovaikutuksen (mediaatio) elementit ilmentyvät kaikissa kieliaineissa osana laaja-alaista osaamista. Rakentavan vuorovaikutuksen tekijöitä tutkimalla ja sen taitoja omaksumalla opiskelija syventää ymmärrystään toiseudesta ja harjaantuu rakentamaan ymmärrystä tilanteissa, joissa sitä ei kielellisistä tai kulttuurista syistä ole.*

Opiskelija kehittää kielenopiskelutaitojaan tunnistamalla itselleen sopivia strategioita oppia kieliä ja arvioimalla oman oppimisensa edistymistä. Häntä ohjataan ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkitys jatko-opinnoissa ja työelämässä sekä kieli-identiteetin rakentamisessa.

Eri tieteen- ja tiedonaloja sekä taiteita yhdistävänä oppiaineena kielet avaavat yhtymäkohtia muihin oppiaineisiin sekä ***monitieteiseen ja luovaan osaamiseen****. Temaattiset opinnot ja oppiainerajat ylittävät opintokokonaisuudet kannustavat opiskelijaa hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Tärkeää on asiakokonaisuuksien, kysymysten ja ratkaisujen työstäminen vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Opetuksessa tavoitellaan tilanteita, joissa opiskelija pääsee turvallisesti haastamaan oman osaamisensa rajoja. Vieraiden kielten opiskelu ja osaaminen avaa mahdollisuuksia päästä käsiksi monenlaisiin diskursseihin, tietoihin, tietolähteisiin ja taidemuotoihin. Samalla voidaan kyseenalaistaa vakiintuneita käytänteitä ja hakea uusia, luovia tarkastelukulmia sekä tunnistaa ja ymmärtää monimuotoisuutta. Kieltenopetuksessa tavoitteena on ajattelun- ja analysointitaitojen kehittäminen käyttämällä monipuolisia ja opiskelijakeskeisiä menetelmiä ja tarjoamalla merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä.*

Vieraiden kielten opiskelu vahvistaa opiskelijan ***yhteiskunnallista osaamista****. Opetus antaa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia ja eväitä osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa. Samalla rakennetaan yhteyksiä demokratiakasvatukseen ja tasa-arvonäkökulmiin sekä kieliä koskeviin pohdintoihin, kuten enemmistö- tai vähemmistökysymyksiin, kielipolitiikkaan tai kielidiversiteetin vähenemiseen. Kieliopintojen mahdollistamat taidot ja kontaktit helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin, työelämään ja kansalaisaktiivisuutta edellyttäviin tehtäviin.*

Kieliopinnot vahvistavat ***eettisyyttä ja ympäristöosaamista*** *mahdollistamalla myötäelämisen ja ongelmien ymmärtämisen oman kielen asettamia rajoja laajemmin. Globaalit ympäristökysymykset, kuten ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuuden väheneminen ja kestämättömät kulutustottumukset, ovat yksilöön ja yhteisöihin vaikuttavia ongelmia. Opintojen aikana vahvistetaan taitoja ja haetaan kontakteja yhteisten ratkaisujen etsimiseksi ja työstämiseksi. Tiedon hakemisen ja tuottamisen lisäksi opiskelijaa ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään vastuuntuntoaan sekä taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä.*

Globaali- ja kulttuuriosaamisen *osalta vieraiden kielten opetuksessa vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Monipuolinen kielitaito ja ymmärrys kielitaidon käyttökelpoisuudesta kansainvälisessä yhteistyössä ja globaalien kysymysten tarkastelussa syventävät opiskelijan maailmankansalaisen taitoja ja tarjoavat mahdollisuuksia monenkeskiseen, luovaan yhteistyöhön. Kieliopinnot vahvistavat kulttuuriperintöjen tuntemista ja tarjoavat luontevasti eri näkökulmia asioiden tarkasteluun.*

Tavoitteet

Vieraiden kielten opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät kulttuuriseen ja kielelliseen moninaisuuteen, opiskelutaitoihin sekä vuorovaikutus- ja tekstin tulkinta- ja tuottamistaitoihin. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Kieli ja oppimäärä	***Taito toimia vuorovaikutuksessa*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tulkita tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*	***Taito tuottaa tekstejä*** *(suluissa perusopetuksen päättövaiheessa asetetut taitotasotavoitteet)*
Englanti, *A-oppimäärä*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*	*B2.1 (B1.1)*
Aasian ja Afrikan kielet, A-oppimäärä	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*	*A2.2–B1.1 (A2.1)*
Muut kielet, *A-oppimäärä*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*	*B1.2 (A2.2)*
Englanti, *B1-oppimäärä*	*B1.2*	*B1.2*	*B1.2*
Muut kielet, *B1-oppimäärä*	*B1.1 (A1.3)*	*B1.1(A1.3)*	*B1.1 (A1.3)*
Englanti, *B2-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*B1.1*
Muut kielet, *B2-oppimäärä*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.3)*	*A2.2 (A1.2)*
Englanti, *B3-oppimäärä*	*B1.1*	*B1.1*	*A2.2*
Aasian ja Afrikan kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*	*A2.1 (puhuttu teksti)* *A1.3 (kirjoitettu teksti)*
Muut kielet, *B3-oppimäärä*	*A2.1*	*A2.1*	*A2.1*

Kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus

Tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kielenkäyttäjänä globaalissa maailmassa, jossa tavoitteena ei ole esimerkillisen äidinkielisen kielenkäyttäjän tasoinen kielitaito vaan rakentavan vuorovaikutuksen ja keskinäisen ymmärryksen kasvattaminen*
- *osoittaa tietoa, taitoa ja tahtoa toimia rakentavasti kulttuurisesti monimuotoisessa maailmassa*
- *kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi.*

Opiskelutaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa asettaa tavoitteita ja arvioida kehittymistään osana jatkuvaa oppimisprosessia*

- *tunnistaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohtiaan kielenoppijana*
- *osaa käyttää tehokkaasti erilaisia kielenopiskelustrategioita ja työvälineitä*
- *muodostaa käsityksen kielitaidon jatkuvasta kehittämisestä myös lukio-opintojen päättymisen jälkeen.*

Vuorovaikutustaidot, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot

Tavoitteena on, että opiskelija

- *harjaantuu ja rohkaistuu käyttämään kieltä laaja-alaisesti ja monipuolisesti*
- *saa kokemuksia monenlaisista kohdekielisistä opiskelu- ja kielenkäyttöympäristöistä*
- *osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasoihin (liite 2) ohessa olevan taulukon mukaisesti sekä asettaa omia tavoitteitaan, arvioida taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.*

Osaamisen arviointi

Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon taitotasotavoitteet oppimäärittäin

Arvioinnin tehtävä vieraissa kielissä on tukea opiskelijan kehittymistä vieraalla kielellä toimijana. Monipuolinen arviointi ja onnistunut, kannustava palaute tukevat opiskelijan minäpystyvyyttä ja vahvistavat opiskelumotivaatiota.

Arviointi ja muu palautteen antaminen kohdistuvat oppimäärän tavoitteiden mukaiseen osaamiseen ja keskeisten sisältöjen hallintaan. Itse- ja vertaisarviointia käytetään oman ja ryhmän osaamisen sekä oppimisprosessin ymmärtämiseksi ja kehittämiseksi.

Arvioinnin kohteena ovat opiskelijan vuorovaikutusosaaminen, tekstin tulkinta- ja tuottamistaidot sekä kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden tavoitealueeseen kytketty osaaminen. Arvioinnin kohteena ovat myös opiskelijan opiskelutaidot, kuten opiskelustrategioiden kehittämisen taidot sekä oppimisen edistämistä tukevat työskentelytaidot.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin eurooppalaiseen viitekehykseen (CEFR) perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa (liite 2). Arvioinnin tukena voidaan myös hyödyntää vieraan kielen taidon sertifiointiin tarkoitettuja kansainvälisesti tunnustettuja tutkintojärjestelmiä, jotka on linkitetty eurooppalaisen viitekehyksen kuusiportaiseen taitotasoasteikkoon.

Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

Arvosanan muodostamisessa otetaan systemaattisesti huomioon kaikki tavoitealueet, mukaan lukien opiskelutaitojen kehittämiseen liittyvät tavoitteet, joskin opintojaksokohtaiset painotukset voivat vaihdella.

Suullisen kielitaidon arviointi

Kielten opetuksessa opiskelijalta arvioidaan kielitaidon muiden osa-alueiden lisäksi suullinen kielitaito. Suullista kielitaitoa voidaan arvioida erillisellä kokeella. (Lukiolaki 714/2018, 37 § 4 mom.)

Lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneelle opiskelijalle annetaan päättötodistus. Lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen oppimäärän suorittamisesta annetaan todistus. – – [Lukiolain 39 §:n] 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen todistusten liitteenä annetaan lisäksi erillinen

todistus lukiodiplomin ja suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta. (Lukiolaki 714/2018, 39 § 3 mom.)

Vieraiden kielten pakollisten ja valinnaisten opintojen aikana arvioidaan myös opiskelijan suullista kielitaitoa.

Valinnaisiin opintoihin kuuluvan vieraiden kielten A-oppimäärän moduulin 8 ja B1-oppimäärän moduulin 6 opintojen aikana suullisen kielitaidon arviointi perustuu opintojen aikaisiin näyttöihin sekä Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti annetuista näytöistä saatuun arvosanaan. Kyseisistä moduuleista koostuvien opintojaksojen arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut opintojakson suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut Opetushallituksen tuottaman erillisen kokeen tai antanut Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Latinan kieltä lukuun ottamatta B2- ja B3-oppimäärien osalta opiskelijan suullista kielitaitoa arvioidaan Opetushallituksen tuottaman erillisen ohjeistuksen mukaisesti.

Opintoihin kuuluva suullisen kielitaidon kokeen suoritus tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle lukion opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten.

Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta tai erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

8.18.1. Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä (VKENA1)

Opintojaksot

Englannin aloitusjakso, 4 op (ENA1_ENA2)

Opintojakson moduulit

- Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (ENA1), Pakollinen
- Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2), Pakollinen

Tavoitteet

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan*
- *syventää käsitystään kielitietoisuudesta ja monikielisyydestä*
- *analysoi ja kehittää taitoaan käyttää itse- ja vertaisarviointia oppimista tukevana menetelmänä*
- *monipuolistaa kielenopiskelutaitojaan*
- *oppii hyödyntämään tarkoituksenmukaisia kielenopiskelun apuvälineitä*
- *pystyy suhteuttamaan osaamistaan taitotasoon B2.1.*

Englanti globaalina kielenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tunnistaa tapoja kehittää rakentavaa vuorovaikutusta*
- *kehittää rakentavan vuorovaikutuksen strategioitaan ja ongelmanratkaisutaitojaan*
- *vahvistaa vuorovaikutuksessa toimimisen taitojaan sekä kielellistä itsetuntoaan*

- *syventää tietoaan englannin asemasta kulttuurisen ja kielellisen monimuotoisuuden näkökulmasta.*

Keskeiset sisällöt

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen

- *henkilökohtaisen kieliprofiilin laatiminen*
- *tavoitteiden asettelu kielten opiskelulle*
- *monikielisyys voimavarana*
- *erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin tutustuminen*
- *tutustuminen, arkitiedon vaihtaminen ja vuorovaikutusosaamisen vahvistaminen*

Englanti globaalina kielenä

- *englanti äidinkielenä, toisena kielenä, virallisena kielenä, globaalina kielenä*
- *kansainvälisyys arjessa ja lähiympäristöissä, liikkuvuus*
- *kansainväliset suhteet*
- *rakentava vuorovaikutus, merkitysneuvottelut ja kielentäminen hyvinvoinnin ja itsetunnon rakentajana*
- *puhujien eri taustat ja statusvaikutukset*
- *äänteiden muodostuminen ja puheen tuottaminen; englannin variantteja ja vertailua muihin kieliin*
- *viestintätyyli erilaisissa medioissa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opiskelija harjoittelee ryhmässä toimimisen taitoja ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan omien vahvuuksiensa pohjalta, ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiään. Opiskelija arvioi edistymistään ja oppii ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan opiskelijan opiskelutaitojen ja opiskelustrategioiden kehittymistä, englannin kielen suullista ja kirjallista tuottamista, sanaston hallintaa, vuorovaikutustaitoja sekä kielen tulkintataitoja monipuolisesti oppimistilanteissa, kokeissa sekä opintojakson alussa yhdessä sovituissa tehtävissä. Käytetään itse- ja vertaisarviointia soveltuvin osin. Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Englannin aloitusjaksolla laaditaan kieliprofiili, vahvistetaan ja kehitetään kielenopiskelutaitoja, sekä tutustutaan kehittyvän kielitaidon taitotasoihin. Perehdytään monikielisyyteen, kansainvälisyyteen, ja englannin variantteihin, sekä englantiin globaalina kielenä. Tutustutaan

erilaisiin teksti- ja tyylilajeihin sekä median viestintätyyleihin. Kehitetään vuorovaikutus- ja ryhmässä toimisen taitoja.

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä, 2 op (ENA3), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tekee omia tulkintoja erilaisista aihepiiriin liittyvistä teksteistä*
- *pystyy tuottamaan tekstejä monipuolisesti itselle tärkeistä kulttuuriaiheista ja -ilmiöistä*
- *vahvistaa taitoaan käyttää reflektointia kielenoppimisen välineenä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä

- *luova toiminta*
- *kulttuurin ja taiteen merkitys yksilölle ja yhteisölle*
- *itseilmaisu identiteetin rakentumisessa*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdytään eri kulttuuriympäristöihin ja syvennetään ymmärrystä globaalista maailmasta. Opiskelija harjaantuu käyttämään kieltä kulttuuriin liittyvissä tilanteissa ja tehtävissä, joissa pystyy hyödyntämään luovuuttaan.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan rakentavaa vuorovaikutusta ja syvennetään keskinäistä ymmärrystä kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa tilanteissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan opiskelijan englannin kielen suullista ja kirjallista tuottamista, sanaston hallintaa, vuorovaikutustaitoja sekä kielen tulkintataitoja monipuolisesti oppimistilanteissa, kokein ja kurssin alussa sovituin tehtävin. Kurssilla painottuvat tekstin tuottamisen taidot, joiden arvioinnissa käytetään myös itse- ja vertaisarviointia. Opintojakso arvioidaan numerolla 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan monipuolisiin kulttuuriaiheisiin. Kehitetään luovuutta ja itseilmaisua tuottamalla monentyyppisiä englanninkielisiä tekstejä omista taide- ja kulttuurikokemuksista.

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (ENA4), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tutustuu medioissa esillä oleviin ajankohtaisiin aiheisiin ja niiden taustoihin*
- *kehittää taitojaan ilmaista ja arvioida mielipiteitä sekä argumentoida tiedon perusteella*
- *hyödyntää erilaisia tietolähteitä, oppimisympäristöjä ja tapoja tuottaa tekstejä hankkiakseen, yhdistääkseen, muokatakseen, esittääkseen ja arvioidakseen tietoa.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli vaikuttamisen välineenä

- *vaikuttaminen kansalaisyhteiskunnassa*
- *ihmisoikeuskysymykset, tasa-arvo*
- *yksilön vastuut ja velvollisuudet, sananvapaus*
- *neuvottelemisen taidot (arkiset–institutionaaliset)*
- *median rooli asenteiden muokkaajana*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Aktiivinen kansalainen -näkökulma. Keskustelu erilaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa. Käsitellään yksilön yhteiskunnallista vastuuta ja vaikutusmahdollisuuksia eri näkökulmista sekä nyky-yhteiskunnan haasteita

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu opiskelijan tiedoista, taidoista ja työskentelytaidoista asetettuja tavoitteita vasten. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Kirjallisten kokeiden lisäksi arvioinnin perusteena ovat kuuntelukokeet sekä kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin. Pohditaan yksilön vastuita, velvollisuuksia ja toimintamahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5)

Opintojakson moduulit

- Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (ENA5), Pakollinen

Tavoitteet

Kestävä tulevaisuus ja tiede

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *oppii käyttämään asiayhteyteen sopivia lukustrategioita ja tiivistämisen taitoja*
- *kehittää taitojaan raportoida jäsennellysti havainnoista itseään kiinnostavista aiheista yksin ja ryhmäss*

Keskeiset sisällöt

Kestävä tulevaisuus ja tiede

- *opiskelijoita kiinnostavat tiedon- ja tieteenalat*
- *erilaiset tulevaisuudenvisiot*
- *kestävää tulevaisuutta rakentavat innovaatiot; mahdollisuudet ratkaista monimutkaisia ongelmia*
- *yleistajuiset tekstit, lähdekriittisyys*
- *englanti tieteen kielenä, tieteellisen tekstin piirteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu luonnon, ihmisen ja teknologian suhteisiin ja uusiin tulevaisuuden visioihin. Harjaannutaan käyttämään englannin kieltä kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä.

Vuorovaikutusosaaminen

Harjaannutaan jakamaan omia tietoon ja mielipiteisiin perustuvia näkökantoja.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu opiskelijan tiedoista, taidoista ja työskentelytaidoista asetettuja tavoitteita vasten. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Kirjallisten kokeiden lisäksi arvioinnin perusteena ovat kuuntelukokeet sekä kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan erilaisiin tiedon- ja tieteenalojen tulevaisuudenvisioihin sekä englantiin tieteen kielenä.

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6)

Opintojakson moduulit

- Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (ENA6), Pakollinen

Tavoitteet

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tietämystään tekstilajeista, jotka ovat tyypillisiä mahdollisille jatko-opinto- tai urasuunnitelmille*
- *rohkaistuu englannin kielen käyttäjänä erilaisissa opiskeluun ja työntekoon liittyvissä vuorovaikutustilanteissa*
- *kehittää taitoaan ilmaista itseään muodollisemmissa asiayhteyksissä.*

Keskeiset sisällöt

Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä

- *jatko-opinto- ja urasuunnitelmat; urajoustavuus*
- *kieliprofiilin täydentäminen tulevaisuuden tarpeita varten*
- *kansalliset tai kansainväliset yhteisöt tai yritykset työnantajina*
- *itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren arjen ja talouden hallinta*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija ymmärtää kielitaidon merkityksen työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija ymmärtää vieraan kielen osaamisen tärkeyden haettaessa opiskelu- tai työpaikkaa sekä jatko-opinnoissa ja työelämässä

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opiskelija pohtii jatko-opintoja, urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu opiskelijan tiedoista, taidoista ja työskentelytaidoista asetettuja tavoitteita vasten. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Kirjallisten kokeiden lisäksi arvioinnin perusteena ovat kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana pohditaan jatko-opinto- ja urasuunnitelmia ja työntekoa myöskin kansainvälisissä yhteyksissä. Käsitellään myös talousasioita liittyen nuoren elämänpiiriin. Täydennetään kieliprofiilia.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7)

Opintojakson moduulit

- Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (ENA7), Valinnainen

Tavoitteet

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *vahvistaa tiedonhakutaitojaan erityisesti lähdekritiikin näkökulmasta*
- *kehittää ajattelun taitojaan hyödyntämällä kielitaitoaan erilaisten syy-seuraussuhteiden analysoimiseksi*
- *osallistuu myös laajempiin suullisiin tai kirjallisiin vuorovaikutustilanteisiin.*

Keskeiset sisällöt

Ympäristö ja kestävä elämäntapa

- *globaalit ympäristökysymykset, esimerkiksi ilmastonmuutos*
- *kestävä elämäntapa opiskelijan omassa elinpiirissä*
- *esimerkkejä kansainvälisistä sopimuksista tai sopimusneuvotteluista*
- *ratkaisukeskeisyys*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää taitojaan ja tietojaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävästä elämäntavasta omien tarpeidensa ja kiinnostuksen kohteidensa näkökulmasta.

Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija syventää kommunikaatiotaitojaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, jotka liittyvät ekologiaan, talouteen ja kestävään kehitykseen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi koostuu opiskelijan tiedoista, taidoista ja työskentelytaidoista asetettuja tavoitteita vasten. Arvioinnissa otetaan huomioon kaikki kielitaidon osa-alueet. Kirjallisten kokeiden lisäksi arvioinnin perusteena ovat kuuntelukokeet sekä kirjalliset ja suulliset tuotokset. Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10).

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana käsitellään aikaisempien kurssien aihepiirejä ekolologiselta, taloudelliselta ja kestävän kehityksen kannalta.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8)

Opintojakson moduulit

- Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (ENA8), Valinnainen

Tavoitteet

Viesti ja vaikuta puhuen

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ymmärrystään suullisiin vuorovaikutustilanteisiin vaikuttavista tekijöistä*
- *vahvistaa suullisen vuorovaikutuksen taitojaan*
- *vahvistaa taitoaan ymmärtää kielen eri variantteja*
- *harjoittelee valmistelua edellyttävää suullista tuottamista.*

Keskeiset sisällöt

Viesti ja vaikuta puhuen

- *puhumisen eri piirteet*
- *englannin käyttäjien erilaisten taustojen ja eri äidinkielten vaikutus puhetilanteisiin*
- *dialogisuus*
- *oppimäärän pakollisten opintojen aikana käsitellyt aiheet ja niiden täydentäminen opiskelijoiden tarpeiden mukaan*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Harjoitellaan rakentavaa vuorovaikutusta ja syvennetään keskinäistä ymmärrystä kielellisesti ja kulttuurisesti moninaisissa tilanteissa.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Perehdytään eri kulttuuriympäristöihin ja syvennetään ymmärrystä globaalista maailmasta. Opiskelija harjaantuu käyttämään kieltä kulttuuriin liittyvissä tilanteissa ja tehtävissä, joissa pystyy hyödyntämään luovuuttaan.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opiskelija syventää taitojaan ja tietojaan ekologisesta, taloudellisesta, sosiaalisesta ja kulttuurisesta kestävästä elämäntavasta omien tarpeidensa ja kiinnostuksen kohteidensa näkökulmasta.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Harjoitellaan tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa. Käsitellään yksilön yhteiskunnallista vastuuta ja vaikutusmahdollisuuksia eri näkökulmista sekä nyky-yhteiskunnan haasteita

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opiskelija tutustuu luonnon, ihmisen ja teknologian suhteisiin ja uusiin tulevaisuuden visioihin. Harjaannutaan käyttämään englannin kieltä kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan omien vahvuuksiensa pohjalta, ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiään. Opiskelija arvioi edistymistään ja oppii ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Numeroarviointi 4-10, joka perustuu suulliseen kokeeseen, läsnäoloon, ja kurssilla suoritettavien puhetehtävien arviointiin. Lisäksi itse- ja vertaisarviointi. Opintojaksoon kuuluvasta Opetushallituksen tuottamasta suullisesta kokeesta tai Opetushallituksen erillisen ohjeistuksen mukaisista näytöistä annetaan erillinen todistus.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla otetaan aktiiviseen käyttöön lukio-opintojen aikana hankittu englannin kielen taito. Harjoitellaan puhumista ja puheen ymmärtämistä monenlaisissa vuorovaikutustilanteissa, rohkaistutaan pitämään puheita ja esitelmä englanniksi, ja syvennetään englanninkielisten puhetilanteiden kulttuurista ymmärrystä. Suoritetaan Opetushallituksen tuottama suullinen koe tai muut Opetushallituksen ohjeistuksen mukaiset näytöt.

Englannin perusteiden kertaus, 1 op (ENA10)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- syvennetään peruskoulun keskeisen kieliaineksen hallintaa
- perehdytään lukioasteen oppimisympäristöihin ja työtapoihin
- arvioidaan omaa osaamista ja kertaamisen tarvetta
- analysoidaan omia vahvuuksia englannin oppijana

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- kerrataan peruskoulun keskeinen kieliaines
- kielenoppimisen osa-alueet: tekstin tuottamisen ja tulkinnan taidot , kielitieto

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arviointi perustuu läsnäoloon oppitunneilla, sekä itsearviointiin. Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Vahvistetaan englannin kielitaitoa tarpeen mukaan kertaamalla keskeisiä rakenteita ja sanastoa. Tutustutaan paitsi toisiimme, myös lukio-opiskelun vaatimuksiin, tarvittaviin opiskelutaitoihin, välineisiin, sekä arvioinnin perusteihin.

Abienglanti, 2 op (ENA9)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisimpiä rakenteita ja sanastoa.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin (kuullun ja luetun ymmärtäminen, kirjoitelma, sanasto- ja rakenneosio, produktiiviset tehtävät).

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Erilaisten tehtävätyyppien harjoittelua.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritusmerkinnällä. Hyväksytyn merkinnän saaminen edellyttää läsnäoloa oppitunneilla, kurssilla vaadittavien tehtävien suorittamista sekä preliminäärikokeeseen osallistumista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana kerrataan keskeisimpiä rakenteita ja sanastoa. Tutustutaan Yo-kokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin.

Eläinlääketieteen terminologiaa, 1 op (ENA11)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan eläinlääketieteen termistöön aihealueen tekstien pohjalta.

8.18.2. Vieraat kielet, saksa, B3-oppimäärä (SAB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Saksan alkeet, 2 op (SAB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

- Kieliprofiilin täydentäminen

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana pyritään löytämään ja kehittämään itselle sopivia oppimisstrategioita sekä seuraamaan oman oppimisen edistymistä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana havannoidaan omaa ja uuden kielialueen kulttuuria ja niiden eroja. Opiskelija hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä saa tietoa kohdekielen asemasta maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan toisiimme sekä uuteen kieleen ja kielialueeseen. Opiskelijaa rohkaistaan pitkäjänteiseen ja tavoitteelliseen kielenopiskeluun sekä vahvistetaan opiskelijan mielenkiintoa uutta kieltä ja kulttuuria kohtaan. Opintojakson aikana täydennetään kieliprofiilia.

Saksan alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan. Opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja vahvistamaan näin minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan erilaisissa arjen sosiaalisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii kuvailemaan omaa lähipiiriä ja arkea sekä toimimaan tavanomaisissa asiointitilanteissa kohdekielellä.

Saksan alkeet 3, 2 op (SAB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan. Opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja vahvistamaan näin minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana harjoitellaan vuorovaikutustaitoja. Tutustutaan opiskelijalle tärkeisiin teemoihin esimerkiksi vapaa-aikaan, harrastuksiin ja kouluun.

Saksan perustaso 1, 2 op (SAB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja. Syvennetään molempien kielten kulttuuritietoutta. Opiskelija harjaantuu oman kulttuuri-identiteetin sisäistämisessä ja vieraan kulttuurin ymmärtämisessä, mikä helpottaa kansainvälistä yhteistyötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla havainnoidaan omaa ja saksalaista kulttuuria ja niiden eroja sekä opitaan kertomaan omasta kulttuurista saksaksi. Hankitaan tietoa omasta ja vieraasta kulttuurista ja vertaillaan niitä eri medioita käyttäen.

Saksan perustaso 2, 2 op (SAB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan. Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan omien vahvuuksiensa pohjalta ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiään. Opiskelija arvioi edistymistään ja oppii ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjoitellaan oman mielipiteen ilmaisemista ja tunteista kertomista. Käsitellään terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja kuten ihmissuhteet ja erilaiset elämäntilanteet.

Saksan perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana pyritään harjaantumaan oman kulttuuri-identiteetin sisäistämisessä ja vieraiden kulttuurien ymmärtämisessä sekä molempien hahmottamisessa osana maailmankansalaisuutta. Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson

arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan kohdekielisen kielialueen historiaan ja kulttuuri-ilmiöihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Aihepiirejä ovat esimerkiksi musiikki, elokuvat, kirjallisuus ja kuvataide sekä ruoka- ja tapakulttuuri.

Saksan perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee taitoja ja kontakteja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään. Opintojakson myötä opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito. Lisäksi hän saa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta. Vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Saksan perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee taitoja ja kontakteja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään. Opintojakson myötä opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito. Lisäksi hän saa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana pyritään hahmottamaan ajankohtaisia globaaleja ympäristökysymyksiä ja vahvistamaan myötäelämisen kykyä kielitaidon tuoman ymmärtämyksen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijoiden kykyä havainnoida oppiaineiden välisiä yhtymäkohtia ja heitä kannustetaan hyödyntämään vähäistäkin kielitaitoa eri tieteenalojen välisten yhteyksien hahmottamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti erilaisten kielen eri osa-alueisiin liittyvien harjoitusten ja kokeiden avulla opintojakson sisältöjen ja painotusten mukaisesti. Opintojakson arviointiin vaikuttaa myös opiskelijan työskentelytaidot. Opintojakso arvioidaan numeroarvosanoin 4-10.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Rohkaistaan mediakriittisyyteen ja syvennetään suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja.

Abisaksa, 2 op (SAB39)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija valmistautuu ylioppilaskirjoituksiin kertaamalla keskeisempiä rakenteita ja sanastoa.
- Opiskelija tutustuu ylioppilaskokeen erilaisiin tehtävätyyppeihin (kuullun ja luetun ymmärtäminen, kirjoitelma, rakenneosio, produktiiveset tehtävät).

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Yo-kokeeseen kertaava ja valmentava opintojakso.
- Erilaisten tehtävätyyppien harjoittelua.

8.18.3. Vieraat kielet, venäjä, B3-oppimärä (VEB3)

Oppiaineen tehtävä

Oppimäärän erityisenä tehtävänä on rohkaista opiskelijaa laajentamaan kielellistä repertuaariaan sekä kannustaa opiskelijaa jatkuvaan kieltenopiskeluun ja jatkamaan kieliopintoja myös lukion jälkeen osana elinikäisen oppimisen polkua. Tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kieli- ja kulttuuriosaamista kohdekielen näkökulmasta. Opetus ohjaa tarkastelemaan, miten uuden kielen oppiminen lisää ymmärrystä ajattelun ja kielen välisestä yhteydestä.

Oppimäärän opetus painottuu etenkin alkuvaiheessa suulliseen kielitaitoon, mutta oppimäärän tehtävä on auttaa opiskelijaa näkemään, miten vähäiselläkin kielitaidolla on mahdollista tutustua kieli- ja kulttuurialueen tekstimaailmoihin sekä tiedon- ja tieteenaloihin. Uusi kieli avaa myös mahdollisuuksia eri kielillä tapahtuvaan jatkokoulutukseen ja lisää työelämävalmiuksia. Oppimäärän tehtävänä on myös rohkaista opiskelijaa hahmottamaan, miten uuden kielen oppiminen tukee muuta oppimista.

Opintojaksot

Venäjän alkeet 1, 2 op (VEB31)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 1, 2 op (VKB31), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä hyödyntää omaa kielellistä repertuaariaan*
- *löytää itselleen sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä*
- *hahmottaa kohdekielen aseman maailmassa*
- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 1

- *rutiininomaiset viestintätilanteet*
- *keskeisimmät viestintästrategiat*
- *tavallisimmat kohteliaisuuteen liittyvät ilmaukset*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana havannoidaan omaa ja uuden kielialueen kulttuuria ja niiden eroja. Opiskelija hahmottaa uuden kielen suhteen aiemmin opiskelemiinsa tai osaamiinsa kieliin sekä saa tietoa kohdekielen asemasta maailmassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana pyritään löytämään ja kehittämään itselle sopivia oppimisstrategioita sekä seuraamaan oman oppimisen edistymistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla opetellaan venäjän aakkoset, harjoitellaan rutiininomaisia viestintätilanteita, keskeisimpiä viestintästrategioita ja tavallisimpia kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Venäjän alkeet 2, 2 op (VEB32)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 2, 2 op (VKB32), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.1–A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 2

- *oman lähipiirin ja arjen kuvailu*
- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa*
- *tavanomaiset asiointitilanteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan. Opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja vahvistamaan näin minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla harjoitellaan arkisia sosiaalisen kohtaamisen tilanteita ja tavanomaisia asiointitilanteita sekä oman lähipiirin ja arjen kuvailua.

Venäjän alkeet 3, 2 op (VEB33)

Opintojakson moduulit

- Perustason alkeet 3, 2 op (VKB33), Valinnainen

Tavoitteet

Perustason alkeet 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.2 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustason alkeet 3

- *sosiaalisen kohtaamisen tilanteet arjessa, tavanomaiset asiointitilanteet*
- *vapaa-ajan vietto ja harrastukset*
- *koulu*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan. Opiskelija rohkaistuu käyttämään vähäistäkin kielitaitoaan sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja vahvistamaan näin minäpystyvyyttään.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla jatketaan arkisten asiointi- ja kohtaamistilanteiden harjoittelua, sekä opetellaan kertomaan omista kiinnostuksen kohteista kuten vapaa-ajan vietosta, harrastuksista ja koulusta.

Venäjän perustaso 1, 2 op (VEB34)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 1, 2 op (VKB34), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 1

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 1

- *kohdekielen maantieteellinen levinneisyys, variantit*
- *Suomi kohdekielellä opiskelun näkökulmasta*
- *arjen tavat ja traditiot sekä kulttuurierojen vertailua*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Havainnoidaan omaa ja kohdekielen kulttuuria ja niiden eroja. Syvennetään molempien kielten kulttuuritietoutta. Opiskelija harjaantuu oman kulttuuri-identiteetin sisäistämisessä ja vieraan kulttuurin ymmärtämisessä, mikä helpottaa kansainvälistä yhteistyötä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan arkisiin tapoihin ja traditioihin venäläisessä kulttuuripiirissä, jonka maantieteelliseen levinneisyyteen myös tutustutaan. Vertaillaan venäläistä kulttuuria omaan kulttuuriin sekä opetellaan hyödyntämään venäjänkielistä materiaalia tiedon hankkimisessa.

Venäjän perustaso 2, 2 op (VEB35)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 2, 2 op (VKB35), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 2

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A1.3–A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 2

- *hyvinvointi ja terveys*
- *eri elämänvaiheet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Hyvinvointiosaaminen

Empatia, hyvät tavat ja toisten huomioiminen luovat ja ylläpitävät oppimistilanteita, joissa opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan. Opiskelija rohkaistuu kehittämään kielitaitoaan omien vahvuuksiensa pohjalta ja rakentamaan omaa kieli-identiteettiään. Opiskelija arvioi edistymistään ja oppii ymmärtämään monipuolisen kielitaidon merkityksen jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla keskeinen aihealue on hyvinvointi ja terveys. Harjoitellaan ilmaisemaan esimerkiksi tunteita ja mielipiteitä.

Venäjän perustaso 3, 2 op (VEB36)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 3, 2 op (VKB36), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 3

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 3

- *eri kulttuuriaiheita kieli- ja kulttuurialueelta*
- *ajankohtaiset kulttuuriaiheet*
- *luova toiminta opiskelijoiden oman mielenkiinnon perusteella*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana pyritään harjaantumaan oman kulttuuri-identiteetin sisäistämisessä ja vieraiden kulttuurien ymmärtämisessä sekä molempien hahmottamisessa osana maailmankansalaisuutta. Vahvistetaan opiskelijan uteliaisuutta, motivaatiota ja taitoa toimia kulttuurisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan erilaisiin ajankohtaisiin ja historiallisiin kulttuuriaiheisiin venäjän kieli- ja kulttuurialueelta, opiskelijan omia mielenkiinnon kohteita painottaen.

Venäjän perustaso 4, 2 op (VEB37)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 4, 2 op (VKB37), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 4

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 4

- *opiskelu koulussa sekä mahdolliset jatko-opinnot ja työelämä*
- *tulevaisuudensuunnitelmat*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija

koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee taitoja ja kontakteja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään. Opintojakson myötä opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito. Lisäksi hän saa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin. Voidaan käsitellä ammatinvalintaa ja jatko-opintoja opiskelijan omasta näkökulmasta. Vahvistetaan opiskelijan itseluottamusta työelämään liittyvissä kielenkäyttötilanteissa.

Venäjän perustaso 5, 2 op (VEB38)

Opintojakson moduulit

- Perustaso 5, 2 op (VKB38), Valinnainen

Tavoitteet

Perustaso 5

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy vuorovaikutukseen taitotason A2.1 tavoitteiden mukaisesti.*

Keskeiset sisällöt

Perustaso 5

- *ajankohtaiset aiheet*
- *kohdekieliset mediat*
- *lähdekritiikki*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opiskelija harjoittelee taitoja ja kontakteja, jotka helpottavat opiskelijan siirtymistä jatko-opintoihin ja työelämään. Opintojakson myötä opiskelijan tulisi ymmärtää, että kielitaito on tärkeä työelämätaito. Lisäksi hän saa kielellisiä ja kulttuurisia valmiuksia vaikuttamiseen yhteiskunnassa ja kansainvälisessä maailmassa.

Vuorovaikutusosaaminen

Kieltä opiskellaan vuorovaikutuksessa muiden opiskelijoiden ja opettajan kanssa. Opiskelija harjoittelee taitoa toimia ryhmässä ja rakentavaa vuorovaikutusta. Pyritään sitouttamaan opiskelija koko ryhmän toimintaan sekä tuetaan opiskelijan taitoa huomioida ja kannustaa muita ryhmän jäseniä.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojakson aikana pyritään hahmottamaan ajankohtaisia globaaleja ympäristökysymyksiä ja vahvistamaan myötäelämisen kykyä kielitaidon tuoman ymmärtämyksen avulla.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson aikana pyritään kehittämään opiskelijoiden kykyä havainnoida oppiaineiden välisiä yhtymäkohtia ja heitä kannustetaan hyödyntämään vähäistäkin kielitaitoa eri tieteenalojen välisten yhteyksien hahmottamiseksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojaksosta annetaan numeroarvosana.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käsitellään ajankohtaisia ja globaaleja aiheita eri medioita käyttäen. Rohkaistaan mediakriittisyyteen ja syvennetään suullisen ja kirjallisen mielipiteen ilmaisemisen taitoja.

8.19. Yhteiskuntaoppi (YH)

Oppiaineen tehtävä

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä sekä valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, niiden arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa opiskelijan talousosaamista ja oikeudellista ymmärrystä sekä kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on omakohtaisen kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan oman identiteetin kehittymistä ja kasvua eettisesti toimivaksi, aktiiviseksi ja vastuuntuntoiseksi demokraattisen yhteiskunnan jäseneksi.

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan **hyvinvointiosaamista** vahvistamalla oman elämän ja taloudenhallinnan taitoja sekä syventämällä oikeudellista ymmärrystä. Oppiaine syventää opiskelijan sosiaalisia taitoja ja kykyä yhteistyöhön sekä aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja demokraattiseen vaikuttamiseen yhteisen hyvinvoinnin edistämiseksi tukien **vuorovaikutusosaamisen** tavoitteiden saavuttamista.*

*Yhteiskuntaoppi kehittää opiskelijan monilukutaitoa digiajassa vahvistamalla hänen kykyään valita, tulkita kriittisesti ja soveltaa tutkimuspohjaista tietoa. Se vahvistaa yhteiskunnallisia ja kriittisiä teksti- ja argumentointitaitoja. Oppiaine rohkaisee opiskelijaa toimimaan monialaisessa yhteistyössä sekä yhdistelemään asioita uudenlaisella tavalla jatkuvan oppimisen periaatteen sekä **monitieteisen ja luovan osaamisen** tavoitteiden mukaisesti. Yhteiskuntaopin opetuksessa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan korkeakouluyhteistyötä.*

***Yhteiskunnallisen osaamisen** ydinoppiaineena yhteiskuntaoppi edistää opiskelijan edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen ja arviointiin. Opiskelijaa harjaannutetaan toimimaan monitulkintaisen informaation ja informaatiovaikuttamisen maailmassa. Oppiaine syventää opiskelijan monipuolista yhteiskunnallista osaamista vahvistamalla demokratiataitoja. Se kannustaa osallistumaan yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttamaan turvallisen, oikeudenmukaisen ja kestävän tulevaisuuden edistämiseen Suomen ja EU:n kansalaisena sekä globaalisti. Oppiaine vahvistaa oma-aloitteisuutta, yrittäjämäistä asennetta sekä jatko-opinto- ja työelämävalmiuksia.*

*Yhteiskuntaoppi korostaa yksilön arvolähtöistä ja eettistä toimintaa yhteiseksi hyväksi sosiaalinen vastuu mukaan lukien. Oppiaine syventää ymmärrystä kiertotalouden periaatteista ja kestävästä kuluttajuudesta lähiympäristössä ja globaalisti. Näin yhteiskuntaoppi vahvistaa opiskelijan **eettisyyttä ja ympäristöosaamista**.*

*Yhteiskuntaoppi tukee opiskelijan **globaali- ja kulttuuriosaamista** vahvistamalla kansainvälisyysvalmiuksia ja maailmankansalaisen asennetta sekä syventämällä ymmärrystä kulttuurisesta ja katsomuksellisesta moninaisuudesta. Oppiaine harjaannuttaa opiskelijaa eettiseen toimijuuteen globaalissa media- ja teknologiaympäristössä.*

Tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät yhteiskuntaopin merkitykseen, arvoihin ja asenteisiin, yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtämiseen sekä yhteiskunnallisen tiedon hankkimiseen ja soveltamiseen. Tavoitealueittain opetuksen yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Merkitys, arvot ja asenteet

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja moninaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen*
- *ymmärtää omien yhteiskunnallisten käsitystensä muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä*
- *motivoituu syventämään kiinnostustaan yhteiskunnallisiin kysymyksiin ja ymmärrystään niiden merkityksellisyydestä.*

Yhteiskunnallisten ilmiöiden ymmärtäminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön*

- *tuntee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat ja niiden taustalla vaikuttaneen historiallisen kehityskulun sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa muuttuvan demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena kestävän kehityksen mukaisesti.*

Yhteiskunnallisen tiedon hankkiminen ja soveltaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja taloudellista ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota*
- *osaa muodostaa monipuolisesti perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä*
- *osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien ja ympäristön kannalta.*

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi kohdistuu yhteiskuntaopin yleisten tavoitteiden saavuttamiseen moduulikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointipalaute tukee opiskelijaa tulemaan tietoiseksi oppimisestaan ja osaamisestaan sekä kehittämään omia työskentelytapojaan yhteiskunnalliselle ajattelulle ominaisten tietojen ja taitojen saavuttamiseksi.

Yhteiskuntaopin arvioinnin keskeisiä kohteita ovat yhteiskunnalliselle ajattelulle ja toiminnalle keskeisten tietojen ja taitojen hallinta: taito ymmärtää yhteiskuntaa koskevan tiedon rakentumisen periaatteita, yhteiskunnan ja talouden ilmiöitä sekä niiden syitä ja vaikutuksia sekä arvioida kriittisesti yhteiskuntaa ja taloutta sekä niiden kehitystä koskevia tulkintoja ja ratkaisuvaihtoehtoja.

Arviointi kohdistuu yhteiskunnallisen tiedon käsittelyn taitoihin, kuten taitoon hakea tietoa erilaisista lähteistä, erotella olennainen tieto epäolennaisesta sekä käyttää sitä perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä. Arvioinnissa otetaan huomioon taidot hankkia, ymmärtää, analysoida, arvioida ja soveltaa yhteiskunnallista tietoa, muodostaa siitä jäsentyneitä kokonaisuuksia sekä tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä. Arviointi perustuu monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa oppimaansa.

Opintojaksot

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson moduulit

- Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1), Pakollinen

Tavoitteet

Suomalainen yhteiskunta

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa lukea ja tuottaa oppiaineelle ominaista asiatekstiä*
- *ymmärtää suomalaisen yhteiskuntarakenteen perusteet*

- *tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet, osaa toimia aktiivisena kansalaisena sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta*
- *tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa*
- *osaa tarkastella ja arvioida median välityksellä tapahtuvaa yhteiskunnallista vaikuttamista*
- *pystyy tarkastelemaan demokratian mahdollisuuksia ja haasteita analyyttisesti erilaisista näkökulmista*
- *osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta*
- *osaa suunnitella tarkoituksenmukaisia keinoja käyttävää poliittista kansalaisvaikuttamista paikallisten, kansallisten ja kansainvälisten kysymysten ratkaisemisessa.*

Keskeiset sisällöt

Suomalainen yhteiskunta

Suomen yhteiskunnan rakenne

- *Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne*
- *väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät*

Demokratia ja oikeusvaltio

- *ihmisoikeudet, kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet*
- *oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta*

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- *yhteiskunnallinen tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus*
- *pohjoismaisen hyvinvointivaltion tehtävät, edut ja haasteet*

Valta, osallistuminen ja vaikuttaminen

- *yhteiskunnallisen vallankäytön muodot, demokraattinen päätöksenteko ja suomalainen sopimusyhteiskunta*
- *kansalaisen vaikuttamiskeinot ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys*
- *Suomen paikallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä*
- *median muuttuva merkitys ja mediavaikuttaminen*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojaksossa painottuu opiskelijan demokratiataitojen kehittyminen sekä vaikuttaminen yhteiskunnassa.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojaksossa korostetaan yhteiskunnan merkitystä kansalaisen elämänkaaren aikana.

Vuorovaikutusosaaminen

Opetusjakson aikana opiskelijat oppivat perustelemaan omia mielipiteitään erilaisista yhteiskunnallisista asioista.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10).

Koe ja jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tarkastellaan suomalaisen yhteiskunnan toimintaa niin rakenteiden, demokratian, hyvinvoinnin kuin vaikuttamisen kannalta.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson moduulit

- Taloustieto, 2 op (YH2), Pakollinen

Tavoitteet

Taloustieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää talouteen liittyviä uutisia ja kiinnostuu seuraamaan niitä*
- *tuntee kansantaloustieteen käsitteet ja peruslähtökohdat*
- *osaa tulkita talouteen liittyviä tilastoja ja kuvioita*
- *ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa*
- *osaa tehdä perusteltuja taloudellisia päätöksiä sekä hallita ja suunnitella omaa talouttaan*
- *osaa tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen*
- *osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja sekä analysoida talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja, niiden taustoja ja vaikutuksia.*

Keskeiset sisällöt

Taloustieto

Kansantalous ja sen toimijat

- *talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon luonne ja muodostuminen*
- *kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien, yritysten ja kansantalouden vuorovaikutus*
- *oman talouden hoito: säästäminen, kuluttaminen ja velkaantuminen*

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- *vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus markkinoilla*
- *työ, yrittäjyys ja yritykset*
- *Suomi globaalin talouden osana*
- *rahoitusmarkkinat, säästäminen, sijoittaminen ja riskien hallinta*
- *talouden häiriöt, suhdannevaihtelut, niiden taustat ja seuraukset*

Talouspolitiikka

- *kestävän talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat*
- *julkinen talous ja sen tasapaino*
- *talouspolitiikan toimijat, keinot ja haasteet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii oman talouden hallintaa.

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Opintojaksossa pohditaan taloudellisen kasvun ja ympäristön kestokyvyn välistä ristiriitaa.

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojaksossa korostetaan erilaisten taloudellisten merkitysten etsimistä ja niiden yhdistelemistä.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10.)

Koe ja jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana käsitellään monipuolisesti kansantalouden ja markkinoiden toimintaa.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson moduulit

- Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3), Pakollinen

Tavoitteet

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *hahmottaa laaja-alaisesti globalisaatiota ja Suomen asemaa osana sitä*
- *ymmärtää eurooppalaista ja kansainvälisiin sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä ja verkottumista*
- *tuntee Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia ja arvioida kriittisesti sitä koskevaa tietoa*
- *ymmärtää vaikutusmahdollisuutensa ja osaa toimia EU- ja globaalikansalaisena*
- *osaa eritellä globalisaation ja Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta*
- *osaa eritellä ja arvioida kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuusympäristöön liittyviä muutoksia, uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.*

Keskeiset sisällöt

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma

Globaalit haasteet, globalisaatio ja verkottuminen

- *ympäristö, ilmastonmuutos, väestö ja kestävä tulevaisuus*

- *kansainvälisen yhteistyön toimijat ja mahdollisuudet*
- *Suomi ja Pohjoismaat osana globaaleja verkostoja*
- *kansalaisuus ja vaikuttaminen Euroopassa ja globaalisti*

Eurooppalaisuus ja Euroopan yhdentyminen

- *eurooppalainen identiteetti, arvot ja yhteiskuntien moninaisuus*
- *Suomi osana EU:n päätöksentekoa*
- *EU:n talous- ja aluepolitiikka*
- *EU globaalina toimijana*

Turvallisuus muuttuvassa toimintaympäristössä

- *paikallinen ja kansallinen turvallisuus*
- *Suomen ja EU:n turvallisuuspolitiikka*
- *muuttuvat turvallisuusuhat ja niiden ratkaisumahdollisuudet*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Globaali- ja kulttuuriosaaminen

Opintojakson aikana korostetaan Suomea osana Eurooppaa sekä suomalaisten roolia maailmankansalaisina.

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson aikana opiskelijaa kannustetaan osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun ja toimimaan globaalikansalaisena. Opintojaksossa tarkastellaan opiskelijan mahdollisuuksia jatko-opintoihin Euroopan unionissa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10.)

Kokeen lisäksi jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson keskeisiä teemoja ovat globalisaatio, Euroopan unioni ja turvallisuuspolitiikka.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson moduulit

- Lakitieto, 2 op (YH4), Valinnainen

Tavoitteet

Lakitieto

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja ymmärtää sen toimintaa ohjaavat oikeudellisen ajattelun periaatteet*
- *osaa etsiä oikeudellisen tiedon lähteitä, tulkita niitä ja soveltaa niiden antamaa tietoa*

- *tuntee oikeutensa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä osaa soveltaa tätä tietoa tavanomaisia oikeusasioita koskeviin kysymyksiin*
- *osaa eritellä oikeudellisia kysymyksiä koskevaa julkista keskustelua ja arvioida siinä esitettyjä näkemyksiä.*

Keskeiset sisällöt

Lakitieto

Oikeusjärjestyksen perusteet

- *juridiikan peruskäsitteet ja perusoikeudet*
- *oikeudellisen tiedon lähteet ja niiden käyttö*
- *oikeus ja oikeudenmukaisuus yhteiskunnallisena ilmiönä*
- *oikeusjärjestys ja tuomioistuinlaitos*

Kansalaisten yleisimpien oikeustoimien perusteet seuraavilla alueilla

- *sopimus- ja vahingonkorvausoikeus*
- *perhe- ja jäämistöoikeus*
- *varallisuusoikeus*
- *tekijänoikeudet ja kuluttajaoikeus*
- *työoikeus*
- *asumiseen liittyvä sopimusoikeus*
- *hallinto-oikeus ja hyvä hallintotapa*
- *prosessi- ja rikosoikeus*
- *ympäristöoikeus*

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson kautta opiskelija tuntee keskeiset kansalaisoikeudet ja -taidot.

Hyvinvointiosaaminen

Opintojakson aikana opiskelija oppii tuntemaan kansalaisoikeudet ja velvollisuudet. Hän ymmärtää lainsäädännön merkityksen siinä, että kykenee pitämään itsestään huolta yhteiskunnan jäsenenä. Osaa hyödyntää oppimaansa sekä omaksi että yhteiskunnan hyväksi.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan numeroarvioinnilla (4-10.)

Kokeen lisäksi jatkuva näyttö +/- 1 numero.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson aikana tutustutaan suomalaisen oikeusjärjestelmän perusteisiin.

Mikäli lähiopetusryhmää ei synny, voi opintojakson suorittaa itsenäisesti.

Yhteiskuntaopin kertaus, 1 op (YH5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Oppilaat syventävät ja kertaavat yhteiskuntaoppiin liittyviä asioita ja harjoittelevat vastaustekniikoita ylioppilaskirjoituksia varten.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Hyväksytty/hylätty. Läpipääsy edellyttää riittävää läsnäoloa ja sovittujen tehtävien suorittamista.

Opintojakson vapaa kuvaus

Oppilaat syventävät ja kertaavat yhteiskuntaoppiin liittyviä asioita ja harjoittelevat vastaustekniikoita ylioppilaskirjoituksia varten. Tätä ei voi suorittaa itsenäisesti.

Yrittäjyyskurssi, 1 op (YH6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tunnet yrityksen käsitteitä ja yrityksen perustamisen vaiheet. Olet tutustunut mainontaan ja markkinointiin. Tunnet yritysmuodot ja rahoitusmahdollisuudet. Olet perehtynyt erilaisiin yrityksiin, yrittäjiin ja yritystarinoihin. Olet testannut millainen yrittäjä itse olisit. Olet saanut hyvät perustiedot yrittäjyydestä. Tiedät, mitä yrittäjäksi ryhtyminen vaatii. Osaat perustaa yrityksen.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

hyväksytty / hylätty

Opintojakson vapaa kuvaus

Opiskelijat tutustuvat yrittäjyyteen ja yrityksen perustoimintoihin. Oppitunnin aiheet koostuvat yrittäjyyden lähtökohdista käytännön suunnitelmiin.

8.20. Tietotekniikka (AT0)

Tavoitteet

Osaamisen arviointi

Arvostelu: S = suoritettu, H = hylätty.

Opintojaksot

Lukion ohjelmoinnin perusteet, 2 op (AT3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija oppii ohjelmoinnin perusrakenteet

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Python ohjelmoinnin perusteet

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukion koodauksen peruskurssi. Kurssilla opetellaan ohjelmoinnin perusrakenteet Python-kielellä ja käyttämään ohjelmointityökaluja. Python on hyvä vasta-alkajan ohjelmointikieli yksinkertaisen rakenteensa vuoksi. Pythonia käytetään paljon tieteellisessä työssä, mutta myös hyöty-ja peliohjelmoinnissa. Sille löytyy valtava määrä vapaasti käytettäviä ja muokattavia avoimen koodin ohjelmia.

Lukion atk perus, 2 op (AT1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteena on perehdyttää opiskelija tietokoneen käyttöön ja tärkeimpiin lukiossa tarvittaviin ohjelmiin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija perehtyy tiedostojen ja hakemistojen hallintaan.
- Opiskelija tuntee paikallisen verkkoympäristön ja osaa hyödyntää sitä tiedon muokkaamisessa ja esittämisessä.
- Opiskelija tuntee tietoturvan ja sosiaalisen median tietosuojan.
- Opiskelija osaa sähköisiin yo-kirjoituksiin tarvittavan laitteiden hallinnan.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tavoitteena on perehdyttää opiskelija tietokoneen käyttöön ja tärkeimpiin lukiossa tarvittaviin ohjelmiin. Opiskelija perehtyy tiedostojen ja hakemistojen hallintaan. Opiskelija tuntee paikallisen verkkoympäristön ja osaa hyödyntää sitä tiedon muokkaamisessa ja esittämisessä. Opiskelija tuntee tietoturvan ja sosiaalisen median tietosuojan. Opiskelija osaa sähköisiin yo-kirjoituksiin tarvittavan laitteiden hallinnan.

Lukion atk jatko, 2 op (AT2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Perehdytään kirjoituksissa tarvittaviin ohjelmiin ja taitoihin
- Oman kiinnostuksen/harrastuksen mukaan perehdytään johonkin tietotekniseen alueeseen syvemmin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Harjoitellaan vanhoja yo-koetehtäviä Abitti-koeympäristössä.
- Harjoitellaan office-ohjelmistojen käyttöä

Opintojakson vapaa kuvaus

Perehdytään kirjoituksissa tarvittaviin ohjelmiin ja taitoihin, harjoitellaan vanhojen yo-kokeiden tehtäviä sähköisessä koeympäristössä. Oman kiinnostuksen/harrastuksen mukaan perehdytään johonkin tietotekniseen alueeseen syvemmin.

8.21. Eläinlääketieteellinen linja (ELL)

Oppiaineen tehtävä

Eläinlääketieteeseen valmentavan opintolinjan alle on koottu opintojaksoja, jotka vahvistavat luonnontieteiden ja matematiikan osaamista, tutustuttavat eläinlääketieteen sisältöihin ja valmentavat korkeakouluopintoihin. Osa opintojaksoista soveltuu valmennukseksi hyvin myös esimerkiksi lääkärin, biologin, sairaanhoitajan, eläintenhoitajan tai maa- ja metsätieteellisen tuotantoeläinlinjan opiskelijoille.
Eläinlääketieteelliseen valmentavalla linjalla opiskeleva opiskelee lukiotutkinnon, jossa perusopintojen lisäksi on valinnaisia koulukohtaisia opintojaksoja. Linjan opintojaksot löytyvät kunkin oppiaineen tai oppiaineiden yhteisten opintojen alta.

Eläinlääketieteen opintoihin aikovan opiskelijan tulee kirjoittaa äidinkieli, matematiikka (pitkä tai lyhyt), biologia, kemia sekä fysiikka tai muu reaaliaine tai kolmas kieli. Näiden oppiaineiden ylioppilaskokeen arvosanapisteiden perusteella haetaan todistusvalinnassa eläinlääketieteelliseen. Suomalainen lääketieteellisten alojen valintakoe perustuu lukion opetussuunnitelman mukaisiin biologian, fysiikan ja kemian pakollisiin kursseihin ja valtakunnallisiin syventäviin kursseihin. Lukion opintojaksot ja kertauskurssit valmentavat kirjoitusten lisäksi myös lääketieteellisten alojen pääsykokeisiin, jotka perustuvat Suomessa lukion oppimäärään. Pääsykoe on yhteinen kaikille lääketieteen aloille.
Osa eläinlääketieteelliseen valmentavan linjan opintojaksoista on yhteisiä yleislinjan kanssa.

Eläinlääketieteelliseen valmentavalle opintolinjalle suunnatut opintojaksot lueteltuna, koodi kertoo minkä oppiaineen alta opintojakson tiedot löytyvät:

Elämä ja Evoluutio BI1

Ekologia ja ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin BI2 ja BI3

Solu ja Perinnöllisyys BI4

Ihmisen biologia BI5

Biotekniikka BI6

Eläinten käyttäytyminen eli etologia BI7

Lajintuntemus BI8

Biologian kertaus BI9

Ekologiaa maastossa BI10

Eläinten anatomia ja anatominen piirtäminen BI11

Eläinten käyttäytyminen, hoito ja turvallinen käsittely eläintilalla käytännössä ELL1

Eläinlääkärin työhön tutustuminen eläinlääkärin mukana ELL2

Fysiikan kertaus FY9

Kemian kertaus KE7

Kemian ja biokemian laborointi KE8

Lääkelaskut ja muut liuoslaskut KE9

Pitkän matematiikan kertaus MAA13

Matematiikan laskuharjoitukset MAA14

Eläimellistä menoa ruotsiksi: tekstejä ja terminologiaa RUB10

Eläintieteen terminologiaa ENA11

Yrittäjyyskurssi YH6

Urheiluakatemia UAA1-UAA9

Lukiolaisen TET eläinten parissa TO35 (oppiaineiden yhteiset)
Vieraiden kielten ja kulttuurien teemaopinnoissa TE33 (oppiaineiden yhteiset) voidaan esimerkiksi tehdä matkoja ulkomaisiin kohteisiin.

Opintojaksot

Eläinten käyttäytyminen, hoito ja turvallinen käsittely eläintilalla käytännössä, 2 op (ELL1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Ison eläimen turvallinen käsittely
- Eläimen ilmeiden ja eleiden tunnistaminen
- Eläimen hyvinvointi ja elinympäristön vaikutus hyvinvointiin

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojaksolla tutustutaan esimerkkieläimen (hevosen) avulla isojen eläinten turvalliseen käsittelyyn, hoitoon ja tarpeisiin

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu merkinnällä

Opintojakson vapaa kuvaus

Hevosen käyttäytyminen ja hoito Mitä hevonen tarkoittaa erilaisilla ilmeillä ja eleillä? Entä mitä kaikkea hevonen tarvitsee voidakseen hyvin?

Onko hevosen urheilukäyttö eettisesti perusteltua? Tällä kurssilla opettelemme tuntemaan hevosta eläimenä ja sen tarpeita pintaa syvemmältä.

Harjoittelemme käsittelemään hevosia turvallisesti ja opettelemme niiden päivittäistä hoitoa teorian ja käytännön tehtävien avulla.

Kurssilla korostetaan hyviä hevosenkäsittelytaitoja ja molemmin puolin mukavaa yhteistyötä ison eläimen kanssa.

Suunnittelemme yhdessä talliyrittäjän kanssa hevosten hyvinvointia parantavia käytäntöjä ja yritämme havainnoida talliympäristöä hevosten tarpeiden kannalta. Opetus järjestetään Peltolan ratsutilalla. Opintojakso voi ajoittua koulun työpäivien ulkopuolelle.

Eläinlääkärin työhön tutustuminen eläinlääkärin mukana, 1 op (ELL2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tutustuu eläinlääkärin työhön

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija seuraa eläinlääkärin työskentelyä kolmen päivän ajan ja tekee havainnoistaan perusteellisen raportin
- Opiskelija tutustuu eläinlääkäreiden työstä kertoviin videotallenteisiin ja tekee tallenteisiin liittyvät tehtävät
- Opiskelija tutustuu eläinlääketieteelliseen tiedekuntaan Suomessa ja naapurimaissa

Paikallinen lisäys

Laaja-alainen osaaminen

Monitieteinen ja luova osaaminen

Eettisyys ja ympäristöosaaminen

Yhteiskunnallinen osaaminen

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakson suorittaminen edellyttää tehtävien tekemistä. Opintojakso arvioidaan suoritettu merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan eläinlääkärin työhön käytännössä eläinlääkärin työtä seuraamalla, sekä videotallenteiden avulla. Opintojaksolla tutustutaan myös eläinlääketieteellisiin tiedekuntiin Suomessa ja naapurimaissa. Tehtävät ja raportit tehdään itsenäisesti.

8.22. Oppiaineiden yhteiset valinnaiset opintojaksot (OYV)

Oppiaineen tehtävä

Oppiaineiden yhteiset valinnaiset opintojaksot. Entinen "**Temaattiset opinnot**"

Opintojaksot

Parikkalan historialliset kerrostumat, 1 op (TO11)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteet: opintojaksolla tutustutaan seutukunnalla vaikuttaneisiin merkkihenkilöihin, heidän toimintaansa vaikuttaneisiin ideologioihin ja heidän elämänkatsomuksiinsa.
- Tavoitteena on selvittää, millaisia historiallisia kerrostumia Etelä-Karjalasta, etenkin Parikkalan alueelta löytyy, ja havainnoida, miten ne toisaalta näkyvät edelleen ja mitä toisaalta on hävinnyt.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelijat tekevät opintojakson aikana portfolion ja esityksen aiheesta.
- Keskeinen sisältö: opintojaksolla hyödynnetään historiantutkimuksen menetelmiä ja ollaan yhteistyössä esimerkiksi paikallisten museoiden ja kirjaston kanssa.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tuottama portfolio ja esitys arvioidaan. Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla tutustutaan Parikkalan ja Etelä-Karjalan historiallisiin kerrostuminiin ja merkkihenkilöihin.

Mielen ja kehon näkökulma -tutkimus, 1 op (TO12)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutkii valitsemaansa ilmiötä terveystiedon ja psykologian perspektiivistä, analysoi tuloksia tilastomatemaattisin menetelmin, kuvaajin ja diagrammein, hahmottaa kokonaisuuden ilmiöstä ja aineistosta kolmen oppiaineen yhteistyönä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö: Tutkimusprosessin omaksuminen. Esitelmän pitäminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan suoritukset arvioidaan. Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutkit valitsemaasi ilmiötä terveystiedon ja psykologian näkökulmista, tilastomatemaattisia analysointimenetelmiä käyttäen.

Ympäristöteknologia, 2 op (TO21)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Hän suunnittelee ja toteuttaa yksin tai yhteistyössä muiden kanssa opintojakson teemaan liittyvän projektin, tutkimuksen, keksinnön tai muun opettajan kanssa sovitun tuotoksen. Opiskelija tutustuu aihepiirissä oleviin teknologisiin ratkaisuihin ja hyödyntää niitä soveltavin osin omassa tutkielmassaan. Keskeinen sisältö: Syventyminen ilmakehään, veteen tai maaperään liittyviin ympäristökysymyksiin tai energiateknologisiin ratkaisuihin. Tutkimuksessa tarvittavien näytteiden hakeminen ja analysointi luonnontieteellisiä menetelmiä käyttäen ja teknologian hyödyntäminen kenttä- ja laboratoriotutkimuksissa sekä loppuraporttien työstämisessä. Tutkimuksen kohde valitaan yhdessä opintojaksosta vastaavan opettajan kanssa. Koululta voidaan lainata mahdollisuuksien mukaan tutkimisessa tarvittavaa välineistöä ja laitteistoa. Tutustutaan kohteeksi valittuun ilmiöön, tutkimusmenetelmiin ja kurssilla hyödynnettävään teknologiaan.
- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija perehtyy ilmakehään, veteen tai maaperään liittyviinympäristökysymyksiin tai energiateknologisiin ratkaisuihin.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opiskelija tekee portfolion tai artikkelin työstään. Esitelmän pitäminen.
- Vieraillaan ilmiöön liittyvissä kohteissa ja tutkitaan ilmiötä luonnontieteellisin menetelmin.
- Oppiaineet: biologia, fysiikka, kemia, maantiede

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijan tekemät työt arvioidaan. Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Syventyminen ilmakehään, veteen tai maaperään liittyviin ympäristökysymyksiin taienergiateknologisiin ratkaisuihin. Oppiaineet: biologia, fysiikka, kemia, maantiede.

Ravintokemia, 2 op (TO22)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteet: Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija syventää ravitsemustietouttaan teoriaopintojen ja käytännön töiden avulla.
- Tavoitteena on, että opiskelija vierailee joko elintarvikealan yrityksessä tai koulutuspaikassa tai seuraa vierailijaluentoa.
- Oppiaineet: kemia, biologia, terveystieto

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeinen sisältö 42 Ravintoaineet, saantisuositukset ja terveysvaikutukset, ravintotrendit, kuluttajuus ja elintarvikelainsäädäntö soveltuvin osin, molekyyligastronomia sekä ruoan poliittinen, yhteiskunnallinen ja ekologinen ulottuvuus. Opiskelijat tekevät kurssin aikana portfolion ja esityksen aiheesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opiskelijoiden tekemät suoritukset arvioidaan. Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojakson tavoitteena on vastata kysymykseen mitä on täysipainoinen ja terveellinen ruoka, miten se imeytyy elimistössä ja mitä vaikutuksia sillä elimistössä on. Lisäksi tutustutaan sairauksiin, joihin ruokavaliolla on vaikutusta.

Yhteiskunnallinen toimija, 2 op (TO31)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Nuori toimii vapaehtoistyössä yhteiskunnan jäsenenä ja tuottaa sisältöä muille.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Opintojakson suoritus kerätään kokoamalla vähintään 38 tunnin kokonaisuus esimerkiksi seuraavista sisällöistä: Ensiapukurssi, isoskoulutus- ja toiminta, vapaaehtoinen kerho/ nuorten toiminnan ohjaaminen.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Nuori toimii yhteiskunnan jäsenenä vapaehtoistyössä.

Opiskelijakuntatoiminta, 2 op (TO32)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija oppii toimimaan vastuullisessa tehtävässä opiskelijakunnan hallituksessa, jossa edustaa koko lukion opiskelijakuntaa, vaikuttaa koulun organisaatiossa ja edistää opiskelijoiden viihtymistä ja oppimisympäristön kehitystä.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: Opiskelija toimii opiskelijakunnan hallituksessa kahden lukuvuoden ajan ja osallistuu aktiivisesti hallituksen toimintaan. Lisäksi opiskelija osallistuu lukion markkinointitilaisuuksiin/vanhempainiltoihin kertomaan Parikkalan lukiossa opiskelemisesta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Toimimalla aktiivisena oppilaskunnan hallituksen jäsenenä saat suoritusmerkinnän.

Vieraiden kulttuurien ja vieraiden kielten teemaopinnot, 2 op (TO33)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tutustutaan vieraisiin kieliin, maihin ja kulttuureihin.
- Kielitaidon käytännön harjoittelua.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Neljä eri tapaa suorittaa opintojakso. Katso opintojakson vapaa kuvaus.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Opintojakso arvioidaan suoritettu/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Tutustuminen vieraisiin kulttuureihin ja kieliin.

Keskeiset sisällöt: Neljä tapaa suorittaa: 1.Opiskelija voi osoittaa kiinnostuksensa kansainvälisyyteen mm. osallistumalla vaihto-ohjelmiin, majoittamalla vaihto-ohjelmien vieraita ja kertomalla kansainvälisestä vaihdosta nuoremmille opiskelijoille. Oma matkavakuutus.

2.Opiskelijat voivat myös järjestää teemaviikon koulussa. Kansainvälisyysteemaa voi harrastaa mm. järjestämällä tietokilpailuja, esityksillä kielivalintatilaisuuksissa, päivänavauksilla, luovan kirjoittamisen teksteillä ja kuvilla koulun kotisivulle, erilaisilla teemaviikkoon kuuluvilla tempauksilla.

3. Opintojakso voi olla myös itse maksettava opintomatka johonkin ulkomaiseen kohteeseen. Matkan ajankohta sovitaan erikseen ja kesto vähintään 5 pvä. Matkakohteesta tehdään kirjallinen matkasuunnitelma ennen matkaa ja matkan jälkeen portfolio. Matkakohde esitellään koulussa sopivassa tilanteessa. Matkan aikana pidetään lisäksi päiväkirjaa. Suoritetaan kouluajan ulkopuolella. Oma matkavakuutus.

4. Koulun järjestämä opintomatka yhdessä valittuun kohteeseen. Kurssin opettaja/opettajat suunnittelevat opintomatkakohteen yhdessä opiskelijoiden kanssa sekä opintomatkan pituuden.

Lukiolaisen TET, 2 op (TO35)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Tavoitteet: Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu työelämään, kartuttaa työelämätietouttaan ja työelämävalmiuksiaan, syventää käsitystään organisaatioiden työtehtävistä ja niihin soveltuvista koulutuksista.

Keskeiset sisällöt

Paikallinen lisäys

- Keskeiset sisällöt: Lukiolaisen TET-opintojakso mahdollistaa viikon työelämään tutustumisjakson lukio-opintojen aikana. Työelämään tutustumisen paikan opiskelija hankkii itse. Suoritetaan kouluajan ulkopuolella. Jaksosta täytetään TET-raportti. Vastaanottavan yrityksen kanssa tehdään sopimus TET-harjoittelusta ennen harjoittelun alkua. Sopimuspohjan saa opolta.

Opintojakson arviointi

Paikallinen lisäys

Arvioidaan hyväksytty/hylätty merkinnällä.

Opintojakson vapaa kuvaus

Lukiolaisen TET-opintojaksolla tutustut työelämään.

8.23. Urheiluakatemia (UAA)

Oppiaineen tehtävä

Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään

valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan. Lukiossa urheiluharjoittelu hyväksytään osaksi opintoja 16 opintopisteen verran. Tärkeänä tavoitteena on myös opiskelijoiden urasuunnittelun kehittäminen niin opiskelussa kuin urheilussa. Parikkalan lukiolaiset opiskelevat Etelä-Karjalan urheiluakatemiassa.

EKLU Urheiluakatemian nettisivut: https://www.eklu.fi/urheiluakatemia/

EKLU:n Urheiluakatemian yhteystiedot: https://www.eklu.fi/urheiluakatemia/yhteystiedot/

Opintojaksot

UAA 1 Urheiluakatemia 1 2 op

UAA 2 Urheiluakatemia 2 2 op

UAA 3 Urheiluakatemia 3 2 op

UAA 4 Urheiluakatemia 4 2 op

UAA 5 Urheiluakatemia 5 2 op

UAA 6 Urheiluakatemia 6 2 op

UAA 7 Urheiluakatemia 7 2 op

UUA 8 Urheiluakatemia 8 2 op

Opintojaksot

Urheiluakatemia 1, 2 op (UAA1)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 2, 2 op (UAA2)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 3, 2 op (UAA3)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 4, 2 op (UAA4)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 5, 2 op (UAA5)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 6, 2 op (UAA6)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 7, 2 op (UAA7)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Urheiluakatemia 8, 2 op (UAA8)

Tavoitteet

Paikallinen lisäys

- Urheiluakatemia opinnot on tarkoitettu aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille. Urheiluakatemia mahdollistaa sen, että opiskelija pystyy yhdistämään valmentautumisen ja koulunkäynnin arjessaan.

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Urheiluakatemia opintojen aikana opiskelija harjoittelee ja kilpailee suunnitelmallisesti ja määrätietoisesti. Treenaaminen todennetaan yksilöllisesti esim. harjoituspäiväkirjalla.

Kehity urheilijana (KEHU), 2 op (UAA9)

Tavoitteet

Keskeiset sisällöt

Opintojakson vapaa kuvaus

Opintojaksolla käydään läpi huippu-urheilijaksi kehittymistä eri alojen asiantuntijoiden rakentamien harjoituksien ja teoriatiedon kautta. Opintojakson sisältö rakentuu Olympiakomitean Kehity huippu-urheilijaksi -kirjan teemojen mukaisesti. Teemoja ovat mm. urheilijan elämän hallinta, psyykkiset taidot, urheilijan terveys, lajianalyysi, fyysinen harjoittelu, huoltava harjoittelu, ravitsemus sekä urheilijan brändi ja talous.

Opintojakso suoritetaan tehtävillä ja verkossa tapahtuvilla oppitunneilla. Opintojakson ohjaa urheiluakatemian koordinaattori.

9. Liitteet

9.1. Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta

Valtioneuvoston asetus lukiokoulutuksesta 810/2018

9.2. Kehittyvän kielitaidon tasojen kuvausasteikko

Kuvausasteikko on Suomessa laadittu sovellus asteikoista, jotka sisältyvät Euroopan neuvoston toimesta kehitettyyn Kielten oppimisen, opettamisen ja arvioinnin yhteiseen eurooppalaiseen viitekehykseen.

KEHITTYVÄN KIELITAIDON TASOJEN KUVAUSASTEIKKO					
Taito-taso	**Taito toimia vuorovaikutuksessa**			**Taito tulkita tekstejä**	**Taito tuottaa tekstejä**
	Vuorovaikutus erilaisissa tilanteissa	**Viestintästrategioiden käyttö**	**Viestinnän kulttuurinen sopivuus**	**Tekstien tulkintataidot**	**Tekstien tuottamistaidot**
A1.1 **Kielitaidon alkeiden hallinta**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti viestintäkumppanin tukemana muutamasta, kaikkein yleisimmin toistuvasta ja rutiininomaisesta viestintätilanteesta.*	*Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja (esim. eleet, piirtäminen, sanastot, netti). Opiskelija osaa joskus arvailla tai päätellä yksittäisten sanojen merkityksiä asiayhteyden, yleistiedon tai muun kielitaitonsa perusteella. Opiskelija osaa ilmaista, onko ymmärtänyt.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kielelle ja kulttuurille tyypillisimpiä kohteliaisuuden ilmauksia (tervehtiminen, hyvästely, kiittäminen) joissakin kaikkein rutiininomaisimmissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää vähäisen määrän yksittäisiä puhuttuja ja kirjoitettuja sanoja ja ilmauksia. Opiskelija tuntee kirjainjärjestelmän tai hyvin rajoitetun määrän kirjoitusmerkkejä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään puheessa hyvin suppeasti käyttäen harjoiteltuja sanoja ja opeteltuja vakioilmaisuja. Opiskelija ääntää joitakin harjoiteltuja ilmauksia ymmärrettävästi ja osaa kirjoittaa joitakin erillisiä sanoja ja sanontoja.*
A1.2 **Kehittyvä alkeiskielitaito**	*Opiskelija selviytyy satunnaisesti yleisimmin toistuvista, rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen vielä enimmäkseen viestintäkumppaniin.*	*Opiskelija tukeutuu viestinnässään kaikkein keskeisimpiin sanoihin ja ilmauksiin. Opiskelija tarvitsee paljon apukeinoja. Opiskelija osaa pyytää toistamista tai hidastamista.*	*Opiskelija osaa käyttää muutamia kaikkein yleisimpiä kielelle ominaisia kohteliaisuuden ilmauksia rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää harjoiteltua, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää muutaman sanan mittaista kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta. Opiskelija tunnistaa tekstistä yksittäisiä tietoja.*	*Opiskelija pystyy kertomaan joistakin tutuista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittaa muutaman lyhyen lauseen harjoitelluista aiheista. Opiskelija ääntää useimmat harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi ja hallitsee hyvin suppean*

					perussanaston, muutaman tilannesidonnaisen ilmauksen ja peruskieliopin aineksia.
A1.3 ***Toimiva alkeiskielitaito***	*Opiskelija selviytyy monista rutiininomaisista viestintätilanteista tukeutuen joskus viestintäkumppaaniin.*	*Opiskelija osallistuu viestintään, mutta tarvitsee edelleen usein apukeinoja. Opiskelija osaa reagoida suppein sanallisin ilmauksin, pienin elein (esim. nyökkäämällä), äännähdyksin, tai muunlaisella minimipalautteella. Opiskelija joutuu pyytämään selvennystä tai toistoa hyvin usein.*	*Opiskelija osaa käyttää yleisimpiä kohteliaaseen kielenkäyttöön kuuluvia ilmauksia monissa rutiininomaisissa sosiaalisissa kontakteissa.*	*Opiskelija ymmärtää yksinkertaista, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sisältävää kirjoitettua tekstiä ja hidasta puhetta asiayhteyden tukemana. Opiskelija pystyy löytämään tarvitsemansa yksinkertaisen tiedon lyhyestä tekstistä.*	*Opiskelija osaa rajallisen määrän lyhyitä, ulkoa opeteltuja ilmauksia, keskeistä sanastoa ja perustason lauserakenteita. Opiskelija pystyy kertomaan arkisista ja itselleen tärkeistä asioista käyttäen suppeaa ilmaisuvarastoa ja kirjoittamaan yksinkertaisia viestejä ja ääntää harjoitellut ilmaisut ymmärrettävästi.*
A2.1 ***Peruskielitaidon alkuvaihe***	*Opiskelija pystyy vaihtamaan ajatuksia tai tietoja tutuissa ja jokapäiväisissä tilanteissa sekä toisinaan ylläpitämään viestintätilannetta.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään turvautuen harvemmin ei-kielellisiin ilmaisuihin. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä melko usein ja osaa jonkin verran soveltaa viestintäkumppanin ilmaisuja*	*Opiskelija selviytyy lyhyistä sosiaalisista tilanteista ja osaa käyttää yleisimpiä kohteliaita tervehdyksiä ja puhuttelumuotoja, esittää kohteliaasti esimerkiksi pyyntöjä, kutsuja, ehdotuksia ja anteeksipyyntöjä sekä vastata sellaisiin.*	*Opiskelija ymmärtää helppoja, tuttua sanastoa ja ilmaisuja sekä selkeää puhetta sisältäviä tekstejä. Opiskelija ymmärtää lyhyiden, yksinkertaisten, itseään kiinnostavien viestien ydinsisällön ja tekstin pääajatukset tuttua*	*Opiskelija pystyy kertomaan jokapäiväisistä ja konkreettisista sekä itselleen tärkeistä asioista käyttäen yksinkertaisia lauseita ja konkreettista sanastoa. Opiskelija osaa helposti ennakoitavan perussanaston ja monia keskeisimpiä rakenteita.*

		omassa viestinnässään.		*sanastoa sisältävästä, ennakoitavasta tekstistä. Opiskelija pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden tukemana.*	*Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
A2.2 ***Kehittyvä peruskielitaito***	*Opiskelija selviää kohtalaisesti monenlaisista jokapäiväisistä viestintätilanteista ja pystyy enenevässä määrin olemaan aloitteellinen viestintätilanteissa.*	*Opiskelija osallistuu enenevässä määrin viestintään käyttäen tarvittaessa vakiosanontoja pyytäessään tarkennusta avainsanoista. Opiskelija joutuu pyytämään toistoa tai selvennystä silloin tällöin. Opiskelija käyttää esim. lähikäsitettä tai yleisempää käsitettä, kun ei tiedä täsmällistä (koira/eläin tai talo/mökki).*	*Opiskelija osaa käyttää kieltä yksinkertaisella tavalla kaikkein keskeisimpiin tarkoituksiin, kuten tiedonvaihtoon sekä mielipiteiden ja asenteiden asianmukaiseen ilmaisemiseen. Opiskelija pystyy keskustelemaan kohteliaasti käyttäen tavanomaisia ilmauksia ja perustason viestintärutiineja.*	*Opiskelija pystyy seuraamaan hyvin summittaisesti selväpiirteisen asiapuheen pääkohtia, tunnistaa usein ympärillään käytävän keskustelun aiheen, ymmärtää pääasiat tuttua sanastoa sisältävästä yleiskielisestä tekstistä tai hitaasta puheesta. Opiskelija osaa päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä asiayhteydestä.*	*Opiskelija osaa kuvata luettelomaisesti (ikäkaudelleen tyypillisiä) jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita käyttäen tavallista sanastoa ja joitakin idiomaattisia ilmauksia sekä perustason rakenteita ja joskus hiukan vaativampiakin. Opiskelija osaa soveltaa joitakin ääntämisen perussääntöjä muissakin kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*
B1.1 ***Toimiva peruskielitaito***	*Opiskelija pystyy viestimään, osallistumaan keskusteluihin ja ilmaisemaan mielipiteitään melko vaivattomasti jokapäiväisissä viestintätilanteissa.*	*Opiskelija pystyy jossain määrin olemaan aloitteellinen viestinnän eri vaiheissa ja osaa varmistaa, onko viestintäkumppani ymmärtänyt viestin. Opiskelija osaa kiertää tai korvata*	*Opiskelija osoittaa tuntevansa tärkeimmät kohteliaisuussäännöt. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon joitakin tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää pääasiat ja joitakin yksityiskohtia selkeästä ja lähes normaalitempoisesta yleiskielisestä puheesta tai yleistajuisesta kirjoitetusta tekstistä. Opiskelija ymmärtää yhteiseen*	*Opiskelija osaa kertoa ydinkohdat ja myös hiukan yksityiskohtia erilaisista jokapäiväiseen elämään liittyvistä itseään kiinnostavista todellisista tai kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää melko*

		tuntemattoman sanan tai muotoilla viestinsä uudelleen. Opiskelija pystyy neuvottelemaan tuntemattomien ilmauksien merkityksistä.		*kokemukseen tai yleistietoon perustuvaa puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija löytää pääajatukset, avainsanat ja tärkeitä yksityiskohtia myös valmistautumatta kuin harjoitelluissa ilmauksissa.*	*laajaa sanastoa ja rakennevalikoimaa sekä joitakin yleisiä fraaseja ja idiomeja. Opiskelija osaa soveltaa useita ääntämisen perussääntöjä muissakin ilmauksissa.*
B1.2	*Opiskelija pystyy osallistumaan viestintään melko vaivattomasti myös joissakin vaativammissa viestintätilanteissa kuten viestittäessä ajankohtaisesta tapahtumasta.*	*Opiskelija pystyy olemaan aloitteellinen tuttua aihetta käsittelevässä vuorovaikutustilanteessa käyttäen sopivaa ilmausta. Opiskelija pystyy korjaamaan väärinymmärryksiä melko luontevasti ja neuvottelemaan myös melko mutkikkaiden asioiden merkityksestä.*	*Opiskelija osaa käyttää erilaisiin tarkoituksiin kieltä, joka ei ole liian tuttuista eikä liian muodollista. Opiskelija tuntee tärkeimmät kohteliaisuussäännöt ja toimii niiden mukaisesti. Opiskelija pystyy ottamaan vuorovaikutuksessa huomioon tärkeimpiä kulttuurisiin käytänteisiin liittyviä näkökohtia.*	*Opiskelija ymmärtää selväpiirteistä asiatietoa sisältävää puhetta tutuista tai melko yleisistä aiheista ja selviää myös jonkin verran vaativista teksteistä. Opiskelija ymmärtää pääkohdat ja tärkeimmät yksityiskohdat ympärillään käytävästä laajemmasta muodollisesta tai epämuodollisesta keskustelusta.*	*Opiskelija osaa kertoa tavallisista, konkreettisista aiheista kuvaillen, eritellen ja vertaillen. Opiskelija ilmaisee itseään suhteellisen vaivattomasti ja pystyy kirjoittamaan henkilökohtaisia ja julkisempiakin viestejä ja ilmaisemaan ajatuksiaan myös joistakin kuvitteellisista aiheista. Opiskelija käyttää kohtalaisen laajaa sanastoa ja tavallisia idiomeja sekä monenlaisia rakenteita ja mutkikkaitakin lauseita. Opiskelija hallitsee ääntämisen perussäännöt muissakin kuin*
Sujuva peruskielitaito					

					harjoitelluissa ilmauksissa.
B2.1 ***Itsenäisen kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy viestimään sujuvasti myös joissakin itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa käytetään joskus käsitteellistä, mutta kuitenkin selkeää kieltä.*	*Opiskelija pystyy tuomaan oman kantansa esille ja toisinaan käyttämään vakiofraaseja, kuten ”Tuo on vaikea kysymys” voittaakseen itselleen aikaa. Opiskelija pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija pystyy tarkkailemaan omaa ymmärtämistään ja viestintäänsä sekä korjaamaan kieltään.*	*Opiskelija pyrkii ilmaisemaan ajatuksiaan asianmukaisesti ja viestintäkumppania kunnioittaen ottaen huomioon erilaisten tilanteiden asettamat vaatimukset.*	*Opiskelija ymmärtää asiallisesti ja kielellisesti kompleksista puhetta tai kirjoitettua tekstiä. Opiskelija pystyy seuraamaan laajaa puhetta ja monimutkaista argumentointia sekä ilmaisemaan kuulemastaan pääkohdat. Opiskelija ymmärtää suuren osan ympärillään käydystä keskustelusta. Opiskelija ymmärtää monenlaisia kirjoitettuja tekstejä, jotka voivat käsitellä myös abstrakteja aiheita ja joissa on tosiasioita, asenteita ja mielipiteitä.*	*Opiskelija osaa ilmaista kohtuullisen selkeästi ja täsmällisesti itseään monista kokemuspiiriinsä liittyvistä asioista käyttäen monipuolisia rakenteita ja laajahkoa sanastoa, johon sisältyy myös idiomaattisia ja käsitteellisiä ilmauksia. Opiskelija pystyy osallistumaan myös melko muodollisiin keskusteluihin ja hallitsee kohtalaisen laajan sanaston ja vaativiakin lauserakenteita. Ääntäminen on selkeää, sanojen pääpaino oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
B2.2 ***Toimiva itsenäinen kielitaito***	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä monenlaisissa myös itselleen uusissa viestintätilanteissa, joissa tarvitaan*	*Opiskelija pyrkii antamaan palautetta, esittämään täydentäviä näkökohtia tai ratkaisuehdotuksia. Opiskelija pystyy*	*Opiskelija pystyy ilmaisemaan ajatuksiaan luontevasti, selkeästi ja kohteliaasti sekä muodollisessa että*	*Opiskelija ymmärtää elävää tai tallennettua selkeästi jäsennettyä yleiskielistä puhetta kaikenlaisissa tilanteissa ja*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään varmasti, selkeästi ja kohteliaasti. Hän hallitsee laajasti kielelliset keinot ilmaista*

	monipuolista kieltä.	*edistämään viestinnän sujumista sekä tarvittaessa käyttämään kiertoilmaisuja ja pystyy neuvottelemaan myös mutkikkaiden asioiden ja käsitteiden merkityksestä. Opiskelija osaa käyttää ymmärtämistä tukevia strategioita, kuten pääkohtien poimimista ja esimerkiksi tekemään muistiinpanoja kuulemastaan.*	*epämuodollisessa tilanteessa ja valitsemaan kielenkäyttötavan tilanteiden ja niihin osallistuvien henkilöiden mukaan.*	*ymmärtää jonkin verran myös vieraita kielimuotoja. Opiskelija pystyy lukemaan eri tarkoituksiin laadittuja kompleksisia tekstejä ja tiivistämään niiden pääkohdat. Hän pystyy tunnistamaan asenteita ja arvioimaan kriittisesti kuulemaansa ja/tai lukemaansa.*	*konkreetteja ja käsitteellisiä sekä tuttuja ja tuntemattomia aiheita. Opiskelija osaa viestiä spontaanisti ja kirjoittaa selkeän ja jäsentyneen tekstin. Ääntäminen on hyvin selkeää, sanojen pääpaino on oikealla tavulla ja puhe sisältää joitakin kohdekielelle tyypillisiä intonaatiomalleja.*
C1.1 ***Taitavan kielitaidon perustaso***	*Opiskelija pystyy vuorovaikutukseen monipuolisesti, sujuvasti ja täsmällisesti kaikenlaisissa viestintätilanteissa.*	*Opiskelija ottaa luontevasti vastuuta viestinnän etenemisestä. Opiskelija osaa muotoilla uudelleen, mitä haluaa ilmaista sekä pystyy perääntymään, kun kohtaa vaikeuksia, ja käyttää taitavasti kieleen tai kontekstiin liittyviä vihjeitä tehdessään johtopäätöksiä tai ennakoidessaan tulevaa.*	*Opiskelija pystyy käyttämään kieltä joustavasti ja tehokkaasti sosiaalisiin tarkoituksiin sekä ilmaisemaan tunnetiloja, epäsuoria viittauksia, esim. ironiaa ja leikkimielisyyttä.*	*Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti myös pitempiä esityksiä tutuista ja yleisistä aiheista, vaikka puhe ei olisikaan selkeästi jäsenneltyä ja sisältäisi idiomaattisia ilmauksia tai rekisterin vaihdoksia. Opiskelija ymmärtää yksityiskohtaisesti monipolvisia käsitteellisiä kirjoitettuja tekstejä ja pystyy yhdistämään tietoa monimutkaisista teksteistä.*	*Opiskelija osaa ilmaista itseään sujuvasti, täsmällisesti ja jäsentyneesti monenlaisista aiheista tai pitämään pitkähkön, valmistellun esityksen. Opiskelija pystyy kirjoittamaan hyvin jäsentyneitä tekstejä monimutkaisista aiheista varmalla, persoonallisella tyylillä. Opiskelijan kielellinen ilmaisuvarasto on hyvin laaja. Ääntäminen on luontevaa ja vaivatonta*

					kuunnella. Puherytmi ja intonaatio ovat kohdekielelle tyypilliset.

9.3. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2264-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää saamen kielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 3 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.3.1. Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2264-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Saamen kielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Saamen kielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Saamen kielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia

kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa saamen kielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden saamen kielen erityispiirteet. Saamen kielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Saamen kielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus saamen kieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen saamen kielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan saamen kielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää saamenkielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan saamen kielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu saamen kielten kokonaisuuteen ja ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

SÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

SÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää saamen kielten kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *saamen kieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

SÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

SÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee saamenkielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan saamelaisten historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, joiku ja lauluperinne*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

SÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia saamenkielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös saamelaisuuden näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

SÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää saamenkielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita saamenkielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

SÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan sekä kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *saamenkielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

SÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää saamenkielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista saamelaisten tuottamaa tai saamelaisista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *saamenkielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *saamenkielinen, saamelaisten tuottama ja saamelaisista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän saamen kielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

9.4. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11. OPH-2265-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää romanikielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 4 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.4.1. Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2265-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Romanikielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Romanikielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Romanikielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa romanikielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden

romanikielen erityispiirteet. Romanikielen opetussuunnitelmat voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Romanikielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus romanikieltä kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen romanikielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan romanikielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää romanikielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurinsa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen, standardisoidun romanikielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan Suomen romanikielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista*
- *tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin ja ymmärtää oman asemansa Suomen romanikielen säilyttäjänä.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

RÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*
- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

RÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään kielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina*
- *ymmärtää romanikielen kokonaisuuden maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikieli ja identiteetti**,** kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

RÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

RÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee romanikielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*

- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan romanien historiaa sekä aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa, myyttiset kertomukset, laululyriikka*
- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

RÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia romanikielisiä tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta, myös romanikulttuurin näkökulmasta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielien näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

RÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää romanikielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita romanikielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

RÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *romanikielisen vuorovaikutuksen erityispiirteet*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

RÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää romanikielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa*
- *osaa analysoida kotimaista ja ulkomaista romanien tuottamaa tai romaneista kertovaa kirjallisuutta ja muuta taidetta osana kulttuurikontekstia.*

Keskeiset sisällöt

- *romanikielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *romanikielinen, romanien tuottama ja romaneista kertova kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän romanikielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

9.5. Ohje: Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

7.11.2019 OPH-2266-2019

Opetushallitus antaa liitteenä olevan ohjeen lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja opiskelijan oppimisen arvioinnista. Ohje koskee erillisrahoitettuna järjestettävää lukiokoulutusta täydentävää opiskelijan oman äidinkielen opetusta (opetusministeriön asetus vieraskielisten sekä saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden täydentävään opetukseen perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa myönnettävän valtionavustuksen perusteista 1777/2009).

Tämä ohje korvaa Lukion opetussuunnitelman perusteiden 2015 (Opetushallituksen määräys 60/011/2015) liitteenä 5 olevan ohjeen.

Opetus järjestetään tämän ohjeen mukaisesti 1.8.2021 lukien.

	Pääjohtaja	*Olli-Pekka Heinonen*
	Opetusneuvos	*Petri Lehikoinen*

9.5.1. Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Opetushallituksen ohje nro 2266-2019.

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivista monikielisyyttä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä ja globaalina toimijana. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän ja muiden oppiaineiden opetuksen kanssa.

Kielikasvatus vahvistaa opiskelijan kielitietoisuutta ja eri kielten rinnakkaista käyttöä, monilukutaidon kehittymistä sekä sosiaalistumista kieliyhteisöön. Kielikasvatus auttaa opiskelijaa myös rakentamaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Tavoitteena on oppia tunnistamaan ja arvostamaan kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta sekä kielellisiä oikeuksia omassa arjessa ja laajemmin yhteiskunnassa.

Opiskelussa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opiskelussa hyödynnetään vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten kirjastoja, teattereita ja museoita sekä muita kulttuurilaitoksia. Opiskelija hyödyntää opiskelussa myös omaa kieliyhteisöään, omia kielenkäyttö- ja tekstiympäristöjään sekä kouluyhteisön ja muiden yhteisöjen kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta. Opiskelussa käytetään opiskelijoille riittävän haastavia, merkityksellisiä, kokemuksellisia sekä luovuutta kehittäviä aineistoja ja menetelmiä.

Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii paikallisen opetussuunnitelman, jolloin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetus ohjaa monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen, vuorovaikutustaitojen kehittämiseen, aktiiviseen tiedonhankintaan, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tekstien tulkintaan ja eettiseen pohdintaan. Opetuksen tehtävänä on tukea ja kehittää opiskelijan kielitietoisuutta. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen omaa äidinkielen taitoaan.

Opetuksessa yhdistyvät kieli-, kirjallisuus- ja kulttuurintutkimuksen ilmiöt. Opiskelijan oman äidinkielen tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenevat, ja hän oppii tuntemaan kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Hän kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, visuaalisesta kulttuurista, musiikista ja draamasta syvenee.

Opetuksen tavoitteet

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen yleiset tavoitteet liittyvät opiskelijan vuorovaikutusosaamiseen, tekstien tulkitsemisen taitoihin, tekstien tuottamisen taitoihin sekä kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittymiseen. Tavoitealueittain yleiset tavoitteet ovat seuraavat.

Vuorovaikutusosaaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *pystyy tavoitteelliseen, tarkoituksenmukaiseen ja eettiseen vuorovaikutukseen niin esiintymis- kuin ryhmäviestintätilanteissakin sekä osaa analysoida, arvioida ja kehittää omaa vuorovaikutusosaamistaan*
- *osaa analysoida ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita, niihin liittyviä vuorovaikutusilmiöitä ja -taitoja sekä niihin liittyvää etiikkaa.*

Tekstien tulkitseminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa analysoida ja arvioida monimuotoisia tekstejä, kuten asia- ja mediatekstejä, kirjallisuutta ja puhuttuja tekstejä, tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä tekstien analyysissä*
- *kehittää kauno- ja tietokirjallisuuden tulkitsevan ja elämyksellisen lukemisen taitojaan, syventää ymmärrystään kirjallisuuden keinoista ja hyödyntää tarkoituksenmukaisia käsitteitä kirjallisuuden analyysissa*
- *osaa kriittisesti arvioida erilaisia tiedonlähteitä sekä niiden tarkoitusperiä, luotettavuutta ja käytettävyyttä.*

Tekstien tuottaminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kriittistä ja kulttuurista monilukutaitoaan niin, että osaa hyödyntää ja tuottaa monimuotoisia tekstejä tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista, ja osaa ilmaista ja perustella ajatuksiaan sekä käyttää tilanteeseen sopivaa kieltä ja ilmaisutapoja*

- *hallitsee tekstien tuottamisen prosessin eri vaiheet, osaa reflektoida omia tekstin tuottamisen prosessejaan ja antaa ja ottaa vastaan palautetta sekä hyödyntää sitä tekstien tuottamisessa*
- *vahvistaa yleiskielen ja sen normien sekä kirjoitetun ja puhutun kielen konventioiden hallintaa, käyttää lähteitä tarkoituksenmukaisella tavalla sekä ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia.*

Kieli- ja kulttuuritietoisuuden kehittyminen

Tavoitteena on, että opiskelija

- *ymmärtää kielen ja tiedonalojen kielen merkityksen oppimiselle ja ajattelulle sekä kielellisen ja kulttuurisen moninaisuuden merkityksen identiteeteille*
- *syventää tietojaan oman äidinkielen rakenteista, sanavarannosta, eri rekistereistä, ilmaisun keinoista ja sävyistä, niiden luomista merkityksistä sekä kirjallisuudesta ja muista kulttuurituotteista.*

Arviointi

Arvioinnin tehtävänä on edistää ja tukea oppimista sekä tehdä näkyväksi osaamisen eri ulottuvuuksia ja opiskelijan taitojen karttumista. Palautteen antaminen ja arviointi kytkeytyvät oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin moduulikohtaisiin tavoitteisiin. Moduulikohtaiset tavoitteet muodostavat paikallisten opintojaksojen tavoitteet tai yhdistyvät sellaisiksi. Arvioinnin tulee olla monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Oppimisen ja osaamisen arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, kuten havainnointia ja erilaisia näyttöjä.

Opintojakson aikainen arviointi voi koostua esimerkiksi palautteen antamisesta, itsearvioinnista ja vertaisarvioinnista, jotka tukevat opiskelijaa osaamisensa kehittämisessä oppimisprosessin aikana. Arviointivuorovaikutuksen ja palautteen sekä itsearviointitaitojen avulla opiskelija kehittää käsitystä itsestään puhujana, kuuntelijana sekä tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Opintojakson lopussa tehtävä arviointi perustuu sen sisältämien moduulien tavoitteiden saavuttamiseen. Opintojakson tavoitteisiin voi sisältyä moduulien tavoitteiden lisäksi myös paikallisesti määriteltyjä laaja-alaisen osaamisen tavoitteita. Opintojakson alussa tavoitteet kerrotaan opiskelijoille, jotta sekä opettaja että opiskelijat voivat seurata opinnoissa edistymistä. Opintojakson arviointiin vaikuttavat monipuoliset näytöt, kuten kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely opintojakson aikana. Jos opintojakso koostuu useammasta saman oppimäärän moduulista, annetaan niistä yksi arvosana.

Opinnot

OÄI1 Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *osaa tuottaa, tulkita ja arvioida erilaisia, monimuotoisia tekstejä ja niiden rakenteita ja ilmaisutapoja*
- *rohkaistuu kirjoittajana ja hallitsee kirjoittamisprosessin eri vaiheet*
- *osaa käyttää muita tekstejä oman kirjoittamisen pohjana*
- *syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä palautteen antajana ja vastaanottajana.*

Keskeiset sisällöt

- *keskeiset tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit sekä niiden yhdistelmät*
- *tekstien kohderyhmät, tekstikokonaisuuden rakentuminen; tekstin tavoitteen, kontekstien, sisällön, rakenteen, ilmaisutapojen ja näkökulmien analyysi*
- *erilajisten tekstien tuottamisen prosessi yksin ja yhdessä sekä tekstien pohjalta kirjoittaminen, referointi ja kommentointi*
- *tekstien moniäänisyys ja intertekstuaalisuus*

- *kielen- ja tekstinhuoltoa*

OÄI2 Kieli- ja tekstitietoisuus (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *kehittää kieli- ja tekstitietoisuuttaan*
- *syventää ymmärrystään omasta äidinkielestä ja teksteistä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina.*

Keskeiset sisällöt

- *äidinkieli ja identiteetti, kielen vaihtelu, kielten vertailu, kielten asema, kielten elinvoimaisuus ja uhanalaisuus*
- *kielipolitiikka, yksi- ja monikielisyys, kieli-ideologiat, kielenohjailun periaatteet*
- *monilukutaidon käsite, tekstilajin käsite, laaja tekstikäsitys*

OÄI3 Vuorovaikutus 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää viestintärohkeuttaan ja syventää viestijäkuvaansa sekä käsitystään kielestä ja identiteetistä*
- *syventää ryhmäviestintätaitojaan ja oppii analysoimaan ja arvioimaan ryhmäviestinnän ilmiöitä*
- *oppii tarkastelemaan kielen ja nonverbaalisten keinojen merkitystä ja tilanteista vaihtelua eri vuorovaikutustilanteissa.*

Keskeiset sisällöt

- *oman vuorovaikutusosaamisen reflektointi, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kuuntelutaidot sekä tavoitteellinen ja rakentava osallistuminen ryhmän vuorovaikutukseen*
- *vuorovaikutustilanteiden analyysi, keskustelun rakentuminen, merkitysneuvottelu, kieli ja nonverbaalinen viestintä*
- *kieli ja identiteetti sekä kielen tilanteinen vaihtelu*

OÄI4 Kirjallisuus 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää ja monipuolistaa lukemisen tapojaan*
- *tuntee omakielisen kauno- ja tietokirjallisuuden sekä elokuvan lajeja ja ilmaisukeinoja*
- *monipuolistaa taitoaan lukea, analysoida ja tulkita monimuotoista kirjallisuutta tarkoituksenmukaista lähestymistapaa ja käsitteistöä hyödyntäen*
- *oppii tuntemaan omaa aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjallisuuden tehtäviä ja lukemisen tapoja, erityisesti elämyksellinen ja kokemuksellinen lukeminen ja kirjoittaminen*
- *kirjallisuuden keskeisiä lajeja, ilmaisukeinoja ja analyysin käsitteitä*
- *kertomus ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa*

- *monimuotoisten tekstien kerronta, esimerkiksi teatteriesityksen, elokuvan ja musiikin kerronta*

OÄI5 Tekstien tulkinta 1 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan*
- *oppii tulkitsemaan monimuotoisia tekstejä ja analysoimaan niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta*
- *ymmärtää median toimintatapoja, median merkityksen identiteettien rakentumisessa ja median roolin yhteiskunnallisena vaikuttajana*
- *osaa perustella monipuolisesti näkemyksiään, ymmärtää toisen esittämiä perusteluja ja osaa arvioida niitä sekä osaa suhtautua rakentavasti eriäviin näkemyksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *sananvapaus, mediakritiikki, mediaetiikka*
- *vaikuttamisen kielelliset ja audiovisuaaliset keinot sekä argumentoinnin tavat ja retoriset keinot*
- *tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, vähemmistöjen ja vähemmistökielten näkyvyys mediassa*
- *lähdekritiikki, tiedonhankinta ja tiedonhallinta, tekijänoikeudet*
- *puhuttujen ja kirjoitettujen kantaa ottavien ja vaikuttavien tekstien analysointia ja tuottamista*

OÄI6 Kirjoittaminen 1 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *rohkaistuu kirjoittajana ja syventää omakielisen kirjoitusprosessin hallinnan taitojaan*
- *osaa käyttää muita omakielisiä tekstejä oman kirjoittamisen pohjana ja arvioida tekstien luotettavuutta*
- *syventää käsitystään tekstin rakenteen, kielen ja ilmaisutapojen vaikutuksesta tekstin merkityksiin.*

Keskeiset sisällöt

- *kirjoittaminen prosessina: ideointi, aiheen rajaus sekä näkökulman valinta; jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely; palautteen antaminen ja vastaanottaminen*
- *tekstien pohjalta kirjoittaminen, kielen- ja tekstinhuoltoa*
- *tekstin omaäänisyyttä tukevia sanataideharjoituksia*

OÄI7 Vuorovaikutus 2 (1 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää esiintymisrohkeuttaan ja ymmärrystään esiintymisjännityksestä*
- *kehittää esiintymistaitojaan ja kykyään tuottaa erilaisia puhuttuja tekstejä myös digitaalisissa ympäristöissä*
- *syventää kykyään analysoida ja arvioida puhuttuja tekstejä ja audiovisuaalista viestintää.*

Keskeiset sisällöt

- *esiintymisjännitys ja vireystila, esiintymisen vuorovaikutteisuus ja yleisön vastuu*
- *puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen yksin, ryhmässä tai audiovisuaalisena tekstinä; kohdentamisen, kontaktin, havainnollistamisen ja ilmaisun taidot*
- *vuorovaikutustaidot ja -etiikka eri viestintäkanavissa, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa*
- *puhuttujen ja audiovisuaalisten tekstien analysointi ja arviointi*

OÄI8 Kirjallisuus 2 (2 op)

Tavoitteet

Moduulin tavoitteena on, että opiskelija

- *lisää omakielisen kirjallisuuden tuntemustaan ja oppii tarkastelemaan kaunokirjallisuutta myös osana muuttuvaa yhteiskuntaa*
- *ymmärtää eri kontekstien merkityksen kirjallisuuden tulkinnassa.*

Keskeiset sisällöt

- *omakielisen kirjallisuuden tutkimista eri konteksteissaan: tekijän ja lajin konteksti, historiallinen ja kulttuurinen konteksti, poliittinen ja yhteiskunnallinen konteksti*
- *tekstien tarkastelua eri näkökulmista, kuten ihmiskuvan, identiteettien, maailmankuvan sekä arvo- ja aatemaailman muutosten näkökulmasta*
- *kirjallisuus monimuotoisena, moniäänisenä ja monikielisenä ilmiönä*

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opetettava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio tai numeroarvosana koulutuksen järjestäjän päättämällä tavalla. Muuten noudatetaan lukion opetussuunnitelman perusteiden määräyksiä todistuksiin merkittävistä tiedoista.

9.6. Ainevalintakortti

PARIKKALAN LUKION VALINTAKORTTI lv. 2023 - 2024

Sukunimi	
Etunimet	
Henkilötunnus	
Lähiosoite	
Postinumero	Postitoimipaikka

Oppiaine	Koodi	1. vuosi						2. vuosi							3.vuosi					
Äidinkieli	ÄI	1-3 4op	4 2op	12** 1 o p	13** 2 o p			5-7 4op	9 2 o p	12** 1op	13** 2op	14* 2op	15* 2op	16* 2op		8 2op	9 2op	1 0 2op	1 1 2op	14/15/16 * 2op/2op/2op
B1 Ruotsi	RUB1	1 9 2op	11-12 4op					1 3 2op	1 4 2op	1 5 2op	1 0 1 op					1 7 2op	1 6 2op	1 8 2op		
A1 Englanti	ENA1	1 0 1op	1-2 4op	3 2op				4 2op	5 2op	6 2op						7 2op	8 2op	9 2op	1 1 1op	
B2+B3 Sa/Ve	XXB3	1 2op	2 2op	3 2op				4 2op	5 2op	6 2op						7 2op	8 2op	9 Sa 1op		
Matem. (pitkä)	MAA	Y 1 2op	2 3op	3 2op	4 3op	1 1 2op		5 2op	6 2op	6&8 3op	7 2op	1 2 2op				9 1op	1 0 2op	13-14 4op		
Matem. (lyhyt)	MAB	Y 1 2op	2 2op	3 2 o p				4 2op	5 2op	6 1op	7 1op					8 2op	9 2op	1 0 1op		
Biologia	BI	1 2op	7 1op					2-3 2op	4 op2	5 2op	6 2op					1 0 1op	9 1op	8 1op		
Maantiede	GE	1 2op						2 2op	3 2op	4 2op	5 1op									
Fysiikka	FY	1-2 2op	3 2op					4 2op	5 2op							6 2op	7 2op	8 2op	9 2op	
Kemia	KE	1-2 2op	3 2op					4 2op	5 2op	8 1op	9 1op					6 2op	7 2op			
Uskonto,ev.lut.	UE	1 2op	2 2op					3 2op	4 2op							5 2op	6 2op			
Elämänk.tieto	ET																			
Filosofia	FI	1 2op						2 2op	3 2op							4 2op	5 2op			
Psykologia	PS	1 2op						2 2op	3 2op							4 2op	5 2op			
Historia	HI	1 2op	2 2op	6 2op				3 2op	4 2op	5 2op	7 1op									
Yhteiskuntaop.	YH							4 2op								1 2op	2 2op	3 2op	5 1op	6 1op
Musiikki	MU	1 2op	2 * 2op					3 2op	4 2op							5 2op	9 2op	1 4 2op		
Kuvataide	KU	1 2op	2 * 2op					3 2op	4 2op											
Liikunta	LI	1 2op	3 2op	7 1 o p	8 2op	9 2op	1 0 1op	2 2op	4 2op	7 1op	8 2op	9 2op	1 0 1op			5 2op	7 1op	8 2op	9 2op	1 0 1op	1 1 1op
Terveystieto	TE	1 2op						2 2op	3 2op							4 2op				
Opp. ohjaus	OP	1 2 o p	2 1/2op					2 1/2op								2 1/2op				
ATK	AT	1 2op						2 2op	3 2op							3 2op				
Eläinlääketiede ***	ELL	3 2op						1 2op								2 1op				
Oppiaineiden yhteiset	TO	1 2op	1-8 16op					1 2op	1-8 16op							1 2op	1-8 16op			
Diplomit	LD															KULD2 2op	LILD4 2op			

Vähimmäismäärä lukion aikana on 150 opintopistettä **LOPS 2021**
* Opintojaksot ovat tarjolla **parittomina** alkavina lukuvuosina ja ** tarjolla **parillisina** lukuvuosina.
* **KU01** ja **MU01** ovat **pakollisia** opintoja **lisäksi** on valittava **joko KU02 tai MU02 tai molemmat**, yhteensä vähintään kolme opintopistettä.
*** Valittavissa **vain ELL-linjan** valinneille (mikäli tilaa, valittavissa myös yleislinjalaisille).

Pakolliset opinnot | Valtakunnalliset valinnaiset opinnot | Koulukohtaiset valinnaiset opinnot | Eläinlääke-tieteelliset

Parikkalan lukion ainevalintakortti, sivu 1.

Äi01 & **Äi02** & **Äi03** Monimuotoinen suomi (4 op, pa)
Äi04 Monimuotoinen kirjallisuus (2 op, pa)
Äi05 & **Äi06** & **Äi07** Vaikuttamisen voima (4 op, pa)
Äi08 Kirjallisuuden kontekstit (2 op, pa)
Äi09 Vuorovaikutus kuntoon (2 op, va)
Äi10 Abin kirjoitustaito (2 op, va)
Äi11 Abin lukutaito (2 op, va)
Äi12 Kieli ja tyyli kuntoon (1 op, ko)
Äi13 Draama tutuksi (2 op, ko)
Äi14 Sanataidepaja (2 op, ko)
Äi15 Mediapaja (2 op, ko)
Äi16 Lukemisen voima (2 op, ko)

RUB11 & **RUB12** Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani (4 op, pa)
RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op, pa)
RUB14 Ympäristömme (2 op, pa)
RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op, pa)
RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op, va)
RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op, va)
RUB18 Ruotsin abikertaus (2 op, ko)
RUB19 Ruotsin perusteiden kertausta (1 op, ko)
RUB10 Eläimelllistä menoa. Eläinlääketieteen termistö aihealueen tekstien pohjalta. (1 op, ELL)

ENA01 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op, pa)
ENA02 Englanti globaalina kielenä (3 op, pa)
ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op, pa)
ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op, pa)
ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op, pa)
ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op, pa)
ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op, va)
ENA08 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op, va)
ENA09 Englannin abikertaus (1 op, ko)
ENA10 Englannin perusteiden kertaus (1 op, ko)
ENA11 Eläintieteen terminologia. Eläinlääketieteen termistö aihealueen tekstien pohjalta (1 op, ELL).

SAB3|VEB3
XX1 alkeet (2 op, va)
XX2 alkeet (2 op, va)
XX3 alkeet 2 (2 op, va)
XX4 Perustaso 3 (2 op, va)
XX5 Perustaso 4 (2 op, va)
XX6 Perustaso 5 (2 op, va)
XX7 Perustason jatko 1 (2 op, va)
XX8 Perustason jatko 2 (2 op, va)
XX9 Abisaksa (2 op, ko)

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op, pa)
MAA02 Funktiot ja yhtälöt (3 op, pa)
MAA03 Geometria (2 op, pa)
MAA04 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op, pa)
MAA05 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op, pa)
MAA06 Derivaatta (3 op, pa)
MAA07 Integraali (2 op, pa)
MAA08 Tilastot ja todennäköisyys (2 op, pa)
MAA09 Talousmatematiikka (1 op, pa)
MAA10 3D-geometria (2 op, va)
MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op, va)
MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op, va)
MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op, ko)
MAA14 Laskuharjoituksia (2 op, ko)

MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op, pa)
MAB03 Geometria (2 op, pa)
MAB04 Analyyttinen geometria ja vektorit (2 op, pa)
MAB05 Funktiota ja yhtälöt (2 op, pa)
MAB06 & **MAB07** Talousmatematiikka (2 op, pa)
MAB08 Matemaattinen analyysi (2 op, va)
MAB09 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op, va)
MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (1 op, ko)

Bi01 Elämä ja evoluutio (2 op, pa)
Bi02 & **BI3** Ekologia ja ympäristö (2 op, pa)
Bi04 Solu ja perinnöllisyys (2 op, va)
Bi05 Ihmisen biologia (2 op, va)
Bi06 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op, va)
Bi07 Eläinten käyttäytyminen (1 op, ko)
Bi08 Lajintuntemus (1 op, ko)
Bi09 Biologian kertaus (1 op, ko)
Bi10 Ekologiaa maastossa (1 op, ko)

GE01 Maailma muutoksessa (2 op, pa)
GE02 Sininen planeetta (2 op, va)
GE03 Yhteinen maailma (2 op, va)
GE04 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op, va)
GE05 Maantieteen kertaus (2 op, ko)

FY01 & **FY02** Fysiikka luonnontieteenä ympäristössä ja yhteiskunnassa (2 op, pa)
FY03 Energia ja lämpö (2 op, va)
FY04 Voima ja liike (2 op, va)
FY05 Jaksollinen liike ja aallot (2 op, va)
FY06 Sähkö (2 op, va)
FY07 Sähkömagnetismi ja valo (2 op, va)
FY08 Aine, säteily ja kvantittuminen (2 op, va)
FY09 Fysiikan kertaus (2 op, ko)

KE01 & **KE02** Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus (2 op, pa)
KE03 Molekyylit ja mallit (2 op, va)
KE04 Kemiallinen reaktio (2 op, va)
KE05 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op, va)
KE06 Kemiallinen tasapaino (2 op, va)
KE07 Kertauskurssi yo-kirj. (2 op, ko)
KE08 Kemian ja biokemian laboroinnit (1 op, ELL)
KE09 Lääkelaskut ja muut liuoslaskut (1 op, ELL)

UE01 Uskonto ilmiönä (2 op, pa)
UE02 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op, pa)
UE03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op, va)
UE04 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op, va)
UE05 Uskonto taiteessa ja populaarikulttuurissa (2 op, va)
UE06 Uskonto, tiede ja media (2 op, va)

ET01 Minä ja hyvä elämä (2 op, pa)
ET02 Minä ja yhteiskunta (2 op, pa)
ET03 Kulttuurit (2 op, va)
ET04 Katsomukset (2 op, va)
ET05 Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op, va)
ET06 Tulevaisuus (2 op, va)

Fi01 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op, pa)
Fi02 Etiikka (2 op, pa)
Fi03 Yhteiskuntafilosofia (2 op, va)
Fi04 Totuus (2 op, va)
Fi05 Filosofian klassikot (1/2 op, ko)

PS01 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op, pa)
PS02 Kehittyvä Ihminen (2 op, va)
PS03 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op, va)
PS04 Tunteet ja mielenterveys (2 op, va)
PS05 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op, va)

Hi01 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op, pa)
Hi02 Kansainväliset suhteet (2 op, pa)
Hi03 Itsenäinen Suomen historia (2 op, pa)
Hi04 Eurooppalainen ihminen (2 op, va)
Hi05 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op, va)
Hi06 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op, va)
Hi07 Historian kertaus (2 op, ko)

YH01 Suomalainen yhteiskunta (2 op, pa)
YH02 Taloustieto (2 op, pa)
YH03 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op, pa)
YH04 Lakitieto (2 op, va)
YH05 Yhteiskuntaopin kertaus (1 op, ko)
YH06 Yrittäjyyskurssi (1 op, ko)

MU01 Intro – kaikki soimaan (2 op, pa)
MU02 Syke – soiva ilmaisu (2 op, pa)
MU03 Genre – globaali uteliaisuus (2 op, va)
MU04 Demo- luovasti yhdessä (2 op, va)
MU05 Musiikkiprojekti (2 op, ko)
MU09 Bändisoittokurssi (2 op, ko)
MU14 Kuoro (2 op, ko)

KU01 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op, pa)
KU02 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op, pa)
KU03 Kuva viestii ja vaikuttaa (2 op, va)
KU04 Taiteen monet maailmat (2 op, va)
KULD2 Lukiodiplomi, omatoiminen kuvallinen ja kirjallinen taidonnäyte (2 op, va)

Li01 Oppiva liikkuja (2 op, pa)
Li02 Aktiivinen elämä (2 op, pa)
Li03 Uudet mahdollisuudet (2 op, va)
Li04 Yhdessä liikkuen (2 op, va)
Li05 Virkistystä liikunnasta (2 op, va)
Li07 Vaellusopintojakso (1 op, ko)
Li08 Palloilu (2 op, ko)
Li09 Löydä oma lajisi (2 op, ko)
Li10 Voimaa kuntosalilta (2 op, ko)
Li11 Vanhojen tanssiharjoituksissa osallistuminen ja juhlissa esiintyminen (1 op, ko)
LiLD4 Lukiodiplomi, omatoiminen liikunnan harrastuneisuuden taidonnäyte (2 op, va)

TE01 Terveys voimavarana (2 op, pa)
TE02 Terveys ja ympäristö (2 op, va)
TE03 Terveys ja yhteiskunta (2 op, va)
TE04 Terveystiedon kertaus (2 op, ko)

OP01 Minä opiskelijana (2 op, pa)
OP02 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op, pa)

AT01 Lukion atk perus (2 op, ko)
AT02 Tietotekniikan harrastekurssi (2 op, ko)
AT03 Ohjelmoinnin peruskurssi Pythonilla (2 op, ko)

TO35 Lukion temaattiset opinnot Opiskelijat hakevat itsenäisesti yrityksen, jossa työharjoittelun voi toteuttaa. (2 op, va)
TO36 Urheiluakatemia opinnot aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille (opintojaksot 1-8 yht. 16 op, ko)

VAIN **ELL**-linjan valinneille!
ELL01 Eläinten käyttäytyminen, hoito ja turvallinen käsittely (2 op, ELL)
ELL02 Eläinlääkärin työhön tutustuminen (1 op, ELL)
ELL03 Anatomia ja anatominen piirtäminen (2 op, ELL)

Parikkalan lukion ainevalintakortti, sivu 2.

PARIKKALAN LUKION VALINTAKORTTI lv. 2023 - 2024

Sukunimi	
Etunimet	
Henkilötunnus	
Lähiosoite	
Postinumero	Postitoimipaikka

Oppiaine	Koodi	1. vuosi						2. vuosi							3.vuosi					
Äidinkieli	ÄI	1-3 4op	4 2op	12** 1 o p	13** 2 o p			5-7 4op	9 2op	12** 1op	13** 2op	14* 2op	15* 2op	16* 2op		8 2op	9 2op	10 2op	11 2op	14/15/16 * 2op/2op/2op	
B1 Ruotsi	RUB1	19 2op	11-12 4op					13 2op	14 2op	15 2op	10 1op					17 2op	16 2op	18 2op			
A1 Englanti	ENA1	10 1op	1-2 4op	3 2op				4 2op	5 2op	6 2op						7 2op	8 2op	9 2op	11 1op		
B2+B3 Sa/Ve	XXB3	1 2op	2 2op	3 2op				4 2op	5 2op	6 2op						7 2op	8 2op	9 Sa 1op			
Matem. (pitkä)	MAA	Y 1 2op	2 3op	3 2op	4 3op	11 2op		5 2op	6 2op	6&8 3op	7 2op	12 2op				9 1op	10 2op	13-14 4op			
Matem. (lyhyt)	MAB	Y 1 2op	2 2op	3 2op				4 2op	5 2op	6 1op	7 1op					8 2op	9 2op	10 1op			
Biologia	BI	1 2op	7 1op					2-3 2op	4 op2	5 2op	6 2op					10 1op	9 1op	8 1op			
Maantiede	GE	1 2op						2 2op	3 2op	4 2op	5 1op										
Fysiikka	FY	1-2 2op	3 2op					4 2op	5 2op							6 2op	7 2op	8 2op	9 2op		
Kemia	KE	1-2 2op	3 2op					4 2op	5 2op	8 1op	9 1op					6 2op	7 2op				
Uskonto,ev.lut.	UE	1 2op	2 2op					3 2op	4 2op							5 2op	6 2op				
Elämänk.tieto	ET																				
Filosofia	FI	1 2op						2 2op	3 2op							4 2op	5 2op				
Psykologia	PS	1 2op						2 2op	3 2op							4 2op	5 2op				
Historia	HI	1 2op	2 2op	6 2op				3 2op	4 2op	5 2op	7 1op										
Yhteiskuntaop.	YH							4 2op								1 2op	2 2op	3 2op	5 1op	6 1op	
Musiikki	MU	1 2op	2 * 2op					3 2op	4 2op							5 2op	9 2op	14 2op			
Kuvataide	KU	1 2op	2 * 2op					3 2op	4 2op												
Liikunta	LI	1 2op	3 2op	7 1 o p	8 2op	9 2op	10 1op	2 2op	4 2op	7 1op	8 2op	9 2op	10 1op			5 2op	7 1op	8 2op	9 2op	10 1op	11 1op
Terveystieto	TE	1 2op						2 2op	3 2op							4 2op					
Opp. ohjaus	OP	1 2 o p	2 1/2op					2 1/2op								2 1/2op					
ATK	AT	1 2op						2 2op	3 2op							3 2op					
Eläinlääketiede ***	ELL	3 2op						1 2op								2 1op					
Oppiaineiden yhteiset	TO	1 2op	1-8 16op					1 2op	1-8 16op							1 2op	1-8 16op				
Diplomit	LD															KULD2 2op	LILD4 2op				

Vähimmäismäärä lukion aikana on **150** opintopistettä **LOPS 2021**
* Opintojaksot ovat tarjolla **parittomina** alkavina lukuvuosina ja ** tarjolla **parillisina** lukuvuosina.
* **KU01** ja **MU01** ovat **pakollisia** opintoja **lisäksi** on valittava **joko KU02 tai MU02 tai molemmat**, yhteensä vähintään kolme opintopistettä.
*** Valittavissa **vain ELL-linjan** valinneille (mikäli tilaa, valittavissa myös yleislinjalaisille).

Pakolliset opinnot | Valtakunnalliset valinnaiset opinnot | Koulukohtaiset valinnaiset opinnot | Eläinlääke-tieteelliset

Parikkalan lukion ainevalintakortti, sivu 1.

Äi01 & **Äi02** & **Äi03** Monimuotoinen suomi (4 op, pa)
Äi04 Monimuotoinen kirjallisuus (2 op, pa)
Äi05 & **Äi06** & **Äi07** Vaikuttamisen voima (4 op, pa)
Äi08 Kirjallisuuden kontekstit (2 op, pa)
Äi09 Vuorovaikutus kuntoon (2 op, va)
Äi10 Abin kirjoitustaito (2 op, va)
Äi11 Abin lukutaito (2 op, va)
Äi12 Kieli ja tyyli kuntoon (1 op, ko)
Äi13 Draama tutuksi (2 op, ko)
Äi14 Sanataidepaja (2 op, ko)
Äi15 Mediapaja (2 op, ko)
Äi16 Lukemisen voima (2 op, ko)

RUB11 & **RUB12** Opiskelutaidot ja ruotsin kieli arjessani (4 op, pa)
RUB13 Kulttuuri ja mediat (2 op, pa)
RUB14 Ympäristömme (2 op, pa)
RUB15 Opiskelu- ja työelämä (2 op, pa)
RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op, va)
RUB17 Kestävä elämäntapa (2 op, va)
RUB18 Ruotsin abikertaus (2 op, ko)
RUB19 Ruotsin perusteiden kertausta (1 op, ko)
RUB10 Eläimelllistä menoa. Eläinlääketieteen termistö aihealueen tekstien pohjalta. (1 op, ELL)

ENA01 Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen (1 op, pa)
ENA02 Englanti globaalina kielenä (3 op, pa)
ENA03 Englannin kieli ja kulttuuri luovan ilmaisun välineenä (2 op, pa)
ENA04 Englannin kieli vaikuttamisen välineenä (2 op, pa)
ENA05 Kestävä tulevaisuus ja tiede (2 op, pa)
ENA06 Englannin kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä (2 op, pa)
ENA07 Ympäristö ja kestävä elämäntapa (2 op, va)
ENA08 Viesti ja vaikuta puhuen (2 op, va)
ENA09 Englannin abikertaus (1 op, ko)
ENA10 Englannin perusteiden kertaus (1 op, ko)
ENA11 Eläintieteen terminologia. Eläinlääketieteen termistö aihealueen tekstien pohjalta (1 op, ELL).

SAB3|VEB3
XX1 alkeet (2 op, va)
XX2 alkeet (2 op, va)
XX3 alkeet 2 (2 op, va)
XX4 Perustaso 3 (2 op, va)
XX5 Perustaso 4 (2 op, va)
XX6 Perustaso 5 (2 op, va)
XX7 Perustason jatko 1 (2 op, va)
XX8 Perustason jatko 2 (2 op, va)
XX9 Abisaksa (2 op, ko)

MAY1 Luvut ja yhtälöt (2 op, pa)
MAA02 Funktiot ja yhtälöt (3 op, pa)
MAA03 Geometria (2 op, pa)
MAA04 Analyyttinen geometria ja vektorit (3 op, pa)
MAA05 Funktiot ja yhtälöt 2 (2 op, pa)
MAA06 Derivaatta (3 op, pa)
MAA07 Integraali (2 op, pa)
MAA08 Tilastot ja todennäköisyys (2 op, pa)
MAA09 Talousmatematiikka (1 op, pa)
MAA10 3D-geometria (2 op, va)
MAA11 Algoritmit ja lukuteoria (2 op, va)
MAA12 Analyysi ja jatkuva jakauma (2 op, va)
MAA13 Pitkän matematiikan kertaus (2 op, ko)
MAA14 Laskuharjoituksia (2 op, ko)

MAB02 Lausekkeet ja yhtälöt (2 op, pa)
MAB03 Geometria (2 op, pa)
MAB04 Analyyttinen geometria ja vektorit (2 op, pa)
MAB05 Funktiota ja yhtälöt (2 op, pa)
MAB06 & **MAB07** Talousmatematiikka (2 op, pa)
MAB08 Matemaattinen analyysi (2 op, va)
MAB09 Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat (2 op, va)
MAB10 Lyhyen matematiikan kertaus (1 op, ko)

Bi01 Elämä ja evoluutio (2 op, pa)
Bi02 & **BI3** Ekologia ja ympäristö (2 op, pa)
Bi04 Solu ja perinnöllisyys (2 op, va)
Bi05 Ihmisen biologia (2 op, va)
Bi06 Biotekniikka ja sen sovellukset (2 op, va)
Bi07 Eläinten käyttäytyminen (1 op, ko)
Bi08 Lajintuntemus (1 op, ko)
Bi09 Biologian kertaus (1 op, ko)
Bi10 Ekologiaa maastossa (1 op, ko)

GE01 Maailma muutoksessa (2 op, pa)
GE02 Sininen planeetta (2 op, va)
GE03 Yhteinen maailma (2 op, va)
GE04 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta (2 op, va)
GE05 Maantieteen kertaus (2 op, ko)

FY01 & **FY02** Fysiikka luonnontieteenä ympäristössä ja yhteiskunnassa (2 op, pa)
FY03 Energia ja lämpö (2 op, va)
FY04 Voima ja liike (2 op, va)
FY05 Jaksollinen liike ja aallot (2 op, va)
FY06 Sähkö (2 op, va)
FY07 Sähkömagnetismi ja valo (2 op, va)
FY08 Aine, säteily ja kvanttittuminen (2 op, va)
FY09 Fysiikan kertaus (2 op, ko)

KE01 & **KE02** Kemia, minä ja kestävä tulevaisuus (2 op, pa)
KE03 Molekyylit ja mallit (2 op, va)
KE04 Kemiallinen reaktio (2 op, va)
KE05 Kemiallinen energia ja kiertotalous (2 op, va)
KE06 Kemiallinen tasapaino (2 op, va)
KE07 Kertauskurssi yo-kirj. (2 op, ko)
KE08 Kemian ja biokemian laboroinnit (1 op, ELL)
KE09 Lääkelaskut ja muut liuoslaskut (1 op, ELL)

UE01 Uskonto ilmiönä (2 op, pa)
UE02 Maailmanlaajuinen kristinusko (2 op, pa)
UE03 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (2 op, va)
UE04 Uskonto, kulttuuri ja yhteiskunta Suomessa (2 op, va)
UE05 Uskonto taiteessa ja populaarikulttuurissa (2 op, va)
UE06 Uskonto, tiede ja media (2 op, va)

ET01 Minä ja hyvä elämä (2 op, pa)
ET02 Minä ja yhteiskunta (2 op, pa)
ET03 Kulttuurit (2 op, va)
ET04 Katsomukset (2 op, va)
ET05 Uskonnot ja uskonnottomuus (2 op, va)
ET06 Tulevaisuus (2 op, va)

Fi01 Johdatus filosofiseen ajatteluun (2 op, pa)
Fi02 Etiikka (2 op, pa)
Fi03 Yhteiskuntafilosofia (2 op, va)
Fi04 Totuus (2 op, va)
Fi05 Filosofian klassikot (1/2 op, ko)

PS01 Toimiva ja oppiva ihminen (2 op, pa)
PS02 Kehittyvä Ihminen (2 op, va)
PS03 Tietoa käsittelevä ihminen (2 op, va)
PS04 Tunteet ja mielenterveys (2 op, va)
PS05 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (2 op, va)

Hi01 Ihminen, ympäristö ja historia (2 op, pa)
Hi02 Kansainväliset suhteet (2 op, pa)
Hi03 Itsenäinen Suomen historia (2 op, pa)
Hi04 Eurooppalainen ihminen (2 op, va)
Hi05 Ruotsin itämaasta Suomeksi (2 op, va)
Hi06 Maailman kulttuurit kohtaavat (2 op, va)
Hi07 Historian kertaus (2 op, ko)

YH01 Suomalainen yhteiskunta (2 op, pa)
YH02 Taloustieto (2 op, pa)
YH03 Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (2 op, pa)
YH04 Lakitieto (2 op, va)
YH05 Yhteiskuntaopin kertaus (1 op, ko)
YH06 Yrittäjyyskurssi (1 op, ko)

MU01 Intro – kaikki soimaan (2 op, pa)
MU02 Syke – soiva ilmaisu (2 op, pa)
MU03 Genre – globaali uteliaisuus (2 op, va)
MU04 Demo- luovasti yhdessä (2 op, va)
MU05 Musiikkiprojekti (2 op, ko)
MU09 Bändisoittokurssi (2 op, ko)
MU14 Kuoro (2 op, ko)

KU01 Omat kuvat, jaetut kulttuurit (2 op, pa)
KU02 Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt (2 op, pa)
KU03 Kuva viestii ja vaikuttaa (2 op, va)
KU04 Taiteen monet maailmat (2 op, va)
KULD2 Lukiodiplomi, omatoiminen kuvallinen ja kirjallinen taidonnäyte (2 op, va)

Li01 Oppiva liikkuja (2 op, pa)
Li02 Aktiivinen elämä (2 op, pa)
Li03 Uudet mahdollisuudet (2 op, va)
Li04 Yhdessä liikkuen (2 op, va)
Li05 Virkistystä liikunnasta (2 op, va)
Li07 Vaellusopintojakso (1 op, ko)
Li08 Palloilu (2 op, ko)
Li09 Löydä oma lajisi (2 op, ko)
Li10 Voimaa kuntosalilta (2 op, ko)
Li11 Vanhojen tanssiharjoituksissa osallistuminen ja juhlissa esiintyminen (1 op, ko)
LiLD4 Lukiodiplomi, omatoiminen liikunnan harrastuneisuuden taidonnäyte (2 op, va)

TE01 Terveys voimavarana (2 op, pa)
TE02 Terveys ja ympäristö (2 op, va)
TE03 Terveys ja yhteiskunta (2 op, va)
TE04 Terveystiedon kertaus (2 op, ko)

OP01 Minä opiskelijana (2 op, pa)
OP02 Jatko-opinnot, työelämä ja tulevaisuus (2 op, pa)

AT01 Lukion atk perus (2 op, ko)
AT02 Tietotekniikan harrastekurssi (2 op, ko)
AT03 Ohjelmoinnin peruskurssi Pythonilla (2 op, ko)

TO35 Lukion temaattiset opinnot Opiskelijat hakevat itsenäisesti yrityksen, jossa työharjoittelun voi toteuttaa. (2 op, va)
TO36 Urheiluakatemia opinnot aktiivisesti harrastaville ja kilpaurheilussa mukana oleville opiskelijoille (opintojaksot 1-8 yht. 16 op, ko)

VAIN **ELL**-linjan valinneille!
ELL01 Eläinten käyttäytyminen, hoito ja turvallinen käsittely (2 op, ELL)
ELL02 Eläinlääkärin työhön tutustuminen (1 op, ELL)
ELL03 Anatomia ja anatominen piirtäminen (2 op, ELL)

Parikkalan lukion ainevalintakortti, sivu 2.